

**Izhaja ob 4. zjutraj.**  
Stane mesečno Din 25.—, za ino-  
zemstvo Din 40.— neobvezno.  
— Oglaš po tarifu.  
**Uredništvo:**  
Ljubljana, Knašova ulica št. 5/L  
Telefon št. 2072 in 2804, ponoči tudi  
št. 2034.  
Rokopisi se ne vračajo.

# JUTRO

## Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

**Upravišče:** Ljubljana, Prešernova  
ulica št. 54. — Telefon št. 2036.  
**Uredniški oddelki:** Ljubljana, Prešernova  
ulica št. 4. — Telefon št. 2498  
**Podružnici:** Maribor, Aleksandrova  
ulica št. 13 — Celje, Aleksandrova cesta  
—  
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljub-  
ljana št. 11.845 — Praha číslo 98.180.  
Wien, Nr. 205.441.

Božična številka «Jutra» ob-  
sega 32 strani. Prihodnja števil-  
ka izide v sredo.

Vsem naročnikom čitateljem,  
inserterom in prijateljem «Ju-  
tra» prav srečne in vesele praz-  
nike!

Ljubljana, 24. decembra

Deseto leto po osvoboditvi se začne-  
ja s težkim disakordom. Namesto da  
bi božična doba prinesla mir in spravo,  
pretresajo državo fanfare ostre borbe.  
Ob razstanku Narodne skupščine  
je vodstvo Kmečko-demokratske koa-  
licije z vsem povzročkom slovesne iz-  
jave proglasilo, da zahteva v jubilar-  
nem letu izvedbo popolne ravnopravnosti  
vseh državljanov na vseh poljih,  
in je napovedalo končni boj hegemo-  
nizmu in partizanstvu. Dostavilo je, da  
si pridruže najresnejše korake, ako bi  
se te, v ustavi utemeljeni zahtevi ne  
ugodilo.

Vsi čutimo, da je težka stvar, ako v  
nacionalni državi zastopniki naroda  
dvigajo te vrste obtožbe in opozarja-  
jo na posledice. Obtožba vsebuje pri-  
znanje bridkega razočaranja, ultima-  
tivna zahteva pa kaže trdno voljo, da  
gremo do kraja.

Odmev našega nastopa je globok.  
Mislim, da lahko z zaničevanjem pre-  
zremo strupeno sikanje klerikalnih ja-  
ničarjev, ki so interese svojih volilcev  
prodali zato, da smejo svobodno izse-  
savati Slovenijo in zatirati napredno  
misel nad Slovenci. Tudi muslimani, ki  
jim lokalni interesi slabe pogled, ne  
pridejo v poštev napram ogromni masi  
celokupnega prečasnega ljudstva, ki  
enodušno odobrava nastop poslancev  
Kmečko-demokratske koalicije. Smelo  
trdimo, da tudi v starih mejah naše  
države, v Srbiji sami, velik del nara-  
da odobrava naše stališče, kajti tudi  
srbijsko ljudstvo ječi pod bičem  
strankarskih oligarhov.

Med tem pa sikajo intrige hegemo-  
nistov in korupcijonistov proti nam.  
Klevetajo nas, da se za parolo enako-  
pravnosti skriva le mržnja proti Srb-  
iji, za to mržnjo pa celo nasprotstvo  
proti dinastiji.

Vedeli smo, da pride ta očitek. A mi  
ga zavračamo z mirom človeka, ki ima  
čisto vest. Tudi smo, ki smo bili, neiz-  
premenjen je naš program. Da, reče-  
mo lahko, da je sedaj le še bolj pov-  
darjen in zaostren. Mi hočemo, da lepe  
besede o edinstvu, o bratstvu, o ena-  
kosti, ki smo jih tolikokrat čuli preko  
Dunava in Drine, niso prazna fraza;  
hočemo, da beseda meso postane. Ra-  
zumeli smo, da je bilo v prvih letih  
težko vse prav urediti, upravičevali  
smo in branili. Kadar se je bilo treba  
boriti za najvišje interese, mo bili pri-  
vi na barikadah.

Zadnja leta pa gre razvoj mesto na-  
vzgor naglo navzdol. Partizanstvo je  
vse prerastlo, vsi dobro namerni na-  
sveti se odbijajo s prezirom. Danes ni  
več možno, izgovarjati se z vojno in  
njenimi neposrednimi posledicami. Vsak  
dan prihajajo mučni glasovi z juga,  
kjer partizanstvo ogroža ne ob-  
države, iz centrale pa tudi ni videti nič,  
kar bi dalo nade, od katere bi se dalo  
živeti. Razočaranje mase se zaradi te-  
ga odraža od velikih idej, ki so  
ustvarile to državo. Kar pa enkrat  
usahne, ne ozeleni nikdar več.

Naša akcija neče biti niti prečanska  
niti protisrbijanska. Ona je v interesu  
državne ideje, ki jo ogroža hegemoniz-  
em. Nočemo oprostiti gnile javne  
uprave le krajev, ki jih mi zastopamo  
kot poslanci, očistiti hočemo vso drž-  
avo, a predvsem našo prestolico. No-  
čemo, da bi naši kraji živeli od drugih,  
a nočemo tudi, da bi drugi živeli na  
škodo naših. Razumemo, da je gospo-  
darsko slabše treba podpreti, a dvoj-  
ne mere mora biti konec.

Kdor pozna razburjeno razpoloženje  
v narodu, bo moral pošteno tudi pri-  
znati, da se ureditve ne da več odla-  
gati. Gospodarska kriza zadnjih dveh  
let je ta proces pospešila na tako ne-  
pričakovano jak način, da se mu nihče  
ne more ustavljati. Mi dajemo elemen-  
tarnemu nezadovoljstvu legalno obliko  
in svarimo, preden bo prekasno.

V tej atmosferi je porojena koalicija  
SDS in HSS, ki jo dogodi, da do dne  
še bolj utrjujejo. Globoko vznemirjeni  
za usodo našega državnega broda, v  
strahu za komaj priborjeno edinstvo in  
svobodo smo započeli veliko borbo in  
jo bomo nadaljevali. Doslej smo ro-  
bili odgovorne faktorije, naj stvorijo  
koncentracijo, kar pomeni z drugimi  
besedami sporazum. Kdor noče spora-  
zuma, torej hoče borbo. A odgovornost  
za posledice pade izključno nani.

Naša koalicija ne more nazaj in ne  
pojde nazaj. Ravnopravnost, izenače-  
nje bremen, očiščenje uprave, njena  
depolitizacija — to je program, ki ne  
more podležiti. Mi borbe nismo iskali,  
bila nam je vsiljena. Zanj se jačimo v  
dnevi božičnega miru, ki pa je to pot  
le kratko premirje pred težkimi viharji.  
Dr. Gregor Žerjav.

## Vlada ne bo imela božičnega miru...

Kamor se obrne, povsod same zadrege

Beograjski listi presojaajo situacijo vedno bolj pesimistično. —  
Jobove vesti iz Južne Srbije. — Neuspela kombinacija z dr. La-  
zo Markovićem. — Ravna pot Kmečko-demokratske koalicije

Beograd, 23. decembra, p. Čprav  
je v parlamentarno-političnih krogih  
zaradi bližajočih se katoliških božič-  
nih praznikov nastalo precejšnje za-  
tišje, je v politični javnosti čuti na-  
raščajočo nervoznost, ki jo povzroča  
vedno bolj zamotane prilike v državi  
in konflikti v vladni večini. Beograjski  
listi so polni kritičnih vesti in stalno  
pišejo o političnih spremembah, ki jih je  
pričakovati.

Naravnost razburljivo učinkujejo po-  
ročila iz Južne Srbije, kjer je zaradi  
brezvestne partizanske politike režima  
nastalo naravnost obupno stanje. De-  
mokratski obtožujejo radikale, radikali  
zopet demokrate, da so s svojim par-  
tizanstvom vse pokvarili in pognali ce-  
lo pokrajino v razmere, ki pretijo  
imeti najdalekosežnejše posledice. Vsak  
dan prihajajo nova Jobova sporočila.  
Demokratski poslanec Kujundžić je v  
znak protesta izstopil iz demokratskega  
kluba in včerajšnji zbor demokratskih  
zaupnikov v Skopju je pozval tudi  
tudi poslance Bojadževića, da stori isto.  
Istočasno je sklenil apelirati na Ljubo  
Davidovića, naj stori energične korake,  
da prične vlada z drugo politiko.

Vlada že par dni konferira, kaj bi  
bilo storiti, da se prilike v Južni Srbiji  
popravijo. Baje je sestavila poseben  
program, sestoječ iz 42 točk, kar pa je  
seveda le prazen nič, ker leži koren  
zla v naravnost divjaških upravnih  
metodah in v popolnoma nesposobnem  
korupcijonističnem administrativnem  
aparatu. Značilno je, da je g. Vukičević  
zadnje dni resno mislil, da izroči port-  
felj notranjega ministrstva dr. Lazi  
Markoviću, kateremu so sicer ponovno  
očitali razne korupcijonistične afele, ki  
pa je med radikali vendarle, kakor pra-  
vijo, edina pametna glava. Šele ko so  
demokrati dali g. Vukičeviću vedeti, da  
bi vstop g. Markovića v vlado pomenil  
takošen razdor njihove koalicije z ra-  
dikali, je g. Vukičević, kakor se danes  
zatrjuje, svojo idejo definitivno opustil.

Sedaj je postalo tudi povsem očito,  
da so Spahovi muslimani, akoravno še  
ne formalno, vendar dejansko izstopili

iz Demokratske zajednice ter je dok-  
tor Spaho napravil z Vukičevićem po-  
seben aranžman na podlagi medseboj-  
nih koncesij. Med temi se nahajajo ne-  
katera gospodarska vprašanja, o kate-  
rih se bo gotovo še javno govorilo.  
Seveda so demokrati ogorčeni, češ da  
jih je g. Spaho izdal v najkritičnejšem  
momentu. Radikali uporabljajo to raz-  
položenje, da demokrate še bolj ome-  
čajo in jih napravijo še bolj popustljive.  
Neprestano širijo vesti, da ni izključe-  
no, da se bodo pogodili tudi še z Radi-  
ćem ali pa s Pribičevićem. Te njihove  
govorice naj bi istočasno omajale vero  
v solidarnost in trdnost Seljaško-de-  
mokratske koalicije in potolažile one  
kroge, ki so zaradi energične akcije  
koalicije vznemirjeni ter se bojijo, da  
bo današnjemu režimu preje konec, ne-  
go se splošno misli. Seveda se vodi-  
telji koalicije tem navnim intrigam  
smejejo in mirno pripravljajo nadaljne  
svoje taktične in politične poteze, za-  
vedajoč se, da je zmaga programa  
koalicije neizogibna. Včeraj so pred od-  
hodom na počitnice v Beogradu na-  
vzočili člani koalicije v sporazumu z  
obema predsednikoma Radićem in Pri-  
bičevićem imeli posvetovalno, na kate-  
rem so bile določene vse podrobnosti  
politične akcije za časa božičnih počit-  
nic.

Konkretnih dogodkov danes ni bilo.  
Opoldne je imel sejo komite ministrov,  
ki razpravljajo o projektu zakona o ob-  
činah. Komite je svoje delo dovršil in  
projekt prvega prihodnjega tedna pred  
ministrski svet, kakor bo kot zakonski  
predlog predložen Narodni skupščini.  
Ministrski predsednik je danes zopet  
odšel na lov v okolico Vinkovcev, od-  
koder bo jutri na želje stajal divje  
merjase, v ponedeljek pa se udeležil v  
kraljevem spremstvu stoletnice Matice  
Srbske v Novem Sadu. Na tej proslavi  
bodo navzoči poleg kralja in ministr-  
skega predsednika tudi ministri vojne,  
prosvete in poljoprivrede.

Zunanji minister g. Marinković je  
zopet obol el ter mora ostati v sobi.

## Največje izdajstvo vseh časov

V Londonu se pripravlja senzacionalen proces neke angleške  
skupine proti japonski vladi. — Za 1 milijardo in 100 milijonov  
dinarjev špijonskega plačila. — Kako je Japonska premagala  
Rusijo

Dunaj, 23. decembra d. Današnji «Neues  
Wiener Journal» poroča iz Berlina: Za pr-  
ve mesece prihodnjega leta se pripravila  
v Londonu zanimiva razprava, kakršnih  
od sedaj svetovna zgodovina najbrže še ni  
poznala. Skupina Angležev bo vložila proti  
japonski vladi tožbo za 80 milijonov mark.  
Ozadje razprave tvori rusko-japonska voj-  
na oziroma zmaga Japonske nad Rusijo, ki  
pa jo je Japonska kupila. Zgodovinsko de-  
jstvo je, da se je Port Arthur sivočasno  
udal Japoncem, ne da bi bil premagan.  
Trdnjava, ki so jo smatrali za popolnoma  
nepremagljivo, je ostala skoraj nedotaknje-  
na. Sahalin se je udal brez boja. Japonsko  
vojno brodovje je prišlo nepoškodovano  
mimo ruskih min in tako so Japonci dobili  
vojno.

Takrat je bila za ves svet skoraj ugan-  
ka, ki jo bo sedaj rešila londonska razpra-  
va. Zmago so omogočili Japoncem za de-  
nar trije ruski izdajci. Po bitki pri Muk-  
denu je ponudila japonska tajna služba  
trem ruskim častnikom visoke podkupnine.  
Kmalu nato so Japonci vkorakali v Port  
Arthur. Za to izdajo je prejel vsak častnik  
menico na 46 milijonov jenov, okoli 90 mi-  
lijonov zlatih mark. Izplačljivo marca 1.  
1915. pod pogojem, da Japonska takrat ne  
bo zapletena v kako vojno. Kaj se je zgo-  
dilo s prvo menico, ni znano. Zatrjuje se,  
da jo je Japonska vnovčila. Dokaza zato  
ni mogoče najti. Lastnik druge menice je  
izginil. Tudi tretje menice ni mogoče najti.  
Omenjeni trije častniki, ki so menice spre-  
jeli, so bili v resnici samo zastopniki dveh  
velikih vohunskih skupin. Sedaj se izjavlja,  
da ti možje niso hoteli izdati svoje domo-  
vine, temveč so upali, da bodo s svojim  
činom vrzeli carja. Znana so imena treh  
mož, ki so končno skušali vnovčiti menice.  
Ti ljudje so grof Izor Tilinski, Aleksander  
Teodorov in Vladimir Vorskij. Skupno z  
njimi se je pojavljala tudi neka dama Sonja  
ki je bil prijateljica visokega uradnika v  
tajni službi.

Glavna oseba na japonski strani je princ  
Yamagata, japonski Bismarck. Po izdaji je  
odšel Vorskij v spremstvu Sonje in Tilin-  
skega v Nagasaki, da bi menice vnovčil.  
Pri konferenci, ki je sledila, je izjavil ja-  
panski zastopnik, da jih ni mogoče takol  
plačati, ker Japonska z mirovno pogodbo ni  
dobila tako velike vojne odškodnine, kakor  
jo je pričakovala. Rusi so prejeli tri nove  
menice, plačljive dostotnost. Te menice bi  
bilo mogoče vnovčiti le tedaj, če bi bile  
predložene v zvezi s posebno pogodbo. Ta  
pogodba s podpisom princa Yamagate se  
je nahajala od sedaj v nekem londonskem  
safu. Že pred časom so skušale interesirane

osebe ugotoviti pravilnost te listine ter so  
stopile v stik z japonskim poslanstvom in  
banko Yokohama. Obe instanci sta priznali  
pravilnost podpisov. V pogodbi se obvezuje  
japonska vlada, da bo plačala premijo tri-  
krat po 46 milijonov jenov in sicer donosi-  
telju pogodbe in menic.

Medtem je bil Vladimir Vorskij, ki je imel  
eno izmed menic, umorjen. Aleksander Teo-  
dorov in Sonja sta tudi izginila. Samo  
grof Izor Tilinski še živi in je prinesel 1.  
1913. drugo menico v London. Tilinski je  
iskal v Londonu vodilne osebnosti, ki naj  
bi mu pomagale spraviti menico v denar.  
Katera je leta 1915. zapadla. Skušal je do-  
biti nanjo posojilo, toda Angleži so zahte-  
vali predložitve pogodbe. V življenjski ne-  
varnosti se je peljal Tilinski v Odeso in si  
v resnici prisvojil pogodbo. Kako jo je do-  
bil ni znano. Od tedaj so skušali prisliti  
japonsko vlado k izplačilu. Ker se to ni po-  
srečilo, bodo sedaj nastopili s tožbo. Vpra-  
šanje je, ali bo japonska vlada dopustila,  
da pride do procesa. Ako se to zrodi, se bo  
zadeva nedvomno razvila v eno največjih  
špijonskih afer vseh časov.

## Dvorski lovi na Belju

Beograd, 23. decembra p. Kralj se še  
vedno muči v Belju, kjer se je včeraj po-  
novno udeležil lova. Danes dopoldne je s  
svojim spremstvom ostal v dvorcu na Be-  
lju, ker se lov zaradi dežja ni mogel na-  
daljevati. Min. predsednik g. Velja Vuki-  
čević je danes zopet odšel na lov, in sicer  
v okolico Vinkovcev, od tam pa bo tudi on  
odpotoval jutri v Belje.

## Bosanski radikali in muslimani

Sarajevo, 23. decembra, p. Snoči se je vr-  
šila pod predsedstvom dr. Milana Srskića  
konferenca delegatov radikalne stranke iz  
Bosne in Hercegovine. Na konferenci je bil  
po precej ostri debati odobren sporazum  
med radikalno stranko in muslimani; spre-  
jeta je bila resolucija, ki jo izreka, obenem  
pa ugotavlja, da se ta sporazum s strani Spa-  
hovihi muslimanov ne izvaja tako, kakor je  
zamišljen.

## Izvolitev patrijarha češkoslovaške cerkve

Praga, 23. dec. (be.) Škof Prohaska je bil  
izvoljen za patrijarha češkoslovaške nara-  
de cerkve.

## Zanimiva odkritja o dvoličnosti Italije

Italijanske ponudbe za zvezo se v Franciji odklanjajo. — Ker  
Italija za svojo politiko v Nemčiji ni našla ugodnih tal, snubi  
sedaj Francijo

Pariz, 23. decembra, s. Ponudba za  
zvezo, ki jo je objavila fašistična «Tri-  
buna» na naslov Francije, je izzvala v  
francoskem levicarskem časopisu naj-  
ostrejšo kritiko. «L'Oeuvre» piše: Kot  
edino dajatev za svoje pretirane zahte-  
ve nam hoče sedaj fašistična Italija po-  
nuditi malo ofenzivno pogodbo proti  
Nemčiji. Na to ne bomo pristali, ker  
nam je Italija mnogo premalo zanesljiv  
kantonist. Da je italijanska vlada še  
pred kratkim ponujala Nemčiji zvezo  
proti Franciji, ne bomo tako kmalu po-  
zabili.

Berlin, 23. decembra, s. Državno-  
zbornski poslanec dr. Breitscheit piše v  
«Vorwärtsu» o ponudbah Italije Nemčiji  
v zadnjih letih za prijateljsko zvezo.  
Breitscheit zatrjuje, da je Mussolini le-  
ta 1923. poslal v Berlin svoje zaupnike,  
ki naj bi pripravili nemško-italijansko  
sodelovanje proti Franciji. Istočasno je  
Italija ponudila Nemčiji orožje v nakup.

Nemški politični faktorji so bili dovolj  
pametni, da so sprejeli te ponudbe  
hladno. Tudi državno obrambno mini-  
strstvo, ki mu je bila ideja nakupa  
orožja prvotno všeč, se je precej hitro  
odločilo, da se s stvarjo ne bo bavilo.  
Mussolini je nato postal sovražnik Nem-  
čije in je v znanem govoru pripovedo-  
val o italijanskih zastavah, ki jih je tre-  
ba nesti tudi preko Brennerja. Končno  
se je, kakor poroča sedaj «Tribuna»,  
skušal približati Franciji. Ker pa tudi ta  
prizadevanja niso imela uspeha, je zo-  
pet obrnil plašč. Ko se je lani razpravi-  
ljalo o nemško-italijanski razsodiščni  
pogodbi, je Mussolini izrazil željo, da  
bi se v najkrajšem času razširila v  
zvezno prijateljsko pogodbo, o kateri  
bi morala Francija brez dvoma smatra-  
ti, da je naperjena proti njej. Zopet je  
ostala Nemčija napram tem izjavam re-  
zervirana in sedaj je zopet Francija  
predmet italijanskih snubitev.

## Pred novim komunističnim prevra- tom na Kitajskem

Ostra ruska nota južnokitajski vladi. — Rusija ukinila pomor-  
ski promet s Kitajsko. — Zbližanje med Rusijo in Japonsko

Moskva, 23. decembra, d. Uradniki sovjet-  
skega konzulata so prispeli v Šanghaj in pri-  
povedujejo, da je dne 18. t. m. obkolilo kon-  
zulat v Hankovu 2000 kitajskih vojakov. Iz-  
hod so zaprli s strojnimi, nakar je 200 vo-  
jakov s policijskimi uradniki na čelu vdrlo  
v poslopje. Vojaki so takoj pričeli razbijati  
opravo konzulata ter odnašati listine in de-  
nar v gotovini. Uradništvo je moralo v 15  
minutah zapustiti poslopje. Nato so spravili  
uradnike na parnik, ki jih je odpeljal v  
Šanghaj. Včeraj je večina teh uradnikov od-  
potovala v Vladivostok. Tudi uradništvo so-  
vjetskega konzulata v Šanghaju je včeraj s  
parnikom zapustilo Šanghaj in se vrnilo v  
Vladivostok. Situacija v Kantonu je slej kot  
prej zelo resna. Vsi znaki kažejo, da bo v  
kratkem prišlo do novega komunističnega  
prevrata, ker so generali, ki imajo kanton-  
sko vlado v rokah, zapustili mesto in odšli  
v boj proti nankinški armadi. Mesto je za-  
radi tega brez četa, tako da je prilika za pre-  
vrat zelo ugodna. Teror traja dalje. Dnevno  
je usmrtenih povprečno 100 komunistov. Po  
cestah ležijo trupla ubitih.

Moskva, 23. decembra, (be.) Danes je bila  
objavljena nova sovjetske vlade južno-kitaj-  
ski nacionalistični vladi. Nota ostro obsoja  
bestialnosti, katere so zagrešili protirevolu-  
cionarji v Kantonu. Nota nadaljuje, da ta

dejanja ne bodo ostala nezakazvana in ostro  
napada imperijalistične in kapitalistične vla-  
de, posebno pa Anglijo.

Nanking, 23. decembra, (be.) Na noto so-  
vjetske vlade je odgovoril nankinški zuna-  
nji minister, da se sovjetski konzulati na Ki-  
tajskem niso bavili s konzularnimi zadeva-  
mi, ampak s komunistično propagando, za  
kar ima nankinška vlada dovolj dokazov.

Moskva, 23. decembra, (be.) Trgovinski  
oddelek za Daljni vzhod ruske trgovske druž-  
be Arkos, je ustavil ves paroplovni promet  
s kitajskimi lukami.

Moskva, 23. decembra, d. Prihod japonske  
delegacije se pričakuje tukaj z največjim in-  
terесom. V Moskvi računajo s tem, da se  
bodo mogla izravnati s pomočjo ameriškega  
posojila nesporazumjenja, ki bi mogla na-  
stati vsled politiziranja južnomandžurske že-  
leznice. Sodelovanje Japonske s Čangsolim-  
om bi ogrožilo vpliv sovjetske Rusije v  
področju vzhodne kitajske železnice in v  
Mandžuriji. Vprašanje, kakšne posledice bo  
imelo zbližanje Japonske in sovjetske Rusi-  
je za vzhodno Azijo, je še odprto. Vicomte  
Goto je oficijelno izjavil, da ima njegovo po-  
tovanje namen, da stopi v stik s sovjetskimi  
ustanovami in prouči kulturne pridobitve  
sovjetske Unije.

## Po silnem mrazu po vsej Evropi južno vlažno vreme

Silni viharji v Nemčiji. — Oviran železniški promet. — Žalostna  
usoda treh železničarjev

Berlin, 23. decembra, (be.) V velikem  
delu Nemčije je nastopilo južno vreme.  
Tako je kazal toploter v Berlinu 8 stop-  
inj nad ničlo. V Mühlhausu je zaradi ve-  
likih sneženih zametov običalo v snegu  
12 vlakov.

Berlin, 23. decembra, g. Vsled poldne  
je dogodilo danes po berlinskih cestah nad  
100 nezdov. Na rešilnih postajah vlada velik  
promet. Neprestano prihajajo bolniški vozi-  
vi, ki odvajajo ponesrečene osebe. Stiri ra-  
njence so morali v težkem stanju odpeljati  
v bolnico. Med težko ranjenimi je tudi znani  
berlinski igralec dr. Maks Pohl, ki je pred  
kratkim imel 70letnik. Pri prekoračenju ce-  
ste je padel in si zlomil roko v komolecu. V  
raznih delih Berlina so popokale vodovodne  
cevi. Požarna bramba je bila alarmirana  
50 krat.

Vratislava, 23. decembra s. «Vossische  
Zeitung» poroča, da divja v okolici Titters-  
bacha in Laubana silen južen vihar s hi-  
strostjo 100 km na uro. Moč viharja je tako  
velika, da prevrača prazne železniške va-  
gone.

Dunaj, 23. decembra s. Južno vreme, ki  
so ga napovedali vremenslovci, se le po-  
lagoma širi proti vzhodu. Snoči je segalo  
še do Salzburga. Na Dunaju je bilo davi

še 12 stopinj pod ničlo, nakar je pričelo  
padati pšeno in so vse ceste podedenele.  
Vlakovni promet na raznih zveznih želez-  
nicah trpi še vedno na večernih zamudah.

Dunaj, 23. decembra s. Kljub milejšemu  
vremenu je ostal led na Dunavu še vedno  
neizpremenjen in se je celo za nekaj cen-  
timetrov ojačil. Ledeni lomilci delajo s pol-  
no paro, da bi omogočili ladjam, ki so  
ostale na Dunavu, dohod v zimsko prista-  
nišče. V celem je kakih 30 do 36 ladij, ki  
so pod državnim vodstvom na poti v zim-  
sko pristanišče, zamrznile.

Katovice, 23. decembra s. Iz Ribnika pri-  
hajajoči železničarji pripovedujejo, da so  
trije njihovi tovariši na deveturni vožnji po  
Gornji Sleziji na progi Katovice-Hršava na  
tovornem vagonu v spanju zmrznili.

Praga, 23. decembra, g. V Pragi in na Če-  
škem je nastopilo danes južno vreme. V sed-  
mih krajih znaša temperatura nad 10 sto-  
pinj nad ničlo.

Rim, 23. decembra, g. Včeraj je padlo v  
Milanu mnogo snega. Mesto pokriva debela  
snežna plast. Ob Jadranskem morju divja  
široka, ki je izpremenila vreme. Široko je  
dvignil tudi morje, ki je preplavilo prista-  
niške naprave na Reki in v Trstu.

## Stabilizacija italijanske lire

Washington, 23. decembra d. Zakladni  
tajnik Mellon sporoča, da mu oficijelno ni  
znano, da bi bili pripravljeni zlati krediti  
za stabilizacijo lire, dasi ga guverner Fe-  
deral Reserve Bank v Newyorku stalno  
obvešča o takih korakih. Kakor se doznava  
je bil odprt kredit 125 milijonov dolarjev  
za stabilizacijo lire. Od tega zneska  
bo prevzelo 75 milijonov dolarjev 14 popo-  
lnoma ameriški bank. 50 milijonov pa bodo  
preskrbeli ameriški in angleški bančni za-  
vodi.

Rim, 23. decembra o. Ravnatelj italijan-  
ske banke Stringher se je povrnil danes iz  
Londona, kjer je vodil pozajanja za stabi-  
lizacijo lire, od katere si italijanski indu-  
strijski in gospodarski krogi obetajo velike  
koristi. Tukajšnji tisk naglašja, da je stabi-  
lizacija italijanske valute napravila v ino-  
zemstvu dober utis. Tudi vatikansko glasi-  
lo «Osservatore Romano» se danes zelo  
pohvalno izraža o povratku k zlati valuti  
in pravi, da je to eden največjih prispevkov  
za gospodarski preporod Evrope.

## Nejasen položaj v Rumuniji

Pariz, 23. decembra, s. Vodja rumunske  
kmečke stranke Maniu je izjavil zastopniku  
«Petit Parisien», da se smatra njegova  
stranka za popolnoma prosto v vprašanju vr-  
nitve princa Karla v Rumunijo ali prokla-  
macije republike, če regentski svet in li-  
beralna stranka ne bosta upoštevala njenih na-  
svetov. Zastopnik iste lista je vprašal tudi  
profesorja Jorgo, ali bo njegova stranka po-  
zvala princa Karla v Rumunijo, če ji bo po-  
verjena sestava nove vlade. Prof. Jorga je  
vprašanje zanikal.

Bukarešta, 23. dec. h. Ministrski predse-  
dnik Bratianu je imel včeraj dolgo konfe-  
renco z voditeljem narodne kmečke stranke  
Maniom. Vladi naklonjeni «Cuventul»  
ugotavlja, da so ta posvetovanja splošno  
presenetila, ker je dal zanj inicijativo mi-  
nistrski predsednik. Menijo, da bo zunanji  
minister Titulescu nastopil kot posredova-  
lec.



Svetozar Pribičević:

## Dolazi godina ujedinjenja demokratije

Beograd, 23. decembra.

Deklaracijom Seljačko-Demokratske Koalicije od 16. o. m. objavili smo borbu za političku i privrednu jednakost i ravnopravnost sviju krajeva i sviju delova našeg naroda. Ako iko, to smo se mi borili za narodno i državno jedinstvo, za unitarističko uređenje države. Ali baš zato, što smo iskreno jedinstvo, čije je baza u jednakosti i ravnopravnosti, ne smemo dopustiti, da se ono pretvara u hegemoniju jednog kraja, jedne pokrajine, kao što je to sada slučaj. Današnja vlada u Beogradu predstavlja jedan eksperiment srbijske hegemonije, koji znači atentat na fundamente jedinstva i koji će se svršiti sa fujaskom u najkraćem vremenu. Istina, taj je eksperiment garniran prečanim strankama g. Korošca i g. Spaha ali to su samo privesci vladajućih srbijskih stranaka, koji na samoj suštini i bitnosti režima ne mogu ništa menjati.

Nije tačno, da Seljačko - Demokratska Koalicija namerava menjati svoj unitaristički program i primiti federalistički. Istina, unitarističko uređenje države nije cilj, nego je samo sredstvo, i kad bismo došli do uverenja, da je unitarizam zapreka za jednakost i ravnopravnost, mi bismo morali menjati svoj stav i prema njemu. Ali ja sam uveren, da ćemo baš oružjem, koje nam daje u ruke unitarističko uređenje države, najbrže i najlakše izvojevati jednakost i ravnopravnost i potrebne garancije za njih. U Narodnoj skupštini imade dve trećine narodnih poslanika iz prečanskih krajeva. Iz tih poslanika može se uvek formirati većina, sve kad srbijske stranke ne bi htele da se pridruže za politiku jednakosti i ravnopravnosti. A što danas takve većine za jednakost i ravnopravnost nema, tome su najviše krivi Slovenska ljudska stranka, Jugoslovenska muslimanska organizacija i prečanski radikali, koji vole biti privesci srbijskih stranaka, nego borci za

jednakost i ravnopravnost sviju u državi. Oni su krivi, a ne Srbijski, jer iz njihova držanja zaključuju Srbijski, da su prečanski krajevi zadovoljni s današnjom svojom sudbinom i sa srbijskom hegemonijom u državi! Današnji sistem mora pasti u novoj 1928. godini. To je jubilarna godina, kada se ima slaviti 10 godišnjica ujedinjenja celokupnog naroda, ujedinjenja krajeva, koji nikada u istoriji nisu bili zajedno. Ta se desetogodišnjica ne može slaviti u današnjoj političkoj situaciji, s današnjom vladom na čelu, koja predstavlja jednu pokrajinu i dve verske organizacije, a koja ne predstavlja jezgru narodne snage i svesti! Pogotovo se ta desetogodišnjica ne može slaviti u današnjem raspoloženju takozvanih prečanskih krajeva, koji se bore za osnovne i elementarne uslove jednakosti i ravnopravnosti.

Najbolje će se proslaviti 10 godišnjica ujedinjenja onda, ako se ujedinjenjem celokupne demokratije u zemlji stvore uslovi za progres naroda iza civilizovanu, čovečansku upravu u državi. To ujedinjenje demokratije je »prius« posle koga će kao »posteriorus« doći duhovno jedinstvo celog, progresom obnovljenog i preporodjenog naroda.

Veliki talas demokratije dolazi u 1928. g. sa Zapada. Te će se godine provesti izbori u tri velike demokratije, u Francuskoj, Engleskoj i Nemačkoj. Sasvim je sigurno, da će u sve tri zemlje pobediti levica, demokratija. Jednako je sigurno i to, da će u našoj zemlji 1928. g. doći do ujedinjenja demokratije. Onaj deo demokratije, koji je vezan koalicijom sa reaktivacijom, uvideće brzo, da se s reaktivacijom ne može da vodi demokratska politika. A što je najsigurnije, to je to, da će pritisak demokratije iz naroda naterati sve demokratske elemente, da se ujedine s našom Seljačko - Demokratskom Koalicijom.

Večeslav Vilder:

## U znaku „frontova“

Beograd, 22. decembra

Noću na železničkoj stanici. Sila sveta napunila čekaonice, restavraciju. Vozovi zakašniju neobično, pa se nadju na okupu ljudi koji putuju na razne strane. Putnička nervoza raste. Nitko ne zna, kad će njegov vlak poći. U restavraciji prama izlazu gusto klupko ljudi nestrpljivo stoji i čeka. Železnički portir zove u pomoć žandarma, da učini »red«. Dolazak žandarma izaziva glasni revolt.

»Što nas gurate odavle? Čekamo na voz, koji odavna morao otići!«

»Ja ću već javiti, kad će koji voz krenuti«, javlja se portir. »Ali sad se maknite oдавle!«

»Kako? Zašto da se maknemo? Platit ćoček 550 Din za kartu, a još ne može ni doznati, koliko je zakašnjenje, kad će vlak poći! Jesmo li u Evropi ili gde?« s tenorskim glasom više neki simpatični čičica, okrenuvši se prema publici u restavraciji, kao tražeći od nje pomoći.

»Nisu snegovi samo kod nas! Ukinit ćo zim, pa će vozovi redovno kretati. Nije Beograd baš svemu kriv...«, dobaci glasno, kao odgovor, sa jednog stola rumeni mladić. Očigledno Srbijsanac.

Ali smesta mu se odazove sa susjednog stola čitav kor mladih ljudi.

»Nije nego! Imade pravo onaj gospodin. Ne prigovara on ni zakasnjenju. Ali bar da se zna, koliko je, da se objavi, da se kaže. Tako se svagde na svetu radi. To je nered!«

Rumeni mladić učta. Još se i prijateljski nasmeši.

Dva »fronta«. Prečani su bili u velikoj većini. Putuju kućama na Božić.

Frontalni sukob svršio se dakle mirno. Tek u hladnim vagonima nastavlja se bitka, u kojoj su Srbijsanci sigurno zlo prolazili.

Prečani su digne glavu. To se svuda vidi i oseća. To je novost. Dve se interesne sfere postojale i postoje od početka ujedinjenja. Prečani su plaćali, a Srbijsanci vladali. Ali prečani su se međusobno klali. Jedni su pokušali da ruše državno jedinstvo, a drugi su idealizovali, sve što je bilo u Srbiji, misleći da tako dižu i grade državu. A obojica su nastradali.

Sad u njih ulazi svest solidarnosti, a po njihov duh hrabrosti. Naravno otkad je stvorena formacija od 85 poslanika. Sad se ufaju da otvoreno kažu, što misle, a da se ne trebaju bojati, da će od prvog žandarma biti proglašeni za antidržavne. Sad čak u Beogradu glasno govore o Evropi!

Najviše, najjače je možda odjeknula potreba takove političke grupacije u srcima i glavama onog malenog broja prečanskog činovništva, koje kuluči u

beogradskim ministarstvima. Ne samo što poziv na junačko držanje na Kajmakčalanu ili na Mačkovom kamenu i to najčešće od onih, koji Kajmakčalanu ili Mačkovu kamenu nikada videli nisu, više vredi nego li diploma kojeg fakulteta prečanina, nego oni, ti naši prečanski patnici, dnevno osećaju i svoju zapostavljenost, dnevno gledaju nered, kaos, korupciju. Neki su tome i sami podlegli...

Da, ministri još mogu, da budu i prečani. Ali ministarstva moraju da budu čisto srbijska.

U beogradskim salonima, jednako kao i u kafanama i kafanicama, medju političarima, u čaršiji, u krugovima inteligencije i građanstva, na bezbrojnim slavama — svuda je aktuelna tema: t. zv. prečanski front.

Kako reaguje srbijska javnost? Najobičnije, vulgarno naziranje: gle, otkuda najednom Pribičević ide pod ruku s Radićem? Toliko nam je bio simpatičan, toliko idealan i moralan — a sada i on... I on na pušta jedinstvo, pa stvara prečanski front protiv Srbije. On — apostol jedinstva! Sad je kod nas sve izgubio.

Kad ih pitate: A šta je imao? malo se zbune. Da, imao je mnogo simpatija, ali vrlo, vrlo malo kuglica...

Pojam »jedinstva« tako je kod Srbijsanaca srastao sa stanjem, u kome oni sve drže u svojim rukama, da onaj tko dira u postojeće, dira u »jedinstvo«. Ovo shvatanje graniči upravo s naivnošću. Izriču ga i oni, koji nisu direktni učesnici u vlasti. Srbijski ekskluzivizam toliko je jak, toliko su oni naprati trećima svi instinktivno solidarni, da je isključena u tome smeru svaka autokritika. Dok je u zapadnim krajevima bilo i jest vrlo mnogo i novina i časopisa, koji su kritikovali, da, grdi li svoje, a uzdizali i hvalili sve što je u Srbiji, dotle ne možete naći u Srbiji ni najmanji listić, koga bi Srbijsanci izdavali i pisali, a da bi u ovom času otvoreno priznao istinu: E pa, ljudi i braćo, i pravo je, da nešto podelimo i s onima preko — ta mi smo ođista sve prigrabili u se i poda se!

Zato nije čudo, što oni prosečni i niži vide u borbi za pravo jedinstvo i jednakost opasnost za jedinstvo, jer se to jedinstvo prvi put traži od njih...

Oni ekstremni kažu: Pa neka idu, otkuda su i došli! I nama je bilo bolje, kad ih nije bilo.

Nezadovoljnici sa režimom, od kojih mnogi u opoziciji seljačko-demokratske koalicije vide samo pomoć, da se oni popnu gore, ovako rezonuju:

»Zar je samo prečania zlo? Zar nije jednako i nama? Ako ođete iz Beograda, tim će duže ovaj režim potrajati.« Seljaci: Ako prečani snose teške dr-

žavne terete, a mi, bogami, zelenaške! Ođeraše nam kožu. Je li plaćate i vi deset od sto mesečno?

Ođista, menice, menični dugovi upro pašuju kao kuga selo u Srbiji.

Na kraju jedan bon mot nekog Dalmatinca u Beogradu:

»Austrija je od mene učinila Srbina, a Srbija me je napravila Hrvatom...«

U Austriji je čistu nacionalnu ideju na jugu predstavljalo srpstvo. — Zato su uz sve Srbe austrijske, koji su svi bez izuzetka bili zadovoljni jednom mišlju, i toliki Hrvati ose-

Dr. Albert Kramer:

## V borbi za pravo državno idejo

Letos slavimo deseti Božić od ujedinjenja; svi si moramo priznati, da v dokaj drugačijem raspoloženju, nego smo preživeli božićne dni leta 1918., ko so tekli prvi tedni naše nove svobode in našega ujedinjenja. Mnoge iluzije iz tedarjnih dni so se morale umakniti trdi realnosti našega novega skupnega življenja. Ali preko vse težko in v vsega razočaranja smo stalno visoko dvigali idejo, ki je stvorila našo državo in ki po mojem globokem prepričanju edina more dati moč, da na jugoistoku Evrope postane Jugoslavija domovina zadovoljnega, civilizatorna in kulturno prosperajočega naroda in zatočišče miru. To je ideja edinstva.

V prepričanju, da se da v unitarizmu najpopolneje rešiti problem enakopravnosti novozdruženega naroda, vseh plemen in pokrajin, se naša stranka ni dala speljati na nikake polovičarske in kompromisne formule. Ona se je zavedala, da je z ustavo izvojevala narodu in državi šele obliko edinstva, a se ni nikdar priklajala, da bodo potrebni še težki boji, dokler se ta forma ne izpolni s pravo vsebino. S svojo konsekvntno unitaristično politiko si je SDS pridobila ono neoporno avtoritetu ter moralno in politično kvalifikacijo, da je mogla ko so dogodki dozoreli do vrhunca, spregovoriti med odkritejšo in jasnejšo besedo. Kakoli danes političari SDS v svojem ali v imenu Seljaško-demokratske koalicije govorijo in zahtevajo, in naj bo še tako trpko in še tako mučno za dosedanje absolutne gospodarje naše države, vse to je prekajeno v težki borbi za najvišje interese narodnega in državnega edinstva, in ni ga človeka v tej državi, ki bi mogel ali smel tolačiti naše besede kot besede ljudi, ki ne ljubijo te države in ki ji nočejo dobro.

Zato je naša borba za ravnopravnost, za ozdravljenje nezdravega sistema vladanja, za svobodo in demokracijo v našem notranjem življenju tako mogočno odjeknila po vsej Jugoslaviji. Narn ne sme nihče reči, da govori iz nas mrznja proti lastni domovini ali proti kateremkoli delu našega naroda. Zveze, ki jih mi sklepamo, koalicije, pri katerih mi sodelujemo, so imune proti očitku, da bi ne bile državotvorne. To vedo zelo dobro današnji vladodržci, katerim smo izbili iz rok glavno njihovo dosedanje sredstvo, da je vsaka kritika nad hegemonističnim sistemom, ki je uveden v naši državi, vsaka zahteva po jačjem uveljavljanju pravic novih krajev naše države — destruktivno delo. Mi nasprotno hegemonistom danes z vso pravico plačujemo z novcem, s katerim so tolikokrat in tako radi in tako z dobrimi uspehi priklajali svoje račune: v praksi so oni danes separatisti, ki s svojo politiko, s celim svojim pojmovanjem države in naroda naravnost ženejo prečanski del Jugoslavije v posebno fronto ter ustvarjajo globok jež med matico države. Srbijo in ostalimi kraji Jugoslavije. Po vsej pravici jim očitamo, da oni vlečejo v blato svetlo ime one junaške demokratske in nacionalne Srbije in njenega naroda, katere stoletni napori in mučeniško trpljenje je, združeno z neodoljivo voljo ostalega našega naroda, ustvarilo našo novo domovino.

Mi smo trdno odločeni, da moramo v desetem letu ujedinjenja privedti do zmage idejo našega nacionalnega in državnega edinstva, ker trdno verujemo v Jugoslavijo. Niti trenutek ne dvomimo, da mora biti naš boj zmagovit. Mi ga ne vodimo z državnopravnimi in plemenski argumenti, nasprotno, mi ga vodimo na terenu, ki ga je ustvarila ustava, in zmaga, ki jo hočemo, je ta, da se lepe besede našega osnovnega zakona spremenijo v fakta. Zato je naš bojni program realen in je konkreten. Vsi čiji, ki smo jih postavili, so tako jasni in nesporno pravični, da jim nasprotniki ne morejo ugovarjati.

Z mogočnim pokretom v Narodni skupščini in med narodom smo postavili na dnevni red vprašanje izenačenja davkov. Nikogar ni v tej državi, ki bi si upal javno trditi, da morajo nekateri pokrajine plačevati po tri- in štirikrat toliko davka kakor druge. Hegemonisti, ki so uspeli, da si kupijo nekoliko moralčne podpore tudi iz naših krajev, se izmikajo z intrigami, s taktičnimi potezami, toda ta boj je neenak, načelo pa, kakor ga je naša koalicija tako srečno formulirala, je nepremagljivo. Mi bomo dobili izenačenje davkov. Mirno smem reči, da je v tem oziru naša koalicija v Narodni skupščini in v davčnem odboru dosegla uspehe, kakršni so redki. Mogla jih je doseči, ker se je ves narod, ki ga njeni člani predstavljajo, kakor en mož dvignil, da jim pomore v borbi.

Odločeni smo, da z vsemi sredstvi uveljavimo decentralistični princip, ki je zasigurno že v sami ustavi in da očistimo državno administracijo ter jo de-

čali srpski, pa se nazivali Srbima. Zato su toliki Slovenci predlagali, da se naša država prosto nazove »Velika Srbija«.

Sada? Sada je uspelo poratnim Srbijancima, da suzbiju jugoslovensko jedinstvo, da razbiju srpsko jedinstvo, da ubiju Sumadiju.

Da im još ne uspe, da upropaste državu — to je sada poziv zapadnjaka, poziv pravih Sumadinaca. Oslobodimo zemlju nametnika, parasita svake vrste i bit će nam sretna jubilarna deseta godina ujedinjenja.

politiziramo. Jugoslavija ima rekord v številu uradništva. A pri tem imamo premalo sposobnih činovnikov. Mi zahtevamo redukciju nesposobnosti in spopolnitev upravnega aparata z vestnimi in sposobnimi ljudmi. Le tako se bo mogel pravilno izvesti princip štednje, ne pa z glupim brisanjem proračunskih kreditov in brezglavim metanjem sposobnih in nesposobnih na ulice, s katere potem nesposobni, a strankarsko zaščiteni zopet prilezejo nazaj k državnim blaginjam. Zato mi ne gresimo proti načelu potrebne štednje v državnem gospodarstvu, če v finančnem odboru vodimo borbo za očuvanje najprimitivnejših pogojev, ki so potrebni, da državni aparat pravilno funkcijonira.

Pričeli smo in z vso doslednostjo vodimo borbo proti nečuvni nameri vlade, da s potezo enega peresa demontira naše visoke šole. Ne damo, da se izglasuje min. predsedniku dispozijski fond za financiranje raznih strankarskih in drugih poslov, katerega polovica bi bila zadostna, da se n. pr. naša ljubljanska medicinska in tehnična fakulteta ne le očuvata, temveč še spopolnita.

Reči smemo, da smo dobro zastavili svoje sile za pametno reorganizacijo in povzdigo našega pravosodstva. Sistematsko skušamo delovati na socialno političnem polju.

Budni smo in pazljivi in reči smem, da predstavljamo naša koalicija po doslednosti svoje politike, po energiji in veščini svoje taktike in po sposobnosti ter vestnosti svojih ljudi elitno formacijo, ki uživa ne le ugled cele skupščine, temveč tvori tudi strah svojih nasprotnikov.

Mi smo optimisti in vemo, da bomo zmagali. V vlado smo mogli že davno; prijazno so nam opetovano že odpirali vrata. Ali smo si dali slovesno zaobljubo, da mora biti oportunistične politike konec. Mi nečemo igrati vloge privezkov in naš program ni na prodaj za min. portfelje. Navzlic temu vemo, da bo vlada, pod katero bo Jugoslavija preživela deseto leto svojega obstanka, vlada, katere jedro bo tvorila naša koalicija. Ođšli smo na božićne počitnice sredi živahnega in važnega parlamentarnega dela. Vrnili se bomo nič manj ođčeni, nego smo bili doslej, in spomin na prvi od dosedanjih jugoslovenskih Božićev bo le jačal naše sile in našo ođčnost.

## Praško pismo

L. K. S. — V Pragi, 20. decembra.

Poslanska zbornica in senat sta končala svoje predbožićno zasedanje in se snidele zopet na daljše delo 17. jan. 1928. V poslednjih sedmih je bil poleg drobnih predlogov v glavnem sprejet državni proračun, h kateremu je bila v zbornici in v senatu podana cela vrsta izpreminjavalnih predlogov, ki pa so bili vsi zavrnjeni.

V narodni skupščini je bilo letos dovršena zelo mnogo dela in treba iz njega omeniti zlasti vojaške predloge, davčno in upravno reformo ter proračun. Težišče vsega tega dela ni bilo toliko v odsekih in v plenumu, marveč v posvetovanih večinskih strank, kjer so bile pripravljene vse zakonske predloge ob sporazumu večinskih strank, ki je bil včasih težko dosežen. Ali to posvetočnje najlepše trajnost in konsolidacijo sedanjih večine, ki je z uspehom premagala zapreke in težave. Potek zasedanja je pokazal, da se pri nas razmere v političnem in gospodarskem smislu precej zboljšujejo in vsiljujejo in da je pri nas mogoča vlada in vladna večina brez socialstov.

To spoznanje more le utrditi samozavest vlade in dati vladni večini pobudo k nadaljnjemu delu, ki bo gotovo težko, če ne še težje nego je bilo dosedanje. Kajti med nalogami, ki pridejo sedaj na vrsto, je novele k socialnemu zavarovanju privatnih uradnikov, zakonom v varstvo nametnikov, stavebni zakon, zboljšanje plač staropenzionistov, cela vrsta zakonov iz šolske stroke. Kakor se vidi, so to skozi in skozi predloge, tičeče se vseh vrst prebivalstva, toda nazoril niso enotni, marveč zelo različni po tem kolikor je posameznik prizadel premoženjske ali kakršne je nivoje njegove izobrazbe, zato pa bo treba preudarnosti in previdnosti, da bo mogoče brez škode prepluti mimo vseh skal različnih interesov.

Ni dvoma, da je novela k socialnemu zavarovanju tudi za vladno večino trd oreh in to bi rade izkoristile socialistične stranke, ki se pripravljajo na oster boj in bi najraje izvale vladno krizo. V koaliciji so kršćansko - socialne stranke, katere niso z novoledovoljine in s tem v zvezi nekateri napadi klerikalnega tiska na koalicijo v poslednji dobi. Doseči se imajo tako pripustitve za klerikalce na kulturnem, morda tudi na narodnem polju, da se jim omogoči glasovanje. Kaj pa porečejo k temu liberalne in nacionalne stranke? V tisku se navajajo te spornosti in iz tega se sklepa, da koalicija vendar nima tako trdnih temeljev in da bi konflikti te vrste mogli privedi njen konec prej nego se ga pričakuje. Za njo pride po mnenju enih izmed teh prorokov uradniška vlada, po mnenju drugih bo to zopet koalicija, ali njena podlaga bo socialistična. V

njej bodo vse češke socialistične stranke in nemški socialni demokrati, ali ker to za večino še ne zadošča, treba še manjkajoče glasove kje poiskati. Pri treznem presojanju res kombinacije se lahko reče, da je do njene uresničenja še precej daleč, ker se protivijo temu taktične in programne razlike med socialističnimi strankami, kočno tudi med češko in nemško socialno - demokratsko stranko.

## Francosko časopisje odklanja italijanske imperijalistične zahteve

n Pariz, 21. decembra.

V glavnem organu levičarskega kartela »Quotidienu« piše Pierre Bertrani o italijanskih zahtevah napram Franciji, ki jih je objavil laški tisk.

»Nihče si boli ne želi kot mi, da pride do trdnega prijateljstva med Rimom in Parizom. Toda prelasko je uveriti se, da se te vezi ne bodo splele pod fašistično diktaturo, da pravi čas še ni prišel in da razgovori ki se bodo pričeli, ne bodo imeli nobenega uspeha, kvečjemu bodo le še povečali medsebojno nezaupanje in morda celo izzvali eksplozijo. Mussolini je sicer za trenutek res izpremenil ton, toda vse njegove novine, to se pravi: vse novine, ki izhajajo na italijanskem ozemlju nas z obilavo predmetov, o katerih naj bi se debatiralo, naravnost izzivajo k previdnosti napram slehernim pogajanjem. O takih predmetih se ne more začeti nobena debata ali pa se vsaj v nemem slučaju ne more nadaljevati. In baš zato, ker imamo globok občutek, da se bodo pogajanja, ki se nam obetajo, morala kaj hitro pretrgati, obžalujemo, da se soloh misli nanje. Fašistični program ni v skladu niti z interesi Francije niti z interesi Evrope.«

»Volonté« piše: »Če hočemo govoriti jasno, moramo ugovoriti, da trdi »Giornale d'Italia«, da pričakuje Consulta od nas nekaj patent za sredozemsko in balkansko nadoblast... Če si Mussolini res laska, da bo dosegel od Quaila d'Orsayja makar majhen del gori nastetih ugodnosti, potem le popolnoma ođveč, da se de Beaumarchais in grof Manzoni spraviata na delo, kakor bi bilo nevarno pripraviti sestanke med »ducejem« in Brindom. Francija bo srečna, če se upostavi harmonija med njo in Italijo v melah sedanjega teritorialnega in političnega statusa quo tako v Evropi kot v sredozemskem kotlu. Toda ona ne sme olajšati načrtov teritorialne ekspedicije in političnega zavajanja, ki jih je skoval Mussolini pod navdahnjenjem Coppelovih prijateljev.«

Poluradni »Temps«, v svojem današnjem uvodniku ođčno zavrača italijanske zahteve napram Franciji, kakoršne je objavil »Giornale d'Italia«. »Najmanj, kar se more reči o zahtevanih ugodnostih,« pravi »Temps«, »je, da bi se z njimi zagotovila Italiji popolnoma privilegirani položaji na Sredozemskem morju, v srednji Evropi in na Balkanu. Ne sme se pretiravati politične važnosti teh zahtev, izraženih v čestu dokaj nepriljudnem tonu... Da odgovarjajo težnjam elementov, ki jih je absolutni ideal fašizma vsled nepoznavanja političnih realnosti sedanje ure usmeril v nekaj bolestin nacionalizem in imperijalizem, ki bi postal predvsem nevaren italijanskemu narodu samemu, če bi se začel izražati iz dejanji, je čisto mogoče. Toda vlada velike države, ki se zaveda v polni meri svoje odgovornosti, se ne sme pri pogajanjih dati voditi od nečesa, kar ni prav za prav nič drugega kot polemičen duh, namenjen za zadovoljevanje nestrujnih ljudskih množic.« »Temps« v nadaljnjem izjavljajo odklanja posamezne točke fašističnih zahtev kot nemožno bazo pogajanj in povdarja, da Mussolini teh zahtev doslej ni proglasil za svoje.

## Klaverni „nastop“ ljubljanske Zbornice za TOI.

Iz gospodarskih krogov nam pišejo: Ta mesec so dozorevale težke ođčitve za gospodarstvo Slovenije. V Beogradu gre za davčno resorzo, v Ljubljani in Mariboru pa so oblastne skupščine sklepale o nepremišljenih novih bremenih. Kje je bila v teh dneh ljubljanska zbornica za TOI? Napram novim oblastnim davkom, ki hočejo ubiti industrijo Slovenije, podražiti življenje v Sloveniji, izgnati iz nje vso podjetnost in jo osiromašiti, je ta čudovita zbornica »nastopila«, kakor je izjavil v oblastni skupščini g. prof. Jarc, na ta način, da je bila oblastna uredba baš o onih davkih, ki direktno zadevajo trgovce in obrtnike, »izdelana sporazumno s Trgovsko in obrtno zbornico«. Kakšno stanovsko zastopstvo je to?

Kar pa se tiče borbe v Beogradu, smo pač videli na delu zagroboško zbornico, tudi novosadsko in sarajevsko, ljubljanska pa malo da ni še podprla klerikalnih intrig v korist dohodnini, ki jo tam doli upravljajo imenujejo »davek za Slovence«. Zares žalostno, v trenotku, ko bi nam bilo treba jakega zastopstva, je izgubila vso koražjo in toplot samo škodila gospodarstvu Slovenije — naša Zbornica za TOI.

## Grška išče v Italiji posojilo

Brindisi, 23. decembra o. Grški zunanji minster Mihalokopulos, ki je prispel semkal v Rim, se je vkrcal na parnik »Kleopatra«, in se odpravil proti Pireju. Mihalokopulos je večer obiskal finančnega ministra predvsem v zvezi z zunanjim posojilom, ki ga namerava najeti atenska vlada in pri katerem hoče biti udeležena tudi Italija.

## Ođoden podpis konvencij z Madžarsko

Beograd, 23. decembra. p. Danes bi se imele podpisati sklenjene konvencije med našo državo in Madžarsko. Madžarski poslanik baron Forster je prišel v zunanje ministarstvo, da bi izvršil podpis, vendar pa do podpisovanja ni prišlo, ker je zunanji ministar bolan in leži v postelji. Podpis sklenjenih konvencij se bo izvršil po božićnih praznikih.

## Nov italijanski armadni zbor

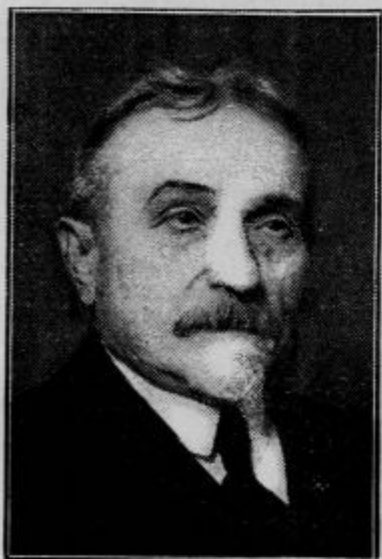
Rim, 23. dec. g. Vojaški uradni list objavlja dekret, s katerim se s 1. januarjem 1928 ustanavlja v Vidnu 11. armadni zbor. Pod jurisdikcijo tega zbora bodo spadale divizije Padova, Videm in Gorica.



# Naši kraji in ljudje

## Jubilej Arnošta Bezenška

Te dni je slavil odlični naš somišljenik g. Arnošt Bezenšek 40 letnico, odkar je v službi banke »Slavija«. V današnjih časih taki jubileji niso pogosti. Kdor služi enemu in istemu gospodarju nepretrgoma 40 let in vztraja kljub raznim pretresljajem na svojem mestu, mora biti človek močne energije in odličnih sposobnosti.



Arnošt Bezenšek je bil rojen v Frankolovem v Celju 1. 1867. Po dovršeni nižji gimnaziji je odpotoval v Bolgarijo k svojemu bratu Antonu Bezenšku, očetu slovenske in bolgarske steno-grafije, ki je bil takrat profesor v Plovdivu. Tu je nadaljeval svoje študije in si pridobil popolno znanje bolgarščine. Njegov brat prof. Bezenšek je že takrat živahno deloval za čim najtesnejše kulturno zблиžanje med južnimi Slovani. Njegovih idej se je nazval tudi mladi Arnošt in postal prepričan Jugosloven in navdušen Slovan. Dasi je našel v Bolgariji vse pogoje za lepo bodočnost, vendar ga je vlečlo z neodoljivo silo v domovino. Srečno je bilo takrat prosto mesto pri banki Slaviji v Ljubljani. Prosil je za to službo in jo tudi dobil.

Koncem leta 1887. je nastopil svoje mesto. Z vstopom v to službo se je začela zanj doba neumornega plodovitega dela. Z velikimi svojimi sposobnostmi in s svojo delavnostjo se je takoj uveljavil v svojem položaju in postal eden najboljših uradnikov pri zavodu. Sprva mu tudi pri banki ni bilo postelano z rožami. Toda premagal je vse težkote. Čeprav ni bil gromotno bogve kako ugodnih razmerah, vendar je imel vedno odprte roke, kadar je bilo treba kaj žrtvovati v narodne namene. S štedljivostjo in umnim gospodarstvom si je pridobil skromno imetje, s katerim si je zgradil svoj dom na Zrinskega cesti in si lepo uredil domače posestvo v Frankolovem. Kot dober rodbinski oče in vester uradnik živi v prvi vrsti svoji rodbini in svojemu poklicu, rad in poštrenovalno pa sodeluje povsod, kamor ga kliče narodna ali slovenska stvar ali pa strankarska dolžnost. Že zgoraj smo poudarili, da je zrastle v idejah svojega brata Antona, ki je bil apostol slovenske vzajemnosti in jugoslovanskega bratstva v Bolgariji. Tem idejam je ostal zvest vse življenje: radikalen Slovenec in navdušen Slovan in kot tak neomahljiv naprednjak-demokrat. Kot človeku mu je pri srcu blagor vsakogar, pripravljen je pomagati vsakomur v težavi in z modrimi nasveti. O tem lahko pričča urad-

ništvo, ki je pod njegovim vodstvom in se rado zateka k njemu ne le v službenih, marveč tudi v zasebnih zadevah. Zaradi teh njegovih vril ga visoko čisla vsa naša javnost, banki »Slavija« pa ga šteje med svoje najposobnejše in najvestnejše namestnike. Povsem umljivo je torej, da je 40 letnica Bezenškovega službovanja tudi za zavod pomenljiv jubilej, to tem bolj, ker so taki jubileji v današnji dobi velika redkost. Banka »Slavija« je to tudi uvaževala in podelila jubilarju v znak priznanja za njegovo uspešno službovanje in delovanje našim ravnateljem, obenem pa mu podarila zlat pinstar z diamanti. Zvestemu so-mišljeniku pričemo tudi mi k njegovemu jubileju štiridesetletnega poštrenovalnega dela: Se na mnoga leta!

## Znamenito presihajoče Cerknisko jezero

Snovanje sindikata za propagando notranjskih znamenitosti.

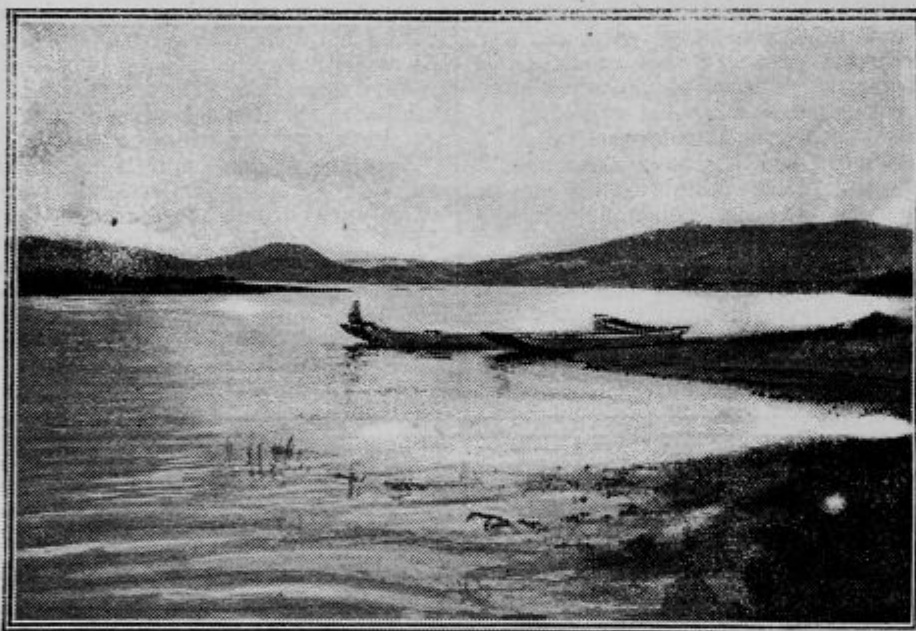
Cerknica, okrog Božiča  
Že zgodovinar Vajkari Valvasor in vse po-mo drugih učenjakov so pisali o jezeru in ga omenjali kot naravno čudo in izredno lepo. Izšlo je tudi veliko knjig in znanstvenih razprav. Žal pa kljub temu poseja jezero le malo tujcev in domačinov. Vzrok temu je gotovo pomanjkljiva reklama, naša malomarnost in še marsikaj drugega.

O jezeru piše in govori ves kulturni svet, v šolah in predavanjih kot eno najznamenitejših presihajočih jezer, to je, da voda izgine pod zemljo v neznane kraje in se zopet pojavi, tako da je jezero enkrat suho, drugič polno vode. Sicer so tudi drugod podobna jezera, eno celo v Grčiji, nikjer pa ne izgine voda tako vsako leto in nobeno ne nudi toliko naravnih lepote, kakor ravno naše jezero.

Jezero se nahaja ob podnožju mogočnega gozdnatega Javornika, 4 km od železni-

nici stoje še mogočni tabori izza turških navalov, razvaline gradu Loško, razvaline prejšnjih gradov, kakor tudi ostanki prazgodovinskih naselbin. Mesto Lož pa reprezentira kot eno najstarejših mest. V bližini se nahaja tudi graščina Snežnik, lastnina princa Hermanna Schönburg-Waldenburga in pa kneza Windischgrätza v Planini. Na vzhodu stoji lepa Kržiha gora, božja pot, s krasnim razgledom na celo jezero. Iz Cerknice je tudi lepa pot do znamenitih in priljubljenih slapov »Pekel« pri Borovnici in do priljubljenih krajev okoli Sv. Vidca, nalikujočim švicarskim lepotam. Proti vzhodu pa je visoka gorska planota Bloke, domovina slovenskega smučarstva.

O vsej tej krasoti ve povedati prav malo naš domačin Slovenec. Kaj šele tujci in drugi v naši državi! Zato se bo v kratkem osnoval sindikat v to svrhu, da povzdigne promet in zanimanje za to veličastno naravno čudo, ki zasluži po vsej pra-



ške postaje Rakeka, 2 km od trga Cerknice in od mesta Loža na drugi strani 4 km. V ozadiju jezera se vidi na jugu kraški velikan Snežnik, na zapadu pono-ni Nanos, proti severozapadu Julijske Alpe z našim Triglavom, spredaj pa goli hrib, zajetna kraška grmada, lepa Slivnica. Jezero se razprostira v dolžini preko 10 km s tremi otoki in polotokom. Na enem otoku je celo vas Otok s cerkvijo in šolo. Po velikosti je jezero eno največjih v državi, izvzemši Skaderskega in Ohridskega jezera.

Ob jezeru se nahaja tudi več podzemskih jam s krasnimi kapniki, ki prav nič ne zaostajajo glede lepote za Postojnsko jamo. Ne daleč od jezera je znameniti Skocjan ali Skocjanska dolina. To je pravcati paradiz z lepo dolino in potokom Rak, ki se pravilčno vlije skozi jame, predore in naravne mostove. Ima še mnogo drugih krasot, ki so pa, žalibog, zaenkrat v italijanski oblasti.

Tudi kraji okoli jezera so znameniti. Na čisti strani nad Rakekom je bil odločilni spopad med Francozi in Avstrijci. V Cerk-

vici največjega zanimanja. Sindikat se osnuje po vsej pravici enarodnoevniard osnuje s sedežem po vseh večjih krajih okoli jezera, kakor na Rakeku, Planini, Cerknici, Begunjah, Blokah, Ložu in Starem trgu. S pripravljalnim delom je že pričel delovati domačin znani nam akademski slikar Franjo A. Sterle. Imenovani je tudi izdajatelj priljubljene knjige »Cerkniško jezero in okolica«, (opisal nadučitelj M. Kabaj).

Namen sindakata bo, da si takoj nabavi motorne čolne in ravnadnih priročnih čolnikov, koč z gostilno na jezeru, primerne kopališče, organizirati različna vozila in avtomobile do jezera iz bližnjih krajev in železniških postaj. Daje doseči polovično vožnjo po železnici, eventualno turistiški vlak do Rakeka, dovoljne reklame in pravočasno poročanje v časopisih o pravem stanju in menjavanju jezera, aranžirati rib-

## Primariju dr. Mirku Čerčiču



odličnemu domačemu kirurgu, ki je svojo zmožnost in mojstrstvo zopet dokazal s sijajno uspešno operacijo, izvršeno na moji nečakinji Mariji Lepeji, ki je boleha na žolčnem kamenu, izrekam tem potom svoje priznanje in najiskrenejšo zahvalo, zavedajoč se, da je operacija na 27 letnem dekletu za radi močno skrivljene hrbtnice komaj 27 kg težkem, ki je vrh tega trpela na težkem dihanju, zahtevala mojstra njegovega slovesa.

Istočasno izrekam svojo zahvalo asistentu dr. Podkoritniku, znani in priljubljeni operacijski sestri Fabijani in vsem njenim tovarišicam za njihovo poštrenovalnost.

Maribor, 20. decembra 1927.

Julijska Lepeja, trgovka.

je love in tako dalje. V času, ko je jezero suho, imeti pripravljene vodnike za pregled vseh jam, požiralnikov in bruhalnikov, ter razlage naravnih fenomenov-čudežev. Pozimi drsanje in smučarstvo. Sindikat bo dajal tudi pažnjo za dobra, cena in udobna stanovanja v poletnem kakor v zimskem času.

Da bo delo uspešno, svetujemo, da se vsakdo odzove okrožnicam, ki bodo v kratkem razposlane z intenzivnim delom naj pripomore vsakdo do uresničenja tega prepotrebne dela v blagor naše domovine, osobito krajev okoli jezera. Za to vsi na delo brez izjeme!

## Zadnja pot dr. Janka Babnika

Ljubljana, 23. decembra.

Od hiše št. 6 v ulici Stare pravde se je danes ob 14. pomikal dolg sprevod prijateljev in častilcev nenadno premignul predsednika višjega deželnega sodišča g. dr. Janka Babnika. Na njegovi zadnji poti so spremili moža, ki si je postavil s svojimi vidnimi deli ter s svojim delovanjem v splošnem kot eden najodličnejših pravnikov neveljiv spomenik, zastopnik ministra pravde podpredsednik višjega deželnega sodišča dr. Rojina, veliki župan doktor Vodopivec, divizijski general Danilo Kalafatović, rektor univerze dr. Rajko Nahtigal, dekan juridične fakultete dr. Bilimović, komisar Mencinger, zastopniki tujih držav, ves sodniški zbor, vsi ljubljanski odvetniki s predsednikom odvetniške zbornice dr. Majaronom na čelu, dalje vse ostalo sodno uradništvo, pazniki jetnišnice, oddelek policijskih stražnikov in impozantno število ostalega občinstva.

Spredaj so nosili sodni uslužbenci štiri krasne vence, poklonjene od sodišča in sodniškega zbora, ves v vencih pa je bil tudi voz s krsto. Za vozom z duhovniki so nosili na baržunasti blazini odlikovanja pokojnika. Sprevod je krenil točno ob 14. po Zrinskega cesti in dalje po Poljanski cesti na Kette-Murnovo cesto in dalje na pokopališče pri sv. Križu, kjer so krsto položili v grobnico.

## O Božiču nekdanj in danes

Nekaj spominov iz Poljanske doline.

Poljane, okrog Božiča

Pred 50. leti in še prej je bilo v Poljanski dolini na božični večer vse drugače kakor danes. Sveti večer in božični prazniki so bili najslavesnejši dogodek, na katerega se je pripravljalo in veselilo staro in mlado že dolgo poprej. Kolovrate, ki so brneli v vsaki hiši od jutra do poznega večera, so pospravili že popoldne pred Božičem v kot. In v hišah je zavladala tišina, prazničnost. Dandanes ne najdeš več tega orodja. Kvečjemu, in še to redko, ga iztakneš tu in tam pod streho v skritem kotu. Mladi rod ne pozna več nekdanje važnosti tega domačega stroja.

In na sam svetli večer! Dasi so tudi v tedanjih časih smatrali za sveto dolžnost, da mora biti hiša razsvetljena, se je to komaj opazilo od zunaj. Okna so takrat bila mala in le prav redki so bile hiše, kjer so imeli petrolejko. Na prste bi jih lahko naštel vse! V hiši na mizi je stal tako zvani štover, 20 cm visok in lepo naokroglo izstružen stebriček. Na tem je stala leščerba, ki je komaj dobro brlela. S svojim bombazevim stlenjem je srkala iz leščerbe lameno olje kot gorivo. Kakšna razsvetljava! Niti z enega kota v drugega se ni dobro videlo, kaj šele da bi ta svetloba žarela skozi okna. Edno v hišah, kjer so napravili jaslice, je bilo bolj razsvetljeno z lučkami. Jaslice so tedaj posebno slovele pri Kosmovih.

Hodil je na počitnice pokojni naš rojak g. dr. Tavčar kot dijak. Romantično in poetično navdahnjen je pomagal mlajšima bratoma urejevati in staviti jaslice. Ljudje so vsako leto govorili o teh jaslicah in jih hodili občudovat. In kakor tistih dob, je ravnal naš slavni rojak vse življenje. K polnočnici je vedno zahajal še pozneje kot Visočan že bolj v letih.

Dandanes so hiše v Poljanski dolini razsvetljene kakor v mestu. Električna je tudi tu izpodrinila petrolejko svetilko. Hiše, sobe in drugi prostori so ta večer razsvetljeni, da se kar blešči. Kakšne izpremembe! Tedanje čase, kakor še dandanes, so prihajali ljudje k polnočni maši. Če je bila točna oblačna noč, so z vseh gričev jeli prihajati že po 22. uri. Skoro grozno so se zibale po bregovih navzdol velike pa-

## VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE

Vam nudi film

PUSTOLOVSKE Dobrege VOJAKA



## ŠVEJKA

Delo češkega komičarja Jaroslava Haška - a v 7. smehapolnih dejanjih - To je prava bomba smeha in zabave.

Predstave na božično nedeljo in ponedeljek ob 11.11, 3., 4.5., 6., 1/8, in 9.; ob delavnikih ob 1/5, 1/7, 1/8, in 1/10.

Predprodaja vstopnic dnevno od 10. — 1/21 popoldne.

KINO

»LJUBLJANSKI DVOR«

Telefon 2730.

menice proti Poljanam. Baklje so bile srednje debela brezova polena, preko poletja dobro presušena in naokrog nasekana in naklana. Ko so polnočniki dospeli do cerkve, so nedogorele ostanke zložili v skupno grmado, da so se grel pri tem ognju in razsvetljevali prostor pred cerkvijo.

Danes ni več teh plamenic. Mesto njih prihajajo ljudje k polnočnici z električnimi svetilkami. Prostor pred cerkvijo razsvetljuje močna električna žarnica. Tudi so včasih fantje napravili na ta večer kako posebno razsvetljavo. Na most ali brv pred cerkvijo so nabili visok obroč. Na tega so nataknili sveče in jih malo pred polnočjo prižgali, kar je takrat čarobno vplivalo na prihajajoče. Fantje so stopili za ograjo, ter motrili dekleta, ki so prihajale v cerkev. Tudi te so se postavile pred mašo nasproti fantom. In končno so se razvrstili tudi v cerkvi koncem klopi vstrec: fantje na desni, dekleta na levi.

Nič več ne mislijo fantje na sveče. Niti fantje niti dekleta ne postajajo ta večer pred cerkvijo, niti v cerkvi, vstrec koncem klopi. Ne izbirajo posebnih prostorov. Cerkev je bajno razsvetljena in ko so ozreli po ljudih, vidiš, da so vsi opravljeni precej po modi in sedanjem okusu. Pred 50. leti pa so bili možje in žene oblečeni v bele ali rjave ovčje kožuhe, ki so bili po hrbtu, rokavih okrašeni z raznovrstnimi umetnimi okraski. Danes ne vidiš več nobenega domačega kožuha, niti ovčjih kuč na glavi, ne škornjev čez kolena.

Pa svojčas pogovori na Sveto noč! Ko so domači opravili vse svoje posle, so po-

## Mobilizacija drukebergerjev!

Vsi bivši več ali manj uspešni druki svetovne vojne vseh regimentov naj si ogledajo vzor drukebergerja ŠVEJKA.

Kino »DVOR«.

## VESELITE SE KOSTUMA

SAJ STE KUPILI PLETENINO KATE RO-V-FINI KVALITETI



IN TREPZEM PLETENJU NE NADKRILUJE NOBEN PLEČEN-IZDELEK

## Smeh! Zabava! Umetniški užitek! Triumf moderne tehnike!

## Naš božični spored: Na polju slave



Velefilm ljubezni, borbe in trpjenja. Rivala v ljubezni, njune borbe, pustolovščine in doživljaji.

Mornarica na odprtem morju. — Dva protivnika, dva prijatelja. — Pretresljive in komične lju-bezenske epizode.

glavni vlogi najljubša žena sveta pre-krasna Spanolka.

## DOLORES del RIO

ena partnerja sta simpatični orak-tor M. C. LEGLÉN in ljubljene-c tega občina vas stasiti EDMUND LOWE redstave ob 3, pol 5, 6, pol 8, 9. Pri vseh predstavah svira pomnoženi-kester. — Vkl ub ogromnim nabavnim stroškom cene nezvišane.

Elitni kino Matica Telefon 2124



## Nogometno moštvo ASK Primorja

gostuje za božične praznike v Splitu. Moštvo je v stalnem zimskem tehničnem in gimnastičnem treningu pod spretnim in strokovnim vodstvom trenerja Z. Buljevića. Stojijo od leve na desno: Kariž, Vindiš, Jančigaj, Zvonko Buljević, Turković, Čebolin, Pišek; sedijo od leve na desno: Svetić, Erman II, Anžlovar, Zemljak, Jug I.



## Božični teden — teden sreče!

V teh dneh izbirajte sebi in svojim srečke, ki bodo vsakomur vzbudile srečno nado, številnim pa nado gotovo uresničile. Srečke Zadrugne hranilnice r. z. z. o. z. izbirate v Ljubljani v

Oglasnem oddelku »Jutra«

v Prešernovi ulici ter v Ekspozituri »Jutra« v Šiški, Celovška cesta 53.

sedli okrog peči in otroci so zlezli na peč. Pripovedovali so si, kako je nekdanj na ta večer šel ta ali onj v Viš na križpot, kjer ni slišati nobenega zvona, da bi prišel do vrata, ki bi mu povedal številke za loterijo. In še o drugih strahovih in vražah! Vsega tega ni več. Ko čakajo dandanes na polnočnico, se razgovarjajo o novjših iznajdbah in napredku na vseh možgih področjih ali pa hero novo došle knjige in časopise.

Sveti večer in Božič je ostal, a praznovanje, navade in šege tega večera so danes vse drugačne, kakor nekdanj. Le spomini so še ostali nanje. In te lepe spomine skušamo starejši rešiti pozabnosti na ta način, da jih pripovedujemo mlajšim. L. P.

### Še enkrat kulturni fašisti in divjaška Škofja Loka

Škofja Loka, 23. decembra.

Čeprav bo že mesec dni, kar je bil v Škofji Loki izpuščen iz zapora tržaški dopolovist Emil Comici, ki je na Poreznu prekorajčil mejo, bil zato obsojen na 3 mesece, od ljubljanskega velikega župana pomiloščen na 5 dni, vendar moramo zopet prositi čitatelje »Jutra«, da objavimo o zadevi, ki prebivalstvu našega zavednega mesta dela v italijanskih listih tako veliko krivico, še kratko dopolnilo.

Deloma je že znano, da je tržaški fašistični list pisal o gostoljubnem, nemškem Bischofflaku, ki se je po prevratu naenkrat izpremenil v divjaško, negostoljubno Škofjo Loko, seveda slovensko, kjer s tujcem postopajo tako kakor med plemenom Niam-Niam, kjer tujce spečejo in požre.

Škofjeloški kanibali pa hranijo sedem pisem, sedem priznanih in zahvalnih izjav sedemih evropskih držav, ker so ravno Škofjeločani poskrbeli tako lepo za grobove v vojski umrlih državljanov, kakor redko kje drugje. V imenu svojih držav se namreč zahvaljujejo za vzorno ureditev in okrasitev grobov v vojni padlih vojakov Škofjeloški podružnici Zveze slovenskih vojakov iz svetovne vojne v hrvaškem jeziku konzulati českoslovaške, avstrijske in poljske republike, rumunske in madžarske kraljevine, posebno topila je zahvala Nemčije, ki v slovenskem jeziku piše, da smatra delo Škofjeločanov, za »dokaz viteškega tovarišstva in prijateljskega mišljenja napram nemškemu narodu«, a najdalje in najbolj pohvalno je francosko pismo italijanskega konzulata, ki ga je v imenu svoje države lastnoročno podpisal g. markeze Gavotti.

Preverjeni o najpopolnejšem kavalirstvu gospoda markeza prav nič ne dvomimo, da ne bi viteško poskrbel za satisfakcijo razžaljenemu prebivalstvu Škofje Loke, ker se bo gotovo potrudil in v vplivom svojega položaja ter neomadeževanega aristokratskega imena tudi dosegel pri »Popolo di Trieste« objavo svoje zahvale in priznanja škofjeloškim meščanom s pojasnilom, da je to tista Škofja Loka, ki jo je list tako neupravičeno grdo žalil.

V resnici so pri ureditvi pokopališča vojni žrtve tekmovali med seboj vsi sloji prebivalstva brez razlike strank. Po prizadevanju podružnice Zveze slov. vojakov so bili s prispevki vseh občanov, kulukom in brezplačnim delom obrtnikov popravljeni grobovi, postavljeni na nje lični križi in posuta pota, za vse svete so pa pod vodstvom in požrtvovalnim sodelovanjem Kola jugoslov. sester bili okrašeni grobovi s šopki, ki so jih prinесли dečki, in križi oviti z ven-

ci, ki so jih spletile učenke in gojenke šol uršulinskega samostana. Stotine sveč je gorelo na grobovih in nikdo ni mogel ločiti, kje leži domačin in kje počiva tujec.

Še več bi radi storili Škofjeločani, ker je 120 župljanov-vojakov padlo v vojni, a skoro vsi leže bogve kje. Njim so sklenili postaviti dostojen spomenik na častnem prostoru. Na povabilo odbora bodo izbrali spomenik in zanj določili prostor strokovnjaki v umetnostnih vprašanjih, da bodo tudi pozni rodovi le s spoštovanjem govorili o visoki kulturni stopnji dapašnje Škofje Loke.

Agilno društvo te dni razpošilja rojakom in prijateljem mesta in okolice, ki jim na lovu ali izletih vedno nudi razvedrila, prošnje za prispevke za spomenik. Prepričani smo, da prošnje ne bo zavrgel nikdo, naj ga že vežejo trgovski ali sportni stiki s tem lepim in gostoljubnim kotom naše domovine, saj bo na spomeniku gotovo tudi ime prijatelja ali »nanca«.

Predprodaja vstopnic za velefilm  
**NA POLJU SLAVE**  
v katerem igra glavno vlogo najlepša žena sveta, prekrasna Španjolka  
**DOLORES DEL RIO**  
se vrši v nedeljo in ponedeljek  
od 11. do pol 1. ure.  
**ELITNI KINO MATICA. Telefon 2124**

### Ubegli kaplan

Maribor, 23. decembra.

Meseca julija je bil pri tiskovnem sedanju mariborskega okrožnega sodišča obsojen kaplan Henrik Holsedl iz Dolnje Lendave na 14 dni zapora, 2000 dinarjev globe in 1000 Din materialne odškodnine ter v povračilo stroškov, ker je v tamošnjem madžarskem tedniku »Neplap« žalil v članku »Šolski škandali« šolskega upravitelja Josipa Kolarica iz Centibe. Razprave se je kaplan Holsedl še osebno udeležil v Mariboru. Ko pa bi mu morala biti dostavljena pismena sodba, je javil župnik Hermann iz Dolnje Lendave okrožnemu sodišču, da je dični kaplan Holsedl odpotoval na dvomesečni dopust v Avstrijo in na Madžarsko, od koder se baje sploh ne namerava vrniti.

Ko je potekel ta dvomesečni rok, je sodišče zopet vprašalo župnika, kaj je s kaplanom Holsedlom. Župnik je javil, da je kaplanu dopust potekel in se ni vrnil ter se tudi ne bo. Dalje poizvedbe so dognale, da je bil medtem kaplan Holsedl na Madžarskem povisan, ker je žalil slovenskega učitelja in je sedaj župnik v Nadazdi, Železna županija, Hungaria... Tja mu je poslalo sedaj okrožno sodišče potom ministrstva pravde in zunanega ministrstva sodbo, da se mu izroči diplomatičnim potom, ker z Madžarsko še nimamo pravne konvencije.

Lep junak je tak-le katoliški duhovnik Holsedl! Toliko korajže je imel, da je blatil slovenskega učitelja po časopisu. Ko pa bi moral dati zadoščenje, jo je popihal čez mejo. Lahko si mislimo, kakšno je bilo Holsedlovo delovanje med našim ljudstvom v Prekmurju tudi sicer še po prevratu, posebno v njegovem listu »Neplap«, kojega urednik je bil.

Dr. Ant. Uhlir,  
poslanec v čl. parlamentu:

## Medparlamentarna vzajemnost Českoslovaske in Jugoslavije

Zaveznitvo českoslovaškega naroda z narodom Srbov, Hrvatov in Slovencev sloni na skupnem slovenskem poreklu obeh narodov; svetovna vojna ga je podvržla krvavi preizkušnji in današnji generaciji vevla dolžnost, da to bratsko vzajemnost naših narodov izrazi v sistematičnem programu političnega gospodarskega in kulturnega sodelovanja.

Državna samostojnost je prenesla solidarno zaveznitvo tudi na področje zakonodajnih zborov. Narodna skupščina in Narodni shromajdeni českoslovaške republike imata možnost, da idealnim potrebam in praktičnim zahtevam podelita zakonito obliko in z jamčita uresničenje tega, kar bi sicer zavisele od korporacij, ki nimajo javnopravnega značaja. Oba naša parlamenta se zblížujeta zaradi tega, da pride naša vzajemnost od besed k dejanjem.

Po medsebojnih obiskih parlamentarnih delegacij, po potovanju 70 poslancev kraljevine SHS v Prago (l. 1922.) in po potovanju 70 českoslovaških parlamentarnih delegatov v Beograd, Skopje, Zagreb, Split in Ljubljano (leta 1926.), so se ustanovile skupne dvajsetčlanske medparlamentarne komisije, ki so izdelale v februarju l. 1927. v obliki kulturne in gospodarske resolucije natančen program skupnega delovanja.

Vnema, s katero so delale komisije v Pragi, je razveselila vsakogar, komur je na srcu zblížanje naših narodov. Pričakovali smo, da bo poslej naše medparlamentarno sodelovanje korakoma napredovalo, toda prišlo se je jugoslovenske parlamentarne volitve v septembru l. 1927., nova skupščina se je sestala šele v oktobru, med tem pa so nastali razni vladni in politični zapletaji, tako da nova skupščina za sedaj še vedno ni navezala svojega dela na naš skupni program ondi, kjer smo se bili ustavili pred volitvami.

In vendar so mnoga vprašanja uprav pereča. V prvi vrsti bodi omenjena trgovinska pogodba med českoslovaško

republiko in kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Bilo bi zmotno misliti, da ima Českoslovaška za definitivno ureditev trgovinskih stikov z Jugoslavijo kak drug razlog, kakor je težnja po primernejem gospodarskem sporazumu. — Sporazumu, ki je samo ob sebi umeven v političnih, vojaških in kulturnih vprašanjih. Mislimo, da ni zdravo stanje, če baš med kraljevino SHS in CSR. še vedno velja primitivni »Ugovor o privremenem uredjenju trgovinskih odnosov izmedju kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca i Českoslovačke Republike« z dne 18. oktobra 1920. Ta pogodba je primitivna in začasna. Več kot sedem let je že minilo, odkar smo jo sklenili. Zato smo v resoluciji skupne gospodarske komisije zahtevali na prvem mestu, da naj se prej ko mogoče sklene nova trgovinska pogodba s podrobno izdelanim tarifnim delom, v katerem bi bile kar najbolj znižane carinske postavke pri poglavitnih vrstah blaga.

Želimo si, da bi politična zveza z bratskim narodom Srbov, Hrvatov in Slovencev slonela na solidni in moderni trgovinski pogodbi in na dobrem gospodarskem sporazumu. Prav zaradi tega, ker si od srca želimo sporazuma in sodelovanja z narodom, ki nam je najbližji na svetu, smo kot parlamentarni in politični činitelji na razpolago, da se sklenite pogodbe omogoči in pospeši. Tu ne gre zgolj za uradni akt, marveč gre za več: naravnim notranji odnosi naj dobe takšno vnanjo podobo, da ne bo mogel nihče v inozemski javnosti dvomiti, da vzajemnost CSR in kraljevine SHS ne bi bila spontano, čvrsto in popolno delo.

Veselim se, da bo l. 1928. leto živahnega medparlamentarnega sodelovanja med beograjsko Narodno skupščino in praškim parlamentom. Tudi od svojih jugoslovenskih bratov pričakujemo takega umevanja in navdušenja, ki bo v skladu z veličino skupnih nalog, prospeha in procvita obeh narodov in njune bratske vzajemnosti.

in stičnih reumatično - neuralgičnih boleznih zdravljen!  
**ISIAS**

izlečene v treh dneh zalamčeno.  
**Zdravilšče dr. BONCINA-FINETTI**  
Triest, Vi. Fabio Filzi 3

## Naši onstran granic

### Božič

Giuseppe Mazzini je učil Italijane svobode in bratstva, ki imajo zavladati v Evropi. »Vsak narod ima svojo posebno nalogo, s katero sodeluje pri skupni nalogi človeštva. Vsako krivično gospodarstvo, vsako nasilje, vsak sebični čin, izvršen na škodo kakega naroda, je žanitev svobode, enakosti in bratstva. Trajne zveze se morajo ustanoviti samo na enoličnosti politične vere in cilja. Iskreno prijateljstvo dobimo pri novih narodih samo na temelju našega prijateljstva napram njim.«

Ko so prišli v deželo, so napovedovali nove zakone pravičnosti in svobode. »Konec je boja in sovraštva. Italija, velika država svobode, vam da iste državljanske pravice, kakor vsem drugim svojim državljanom, vam da šole v vašem jeziku, več, kakor vam jih je dala Avstrija. Slovenci, bodite uperjeni, da mogoča Italija skrbi za vse svoje državljane katesisbodi narodnosti v svojih novih mejah.«

Na te lepe besede so kmalu sledila strahna dejanja: požigi naših narodnih domov, poboji, nasilja vseh vrst, z gorele so cele vasi, ječe so se polnile. Naš jezik je bil izgnan iz uradov in šol, ukinjene so bile naše gimnazije, realke in učiteljska, tudi v številnih cerkvah že gospoduje italijanščina. Zavladalo je divjanje, sramotenje in tlačnje našega ljudstva. Primorci vzdihujejo: »Na poti trpljenja omahujemo in padamo pod težkim bremenom... Ne čudite se, če ni v možeh čilosti, v mladeničih razposajenosti, če ni lahkih pesmi... zbežani smo od deleta dalje. Se, še je trpljenje pred nami, še bomo krvaveli... prestanemo li kdaj sedanje suženstvo, da se, četudi v poslednjem hipu, oddahnemo in nas obljame žarko sonce« oredištev? Tako je usoda premaganec, da ne smejo vedeti, kje prične pravico, kje konča krivico, da se morajo zahvaliti za vsak udarec in poljubljati šibo, pod katero trčajo. Naša bolelost sega od deleta do starca. Vsi nosimo krvave roke, vsi smo ukovani...

Kakor okipel je stal v rimskem parlamentu proti besnečim fašističnim poslancem slovenski narodni zastopnik dr. Besednjak, pa jim je povedal, da ne bomo umrli, neprav naprejo vse sila, da bi nas bilo prej zatrli. »Poslednji branik našega jezika so ognjišča naših družin. Silno in nezmagljivo je v naših rokah: na naši strani je kri in narodnost ljudstva. Zgodovina nas uči, da je duh narodov močnejši kakor vse denar, kakor vsi zakoni, kakor vsa upravna sredstva, kakor vsa materialna premoč držav. Jezik ljudstva ni predmet, ki ga lahko poljubno izmenjaš. Jezik tvori nedeljivo enoto z dušo plemena. Jezik je zavest, ki raste iz naše notranjosti, v njem se zrcali duševni razvoj in razmah ljudstva. To je globokejši vzrok, radi katerega bomo vztrajali, kakor smo vzdržali v preteklosti...«

Zopet vabi klice... Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje! V našem ljudstvu je dobra volja in miru si želi v delu na svoji rodni grudi.

Vsaj na sveti večer naj se ne stiskajo v strahu slovenska srca! Pesnik Gruden nosi v svoji »Božični poslanici«:

O bog,  
če si — in vem, da si! — ozri se k nam:  
Saj smo v bolesti pali Ti k nogam,

### Po vinorodnih krajih

Vino je pospravljeno in kipi po kleteh, kak sokček se tudi proda. Vino čaka kupca in molči gospodarja in družino. Kaj čuda, da se ga izpije po 10 do 20 hl in še več letno. Zred vojno ni bilo tega. Bila je prilika, da so vino lepo prodali in shranili v skrivnem kotu kleti kako malenkost za velike praznike. In tako se dogajajo čisto nerazveseljene reči po slovenskih vaseh. Vino učinkuje na mlado kri, sledi vpitje, kričanje, prekanje, spopadi, napadi. Drugi dan pa imajo opravka z orožniki.

Društvo ni več. Nikdar se ni nikdo pritožil radi društvenega delovanja, a tudi orožniki so dali svoj »nula ošlac za pridivite, vendar je prišel razpust za razpustom z utemeljitvijo: društveno delovanje ni v skladu z državnim redom! Prevladovali so v vasi pametni fantje. Omejili so ples skoro do skrajnosti in poslali fantovsko čast na svoje mesto. Ni bilo pjančevanja in njegovih zlih posledic. Društva so širila omiko in oliko... Ker jih ni več, grabi gorje po našem ljudstvu.

### Preiskave in posvarila

V Trstu, 22. decembra.

Tudi že za najnedolžnejšega človeka je danes nevarno, če je le v kaki mali zvezi z ono stranjo meje. Če si naročiš n. pr. v Ljubljani, iz Zagreba ali Beograda kako knjigo, ti taka naročitev prinese hišno preiskavo, večurno zasliševanje v uradu javne varnosti in končno tudi še v smislu novega zakona o javni varnosti »posvaritev«, ki pomeni toliko, da te, če se le še količkaj »pregreliš«, v najboljšem slučaju pošljejo v konfinacijo, če je pa stvar nekoliko »hujša«, pa te v taknejo v zapor in potem vlečejo po sedmih, ki te brezobzirno obsodijo v vsaki slučajni zapor zaradi »protidržavnega, protifašističnega, protirežimskega« dejanja in nehanja. Take nepravice si je nakopal te dni neki tržaški Slovenec, ki je dobil z one strani meje pošiljko knjig, med katerimi se je nahajala tudi neka po vest o onem znamenitem banditu Mussoliniu in je tržaška fašistična oblast javne varnosti smatrala, da je ta povest nekako zafkavanje »Duceja«, gospoda Mussolinija.

Neki drug tržaški Slovenec pa si je »nakopal preiskavo na svojem domu in v svojem uradu s tem, da je parkrat prenočil svojega znanca, ki je prišel iz Jugoslavije v Trst po svojih trgovskih poslih. In preiskavali niso samo pri njem, temveč tudi še pri uradnihi, ki službuje v istem uradu. In sledilo je seveda potem tudi dolgotrajno zasliševanje in po zaslišavanju zopet »posvarilo«. Pri vseh teh zasliševanjih igra zopet »Orjuna« glavno vlogo. Vsak, kdor prihaja čez mejo, naj bi bil »Orjuna« in vsak, s komer obuje, je že osumljen, da je v zvezi z »Orjuno«, da je celo član »Orjuna« in da dela po Primorskem orjunaško propagando. Sicer pa je zlasti v tem drugem slučaju pač šlo za vse kaj drugega, kakor za dotični dve osebi. Ker se nahaja tamkaj, kjer naj bi se zaradi njiju morala vršiti preiskava, urad političnega društva »Edinosti«, so pač hoteli prebrskati spise političnega društva, prepričani seveda, da bodo našli bogve kake skrivnosti in tajnosti. Našli pa seveda niso nič drugega, kot razne prošnje za posredovanja pri raznih državnih uradih. Toda »posvarilo« pa je le prišlo!

## Prosueti

Ljubljanska drama.

Sobota, 24. Zaprto.  
Nedelja, 25. 15.: »Peterčkove poslednje sanje«, Mladinska predstava. Ob 20.: »Večni mladenič«. (Ljudska predstava.) Izv.

Ponedeljek, 26.: ob 15.: »Snežulčica in škrtarje«. Mladinska predstava. Ob 20.: »Boljši gospod«. Izv.

Ljubljanska opera

Sobota, 24. Zaprto.  
Nedelja, 25.: ob pol 20.: »Carobna piščala«. Izv.  
Ponedeljek, 26.: ob 15.: »Zaljubljen v tri oranže«. Ljudska predstava. Ob pol 20.: »Orlova«. Opereta. Gostuje režiser beograjske opere g. Truhovič. Izv.

Mariborsko gledališče

Sobota, 24. Zaprto.  
Nedelja, 25.: ob 15.: »Logarjeva Krista«. Znižane cene. Ob 20.: »Eva«. Znižane cene.  
Ponedeljek, 26.: ob 15.: »Bajadera«. Znižane cene. Ob 20.: »Taktar v starih časih«.

Celjsko gledališče.

Ponedeljek, 26.: ob 16.: Peterčkove poslednje sanje.

Šentjacobski gledališki oder

Ponedeljek, 26.: »Snežulčica in škrtarje«. Gostovanje v Sokolskem domu na Viču. — Začetek ob pol 5. uri popoldne.

Božični operni repertoar. Na Sveti dan zvečer bo prva repriza velike Mozartove opere »Carobna piščala«. — Na Stefanovo popoldne se poje Prokofjeva opera »Zaljubljen v tri oranže«. Zvečer se ponovi opereta »Orlova«, v kateri gostuje režiser beograjske opere g. Truhovič. Ljubljanska drama uprizori o božičnih praznikih: Na Sveti dan popoldne ob 15. uri Goljevo mladinsko igranje »Peterčkove poslednje sanje«. Zvečer ob 20. uri pa »Večni mladenič«. Za »Peterčkove poslednje sanje« veljajo znižane cene. Pri predstavi sodelujeta balet in muzika dravske divizije. Na Stefanovo sta v drami dve ljudski predstavi. Popoldne ob 15. uri je za mladino »Snežulčica in škrtarje«, zvečer pa efektna komedija »Boljši gospod«. V torek ostaneta obe gledališči zaprti.

Božični prazniki v mariborskem gledališču. Da vidijo tudi zunanji gosti najbolj priljubljene predstave, je nastavilo mariborsko gledališče za oba božična praznika i popoldanske in večerne predstave. Na sveti dan popoldne se uprizori posebno letos uspešna opereta »Logarjeva Krista«, na večer pa prekrasna Leharjeva »Eva«. Na Stefanovo popoldne se uprizori moderna opereta orientalskega miljeja »Bajadera«, zvečer pa letošnji blager »Taktar v starih časih...« Za prve tri predstave veljajo znižane cene.

Po vsej Sloveniji gre glas, le »Domovina« je za nas!

(Wanderer-Werke A. G.  
Schönan, Chemnik)



**Ta pisalni stroj**

si kupite, ker je najboljši in v rabi najcenejši.  
Nad 300.000 v rabi.

SAMOPRODAJA:

**Mehanik IVAN LEGAT**  
MARIBOR, Vetrinjska ul. 30. Tel. 434.



## Oklic Narodne Odbrane za Božič 1927.

Osrednji odbor Narodne odbrane v Beogradu nam pošlje naslednji oklic: **RODOLJUBI!**

Z žrtvami naših živih in mrtvih junakov in z božjo pomočjo in pravico smo dosegli 1. decembra 1918. leta osvoboditev in združitve Srbov, Hrvatov in Slovencev. Tako se je izpolnila stoletna srčna želja njihovih najboljših sinov.

Naš narod je prestal velike preizkušnje in nadčloveško trpljenje na potu stvarjanja naše današnje države.

Ogromno je število njih, ki so žrtvovali svoje življenje za to, da mi lahko živimo. Ali smemo pozabiti na svoje velike mrtve? Nikdar!

Bliža se 1. december 1928.

Tega dne se moramo predvsem od dolžiti spominu naših umrlih junakov. Izvršimo to, česar še ni storil noben narod: postavimo jim živ spomenik!

Resno in moško, kot se spodobi za naš narod, se zamislimo v našo davno in nedavno prošlost. Premislimo, kaj smo že dosedaj izvršili, kaj smo opustili, kaj šele moramo izvršiti! Na čvrstem, nepomičnem temelju zgradimo svojo bodočnost!

Kako naj to izvršimo, nam bo objasnila »Matica živih in mrtvih SHS«, katero je osrednji odbor Narodne Odbrane sprejel za svojo kolektivno članico in vneto sotrudnico. Naloga, ki jo je ona sebi postavila, zasluži, da se vsi z vsemi silami založimo za njeno ostvarenje. Vsak lahko sodeluje in nobena pomoč ne bo odveč.

Rodoljubi, izpolnite svojo mirnodobno dolžnost, da Vam bo vsem 1. XII. 1928.

praznik mirne vesti, čistega veselja in velikega upanja v bodočnost vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev!

Beograd - Zagreb - Ljubljana.

Vojvoda Stepanović, dosmrtni predsednik »Narodne Odbrane«.

## Zora vstaja dela se dan, ker Radion pere sam!



RAZUMNA MICA

Razumna Mica uživa svoje življenje. Ne muči se z žehtanjem ali krtačenjem, za njo dela Radion. Radion sam? Ja!

### Perite tako:

»Raztopite Radion v mrzli vodi, denite poprej namočeno perilo v to raztopino, kuhajte 20 minut, nato pa izplahnite!«

Perilo je čisto in snežno belo! Drgniti in krtačiti je nepotrebno, ker perilo in rokam samo škodi in — se postane mogoče lepši od tega?

**Radion, idealno pralno sredstvo varuje perilo!**



DNE 31. DECEMBRA t. l.

SVI NA  
SILVESTROV VEČER  
DRUŠTVA ZA ZGRADBO SOKOLSKEGA  
DOMA V SIŠKI  
V DVORANI GE. KERŠIČEVE.

nikov, nego tudi podoba francoskega političnega življenja in nas uvaža v mehanizem francoske politike. Ako se čita po vrsti življenje in delo, značaj in stremeljenja. Doumerguea, Poincarrea, Brianda, Painleva, Clemenceaua, če se zasleduje karjera in program, dobi bralec splošen utis francoskega političnega življenja in o načinu, kako se izraža. Uvod v to knjigo je napisal g. Paul Painlevé, minister vojne v sedanjem francoskem kabinetu. V knjigi so slike velikih francoskih državnikov n. pr. g. Doumerguea, Brianda, Poincarrea, Herriota, Paula Bauncuorja, L. Bartoua in drugih. Dobi se v Ljubljani v Tiskovni zadrugi.

NAŠA ROJAKINJA  
**Ida Kravanja**  
(ITA RINA)  
v filmu  
»ČAR WEEK-END«  
(WOCHENENDZAUBER)  
pride v kino »DVR«.

\* Za avtomobiliste in motocikliste. Posestniki avtomobilov in motociklov se opozarjajo na novo naredbo ministrstva notranjih del o registriranju in označevanju motornih vozil, ki je objavljena v Uradnem listu z dne 6. decembra 1927 pod št. 479/121 in na izvršilno naredbo velikih županov ljubljanske in mariborske oblasti, ki bo te dni objavljena v Uradnem listu. Po § 2. izvršilne naredbe morajo vsi lastniki prijaviti svoja motorna vozila najkasneje do 1. februarja 1928 pristojnemu sreznemu glavarju, v Ljubljani policijskemu ravnatelju, v Mariboru policijskemu komisarijatu, za okoliš srezke izpostave v Škofiji Loki pa temu uradu. Pristojnost se ravna po stajališču motornega vozila. Tiskovine za prijavo se bodo dobile od 1. januarja 1928 naprej pri naštetih uradih. Prijava naj bo točna, da bo mogoče izvršiti naredbo do 1. marca 1928, ker se po tem dnevu motorna vozila s starimi oznakami ne bodo več pripustila v promet.

14. januarja 1928.  
**Društveni ples**  
Sokola I na Taboru

**Silvester na Taboru**  
Bogat, zabaven spored

PLESNE VAJE A. S. K. »PRIHOR E«  
v ponedeljek 26. t. m. ob 3 uri  
**Silvestrov večer**

Sokola II  
v Kazini ob 20. uri  
Godba dravske divizije

5. januarja 1928  
veselica Ciril Metodove družbe v Nar. domu

\* Tečaj urada za pospeševanje obrti kraljevine SHS v Ljubljani. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je nakazala Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani večji prispevek, s katerim mu je zaradi izčrpanja uradov kredita omogočila prireditve čevljarjskih prirokov in tečajev na Vranskem in v Kamniku. Oba tečaja se bosta vršila po novem letu. — Nadalje bo priredil Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani damski in moški krojaški prirokovni tečaj. Interesenti — mojstri in mojstrice, pomočniki in pomočnice — naj prijavijo svojo udeležbo ustno ali pisno na pisarni urada, Ljubljana, Krekov trg 10-I. O pričetku tečaja bodo vsi udeleženci pravočasno obveščeni.

\* Soboslikarski tečaj v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti kraljevine SHS v Ljubljani namerava prirediti skupno z umetniško šolo »Probudac« enomesečni celodnevni soboslikarski tečaj za ljubljansko oblast, ki bi se pričel 16. januarja 1. 1928. V tečaju bo poučeval g. prof. Saša Šantel teoretične predmete, praktični pouk bo pa prevzel slikarski mojster g. Josip Božič. — Vsi zainteresirani naj prijavijo svojo udeležbo pri Uradu za pospeševanje obrti, Ljubljana, Krekov trg 10-I. najkasneje do 12. januarja 1928.

\* Pogreb ponesrečencev v kruševskem rudniku. V četrtek se je vršil pogreb onih delavcev, ki so se ponesrečili v bauksitnem rudniku v Kruševcu in so jih šele te dni izkopali. Preiskava o vzrokih nesreče je pokazala, da leži glavna krivda na nadzornikih rudnika, ki so bili opozorjeni na to, da se zemlja vdira, pa so kljub temu silili delavce, naj nadaljujejo z delom.

\* Tatvina voza in konja v Hlebcu. Pred par dnevi je neki neznanec odpeljal posestniku Franu Marklju iz Hlebc pri Radovljici voz s konjem vred. Markelj trpi okrog 5700 dinarjev škode.

**Oblačila tvrdke J. MAČEK,**  
Ljubljana, Aleksandrova c. 12.  
so najboljša in najcenejša.

\* Kakor nam javlja generalni zastopnik J. Florenzovih tovarn Josip Bedrač, Ljubljana, Turjaški trg 6, so izdelale J. Florenzove tovarne, ustanovljene 1768. l. nove sisteme avtomatskih tehnic, in sicer do 1 kg 5 kg, 10 kg, 20 kg, 50 kg in 100 kg. Nove tehnice imajo tudi tabelo za računanje. Prodaja se začne takoj po novem letu. Informacije pri omenjenem gen. zastopniku.

**NOGAVICE**  
od Din 8, pletenine, kravice, bluze itd. tudi F in M ROZMAN, Zidovska ul. 7, • po reklamnih cenah

\* Vse gospodinjke iščejo dobro sredstvo za zanesljivo desinfekcijo stanovanja, ki ne smrdi in ni slabega vonja. Edino tako sredstvo jakega delovanja je Lysoform. Samo par kapljic je potrebno vlijti v vodo. Tako se perejo tla, stranišča, odvodne cevi, kopalnice, posode.

\* Pri poopnenju arterij možganov in srca se da z vsakdanjo rabo majhne količine naravnih grenčice »Franz Josef« doseči telesno izpraznjenje brez hudega napora. Cenjeni klinični učitelji notranje medicine so celo pri enostranskem ohranjenju z vodo »Franz-Josef« dosegli še najboljše uspehe za očiščenje črevesa. — Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

**ITO — zobna pasta najboljša.**  
\* Čajanka. Čajne mešanice so najizdatnejše. Zahtevajte jih povsod.

\* Volno, bombaž za strojno pletenje in ročna dela dobite po najnižjih cenah pri PRELOGU, Ljubljana, Stari trg 12, in Zidovska ulica št. 4.

\* Tkanina »Eternum« glavna zaloga za Jugoslavijo, pri J. Medved, manufaktura Ljubljana, Tavčarjeva ulica št. 7.

\* Sadjar, ki dosedaj še ni uporabljal Arberina, naj si ga preskrbi za škropljenje v mesecu februarju in marcu.

\* Ne v potu svojega obraza, ampak s pomočjo moderne znanosti perite svoje perilo! Perite perilo ne da pereš. »Radion« pere sam, pa zaradi tega še danes kupi zavite! Ne škodi perilu.

\* Opozorjamo na senzacionalni oglas g. Janka Kosa.

Testenine in dvonosladna kava znamke »APETIT« so najboljše! Zahtevajte jih v vsaki trgovini

**Krasna izbira**

božičnih in novoletnih daril, primernih za dame in gospode, v zlatu in srebru. Cene zmerne, poleg tega še primeren popust, pri zlatarju A. FUCHS.

LJUBLJANA, Selenburgova ulica št. 6.

### Iz Ljubljane

u— Ob smrti svojega predsednika dr. Babnika se je sestal dne 22. t. m. ob 12. opoldne oboje tukajšnjega višjega deželnega sodišča in višjega državnega pravdnika na žalno sejo. Podpredsednik višjega deželnega sodišča g. dr. Rogina se je v žalnem govoru poklonil spominu pokojnega predsednika kot velikega stvaritelja na polju pravosodne uprave in pravne vede kakor slovenske tako splošne, kačož nanj tudi kot velikega prvega naslednika nepozabnega prvega predsednika višjega deželnega sodišča slovenskega — Ivana Kavčnika. V imenu obojice pri vseh državnih pravdnikih v Sloveniji je izrekel nato g. višji državni pravdnik dr. Grasselli višjemu deželnemu sodišču sožalje. Z vzklikom »Slava mu« na čast pokojnega predsednika dr. Babnika so se zbrani razšli.

u— Božični spored ZKD. Za praznike 25 in 26. t. m. nudi ZKD svojim prijateljem zopet lep film. Predvajal se bo film »Florido«, ki je produkcija kulturnega oddelka berlinske »Ufe«. Naši publikli so dela te svetovno znane filmske tvrdke že tako zna na, da nam ni treba teh filmov še posebej priporočati; reči moramo le, da je ta film s svojimi krasnimi naravnimi slikami gozdov, z velikimi epizodami lovškega življenja, zlasti pa s svojimi posnetki gozdnih živali, srn, jelenov in drugih nekaj neprecenljivo lepega. Zato naj ne bo nikogar, ki si ne bi ogledal na praznike našega sporeda. Film se predvaja kakor običajno v kinu Matica. Oba praznika ob 11. dopoldne. Vstopnice se dobijo že v predprodaji. V nedeljo se odpre blagajna ob 10.

u— Članom Sadjarskega in vrtnarskega društva, podružnica v Ljubljani. Člani se opozarjajo, da se bo vršil v četrtek 29. t. m. pri Mraku na Rimski cesti ob 20. uri občni zbor s običajnim dnevnim redom. Vabijo se tudi vsi prijatelji vrtnarstva.

u— Evangeljska cerkvena občina. Dne 24. decembra ob 18. uri liturgija, dne 25. služba božja že ob 9.30 uri.

**28. januarja Jadranska Straža PLES V NARODNIH NOSAH**

u— Reduta v cvetju. Dne 7. januarja se bo vršila v Unionski dvorani elitna plesna prireditev »Reduta v cvetju«, ki jo prireditelja naša prva in najagilnejša sportna klubna Atena in Ilirija. Prva prireditev »Redute v cvetju«, ki se je vršila lansko leto, je bila po mnenju vseh najlepša in najbolje uspešna plesna prireditev v Ljubljani, na kateri se je zbrala vsa elita ljubljanske družbe. Izredni uspeh in priznanje, ki ga je dosegla ta lanskeletna plesna prireditev dokazuje, da je prireditev take vrste v početku plesne sezone za Ljubljano nujno potrebna. Zato sta se prireditelja odločila, da ostane »Reduta v cvetju« tradicionalna prireditev ki naj zbere vsako leto v plesnem rajanju med cvetjem in zelenjem vso našo sportno publiko in drugo elito ljubljanske družbe.

2003

**Gostilna Mrak na Rimski cesti**

Vam nudi za božične praznike iz borna namizna in buteljčna vina, istotako tudi šampanjec.

**ZOBOZDRAVNIK**  
dr. univ. med. JOSIP TAVČAR

naznanja, da prične s 1. januarjem 1928 ordinirati v prostorih dr. Hinka Dolenc in dr. Ivana Verčona

Cankarjevo nabrežje 1/I.

Ordinacijske ure: 8. — 2. in 4. — 6. Ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8. — 2.

u— Jugoslovanski srednješolec. Tretjo številko lahko dobe dijaki danes in jutri v areni Nar. doma. (V »Preporodu«).

u— Najmoderneje opremljeni damski salon za friziranje, onduliranje in drugo priporoča Engelbert Franchetti, Dunajska cesta št. 20.

250

## Domače vesti

\* Pravosodni izpit (II. drž. izpit) je te dni napravila gđ. Zora Tomlinškova, hčerka g. dr. Frana Tomlinška, odvetnika in predsednika »Slov. plan. društva« v Ljubljani. To je menda prva Slovenka, ki je na ljubljanskem vseučilišču napravila juridicijalni izpit. Naše čestitke!

\* Promocija. Na univerzi v Zagrebu je promoviral 22. t. m. za doktorja vsega zdravilstva g. Josip Prodan iz Buzeta. Čestitamo!

\* Nezgoda poslanca g. dr. Kramerja. Zaradi podedice se je v sredo v Beogradu ponesrečil nar. poslanec g. dr. A. Kramer. Pri padcu si je zlomil desnico v zapestju. Poslanec dr. Kramer prosi vse prijatelje, katerim je obljubil sestanek v teh božičnih praznikih, da ga oprostite. Izpolnil bo svoj obljubo kasneje.

\* Povodom 100-letnice Tegetthoffovega rojaka je v najrajši klerikalni »Grazor Volksblatt« izšel podlistek »Tegetthoff, Marburg und Maribor«. Pisec ubira elegične strune in pravi med drugim: »Marburg se imenuje sedaj Maribor in v njem ne najdete več nobene ulice, ki bi nosila admiratovo ime. Tudi njegovega spomenika ne najdete in samo njegova hiša še slučajno stoji na svojem mestu. Samo slučajno, ker tudi ta zadnji ostanek bi bil moral že zdavnaj izginiti...« Nato opisuje, kako je bil Tegetthoffov spomenik ob prevratu odstranjen in zaključuje: »Stvar je stopila v stadij stvarnih razprav in z nobene strani več ne izključujejo, da bi zopet ne vstal admiratov spomenik kot posledica njegove rehabilitiranega spomina. Seveda na lopi trg, na katerem je preje stal, ne pride več, ker tam se ima postaviti monument kralja Petra... Iz teh stavkov je razvidno, da je vzpostavitev Tegetthoffovega spomenika v Mariboru že dogovorjena stvar, seveda med mariborskimi Nemci in klerikalci!

\* Prihodnja številka »Ponedeljka« izide zaradi božičnih praznikov šele v torek, 26. t. m.

\* Božično delo za Vodnikovo družbo. Božične praznike in čas pred novim letom naj poverjeniki in člani »Vodnikove družbe« porabijo za to, da pridno agitirajo med svojimi znanci in prijatelji za pristop k družbi. Ne sme biti nobenega narodno mislečega Slovenca, nobene zavedne Slovenke, ki bi ne bila član »Vodnikove družbe«. Gg. poverjeniki pa imajo zlasti dolžnost, da zadnje dni pred novim letom pobere letnino po 20 dni pred vsem starih članov, ki so jim pravkar izročili knjige za letošnje leto. Te knjige so tako lepe in tako ugajajo vsakomur, da ne bo med dosedanjim članstvom nikogar, ki bi ne hotel biti član »Vodnikove družbe« tudi prihodnje leto, zlasti ker je več kakor gotovo, da bodo družbine knjige za l. 1928. še boljše, še popolnejše in še zanimivejše, kakor so bile letošnje. Na delo torej, gg. poverjeniki, ki naj obenem uvažujejo, da je treba brezpozno vso nabrano članarino poslati do 1. januarja 1928. družbinemu vodstvu, kakor je bilo to že razglašeno. Imovitelje prijatelje »Vodnikove družbe« vabimo, da ji pristopijo kot ustanovniki in to je dosmrtni član. Ustanovnina znaša 500 Din. Priporočamo, da lahko vsakdo vpiše med ustanovnike tudi svojo deco. Za deco, ki zna čitati in pisati, bi bilo to

najlepše in najtrajnejše božično in novoletno darilo. Tudi naše občine, zlasti pa naši denarni zavodi bi ne smeli pozabiti na »Vodnikovo družbo«, da bi ji ne pristopili kot ustanovniki. Za juridične osebe znaša ustanovnina 1000 Din. Ker je »Vodnikova družba« z dosedanjim delom pokazala, da so njeni cilji lepi in plemeniti, bi bilo ne samo umestno, marveč bi bila celo častna dolžnost, da bi to kulturno ustanovo podprli naši občinski zastopi in naši denarni zavodi.

\* Proslava 50 letnice O. Župančiča na liceju. V večerajšnje poročilo pod rubriko »Naši kraji in ljudje« se je vrnilo več tiskovnih napak, najbolj pa moti smisel napaka v poslednjem stavku, ki naj se glasi pravilno: ki je bila vsekdar (ne vsekakor) naš narodni ponos.

\* Hilmen. Poročil se je g. dr. med. Stan-ko Tavčar, zdravnik v Ljubljani, z gđ. Miro Birollovo, hčerko industrijalca iz Zagorja ob Savi. Želimo obilo sreče!

\* Smrtina kosa. V Ljubljani je umrl po kratki in mučni bolezni v 60 letu starosti krojaški mojster g. Josip Zupančič. Pogreb bo danes popoldne iz hiše žalosti na Poljanski cesti št. 60. — V Rudniku je umrl večeraj po dolgi in mučni bolezni v starosti 91 let orožniški stražmojster v p. g. Florijan Vovoda. Pogreb bo jutri ob 14. uri iz hiše žalosti na Dolenski cesti št. 48 na pokopališču v Rudniku. — V Stražišču pri Kranju je umrla po kratki in mučni bolezni soproga trgovca in gostilničarja ga Franciška Križnarjeva, rojena Kamnar. Pogreb bo jutri ob 16. uri iz hiše žalosti na pokopališču v Šmartnem pri Kranju. — V Škofiji Loki je umrl po kratki in mučni bolezni višji davčni upravitelj v pokoj g. Ivan Stabelj. Pogreb bo danes ob 16. uri na farno pokopališče. — V Mariboru je umrl preglednik finančne kontrole v pokoj g. Josip Dekleva. Bil je vrl tovariš in zaveden Slovan. Pokojnikom bodi ohranjen blag spomin, preostali nam iskreno sožalje!

Ne zamudite si ogledati vefilma najboljših igralcev, strasti in erotike, ki ga predvaja v božičnih praznikih

ELITNI KINO MATICA.

\* Za naše Francoze. Glede na poziv v 49 številki »Življenja in sveta« smo prejeli iz vrst naročnikov »Jutra« in zvestih čitateljev naše priloge številna priznanja in zahvale. Vsa pričujemo, da je naša priloga mnoge Slovence iz raznih družabnih slojev vnela za učenje francoščine. Da ustrezemo tem in drugim čitateljem, ki umejo francoski jezik, prinašamo v današnji številki lep prevod Cankarjeve ertice »Skodelca kave«. Omenjamo še, da bosta prevajalca — gospa in gospod Jeras — objavila več novih francoskih prevodov Ivana Cankarja v odlični pariški reviji »La revue bleue«.

\* Francoski državniki. Pod tem naslovom je izšla za Božič v Beogradu zanimiva knjiga, v kateri slika g. Kosta Petrovič, ki je bil dolgo let šef prosvetnega oddelka v Parizu, največje sodobne francoske državnike. S to knjigo je izpolnjena obdružba v naših književnostih. Ne le naša široka javnost, ampak tudi naši politični krogi in vodilni politiki malo poznajo francosko politično življenje in ljudi, ki igrajo v njem glavno vlogo. Ti ljudje so znani večinom samo po imenu. O Franciji imajo naši politični krogi samo nekoliko splošnih pojmov, o njeni demokraciji, o posledicah francoske revolucije in o laicizmu, pa je malo znanega. Knjiga ki je pravkar izšla, nudi ne le slike vodilnih francoskih držav-

### Danes

#### BOŽIČNA ODPRODAJA

modnih potrebščin za gospode. Najnovejši vzorci kravat, samovence, nogavic, perila, gamaš itd. Vse ob najnižjih cenah. — — — — — F. LUKIČ, STRITARJEVA UL. 9.



# „KVERTA“ d. z. o. z.

kont. tvornica papirja

vožarski pol 1

Karlova cesta 2

Stalna zaloga kuvert vseh velikosti, plačilnih vreč, aktovk, Cene nizke! kuvert z okenci itd. Brago solidno!

## Loden za smučarje

pri tvrdki SKABERNE

u— Nezgoda. Včeraj se je zaradi poledice ponesrečil v bližini Gospodarske zveze g. dr. Janko Brejc, odvetnik v Ljubljani. Padel je in si pri tem zlomil nogo. Utrpel je tudi nekaj drugih lažjih poškodb. Prepehali so ga v Leonische.

u— Najlepše božično darilo so originalni umetniške razstave v Jakopičevem paviljonu. Nabavite si jih lahko še danes 24. t. m. do 13. ure, zato hitite, da ne zamudite te izredne prilike. Razstava je od 27. t. m. dalje zopet odprta.

u— Marijono gledališče Sokola I. na Taboru vprizori na Stefan dan 26. t. m. ob 15.30 uri pravljico v 4. dejanjih »Dolgin, Bistroot in Debeluhar«. Igra je zelo učinkovita in polna smeha zlasti v zadnjem dejanju. Prostovoljni prispevki za nabavo novega inventarja se hvaležno sprejemajo.

u— Za trgovski ples, ki se bo vršil v soboto 14. januarja 1928 ob pol 9. zvečer v veliki dvorani hotela Union, vlada vsesplošno zanimanje. Ples obeta biti v resnici ena najslajnejših prireditelj letonjske plesne sezije. Prirediteljni odbor je s pripravami neumorno na delu, tako da bodo udeleženci prav prijetno presenečeni. Opozorjamo na to elitno prireditev že danes.

u— »Ljubljanski Sokol«, opozarja na svoj tradicionalni »Silvestrov večer«, ki se bo vršil v društveni telovadnici v Narodnem domu.

u— Slovensko planinsko društvo v Ljubljani priredi 1. februarja 1928. svoj običajni planinski ples.

u— Zadruga krojačev, krojačji in sorodnih obrti v Ljubljani vabi vse svoje zadržnike in zadržnice, naj se polnoštevilno udeležijo pogreba krojaškega mojstra g. Josipa Zupanciča, ki se bo vršil 24. t. m. ob 14. uri iz Poljanske ceste št. 61. — Načelstvo.

### Vesele božične praznike

vs-m prijateljem in znancem želita

Fran in Mira Kolšek

San Martin 665, Buenos Aires, Argentina.

u— Edina plesna prireditev za praznike so priljubljene »Popoldanske družabne plesne vaje«, ki se bodo vršile mesto nedelje v ponedeljek na Stefan dan od 15. do 19. ure v veliki dvorani »Kazina« pod vodstvom plesnega mojstra g. Jenka G. Jenko bo predvajal poslednjo najmodernejšo noviteto »the yale« in vse druge letošnje družabne plesne. Poučeval se bo nanovo orig. ameriški black-bottom. Začetniki-ce za boston-waltz in drugo vabljeno točno ob 15. uri. Študentinje znižano članarino. 2005

u— Plesna vaja na Taboru se zaradi božičnih praznikov ne bo vršila v nedeljo 25. t. m. temveč naslednjega dne praznik sv. Stefana ob 20. uri. Pod vodstvom učitelja g. Koščiča se bo poučeval black-bottom. Pouk ostalih plesov za začetnike se bo pričel že ob 19.30 uri. Vabljene vsi cenji. Plesalci in plesalke, ki žele prebiti par uric v prijetnem razpoloženju. Sodeluje jazz-band. 2010

u— V petih urah se vseh letošnjih plesov nauči vsakdo, tudi začetnik samo v »Priv. plesni šoli — Jenko« I. nadstr. kav. »Emona« Informacije vsak dan od 11. do 22. ure. 2004

u— Silvestrov večer »Ljubljanskega Zvona« v zgornjih prostorih Narodnega doma. Na sporedu koncert orkestra »Sloga«, društvenega moškega in mešanega zbora, ki bo pel izključno narodne pesmi, komični nastopi, šestletni jazz-bandist, bogat srečolov, ples itd. Vse prijatelje petja in »Ljublj. Zvona« najvjudneje vabi na veliko udeležbo odbor »Li. Zvona«.

u— Na dopis iz obrtniških krogov v »Jutru« dne 23. t. m. glede sušmarstva slikarskih del pri velikem županu popravila podpisana tvrdka, da je vsa slikarska dela pri gori imenovanem županstvu izvršila s svojimi kvalificiranimi pomočniki brez vsakih uradnih slug. — Franc in Ernest Remžgar, slikarstvo in pleskarstvo, Ljubljana, Čopova ulica 10.

u— Pojasnilo o telefonskih zvezah ob požaru pri Gospodarski zvezi. Glede na navedbo, da so bili ob požaru pri Gospodarski zvezi vsi najbližji telefoni pokvarjeni, nas prosimo telefonki tekom naslednje polnoči. Telefonski napeljav pri Gospodarski zvezi in v kavarni Evropa sta bili povsem v redu, ravno tako tudi napeljava policijske stražnice na kolodvoru. Telefonska žica policijske stražnice št. 2 je pa bila zaradi hudega miraza pretrgana. Trditve, da bi zaradi teh nedostatkov bila filtra reševalna akcija nemogoča, ni pravilna in je iskati vzroka zakasnitve drugje.



Če tudi bi pa bila trditve resnična, bi se vseeno lahko poslužilo v bližini se nahajajočih telefonskih postaj g. Zidaria, Javnih skladišč ali pa telefonov glavnega kolodvora. Vsekakor bi se pa k oblastni ugotovitvi nedostatkov moralo v prvi vrsti povabiti zastopnika telefonske uprave. To se pa iz neumljivih vzrokov ni zgodilo.

u— Drobna policijska kronika. Od četrtka na petek so bili prijavljeni policijski sledeči dogodki: 1 tarvina vaju, 1 neplačan zavžitek, 1 prestopke nedostojnega vedenja, 1 prestopke prekoračenja policijske ure, 1 prestopke obrtnega reda, 2 prestopke premogarskega reda, 1 isleditev poverljivega koleasa ter 5 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretacij sta bili izvršeni 2 in sicer: 1 zaradi vlačugarstva in 1 zaradi goljufije.

u— Zaplenitev gostilniškega prta. Pred dnevi je stražnik zapazil na Celovski cesti 37 letnega Josipa Trebušaka iz Mekinji, ki ga je poznal že preje kot vsiljivega berača. Stražnik je berača aretiraril ter ga spravil na policijsko direkcijo. Tam so pri telesni preiskavi našli pri njem namizni prt rumenkaste barve z belimi rožami, vrednega okrog 150 Din. Trebušak je trdil, da je prt našel na poti iz Litije do Ljubljane. Seveda mu pa tega na policiji niso verjeli, ker je sigurno, da je Trebušak prt ukradel v kaki gostilni. Lastnik naj se javi na policiji.

u— Vlom v mesnico. Mesnico Jerice Putrlirove na Starem trgu je predvčerajšnjim ponoči obiskal neznan zmkavrt ter se temeljito oskrbel za praznike. Ukradel je nad 10 kg razne sušene mesnine, pobral nekaj klobas, obenem pa sunil še nekaj svežega mesa za pečenko.

u— Vabimo na prodajo božičnih daril za deco in odrasle. V zalogi imamo, toaletne in modne potrebščine za gospode in dame, nakit etc. vse ob najnižjih cenah. Ludvik Dolenc, Sv. Petra cesta, nasproti hotela Lloyd. 2002

u— Že priznana najfinjša dolenska, štalerska in dalmatinska vina toči Viktor JELOČNIK, Rožna dolina. 2072

u— Imitacija biserov in koral v veliki izbiri pri F. Čudnu, Prešernova ulica 1.

u— Za božično darilo pripravimo krasno rezljan antični pozlačen lesenec. Tvrdka A. Götzl, ded. Kolodvorska ulica 27. 2002

### Ali ste že član Ljudske Samopomoči v Mariboru?

Ako ne, čitajte tozadevno noico med dnevnimi ves'mi!

### Kdor troi na nogah

naj nosi vedno specialno obutev, ki jo po meri izdelava J. BRAJER. Ljubljana, Breg 1. — Golzarji, sportni in smuški čevlji vedno v zalogi.

### Kože divjačine

plačujem najdražje.

P. SEMKO, Ljubljana, Turjaški trg šte 1.

MANUFAKTURNO BLAGO  
moške in ženske srajce, otroške obleke itd. prodaja radi opustitve trgovine po globoko znižanih cenah  
družba »MAKO«, LJUBLJANA  
Dunajska cesta šte 36,  
zraven Jugoauto.

Globoko znižane cene!  
Damske plašče, najmoderneje, s kožuvinno, od Din 400 dalje, kakor tudi dekliske plašče od 2 let naprej nudi:  
F. in I. Gorčar, Sv. Petra c. 29.  
Oglejte si razstavo v izložbi.

Izvolite brati!  
Cenji, gospodinj, poizkusite, da je Kolinska res izvrsten pridelek za kavo, ki kot dobri domači izdelki zasluži, da se vporablja v vseh rodbinah.  
Ob koncu leta se našim spoštovanim odjemalcem za naklonjenost najtopleje zahvalujemo in želimo vsem vesele božične praznike in srečno Novo leto!  
Kolinska.

### Jugoslovanski sredn e o ec

3. številka je izšla. Izvod stane 2.— Din. Naroča se jo v upravi »Jugoslovenskega srednješolca«, Prešernova ulica šte 4. Prijatelji naše mladine bodo našli v tej številki lepe prispevke naših najmlajših. Priporočamo ta mesečnik vsem, ki žele spoznavati delo in smer današnje mladine.

Belo-modra knjižnica v Ljubljani  
je pravkar izdala lično knjigo moderne mladinske pisateljice

Marije Jezernikove »TRI PRAVLJICE« s trobarvnimi slikami znanega ilustratorja Franceta Podkrajcarja.

Namen pravljicam je vzbujati v otroku ljubezen do narave in priproste okolice. Po vsebini, slikah in opremi je knjiga vse-skozi delo domačega izvora. Cena vezani knjižki Din 30.—

Naroča se: Belo-modra knjižnica, Ljubljana, Dunajska cesta 1a/V.

### Turške srečke n srečke italijanskega Rdečega Kriza

Banka Pečani & Ko.,  
Ljubljana, Miklošič v. c. 20

### Predpoletna sezona!

Izvanreden slučaj! Prodamo v Bački v dveh velikih srezkih vaseh dve izvanredno dobro vpeljani lesni trgovini z inventarjem. Pod trgovino so veliki prostori in zemljišča v centru vasi z več potrebnimi zgradbami. Vprašanja je poslati na poštini predal

### Praktična božična darila

kupite najceneje ter v veliki izbiri le pri tvrdki

BELIHAR & VELEPIČ, Mestni trg št. 13  
in sicer bluze, oblike, perilo, predpasnike i. t. d. za odrasle in deco.

Oglejte si razstavljene predmete v trgovini.

### Iz Maribora

a— Volitev mariborskega župana. Kakor izvezo, stoji pri magistratu na stališču, da teče 8dnevni rok za volitev župana šele od dneva pravomočnosti volitev. Ako ne bo pritožb, bodo volitve pravomočne šele s koncem tega tedna in bi se torej po tem računu vršile volitve novega župana za mesto Maribor najpozneje dne 2. ali 3. januarja. Do tedaj pa bodo menda že končane živahne konference, ki so se medtem pričele med obema najmočnejšima grupama za potrebno večino pri volitvi župana, to je 21 glasov.

a— Kaj je s priključitvijo Krčevine? Poročali smo pred meseci, da se je pri tozadevnem glasovanju v poljeju izrekla večina občanov predmestne občine Krčevine za združitve z Mariborom. Nekateri Krčevinci pa so vložili proti temu sklepu pritožbo na občinski odbor in tudi na upravno sodišče. Tudi SLS se je zavzela za priključitev k Mariboru ter so v tem smislu pisali tudi v »Slovenec«, ker so pač klerikali pričakovali, da bodo s pritegnitvijo deloma kmečke okolice občine utrdili svoje pozicije v mestu. In tako je občinski odbor zavrgel pritožbo opozicije proti priključitvi. Nerešena je še pritožba na upr. sodišče. Situacija pa se je v tem gibanju za priključitev v toliko spremenila, da so dobili občino pri zadnjih volitvah v Krčevini v roke konservativni klerikali, ki so proti združitvi, in ravno tako del radikalov, ki ima v Krčevini svoja podjetja ter bi moral po priključitvi plačevati večje mariborske doliade. Priključitev Krčevine se bo torej, žalibog, zopet zavlekla in to predvsem v škodo tamošnjih občanov, ki mejijo popolnoma v mesto, pa se nihče ne briga za njihove mestne potrebe. Čas pa bi bil, da prode priključitveno gibanje tudi v Pobrežju in Studencih, da bi tako Maribor res postal večje mesto, ki bo nekaj zmogel.

a— »Ljudska Samopomoč«, podporno društvo za slučaj smrti, obvešča vse svoje člane, da šteje z današnjim dnem že nad 2000 članov. Z ozirom na splošno korist tega društva se opozarja občinstvo širom Slovenije, da lahko vse nad 50 do 80 let stare in zdrave osebe pristopijo k temu prekoristnemu splošnemu podpornemu društvu samo še do 1. januarja 1928. Od novega leta dalje se bodo sprejemale samo zdrave osebe do nedovršene 50. leta. Komur je le količjak do svojih dragih ostalih, naj ne zamudi te ugodne prilike in naj takoj zahteva pristopno izjavo iz društvene pisarne »Ljudska Samopomoč« v Mariboru, Aleksandrova cesta 45. 1358

a— Novi župan v Rušah. Pr. zadnjih občinskih volitvah v Rušah je dobila socialistična lista 9 mandatov, SDS 4 in SLS 4 mandate. Zatorej je bil pri volitvi župana izvoljen socialist g. Pepl Janko, čevljarski pomočnik in predsednik delavskega kulturnega društva »Svoboda« v Rušah.  
a— Spremembe pri sodišču. Z novim letom prevzame vodstvo mariborskega okr. sodišča sodni svetnik Fran Pečnik, medtem ko pride dosedanji vodja osv. Ivan Zemljich iz kazenskega sodišča v Ljubljano. Nadalje je premeščen z izvenspornega oddelka okrajnega sodišča ssv. dr. Senjor za sodnika poedincea k okrajnemu sodišču. Ssv. Josip Lenar pride s civilnega na izvensporni oddelk okrajnega sodišča, ssv. dr. VI. Travner pa od kazenskega senata na civilni oddelk okrajnega sodišča.  
a— O duševnih boleznih in kriminalistiki je v mariborski Ljudski univerzi v ponedeljek zvečer končal svoja predavanja oblastni sanitetni referent g. dr. Ivan Jurečko. Podal je pregled raznih podedovanih in pridobljenih duševnih bolezni ter njih vpliv na kazensko odgovornost; iz svoje dolgoletne prakse kot sodni izvedenec je za posamezne slučaje podal številne zgled iz življenja. Žal, da je občinstvo pokazalo razmeroma malo zanimanja za to zanimivo vprašanje.

a— Božičnica v kaznili. Danes popoldne se v bolnici moške kaznilnice priredila božičnica bolnim in hiralnoim kaznencem. Na sporedu je nekaj pevskih in godbenih

točk ter obdarovanje najbolj zapuščenih, ki jih je človeška družba za daljšo dobo ali za vedno izločila iz svoje srede, s pe-civom, sadjem in čajem. V ta človekoljubni namen so prispevale večje in manjše zneske razne mariborske tvrdke.

a— Narodna galerija je v sredo popoldne priredila v mariborskem narodnem gledališču predavanje o Akademiji znanosti in umetnosti in o Narodni galeriji, ki je vzbudilo v krogih inteligence in srednješolske mladine precej zanimanja. Predsednik Slovenske Matice g. dr. Dragotin Lončar je v dovršenem govoru podal razvoj in pomen akademij pri kulturnih narodnih, omenjajoč tudi delovanje duševnih delavcev našega naroda, msgr. Viktor Sleska pa je ob lepih skioptičnih slikah pokazal pregled razvoja umetnosti pri nas in važnost Narodne galerije v Ljubljani. Ta predavanja sta bila za Maribor novost in sta veliko pripomogla k razumevanju važnosti naših najvišjih kulturnih institucij.

a— Spomin ko slavnosti generala Kovačeviča so priredila v petek zvečer tudi mariborska kulturna društva v Narodnem domu. Svečanosti so se udeležili najodličnejši reprezentanti naše družbe in vodilnih mariborskih društev ter so tudi spregovorili o globljem pomenu tragičnega dogodka v Južni Srbiji, ki je tudi pri nas odjeknil z bolešijo.

### Iz Celja

e— Prodaja starega poslopja celjske okoliške osnovne šole. Delavska zbornica v Ljubljani je kupila od šolskega odbora za Celje in okolico staro šolsko poslopje v Razlagovi ulici za Din 250.000. Kakor smo izvedeli, namerava Delavska zbornica preurediti obsežne prostore ter nastanitvi v njih razna strokovna društva, borzo dela, otvoriti azil za potujoče delavstvo ter delavsko kuhinjo. Celjska javnost mora biti zadovoljna, da je hiša, ki je nudila tudi slovenski celjski deci deset in desetletja svojo gostoljubno streho, prišla sedaj v roke korporacije, ki jo bo zopet uporabila v kulturne in karitative svrhe.

e— Celjska mestna elektrarna sporoča, da na božični praznik od 8. do 12. ure ne bo električnega toka, ker ga ukinje elektrarna v Fail.

e— Smrtina kosa. V Dramljah je umrla 20. t. m. ga Antonija Košutnikova, vdova po tamošnjem nadučitelju. V marcu bi bila dosegla 84 let. Naj počiva v miru! Preostali naše sožalje!

e— Celjsko mestno gledališče. Pavla Golie »Peterčkove poslednje sanje se vprizore na praznik sv. Stefana ob 16. uri. — Predstavo režira g. ravnatelj Bratina. — Vstopnice so v prodaji v knjižarni Gorčar & Leskovšek.

### Iz Kranja

r— Policijska ura v Senčurju. Okrajno glavarstvo je skrajšalo za vas Senčur o Božičnih praznikih policijsko uro brezizjemno na 20. uro, ker so bili prejšnji Božič v Senčurju bolj kravatega značaja.

r— Božični prazniki v Narodnem domu. Kino v Narodnem domu bo predvajal jutri ob 15., 17., 19. in 21. uri vefilm »Šah carica«, ki je dosegel pred par tedni v Ljubljani največji uspeh. V ponedeljek na Stefanovo ob 15., 17., 19. in 21. uri veličastna drama »Variate«. V glavnih vlogah Lya de Puttjeva in Emil Jannings. V sredo film s Henny Portnovu.

r— Goljufija s srečkami državne loterije 18letna Frančiška P., doma iz Prebačevega pri Kranju, je bila zastopnica neke zagrebške tvrdke, ki se bavi s prodajo srečk državne loterije in drugimi obveznostmi. Pred par tedni je sporočila neki posestnici v Lukovem v kamniškem okraju, da je zadela njena srečka 160.000 Din in da naj pošlje na račun 970 Din. Pred par dnevi se je mlada Frančiška zopet oglasila s pismom, v katerem prosi posestnico, da naj ji pošlje še nekaj denarja, ker drugače ne more dvigniti dobika, ki ji bo sicer zapadel. Za zadevo se je pa sedaj zainteresiral tudi brat posestnice in se oglasil v tukajšnji bančni podružnici, kjer je zvedel, da bo dotična srečka izrečena šele februarja 1928. Brat je goljufijo prijavil orožnikom. Mlada Frančiška se že nahaja v zaporih tukajšnjega okrajnega sodišča.

r— Pesji kontumec bo v najkrajšem času ukinjen. Dosedaj je bilo kaznovanih 42 lastnikov psov radi prestopkov.

### Iz Litije

i— Bogat Petrov blagor. Načelnik monopola v p. g. ing. Koblar, ki ima v Savi velike in dobro gojene ribiške revirje je imel včeraj izredno bogat plen. Ujel je tri sulce, od katerih je eden tehtal 15 kg, dolg pa je bil 1.25 m.

i— Nadležni gostje. V litijski okolici se je pojavila čreda divjih prašičev. Skozi vas Debeče sta jo primahala »on in ona«, ki sta jo »rav počasi odkrila mimo strmečih valčan« V. Okrog Gradišča so napravili na ozminih precej škode. Da zatro nevarne gostje, »ireda litijski lovci večji lovski pohod nad nje.

### Iz Tržiča

č— Pojasnilo g. župniku Škerbcu. Ker ni kakor ne morem dopustiti, da se omalovažuje naše javno delovanje, ki je to sezono res agilno, kar Vam je pač trn v peti, odgovarjam na dopis gospoda župnika Škerbca v »Slovenec« od 20. t. m.: Igra, ki jo Vi v svoji neukrotljivi jezi imenujete polomijo, je bila razen par sedežev popolnoma dobro obiskana in dvorana ne prazna, kakor Vam je bilo napačno poročano. Na kritiko kot tako pa ne polagam najmanjše važnosti, ker niste za nas kot kritik ni malo merodajni. Pač lahko kritizirate pri Vas uprizorjeno Grillparzerjevo dramo »Ljubezni in morja valova«, pri kateri ste izpustili najlepše prizore in je s tem igra mnogo izgubila na vrednosti. Da se Vam ponavljanje ni izplačalo, ni vredno omenjati. Ker pa se že toliko zanimata za nas, Vam svetujem, da raje pri Vas napravite med predstavo red v dvorani, ker je veliko bolj potreben kot pri nas! Če imate pa vesele do naših iger in se hočete kaj naučiti, dohite na željo vstopno brezplačno. O naši zadevi pa je toliko, da Vam zamo-rem nosteršči še vedno s kopijo, ako ste izgubili moje pismo. — Pavle Engelsberger, t. č. režiser dram. oddelka »Sokola«.



### Kakšno veselje za gospodinjol

kadar služkinja vestno poriba pod z dobro raztopino Lysoforma.

Predmeti dnevne uporabe: vodovodi, odvodne cevi, kadi — perite jih z Lysoformom. To pravi znanost. Opisuje vam velike nevarnosti, s katerimi bacili ogrožajo vaše najdražje. Takaj izvršuje svojo nalogo Lysoform. Samo kako kaplico v vodo. Edino močno desinfekcijsko sredstvo prijetnega duha, ki ne maže. Navodila so pri vsaki steklenici. Dobi se povsod.

CISTOCA  
ZDRAVJE  
ZIVLJENJE

### Iz Kočevja

k— Sport v Kočevju. Zadnje dni je pritisnil neznošen mraz, ki je dosegel v sredo 21. t. m. 25 stopinj pod ničlo. Decela je zamrznila Rinja in je prav hvaležno torišče drsalcem, ki jih v teh dnevih kar mr-goli. Tudi na sankalskiču za Podgorško ulico je vse živo mladine, povečini veselih dijakov s sankami in smučmi.

k— Nov gerent. V dnevih 15. in 16. t. m. je prevzel po razpustitvi starega občinskega odbora z županom dr. Sajevicom na čelu županske in občinske upravne posle okrajni glavar dr. Tina Čuš. Kakor čujemo so razveljavljene tudi občinske volitve, ki so se vršile 30. oktobra t. l.

k— Nova parna pekarina. Tvrdka Hiris s: je nabavila nove stroje za parno pekarino, ki bo edina te vrste v našem mestu.

### „Mela“ specijalna tvrdka za kravate

V stari Fröhlichovi hiši na Dunajski cesti je takorekoč preko noči nastal nov trgovski centrum. Temni zastareli lokali so se umaknili novim modernim trgovinam. Med te spada tudi elegantna in okusna specijalna trgovina s kravatami tvrdke »MELA«. Pasantje Dunajske ceste so se te dni nehoti in začuden ustavljajo in strme opazujejo njeno prekrasno izložbo, ki v svoji preostoti in barvitosti res nudi pikanten pogled.

Kravate vseh barv in nians, pisanobojne, progaste, križaste, karaste samovence, vzorci najnovjših modnih kravati, pentije vseh mogočih variantah in oblikah, enobarvne samovence — vse to je spretno nanizano, aranžirano z okusno roko in strokovnjaki pregledom. Najzanimivejše pa je, da je vse to domači izdelek. Te elegantne in fine kravate iz teške svile in polsvile, vsi ti apartni vzorci, so delo domačih rok, domači produkt. Domači so tudi osnutki kravati in priznati je treba, da ne zaostaja jo niti v kvaliteti, niti v kombinaciji barv in ne v ceni za inozemskimi izdelki in da jim v tem oziru celo konkurirajo.

Zares! Tvrdka »MELA« je že takoj ob svoji otvoritvi dokazala, da razume svoj posel, da nudi res prvovrstno, nenadkrnljivo blago in že pogled na njeno izložbo da je o tem zadostno garancijo. Menimo, da je dolžnost vsakogar, da podpre to domače podjetje po svojih močeh in da se ravna po geslu »Svoji k svojim«, da s svojim obiskom nudi tvrdki »MELA« moralno in materijelno ovro, in ji takorekoč bistveno priomore k nadaljnjemu razvoju. Vseka-kor pa gre tvrdki »MELA«, ki se ni strasila truda in denarja, da odpre pot domačim izdelkom, vse priznanje!

### Izjava

V pojasnilo vsem, ki so se nahajali na kolodvoru v Radovljici 20. t. m. ob 13. uri, izjavljam, da nisem denarja izgubila, marveč sem ga pozabila doma. Marije Sorlijeve, ki je bila zraven, ne zadene nobena krivda.

KATI KEJŽAR, Jesenice — Fuzine 12.



Nazbolj preizkušene recepte razpošilja na željo brezplačno in prosto od poštinih pristobin.  
Dr. Oetker, d. z. o. z., Maribor.



# iz življenja in sveta

## † Mahatma Gandhi

Iz Pariza so sporočili vest, da je v četrti umrl Mahatma Gandhi, eden najsilnejših mož, kar se jih je kdaj rodilo v osvobodilnih bojih tlačenih narodov.

Z njim je preminul sijajen publicist, govornik in politični vodja, velika duša po svojem značaju in delu, človek, ki je združeval v sebi najboljše lastnosti svojega ljudstva in ki je bil zato kakor malokateri poklican, da ustvari v zgodovini svojega ljudstva novo razdobje. Če danes ickleno pest angleškega kolonialnega imperijalizma bolj pomnša nego kdaj prej in če se giblje nad 300 milijonska množica ljudi v nekrvavi, a zato tem bolj uspešnem boju za svoje življenske pravice, je vse to delo tega moža in njegovih naukov.

Prav ti nauki so tisti, ki delajo Gandhija tako sorodnega našemu slovanskemu čustvovanju. Pravi, da je stal v nekem času svojega življenja pod silnim vplivom ruskih filozofov in pisateljev, predvsem pod vplivom velikega kristjana Leva Nikolaeviča Tolstega. S temi vplivi si razlagajo Gandhijevi biografji metode, ki jih je indijski vodja uvajal v osvobodilno borbo svojega ljudstva. Toda takšna razlaga ni popolnoma točna. Indijska družnost ima s slovansko duševnostjo toliko skupnih potez, da bi prišlo do Gandhijevih metod v Indiji, tudi če bi ne bil Gandhi nikoli pogledal v nobeno rusko knjigo.

Mohandas Karamchand Gandhi, imenovan od svojih oboževalcev »Mahatma«, kar pomeni baš »velika duša«, se je rodil 2. oktobra 1869. v Sorbandaru (Zapadna Indija) kot sin bogatega trgovca. Začetni šolski pouk je dobil v domovini, nato se je preselil v London, kjer je študiral pravo. Bilo mu je 24 let, ko je nastopil prvokrat za pravice v Južni Afriki naseljenega delavstva. Komaj v letu 1914. je dosegel s svojo vztrajnostjo nekaj uspeha. Vendar to njegovo predvsem politično delo ni imelo prevelikega pomena, kvečjemu v toliko, da ga je počasi privajalo na misel o osvoboditvi indijskih narodov na neobičajnih pacifičnih metodah in da ga je pokazalo Angležem v poznejši luči. Tako je stopil 1920. leta na čelo indijskega nacionalističnega gibanja. Bil je čas, ko je v Indiji vse vrelo, ko se zavedni krogi, izučeni od svetovne vojne, niso več zadovoljili s praznimi obljubami o samoupravi in je bilo pričakovati vsak čas, da napočijo krvavi časi. Gandhi je to nevarnost preprečil, vedel je, da ne bo Indija z oboroženimi nastopi nič dosegla; začel pa je z nastopom, proti kateremu niso zalegli angleški bajoneti in topovi nič, a ki je zadeval Anglijo naravnost v srce. Angleška ima od Indije nešteto koristi; Angleška brez Indije bi imela morda desetino svojega današnjega pomena in še manj; korist, ki jo ima Angleška od Indije, pa izhaja v prvi vrsti od tega, ker je ta glavna kupovalka angleških industrijskih, predvsem tekstilnih produktov. In to je upošteval Gandhi. Proglasil je načelo bojkotiranja angleškega blaga, račelo popolne »nonkooperacije« (nesodelovanja) z Anglijo v vseh ozirih, tako tudi v kulturnem, načelo domače produkcije tekstilnega blaga (načelo »statve v vsako hišo«). Gandhi je dobro vedel, da ima Angleška samo zato takšno moč nad Indijo, ker je sama jeja prebivalstva revna. Uničiti an bogata, a ta v 90 odstotnem delu svojega prebivalstva revna. Uničiti angleško bogastvo, pomeni uničiti tudi angleško gospodstvo in zato je »statva v vsaki hiši« silnejše orodje nego puška proti puški. Kako hitro so razumeli v Indiji vso dalekosežnost Gandhijevih naukov, je razvidno iz tega, da je prišlo že istega leta do kongresa, ki je združil stare smrtno sovražnike, Hindujce in muslimane, v en tabor proti tujemu jarmu. Ko je prišel waleški princ na obiske v Indijo, se je »nonkooperacija« izvajala že tako strogo, da se je v glavnem mestu Calcutti vozil skozi prazne ulice. V marcu 1922. so Angleži Gandhija prišli in so ga obsodili na šest let iče. vsa Indija je žalovala, a njen tih upor se ni dal več zomiti. Sicer se je osvobodil-

no gibanje samo razcepilo v dve struji, od katerih je ena sledila prvotnim Gandhijevim naukom, dočim je pričela druga propagirati idejo direktnih akcij, toda tudi ta razpored ni povznil Angležem njihove nekdanje brezpogovorne moči. Morali so se vdati nacionalističnim zahtevam in korak za korakom prepustiti svojo oblast v roke domačinov. L. 1924. je tedanja delav. vlada v Londonu Gandhija osvobodila iz iče, vendar se ni več udeleževal v takšni meri v javnem življenju kakor prej. L. 1925. se je političnemu delovanju sploh odpovedal in se je posvetil religioznemu premišljevanju. Obžarjen z glorio svetnika in preroka je umrl pred tremi dnevi in bo sijal vsem narodom, ne samo svojem, kot svetla luč, ki naznanja spočetje nove zgodovine v vsečloveškem življenju.



Velikansko »božično drevo republike«.

ki ga vsako leto postavi država svojim invalidom in revni deci že teden dni pred božičem a Vaclavskem namesti v Pragi. Obem zbira prispevke v ta dobroteljni namen, ki ima vedno izredno velik uspeh.



Volilna reklama

Francooski desničarji so po vsem Parizu plakirali volilne lepake, na katerih so karikirane razne visoke nemške osebnosti, med drugimi tudi predsednik nemške republike mršal Hindenburg in pokojni avstrijski cesar Franc Jožef I. Nemški listi ogorčeno protestirajo proti takemu načinu volilne agitacije.

## Človek s 400 zaročenkami

V Berlinu so aretirali nekega Franca Liesecka, človeka, ki se lahko pobaha, da je imel 400 zaročenk. Izbral je žensko lahkovernost, da je mogel voditi ugodno življenje. Njegov trik je obstojal v tem, da se je oglašal po listih z zapeljivimi ženitvenimi ponudbami in da je potem z istotako zapeljivimi pismi in osebnimi nastopi izvajal svojim žrtvam denar in dragocenosti. Preiskava je dognala prav zanimive podrobnosti o njegovem delu. Liesecke je imel svojo pisarno v nemški prestolici. V pisarni sta mu pomagali dve pisarniški moči, toliko je

bilo korespondence, ki jo je prejemal in ki je nanjo odgovarjal. Vsa ta korespondenca pa se je nabirala na podlagi inseratov v listih. Liesecke je imel navado, da je inseriral istočasno v celi vrsti listov, po vseh glavnih krajih Nemčije; v enem samem slučaju se je ponudil v 60. listih, na en sam oglas v nekem dnevniku je prejel nekoč 320 odgovorov. Menda ni bilo še moškega, ki bi imel toliko žensk na razpolago, kakor ta prevečani goljuf. Bile so pa vmes služkinje, uradnice, vdove, trgovke, mlada dekleta, ki so odgovarjala s privoljenjem starišev, postarne učiteljice itd. Vse te je imel Liesecke v evidenci, vodil je obširno kartoteko, v kateri je imela vsaka svoje posebno mesto s svojo fotografijo, svojimi ljubezenskimi pismi in s prepisi onih pisem, ki jih je sestavljal Liesecke. S tistimi, ki so se mu zdele najbolj primerne, je napravil ta kratek proces. S temi se je kar zaročil. V ta namen je pogostoma potoval po vsej Nemčiji, zgodili pa so se tudi slučaj, ko se je zaročila izvršila pismeno, ne da bi se zaročenca kdaj videla. V vseh slučajih pa je znal Liesecke izvesti svojim zaročenkam večje ali manjše denarne in druge vrednosti, bodisi z namazanim govorjenjem, bodisi s sentimentalnim pisarjenjem. Ena sama reč je pri vsem nerazumljiva: Liesecke ima slabo dušo, toda njegova zunanost ni nič boljša. Steje že 50 let, je majhen in suh, čisto neznan. Morda pa je bolj nego vse drugo odločalo to, da se je izdal za pravnika z zagotovljeno penzijo. Naj bo kakor hoče, zdaj je za nekaj let rešen vseli skrbi, kako se bo preživil in bo imel dovolj časa za ugotovitev, če je s 400 ženskami križ poširistoterjen, ko je že z eno dovolj velik.



Kitajski manekin v Parizu

Podoba je, da živi v Parizu mnogo Kitajk. Drugače si skoro ne moremo razlagati, da so si nekateri pariški krojači za svojo klijento nastavili posebnega manekina, pristno Kitajko, rojeno v »Deželi sredine«.

## Oblavila za paznike

obleke, suknje, suknjice, plašče, modne potrebščine kupite vedno najugodnejše pri trvdki Drago Schwab, Ljubljana.

## 67 milijonov Din za en sam film

Neverjetna toda resnična je ta trditve. Amerika je ona srečna dežela, ki je mogla žrtvovati to ogromno vsoto za svoj najlepši film »Na polju slave«. Nič manj kot 526.000 metrov filma kar znači približno razdaljo od Ljublane do Beograda, se je porabilo za posnetke tega ogromnega dela. Nad 5000 ljudi je bilo zaposlenih z gradbo hiš, vasi, izdelave kostumov itd. Nad 300.000 vreč cementa se je porabilo za gradbo trdnjav, hiš in utrdb, ki so predstavljale znano francosko bojišče ob Marni. 6000 statistik je bilo angažiranih cele 3 mesece, a samo fotografiranje filma je trajalo celih 7 mesecev. Zato se nikakor ne moremo čuditi ogromni tudi za ameriške razmere izredno visoki svoti 1.200.000 dolarjev, ki se je potrošila za izdelavo tega filma. Seveda so se ti izdatki prav dobro izplačali, kajti film »Na polju slave« je Amerikanom bil deležen vsepovsod ogromnega uspeha. V Newyorku se je ta film predvajal v enem največjih kinematografih v »Harris teatru« nepretrgoma celih 6 mesecev pri docela razprodani hiši. Če upoštevamo, da obsega ogromna dvorana Harris teatra 5000 sedežev, si lahko vsakdo izračuna finančni uspeh tega veledeča. Za božične praznike se bo film predvajal v Ljubljani in publika bo imela priliko ogledati si za in presojati upravičenost tako ogromnih izdatkov za en sam film.

## 7. januarja Reduta v cvetju

### Moderna mati ...



(«Humorističke Listy»)

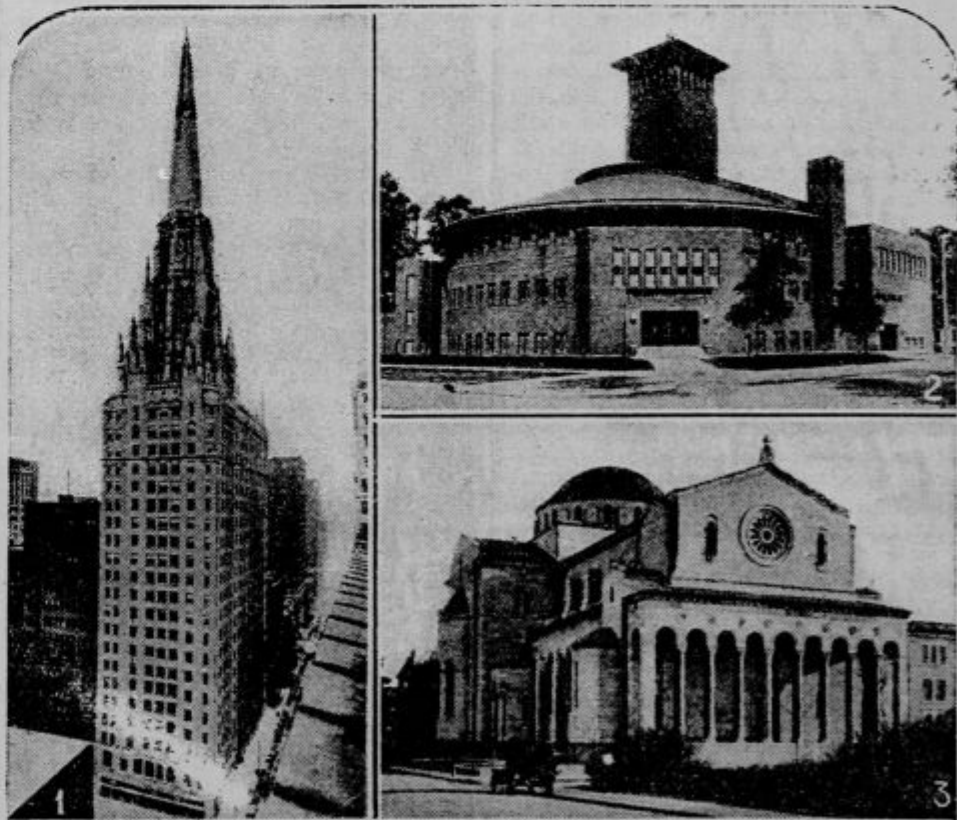
### Ameriške cerkve

V Zedinjenih državah so velike cerkve skoroda redkost in tudi ni čuda: preveč je tam sekt, da bi si mogle privoščiti tak luksus. Nasprotno pa je majhnih svetišč nenavadno mnogo in vsako leto se njih število poveča za par tisoč. Tako so n. pr. samo v mestu Detroitu v enem letu sezidali nič manj kot tristo cerkva!

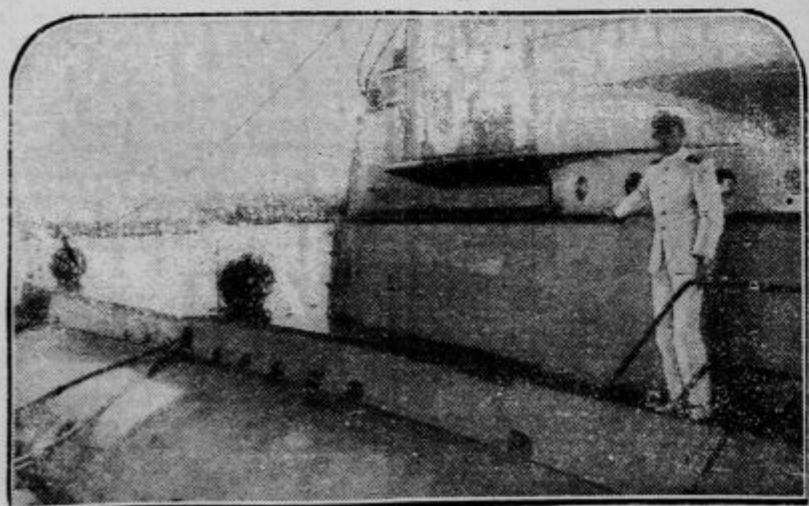
Velika večina ameriških cerkvenih bratovščin šteje v posameznih krajih jedva po 200 do 300 članov. Zato je razumljivo, da so njihove cerkve dokaj skromne. Dome in katedrale bi skoro lahko štelili na prste.

Vendar se zadnje čase opaža tendenca za zidanje velikih in prostornih svetišč, zlasti v milijonskih mestih. Kako tudi ne: saj nebotičniki malim stavbam tako rekoč ne dajo dihati in im požro vso solnčno svetlobo. Vrhu tega so

zemljišča predraga, da bi se izplačalo graditi nizke stavbe. Zato so Američani prišli na idejo, graditi tudi cerkve v nebotičnih dimenzijah. Tako svetišče ima n. pr. že Chicago in slične pripravljajo tudi v Newyorku, v Minneapolisu in drugod. Karakteristično na teh cerkvah je, da se prav za prav v ničemer ne razlikujejo od navadnih nebotičnikov. Chicaški tempelj ima n. pr. le silno visok zvonik, drugače pa povsem raličuje kaki poslovnih palači: v njem so hoteli, uradi in stanovanja. Arhitekti novih cerkva očitujejo tudi vrlo malo originalnosti; po večini se zadovolje s tem, da kopirajo stare sloge v katerem je n. pr. zgrajena cerkev Sv. Pavla v Cedars-Rapidsu. Na njej ni nikakih dekoracij, nikakih ovalnih in okroglih form: efekt je v masivnosti in resnosti linij.



1. Tempelj v Chicagu. — 2. Cerkev Sv. Pavla v Cedars-Rapidsu (Iowa). — 3. Cerkev Srca Jezusovega v Washingtonu.



Podmornica »S 4«

Obširno smo že poročali o katastrofi ameriške podmornice »S 4«, v katero se je zadel rušilec Paulding in jo potopil. V podmornici je bilo 50 mornarjev in častnikov, od katerih jih je, ko je prišla pomoč, živelo le še šest. Toda vzile požrtvovalnemu delu potapjačev in podmornice »S 8«, ki je takoj prihitela na pomoč, ni bilo mogoče posadke rešiti. — Podmornica »S 4« je bila zgrajena l. 1920. v dolžino je merila 70 metrov ter je imela 854 registerskih ton.



«Rad bi govoril s plesalko gospodično Olga»  
«Obžalujem, je ni doma. Morda izvelite sporočiti kar meni — jaz sem njen sin.»  
(«Musketeer»)



# Zanimanje za trgovsko reprezentanco

Slovenije, ki je, kakor znano, vsako leto novoletna številka »Jutra«, je tudi letos velikansko. Iz vseh strani države in inozemstva nam prihajajo številna naročila za letošnje novoletno številko »Jutra«. Vrednost naslovnega materiala, ki ga nudimo v tej številki trgovskim, industrijskim in drugim prometnim uradom, ki donesajo največje koristi kupovalcu in prodajalcu, nam ni potrebno še posebej povdarjati. Tudi letos bodo vse važnejše tvrdke iz vseh krajev Slovenije pričevale v »Jutru«, iz katerega se bodo seznanili in kartoteke naslovov izpolnjevale.

Kdor se ni naročil svojega oglasa za novoletno številko »Jutra«, naj to stori do petka prihodnjega tedna. V soboto bomo sprejemali le še inserate in male oglase.

OGLASNI ODDELEK »JUTRA«.

## Ljubljanska poledica in njene žrtve

Tragikomični prizori z naših ulic in trgov

Ljubljana, 23. decembra  
V četrtek zvečer je kazal barometer v vremenski hišici v Zvezdi 8 stopinj nad ničlo, tekmo noči pa je temperatura že padala in zlezla zjutraj na 0. Oh ja, tale pot živega srebra od ničle gori do osmice nazaj pomenja za Ljubljančane pravi križev pot. Pomeni zanje čas od nekake 10. ure zvečer pa do poznega popoldneva nesrečnega petkovskega dne, ko se je že led popolnoma odtalil in so postali v korakanju sigurni vsi, ki so hoteli po opravih križem mesta, tudi otroci in oni, ki so že v letih.

Snoči so Ljubljančani hodili kakor po »špeglu«. Za uvod samo malo ščic: Ob 22. v bližini glavne pošte. Gospod D. za-

kvi ter v družbi z drugimi pred cerkvijo in med potjo. Sukale so se nekaj časa pred hišnimi vrati v čudovitih okretih in marsikatera je grabila po nasutem žaganju po tleh.

Vpreženi konji, najbolj iskri, so stopicali danes po cestah kakor predvojni fijakarski konji.

Neka žena je prispela iz Wolfve ulice do Marijinega trga, hoteč v frančiškanske cerkev. V bližini trafike je pričela nenadoma poskakovati in loviti ravnotežje. Ko se je končno umirila, je zapazila par korakov od sebe stražnika in ga zaprosila za pomoč. Prijazni uniformirani mož ji je hotel storiti uslugo. Stegnil je roko, se po-



vija okrog ogla in sreča tik poleg svetilke gospo R. Gospod D. je samec, gospa R. pa je seveda gospa, poročena gospa, so praga gospoda R. Gospod R. je imel včas napade ljubosumnosti, upravičene ali neupravičene, kdo ve? V trenutku, ko je snoči stopil g. D. v svet svetilke, je zapazil prihajati nasproti gospo R. Iztegnil je prijetno presenečen roko, napravil gesto, da privzdigne klobuk, se presrečno nasmešnil in vzkliznil v pozdrav dvojce besed: »O, klanjam...« Gospa R. je hitela odgovorjati, enako prijetno iznenadena ter je začvrčala: »O, gospod...«

Tisti hip, ko sta si sredi pozdrava hotela stisniti roke, ju je zmanjkalo in ko se je radovedno opazovalec previdno okrenil, je videl sedeti oba v temnem obsevu na gladki poledici na trotoarju. V istem trenutku je pridrsal med oba gospod R. v lastni osebi z nogami naprej, niti malo jezen na ženo, brez srda v srcu na gospoda D., pač pa jadrkaloč o silovitih bolečinah v kolku. V najbližji kavarni so se vsi trije po preteku dobrih pet minut pogovorili v najlepši harmoniji o vseh prijetnostih in neprijetnostih zakona in sploh življenja na tem svetu in specijalno o dobrotah, ki jih nudijo v zimi poledene ljubljanske ulice.

Res so Ljubljančani snoči hodili domov kakor po špil. Vzkrile strahu je bilo čuti iz te in one ulice, vmes je udarjal smeh, ki ga je zopet preglasil krepak »Auu!« na tleh ležečega pasanta ali kake fletne zosposilne.

Po ulicah so snoči plesali stari in mladi najzanimivejše moderne plesne, celo take, ki jih doslej še ni osvojil noben kongres plesnih mojstrov.

Ko je končno vsak promet utihnil v temni, samo z dežjem moteni noči in se je je porajalo jutro, so se pričele nove težave. Delavci na cesti so bili neobičajno urni. Merili so ulico z lopatami in z lastno telesno dolžino.

»Ali so pijani?« so vpraševali zaspanci, strmeči skozi okna in hoteli na ulico opazovati zanimive prizore. Misl sam pa se je maščevala hipotiza, nepriznana in temeljito. Komaj se je ta ali oni korajžno pripodil na ulico, že mu je zadonel, sedečemu na tleh smeh od strani onih, ki jim je prej nameraval posvetiti svojo pozornost.

Pobožne ženske, ki so hitele v razne ljubljanske cerkve, so zamudile mašo in v večini resignirale tudi na ostale pobožnosti, ki so jih nameravale opraviti v cer-

gumno zadržal do nje, v istem hipu pa sta oba klenila najprvo na kolena, nakar sta se komodno vsedla na poledenja tla.

Potice so neposredno pred oddajo peku dobivale najčudovitejše oblike. Gospodinja ali služkinje so jih odnašale zgnete v kolač na tleh pa so se zgnete s peskom in žaganjem v kačo.

Po Komenskega ulici je korakala zgodaj zjutraj vojaška patrulja, broječa 15 mož. Nenadoma sta prva dva v vrsti vzkliznila »u!«, pokazala podplate okovanih čevljev naprej, nakar se je zrušila cela vrsta kakor v igri z dominami.

Pred »Figovcem«, so tokom dopoldneva močili štiri kolesarje, ki so zleteli na kup, kajti tudi pnevmatika se je izkazala, da ne prime takšne poledice, kakršna je bila včeraj v Ljubljani.

Tivoli se je danes dolgočasil, kajti pogrešal je običajnih sprehajalcev. Grajski prebivalci bi povedali prav zanimive zgodbe, kako so lazili po vseh starih v breg Doli grede so se peljali po trebuhu in podhrbtju. Prostovoljni gasilec Fran Wolf, ki je odhajal z Gradu v službo, se je ponesrečil tako močno, da je moral v bolnico. Dobil je težko rano na glavi, ki mu jo je prvi obvezal dr. Rus. O nezgodi g. dr. Brejca poročamo na drugem mestu. Vse, kakor je bila še sreča v nesreči, da rešili avto včeraj sprito številnih padcev na ulici ni imel še več opravka.

Najzanimivejši so bili prizori na življenjskem trgu, kjer so frčale kočare, »cekarji« in torbice v zrak, ceneje gospodinj in služkinje pa po tleh. Po hišah imajo danes nebroj bolnikov, a večinoma z bolj lahki mi poškodbami. Čuden Božič!

Po poročilu beogradskega observatorija na Vračaru včeraj ob 2. popoldne je mraz odnehal ne samo v Beogradu, temveč po vsej Evropi. V mnogih krajih je zlezla temperatura nazaj nad ničlo. Tudi v Beogradu je zavladalo toplo vreme in je pričelo deževati. Observatorij javlja, da bo ostalo vreme deževno. Velikoga mraza ne bo. Vlaki prihajajo v Beograd še vedno z zamudami, vendar pa že z manjšimi zaradi boljšege vremena. Zagrebški vlak je imel danes samo eno uro zamude, vsekakor pa je prišel s tremi in pol urami zamude. Promet na Dunavu v okolici Beograda še ni vzpostavljen ker so ponekod v reki nakopičene velike množine ledu.

Iz Splita poročajo: Zaradi silnega mraza zadnjih dni je bilo v zagorskih vaseh Dalmacije več smrtnih nesreč. Včeraj so našli na poti med Kninsko polac in Mocharjem telesne ostanke dveh seljakov, ki sta zmrznela, nakar so ju volkovi raztrgali. Od obeh so ostale cele samo noge v čevljih. Iz kninskega in drniškega okraja prihajajo vesti o silni lakoti, ki je zavladala v tamošnjih krajih. Posamezne vasi so ostale brez vsakega živeža.

V Primorju in Dalmaciji je včeraj deževalo. Morje je mirno, sneg se je stajal.

### Knjigovoznica

galanterijska delavnica — okvirji za slike

**Matko Pogačnik**

Ljubljana, Sv. Florijana ulica št. 18.

## Gospodarstvo

### Reorganizacija železniško-prometne službe

Iz poročila zborniškega tajnika J. Mohoriča k točki 8. dnevnega reda plenarne seje dne 19. t. m.

Zadnja dva finančna zakona vsebujeta za ministra soprobača dve zelo važni pooblastili. V finančnem zakonu za leto 1926-27 je Narodna skupščina pooblastila s čl. 133. prometnega ministra, da potom uredbe reorganizira celokupno prometno službo v naši kraljevini. Finančni zakon za leto 1927-28. pa pooblašča prometnega ministra s čl. 225., da izvede komercializacijo državnih železnic v najširšem smislu.

Prometni minister se je obeh pooblastil poslužil. Na podlagi prvega pooblastila je izdal dne 30. marca t. l. uredbo o organizaciji ministrstva za promet in prometne službe. Organizacija prometne službe se je snatrala za popolnoma interno administrativno zadevo resorisa in je bila ta uredba zato izdana brez predhodnega mišljenja in sodelovanja gospodarskih krogov.

Po izjavah merodajnih činiteljev je bil namen organizacije, da se poenostavi železniška uprava, odstrani nepotrebno pisarniške, strogo razmejijo kompetence, poostri nadzor nad vršenjem službe in s tem odgovornost posameznih organov. Na ta način se je zamisljalo, da bo mogoče izvesti znatne redukcije pri železniškem osebju, zmanjšati režijski stavek železnice, pokriti deficit in še doseči prebitke, ki bi omogočali, da se ustrezne gospodarskim zahtevam po znižanju železniške tarife. Med tem pa ta uredba, ki je, kakor rečeno, že od meseca junija v veljavi in se tudi praktično že izvaja, dosedaj ni niti z daleka izpolnila ciljev, ki so bili na njo stavljeni.

Dobra stran te uredbe je, da predvideva sodelovanje gospodarskih krogov pri reševanju železniških vprašanj s tem, da ustvarja poleg že obstoječega tarifnega odbora kot nov posvetovalni organ pri ministrstvu soprobača prometno - gospodarski odbor, v katerem so zastopane vse zbornice po svojih delegatih in katerega naloga je, da oddaja mnenje o važnih vprašanih obče politike ministrstva za promet glede na obrambo države in na napredovanje celokupne delavnosti.

Senčna stran uredbe pa je, da uveljavlja popolno centralizacijo železniške uprave v generalni direkciji ter odvzema oblastni direktacijam mnogo od njihove dosedanje kompetence, ukinja od dosedanjih osem kar štiri oddelke ter daje oblastnim direktacijam delokrog izključnih izvrševalnih oblasti. Na podlagi te uredbe sta bila v ljubljanski direkciji s tekočim mesecem likvidirana oddelka za komercialno, kakor tudi za ekonomsko službo, dočim imata biti računski in finančni oddelki likvidirani koncem letošnjega finančnega leta. Osebe, ki je bilo za poslovanje na ukiniteljnih oddelkih, bilo je obnem s prenosom arend pridrženo prometnemu, odnosno administrativnemu oddelku Pomembnejši redukciji in vsled tega prihrankov dosedaj na podlagi te reorganizacije še ni zabeležiti, pač pa obširno gospodarski krogi negativne posledice ukinitve imenovanih oddelkov. Te se kažejo predvsem v tem, da se bo v bodoče nabavljalo skoro vse material za železnice centralno potem ekonomskega oddelka generalne direkcije, kar pomeni samo po sebi za naše gospodarske kroge obšuten udarec. Materialni izdatki za blago, ki so ga nabavljali direktacije potom licitacij, so znašali brez premoza skoraj 200 milijonov dinarjev letno. S centralizacijo teh dobav v generalni direkciji izgubljajo naše tvrdke veliko na svojem poslovnem prometu, ker je praktično pri sedanjih tehničnih licitacij težko pričakovati, da bi se moglo naše trgovanje in obrtništvo, pa tudi industrija v večjem obsegu udeleževati licitacij v centrali.

Kakšna bo v okviru izdane uredbe praksa pri nabavljanju materiala, nam da slutiti dejstvo, da generalna direkcija že sedaj na bira podatke, koliko bodo rabile posamezne oblastne direktacije pisarniških potrebščin in da v zadnjem polletju ni bilo nikakih razpisov tozadevnega materiala, ki se je prejšnja leta nabavljala licitacijskim potom pri tujakšnjih trgovcih. Za pri dosedanjih dobavah je delala državna tiskarna in Sarajevu, ki je oproščena davkov in taks, konkurenco našim tiskarskim podjetjem, ker je stavila na ta način lahko za 1 do 2% nižje cene za tiskovine in tako dobila dobave. Ti bi morale praviloma priti našim tiskarskim podjetjem. Ako odračunamo od »tiskarskih tiskarn 1% prometni davek in 2% odbitek takse na pogodbe in 1/2% kolek za račune, bila bi ponudena cena domačih podjetij v mnogih primerih nižja, kakor pa ponudba državne tiskarne. Posebno neugodna pa bo posledica reorganizacije zaradi centralizacije reklamacijske službe in povračila vozarin pri generalni direkciji. Praktično stranke sedaj še ne obširno teh posledic, ker je bil komercialni oddelki, ki je dosedaj pri direktaciji to službo vršil šele pred par dnevi ukinitelj.

Kakor pozdravljamo na eni strani vsako reformo, ki stremi za tem, da se neopotrebnost in zavlavljevanje rešitev aktov odpravi, odgovornost železniških organov poveča, se na podlagi dosedanje prakse izvajanja centralizacije, kakor tudi glede na nezadostno organiziranost generalne direkcije z odredbami navedene uredbe ne moremo strinjati in sem zato na zadnji anketi v Beogradu po nalogi zborniškega predsedstva podal najodločnejše izjavo proti demontiranju oblastnih direktacij, krščenju njihovih kompetenc in proti centralizaciji naštetih agend ekonomske in komercialne stroke.

### Načrt za likvidacijo vojnega nesočila potom samopomoči

Vprašanje likvidacije Vojnega posojila je v zadnjih letih popolnoma zaspalo. Od leta 1921, ko je bila započeta tozadevna akcija, ki pa je kmalu zaspala, ker je prevladalo naziranje, da je treba počakati, da se bo videlo, kaj hoče vlada sama ukreniti, se ni več razpravljalo o tem vprašanju. In vendar bo treba to stvar končno vendar spraviti v svet, kajti mnogo naših ljudi je bilo okodovanih proti svoji lastni volji. Vsi vemo kako so avstrijska oblastva zahtevala, da se mora denar mladostnih naložiti v vojnem posojilu, kako so pritiskali na javne kreditne zavode in na posameznike, ki so morali podpirati vojna posojila preko svojih finančnih možnosti. Država po mirovni pogodbi sicer

ni prisiljena prevzeti vojna posojila ter je le izraženo, da naj to vprašanje uredi vsaka država sama s svojimi državljani. Da naša država ne namerava v tem pogledu nič ukreniti bo danes po 9 letih pač vsakomur jasno. Ko je bila l. 1921. v teku tozadevna akcija ter se je generalno ravnanje državnih dolgov, čeprav ni upravičeno reševati to vprašanje, postavilo na stališče, da Jugoslavija ne prevzame avstrijskih in madžarskih posojil, je »Jutro« posvetilo temu vprašanju posebno pažnjo ter je priporočalo, da se najde srednja pot, na podlagi samopomoči s sodelovanjem države.

Med tem so vse nasledstvene države uredile to vprašanje več ali manj ugodno, edino pri nas se še ni pozitivnega ukrenilo. Pred kratkom pa se je tudi pri nas pojavila v tem pogledu večja živahnost. Pred dobrim mesecem je pričel izhajati v Ljubljani polmeseničnik »Gospodar«, ki si je med drugim nadel nalogo, da pokrene akcijo za rešitev tega še vedno perečega vprašanja. Izdajatelj tega lista dr. Ivan Černe lastnik gosp. pisarne je napovedal, da bo v eni prihodnjih števil objavil načrt za likvidacijo vojnega posojila potom samopomoči.

Ker nam je uspelo dobiti podrobnejše podatke o tem zanimivem načrtu, hočemo v naslednjem objaviti njegove glavne oblike. Po zamisleku dr. Ivana Černe in dopolnili vi načrta s strani dr. Gustava Gregorina bivšega odvetnika v Trstu, bi se lastniki vojnih posojil odnosno tozadevnih certifikatov imeli združiti v posebno novo ustanovljeno združbo z omejeno zavezo. Vsak zakonik bi vplačal toliko deležev po 50 Din. kolikor ima nominalnih 1000 kron vojnega posojila, katero želi prijaviti v likvidacijo. Deleži bi se obrestovali po 5% ter bi se za družnikom izplačevali obresti koncem poslovnega leta. S premoženjem združbe, katero tvorijo deleži, bi se pričela voditi loterija, v kateri bi se izžrebali dobitki vsake 4 mesece. Vsakoletni dobitek te loterije bi se skupno z glavnico naložil v obveznicah vojne škode.

Črna se, da bi se od 500 milijonov kron vojnega posojila v Sloveniji (od katerih odpade 17 milijonov na sodne varovance, 113 milijonov na hranilnice in posojilnice, 38 milijonov na banke in 20 milijonov na obične, dežele, ustanove, cerkve itd.) prijavilo k likvidaciji okrog 200 milijonov kron ali 50 milijonov Din; glavnica združbe pa bi znašala 10 milijonov Din. Iz loterije bi združba dobila vsako leto okrog 1.8 milijona Din kosmatega dobika odnosno po odbitku stroškov za loterijo in upravo okrog 1.5 milijona Din čistega dobika, ki bi se kot fond za poznejšo likvidacijo vsako leto naložil v obveznicah vojne škode. Obresti deležev pa bi se plačevale iz donosa prav tako v obveznicah vojne škode naložene glavnice. Čisti dobitek Združbe bi zaradi naraščajočih obrestí fonda, dalje zaradi dobika pri amortizaciji in zbrajanju vojne odškodnine postopoma naraščal. Po 18 letih bi na ta način glavnica združbe narasla na preko 60 milijonov Din, iz katerih bi se za združnikom izplačal delež ter popolna nominalna vrednost prijavljenega vojnega posojila.

Načrt je številno in matematično zelo zanimiv ter je vselakor dobro premišljen. Za likvidacijo vojnega posojila ne bi bilo potrebno nikake državne pomoči; država bi morala dati edino koncesijo za loterijo. To pa je gotovo najmanj, kar se od nje lahko zahteva.

Končno bi bilo glede naložbe fonda in glavnice v obveznicah vojne škode potrebno še nekaj pripomb.

Vojna škoda je vrednostni papir, ki je zaradi izrednih možnosti, ki jih daje amortizacija in zbrajanje dobikov, za naložbo fonda vselakor najbolj primeren. Obnem pa je vojna škoda tudi popolnoma varen papir za naložbo, kar nam dokazuje dejstvo, da je inozemstvo v zadnjih letih pokupilo že ogromne množice teh obveznic. Danes stane posamezna obveznica z nominalno vrednostjo 1000 Din le okrog 400 Din ter se vložen kapital obrestuje po 6.5%. Da bi tečaj nazadovala ni računati, nasprotno je pričakovati, da se bo tečaj, čim pade v naši državi splošna obrestna mera na predvojni nivo, znatno dvignil. S tem pa se bo vrednost fonda, v kolikor bo do takrat naložen, v isti meri dvignila. Sicer bo po tej kombinaciji nakupa, cena obveznic za nove naložbe tudi večja, kar pa ne povzroča bistvenih sprememb prvotnega načrta.

Kakor doznavamo, so bili o gornjem načrtu, ki bo v podrobnostih objavljen v božični številki »Gospodarja«, že obveščeni merodajni krogi in je tudi že sestavljen pripravljalni odbor za ustanovitve omenjene združbe. V imenu odbora sprejema predprijave za likvidacijo vojnega posojila dr. Ivan Černe, gospodarska pisarna v Ljubljani.

— Italija dobi tudi velik inozemski kredit za izvedbo prehoda na zlato valuto. V zvezi s stabilizacijo italijanske valute, odnosno z upostavitvijo zlata valute po novi pariteti si je Banca d' Italia zagotovila pomoč in podporo velikih inozemskih emisijskih zavodov in privatnih bank. V četrtek je bila v Londonu sklenjena pogodba z Angleško banko, newyorško Federal Reserve banko in ostalimi emisijskimi bankami, ki imajo sistem zlata valute, ter newyorško banko Morgan, ki je pri tej priliki zastopala največje ameriške in angleške velebanke, glede otvoritve stabilizacijskega kredita v višini 125 milijonov dolarjev. S to kreditno podporo je prehod na zlato valuto zasiguran. Po zakonskem dekretu, ki določa način upostavitve zlata valute, se bo ves zlati načln Banke d' Italia, kakor devizni zalog, v bodoče računali po novi pariteti. Razlika, ki nastane zaradi prerazračunavanja po novi pariteti (do sedaj se je kovinska, podlaga kakor pri nas zaračunavala po predvojni pariteti) in ki predstavlja valorizacijski dobitek, pripade v celoti italijanski državnemu zakladu. Na ta način se takoj amortizira ves državni dolg pri Banci d' Italia. Zaradi valorizacije kovinske podlage in deviznega zaklada se je kritje obtoka bankovcev in žirovnih terjatev povečalo na 57%. Kritje samega obtoka bankovcev (17.5 milijarde lir) pa znaša sedaj 91%.

— Delniška družba za industrijo železa v Zenici namerava od države prevzeti v zakup železarno v Varesu. Iz Sarajeva poročajo, da bo delniška družba za industrijo železa v Zenici prevzela v zakup vse obrate železarne v Varesu, ki se pod državno upravo že več let bori z različnimi težkočami. Delniška družba za industrijo železa v Zenici bo izvedla obširno racionalizacijo vseh obratov tako v Varesu kakor tudi v Zenici. Spojitev obeh obratov je za izvedbo racionalizacije velike važnosti, ker bo v bodoče Zenica za

produkcijo tračnic, raznega železa v palicah in žice lahko porabljala potrebno železo iz plavčev v Varesu.

— Zagrebška borza je znižala kurtažo za efekte. Borzni svet je na svoji seji 20. t. m. sklenil znižati kurtažo pri državnih papirjih od 0.5 % na 0.25 % in pristojbino obratunskega zavoda od 0.5 na 0.25 %. Minimalna kurtaža od 5 Din se zniža na 3 Din. Če je senzal posredoval nekoliko zaključkov iste papirja za isto stranko, se v bodoče računa kurtaža 1%, od skupne vrednosti vseh zaključkov (ne več obojestransko). Poleg tega je bilo sklenjeno, da se ima črtati kotacija delnic Zagorske žumske industrije. Te odredbe bodo stopile v veljavo 1. januarja 1928.

— Novi oddelki carinarnice v Sloveniji. Po odloku finančnega ministra se imata v Sloveniji otvoriti naslednja oddelka carinarnice: v Ložu kot oddelki carinarnice v Rakenu in v Letinskem mostu kot oddelki carinarnice v Kotoribi, dočim se ima ukiniti oddelki carinarnice v Starem trgu.

### Položaj na naših borzah

Živahen devizni promet. — Padec devize na Trst. — Vojna škoda je popustila.

Ljubljana, 23. dec.  
Tudi prve dni tekočega tedna je bil devizni promet na ljubljanski borzi zelo veš in šele na zadnjih dveh borznih sestankih (v četrtek in petek) je glede na bližajočo se praznike nazadoval. Največje je bilo povpraševanje po devizah v terek in sredo. Skupni tedenski devizni promet je znašal 18.4 milijona Din napram 21.9, 19.0 in 12.3 milijona Din v zadnjih štirih tednih. Največ sta se trgovači devizi na Curih in Dunaj. Privatna ponudba deviz je bila v drugi polovici tedna izdatnejša ter je morala Narodna banka intervenirati predvsem v devizah na Curih in Dunaju. Deviza na Curih je v primeri z zadnjim tednom popustila od 1096 na 1093.5. Istočasno so tudi ostale devize nekoliko nazadovala in sicer Newyork od 56.72 na 56.65, Dunaj od 8.015 na 8.0 in London od 277.2 na 276.9. Deviza na Trst je včeraj zaradi dolgotrajne nižje definitivne stabilizacijske tečaja, odnosno zlata paritete, popustila od 308 na 298.5, danes pa se je zopet okrepila na 300.

Na zagrebškem elektnem tržišču je Vojna škoda v tekočem tednu nepopolno popustila. Napram koncu zadnjega tedna je promptna nazadovala od 414.5 — 415 na 408. Promet v tem papirju je bil srednji. Za banč ne vrednote ni bilo posebnega zanimanja. Tečaj so ostali v glavnem nespremenjeni, edino Narodna banka je nekoliko popustila. Ljubljanska kreditna je ves teden notirala nespremenjeno po 134 — 135. Industrijske vrednote so ostale dalje zanemarjene. Gutmanna je popustil na 200 — 210, dočim sta se Dubrovacka in Narodna mlinska nekoliko okrepili. Trbovlje je notiralo 465 — 475. Vevče pa 135 — 137.

### Borze

Devize in valute.

Ljubljana. Berlin 13.545 — 13.575 (13.56), Curih 1094 — 1097 (1095.5), Dunaj 7.985 do 8.015 (8), London 276.5 — 277.3 (276.9), Newyork 56.55 — 56.75 (56.65), Praga 167.95 do 168.75 (168.35), Trst 299 — 301 (300).

Zagreb. Amsterdam 22.92 — 22.98, Dunaj 7.985 — 8.015, Berlin 13.545 — 13.575, Milan 299 — 301, London 276.5 — 277.3, Newyork 56.584 — 56.734, Newyork ček 56.55 do 56.75, Pariz 222.75 — 224.75, Praga 167.95 do 168.75, Curih 1094 — 1097; dolar 56.1 do 56.3.

Beograd. Pariz 222.25 — 224.5, London 276.375 — 277.175, Milan 297 — 299, Dunaj 7.985 — 8.015, Budimpešta 9.93 — 9.96, Berlin 13.545 — 13.575, Curih 1094 — 1097, Bruselj 7.945 — 7.955, Bukarešta 35.75 — 36.25, Curih, Beograd 9.125, Berlin 13.625, Newyork 57.170, London 25.2575, Pariz 20.365, Milan 27.28, Praga 15.325, Budimpešta 90.50, Bukarešta 3.19, Sofija 3.735, Varšava 58.65, Dunaj 73.05.

Trst. Beograd 33.25 — 33.55, Dunaj 264.50 do 270.50, Praga 56.10 — 56.40, Pariz 74.45 do 74.75, London 92.40 — 92.60, Newyork 18.90 — 18.96, Curih 365.50 — 367.50; dinarji 33.10 — 33.60.

Deviza Beograd na ostalih borzah: v Pragi 59.31, v Berlinu 7.375.

### Effekti

Ljubljana. Vojna škoda 410 — 0, Celjska 164 — 0, Ljubljanska kreditna 134 — 0, Kreditni zavod 160 — 0, Vevče 135 — 0, Ruše 265 — 280, Stavbna 56 — 0, Sešir 125 — 0.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda promptna 408 — 409, investicijsko 80.25 do 80.5, agrarne 52.5 — 53; bančne vrednote: Poljo 18.5 — 19, Hipo 57 — 57.5, Kreditna 90 — 93, Jugo 95 — 96, Srpska 138 — 140, Ljubljanska kreditna 134 — 135, Narodna 5555 — 5600; industrijske vrednote: Gutmanna 200 — 210, Slavski 100 — 110, Trbovlje 465 — 475, Vevče 135 — 137, Union 245 do 290, Sečerana Osijek 565 — 575, Drava 555 — 570.

### Blagovna tržišča

Ljubljanska blagovna borza (23. t. m.). Tendenco nespremenjena. Zaključenih je bilo 5 vagonov in sicer 3 vagoni testonov po vag. Sašak po 520 in 2 vagona suhih bukovih drv. po vag. meja po 22. — Deželni pridelniki: Tendenco za žito čvrstejša. Zaključkov ni bilo. Nudi se pšenica (78.79 kg, 2%, slov. post., mlavska tarifa, plačl) 347.5; baška po 347.5 — 352, sremska po 345 — 347.5, slavonska po 342.5 — 345; turščica (slov. post., navadna tarifa, plačl) 30 dn; baška stara po 272.5, baška nova, umetno sušena, po 267.5, baška nova, časa primerno suha promptna po 252.5, za januar 262.5, za februar 272.5, za marec 277.5, za april 280 (po mlavski tarifi so cene za 4.5 — 5 Din nižje); oves: domači, zdrav, rešetan, po 295; moka: baška »Og«, fco Ljubljana, plačl, po prejemu po 500.

Dunajska borza za kmetijske proizvode (22. t. m.). Na dunajski in budimpeštanski borzi je bil promet le informativnega značaja. Zaradi dovolznih in odvoznih težkoč je konsum zelo rezerviran. Na deželi pa vselakor pričakujejo višje cene, kajti dovoz z dežele je minimalen. Večje zanimanje je za turščico, predvsem za promptno blago. Uradno notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine: pšenica: domača 39.75 do 40.75, madžarska Tisa (81.83 kg) 44 do 44.5; rž: marchfeldska 41 — 41.25; turščica: 31 — 31.50; oves: domači 32.5 — 33, madžarski 33.5 — 34.

Novosadska blagovna borza (23. t. m.). Pšenica: baška, 78.79 kg, 2 % 302.5 — 305; banatska, 78.79 kg, 2 % 297.5 — 300; sremska 77.78 kg, 2 % 309 — 305. Turščica: baška in sremska 225 — 227.5. Moka: baška »Og«, »Ogg«, 425 — 437.5; baška »e« 405 do 415; baška »s« 385 — 395; baška »g« 317.5 — 325; baška »r« 260 — 270.



W. St. Reymont:

# Polnočnice

(Iz II. knjige romana «Kmetje».)

— Čekate, čakate, a ne za drugo, ko da vam ni dolg čas! Res, resnica je, da so nekaj z nebes hodili razni pomočniki, ki niso pustili, da bi ubožci in zatirani propadli! Zakaj pa danes tega ni več? Ali je manj ubožstva, manj stiske, manj teh strašnih skrbi?... Človek se izleže na svet kakor ptič, ki se ne more braniti — zdaj ga zgrabi jastreba, zdaj kakor zver, zdaj glad, nazadnje ga zadavi koščena smrt — ti pa govoriš o usmiljenju in pitajo in varajo norce z obljubami, da bo prišlo odrešenje! Prišlo bo že, ampak Antikrist mu bo ime in on bo meril pravično, on se bo usmilil kakor jastreb nad piščancem!

Rok je planil kvišku in začel z močnim glasom:

— Ne govori bogokletstev, ne greši, ne poslušaj hudičevega podpohovanja, ker ležeš v pogubo in večni ogenj! — Toda padel je nazaj na klop, solze so mu zalile govornico, ves se je tresel od groze in žalosti nad to izgubljeno dušo; ko si je nekoliko opomogel, je z vso silo verne duše razlagal resnico in vodil na pravo pot.

Dolgo, dolgo je govoril, da bi niti duhovnik na prižnici ne mogel lepše.

Med tem pa je Vitek, ki so ga vsega presunile besede, da v sveti noči goveda dobi dar govora, na tistem poklicu Jožico in oba sta krenila proti govelemu hlevu.

Držala sta se za roke, trepetala od strahu, se zdaj pa zdaj pokrivala in se splazila v hlev med krave.

Pokleknila sta pri največji, pri gospodinjji hleva; sapa jima je pohajala, duši sta se jima tresli, solze so jima silile v oči, srca pa jima je grabil strah, svet strah, kakor v cerkvi pri povzdiganju, toda oba sta bila polna vere in srečnega zaupanja; Vitek se je sklonil h kravinemu ušesu in trepetajoč zašepetal:

— Sivka! Sivka!

Niti besede ni odgovorila, samo sople je, prežvekovala, mlela z gobcem in mlaskala z jezikom.

— Nekaj se ji je zgodilo, da ne odgovarja, mogoče za kazen.

Pokleknila sta ob drugi in zopet je Vitek vprašal, toda že skoro s plakačnim glasom:

— Liska! Liska!

Stisnila sta se k njenemu gobcu, poslušala s pritajeno sopo, toda nič nista čula, niti besede, nič...

— Sva pač grešnica, zato ne čujeva, samo nedolžnim odgovarjajo, midva pa sva grešnica...

— Prav imaš, Jožica, res je, grešnica sva, grešnica... O moj Jezus... res je... da, vzel sem gospodarju konopec... in tudi oni stari jermen... in tudi... več ni mogel govoriti, jok ga je zgrabil, kes in občutek krivde, da ga je kar treslo, a tudi Jožica mu je pomagala in tako sta oba jokala, ne da bi se mogla potolažiti, dokler se nista drug drugemu izpovedala vseh svojih grehov...

V hiši ni nihče nobenega pogrešil: popevali so pobožne pesmi, ker se pred polnočnicami kolednice ne spodobijo. Na drugi strani veže pa se je med tem umival in snajlil Peter, ki se je popolnoma preoblačil. Kar zakrčali so od začudenja, ko je potem stopil v hišo; odločil je bil namreč plašč in vojaško uniformo in stal pred njimi oblečen v navadno kmečko obleko.

— Smejali so se mi, škinkovca so me imenovali, pa sem se preoblekel — je izjeljal.

— Govorico menjaš, ne sunje! — mu je zaklicala Jagustinka.

— Sama se mu bo vrnila, saj pameti

očividno še ni popolnoma izgubil.

— Pet let je bil z doma, domače besede ni čul, potem ni nobeno čudo! Naenkrat so umolkli, ker je ostri glas zvončka segel v sobo.

— K polnočnicam vabi. čas je, da se odpravimo!

Res so čez kak očenat vsi odšli razen Jagustinke, ki je ostala sama, da bi pazila na dom, najbolj pa zato, da bi ji odleglo pri zaskrbljenem srcu. Noč je bila mrzla, polna migljajočih zvezd in modrikasto svetla.

Zvonček se je oglašal kar naprej in ščebetel kakor ptiček, ki vabi v cerkev. Ljudje so že zapuščali koče, tu in tam je skozi odprta vrata šinil žarek svetlobe in se zasvetil kakor blisk, tu in tam so gasnila okna, v mraku se je čul kak glas, kašelj, škrobot smega pod nogami, pobožne besede, s katerimi so se pozdravljali; vedno bolj pogosto so se pojavljali v sivo modrikasti noči, nazadnje šli v gručin, da se je sam topot razlegel v suhem zraku.

Kdor je mogel, je hitel v cerkev, po kočah so ostali samo popolnoma stari, bojnički ali pohabljeni.

Že od daleč so se videla bleščeča okna cerkve in na stečaj odprta glavna vrata, skozi katera je lila svetloba; ljudstvo pa je teklo skozi njih, teklo kakor voda in počasi polnilo notranjščino, okrašeno s smrekami in jelkami, da je bil v cerkvi cel gozd, ki se je stiskal k belim stenam, rastele okoli oltarjev, se dvigal iz klopi in s svojimi vršički segal pod strop, pri tem pa šumel in se tresel pod pritiskom teh živih valov ter se zavijal v meglo izdihane pare, skozi katero so se komaj svetilkale žarke luči oltarjev.

Ljudstvo pa je vedno še prihajalo in teklo brez konca...

V celi procesiji so prišli tam od Poljskih Rudek celo, stopali pa so rame ob ramenu, bistro in krepko, ker so bili velikanski kmečki dolgini, oblečeni v temnomodre suknje, sami beloglavi, z lasmi kakor iz lanene preje; njih žene pa so bile vse po vrsti kratotice, z dvojnimi predpasniki in čepicami, zavrtimi v rdeče robce.

Poredko, kapljaje, po dva, po trije so prišli oni iz Modlice, sami reveži in uboge pare, v zakrpanih sivih suknjah, s palicami, ki so hodili peš; po krčmah so se posmehovali iz njih, češ da se hranijo s samimi piškurji, ker so živeli na utopljenem svetu, po močvirjih, in smrdeli po dimu šote.

Tudi z Volje so prihajali, pa v celih družinah kakor brinjevi grmi, ki vedno kupoma rastejo; ne dolgi, same srednje rasti, toda trebušni kakor žakliji, vendar pa okretni, srbriti, silni tožbarji, precejšnji pretepači in gozdni škodljivci, oblečeni v sive suknje s črnimi vrvmi, kam in prepašani z rdečimi pasovi.

Privrelo je tudi plemstvo z Repic, o katerem se je rekalo »sam žakej in plahita«, tudi da se jih pet drži enega kravjega repa in da imajo po trije eno kučmo — ti so šli molče, v gručin, gledali izpod čela ali pa zviška, svoje žene pa, oblečene kakor kake grajske gospe in zelo lepe, belolice, ščebetljive, so spoštljivo vodili v svoji sredi.

Takoj za njimi so se privrili oni s Prilok, ki so šli kakor visok smrekov gozd, vitki in krepki, oblečeni pa, da je kar vid jemalo; imeli so bele suknje, rdeče životke, ob srajcah zelene trakove in na hlačah rumenkaste našive; rinili so po sredi cerkve pred sam oltar, ne da bi se na koga ozirali.

Za njimi pa so, prav na zadnje, kakor kaka gospoda, prihajali kmetje z Dembic, ki jih ni bilo mnogo, toda šli so posamez, kakor za parado, napenjali se, postavljali in posedali po klopih pred velikim oltarjem in zavzemali

prednost pred drugimi, ponosni na svoje bogastvo — njih žene so imele molitvenike, bele, pod brado zvezane čepice in košata krila iz tankega sukna... pa so potem prihajali še iz oddaljenejših vasi, iz raznih zaselj, iz hiš, raztresenih po gozdovih, iz drvarskih koč — kdo bi pomnil in naštel, od kod se vse...

V tej zbiti gruči, ki je valovala in šumela kakor kak gozd, pa so se na gostem svetilu beli suknjiči Lipčakov in rdeli robci njihovih žen...

Cerkev je bila natlačeno polna, do zadnjega kotička pod korom, tako da so zakesneli ostali s svojimi očenaši na mrazu pred vratmi.

Župnik je pristopil k prvi maši, orgle so se oglasile, ljudstvo pa se je zganilo, sklonilo in padlo na kolena pred Gospodovim veličjem.



W. St. Reymont

je prejel za »Kmetje« Noblovo nagrado.

Vse je bilo tiho, nihče ni pel, vsak je molil, oči uprte v duhovnika in lučko, ki je gorela visoko nad oltarjem, orgle so donele s pritajenim in tako genljivim glasom, da je ljudi kar mraz preletal; vsi so bili duhovnik okrenil, razprostrli roke in na glas povedali sveto latinsko besedo, ljudje pa so iztezali vratove, globoko vzdihali, se v pobožnem kesu sklanjali, trkali na prsi in goreče molili.

Po končani maši je duhovnik stopil na prižnico, dolgo govoril o tem svetem dnevu, svaril pred zlom, opominjal, grozil z rokami in grmel s tako gorečo besedo, da je marsikdo globoko vzdihnil, drugi se trkal na prsa, izpraševal vest in se kesal svojih grehov, tretji se zamislil, bolj mehkosrčni, posebno ženske, pa so se razjokali — zakaj duhovnik je govoril tako goreče in tako modro, da je segalo vsakemu naravnost v srce in v glavo; seveda samo onim, ki so poslušali, ker je bilo mnogo takih, ki se jih je od vročine lotevala dremavica.

Šele pred drugo mašo, ko je bilo ljudstvo z dolgo molitvijo že nekoliko omehčano, so zabučale orgle in župnik je začel:

— Pozglejte pastirci, kaj tam se godi —

Ljudstvo se je zganilo, vstalo s klečnikov, takoj pritegnilo ter iz vseh pljuč in z vso močjo zapelo v en glas:

— V betlehemske stališ se dete rodi —

Drevesa so se stresla in lučke zaplapolale od tega pristrčnega viharja človeških glasov.

In že so bili tako ena sama duša, ena sama vera in glas, da se je zdelo, kakor da poje en sam glas, ki seza z ogromno, iz vseh src lijočo pesmijo do samih svetih nožic deteta.

Ko je minila tudi druga maša, je začel organist krožiti same vesele kolednice, da je bilo teško mirno stati; ljudje so se prestopali, pritrkavali s petami, obračali se proti orglam in veselo popevali kolednice za organistom.

Edini Antek ni pel z drugimi; bil je prišel z ženo in s Stahi, toda pustil jih

je naprej in je sam ostal za klopi, ker ni več hotel sesti na nekdanji prostor, med gospodarje pred oltarjem; ravno se je ogledoval, kam bi sedel, ko je opazil, kako se je oče z vso družino rinil po sredi cerkve, Jagna pa pred njim.

Umaknil se je pod smreko in je ni več pustil iz oči, ker je bila daleč vidna po zrasti; takoj ob prehodu je sedla v klop na kraju — ne da bi mislil na to ali kaj o tem vedel, je uporno rinil skozi gnečo, dokler ni prišel na njeno stran; ko so med mašo poklekali, je pokleknil in se sklonil tako, da se je z glavo dotikal njenih kolen.

Ni ga takoj opazila, ker je svečka, ob kateri je molila iz knjige, širila tako medlo svetlobo; tudi veje so ga zakrivala, da se ni moglo od strani nič videti, šele ob povzdiganju, ko je pokleknila, se trkala na prsi in sklonila glavo, je pri tem nehotno pogledala v stran — pa ji je srce zamrlo, od radosti je okamenela; ni se upala zgeniti, niti še enkrat pogledati, ker se ji je prikazen zdelo samo sanja, samo zabloda in nič drugega... Zatisnila je oči in dolgo, dolgo sklonjena klečala, nagnjena proti tlem, od presenečenja naravnost nezavestna... na kar je naglo sedla in mu pogledala naravnost v oči.

Da, on je bil, res, Antek, on, strašno shujšan, zarjavel, izmučen, da je lahko celo v tem mraku videla, a njegove velike, drzne in ponosne oči so jo tako sladko gledale in bile tako polne žalosti, da se ji je srce stisnilo od bolesti in usmiljenja in da so ji solze same privrele v oči.

Sedela je negibno kakor druge ženske, gledala v knjigo, a ni videla nobene črke, celo strani ne, ker so te njegove žalostne, otožne oči, ki so sipale bliske, stale pred njo, žarele kot zvezde, zaslanjale ves svet, da se je popolnoma izgubila, naravnost onesvestila — on pa je še vedno klečal, čutila je njegovo naglo, vročo sapo in sladko, strašno silo, ki je lila od njega in se prelivala v njeno srce, jo ovijala kakor z vrvmi in jo polnila z grozo in sladkostjo, s trepetom, pred katerim je bežala pamet, s tako močnim krikom po ljubezni, da se je v njej tresla vsaka koščica in ji je srce trepetalo kakor ptič, ki so ga objestneži s perotni pribili na steno...

## Ozvezdja in naša usoda

Nemški astrolog L. Hoffmann je nedavno izdal zanimivo brošuro »Dvanajst človeških tipov«. V tej knjigi trdi, da zavisi usoda človeškega življenja od ozvezdja živalskega kroga, v katerega znamenju se je človek rodil. Ker je teh ozvezdij dvanajst, razločuje Hoffmann tudi dvanajst tipov ljudi. Vsaka izmed dvanajstih skupin tvori nekakšno zaključeno celoto, ki jo označujejo podrobnosti v značaju in življenjskem poteku. Te podrobnosti so splošne. Glede na vplive zvezd, pa se uveljavljajo — po Hoffmannovem mnenju naslednja dejstva:

Osebe, ki so se rodile v znamenju

Ovna

(med 20. marcem in 20. aprilom), imajo dokaj nesrečno mladost. Nadlegujejo jih bolezni, smrtni slučaj v hiši, spori, zapreke pri izbiri poklica, gnotne skrbi in podobno. Šele proti sredini življenja se položaj nekoliko izboljša. Vendar jim ne da bolezen miru v neposredni okolici.

V drugi polovici življenja ukaajo ljudje, rojeni v znamenju Ovna, ugodne denarne razmere. Spori s sorodniki in bližnjimi jim povzročijo mnogo škode. Prijatelji so jim večinoma nezanesljivi, v zakonu ne najdejo posebnega zadovoljstva. V družini se rada pojavljajo nesoglasja. Otrok je malo. Radi potujejo. V neki dobi svojega življenja se zapletajo v sodne afe. Telesna konstitucija je navadno močna in odporna.

zapravil, grešnik, vse je sklopotalo po glavi. Ne zameri, blede revica, ne zamerite vi štirje, ki nocoj spremljate Jezusa na angelskem zboru, s sklenjenimi ročicami, z razčesanimi lasmi, z obrazi, ki so bolj beli od lilije. Prišel sem, tepec, z gostije, vsi ste me prosili denarja in kruha. A jaz, poln mastnih jedcah in krepkega vina, pospan in nemaren, sem vzel še enkrat klarinet in vam zasviral, da ste lažje pozabili na kruh. In ona, ubožica, vam je s solzami zalivala boren krompir.

Hudič je bil v klarinetu. Zasviral sem in sem pozabil vse nadloge, le bokale sem videl in obložene sklede. Igral sem in vas vse zaigral, moji ljubci.

Zdaj me srenja hrani, župan gospodari s kračami beraškimi, županja me pošilja na pot. Ni ga za me malega božička, da bi mi razveselil srce, samo Sivka me greje, Dimka se ozira v temi name. Nisem vreden tvojega hleva, Gospod iz Betlehema. Ali njega, skopuha in mogočnika, dobro pretehtaj, kadar mu boš odpiral svojo večno glorio. Mene zavrzil, zakaj s hudičem sem se pečal, klarinet sem poslušal rajši od Tvoje zapovedi. Za njo Te prosim, blede ubožico, in za Sivko in Dimko in za ves svet tistih, ki ne umejo sami najti poti k Tebi in ki so dobri, krotki in

Minila je maša, minila pridiga, minila druga maša, vsa cerkev je pela, molila, vzdihovala, jokala — ona dva pa sta bila kakor na drugem svetu, nič nista slišala, nič videla, nič čutila kakor drug drugega.

Strah, radost, ljubezen, spomini, obljube, prisege in poželjenja, vse to je razžigalo oba, prehajalo iz enega srca v drugo, vezalo oba, tako da sta že enako občutila, da sta njuni srca bili z enim utripom, da je isti ogenj žarel v obeh obeh.

Antek se je primaknil še bližje, se stisnil z ramenom ob njen bok, da jo je grabila nezavest in zalivala rdečica, in ko je zopet pokleknila, ji je šepnil z ustnicami, pekočimi kot žareče ogelje, naravnost v uho:

— Jagna! Jagica!

Zdrnila se je in toliko da se ni prevrnila, ko jo je presunil ta glas z milino, s sladko in radostno bolečino.

— Pridi no kedaj za kozolec... vsak večer te bom čakal... ne boj se... moram govoriti s teboj... pridi — tako jo je nagovarjal, od blizu, prav od blizu, da jo je žgalo lice od njegove sape.

Ni mu odgovorila, zmanjkalo ji je moči, glas ji je zamrl v grlu, srce ji je trepetalo in razbijalo, da bi ga lahko slišala okolica — toda nekoliko se je vzravnila, kakor bi že hotela iti tje... kamor je prošil... kamor je veleval... za kozolec...

Tedaj pa so zapeli prvo kolednico, cerkev se je razmajala od petja, ona pa se je nekoliko zavedela in se vzravnila, ogledujoč se po ljudeh in po cerkvi...

Antka pa že ni bilo več nikjer, neopazno je izginil in se počasi umaknil tje na pokopališče.

Dolgo je stal na mrazu, pod zvonikom, se skušal iztrezniti in loviti sopo, da bi vedel, kaj je z njim... toda taka radost mu je razganjala srce, tak krik ga je silil, tak naval moči, da ni čul pesmi, ki se je razlivala skozi vrata cerkve in hitela v svet, niti tiho stoka-jočih glasov v zvoniku... Nič, prav nič ni vedel, samo prgišče snega je zagrabil in ga željno vsul v usta, potem pa skočil čez zid, na cesto — in kakor vihar izginil v polja.

(Iz poljščine poslovenil dr. J. Glonar.)

Isto:

## Božična balada

I.

Jaz sem godec Habjan, človek brez meta in žene, imetnik malhe, palice in metla. Prehodil sem devet fara in deset srenj, napolnil sem malho in nesel županu krač in klobas, da mu bo božič veselejši. Zdaj sem v hlevu, na slami, trši za stare, nadložne kobile. Zunaj piha veter, morda svirajo dedci ali pa zvone zvonovi svete noči. Tako si dobra, županova Sivka; sama panja ti molze debela vimena. In ti Dimka, gledaš tako razumno, da te v zraku vidijo in spoznajo moje stare oči. Še več vas je, zakaj bogat je župan, bogatejši v fari, krščanski mož. Pojdi se nocoj, a jutri se bo mastil z mehom iz beraške malhe, s kračami in klobasami; jedel bo purana in gosi in se zalival z vinom od zida. Ne bo povabil Habjana za mizo, kakaj berač sem, v nadložno občini, v sramoto fari. Ej, klarinet moj, edini, ki si mi ostal; če ne bi petdeset let godel, pil in veseljačil, bi se bil zdaj razkošatil za mizo v gorki sobi, kjer se širi sruh božičnega pečiva in bi gledal vnuke, kako grade jalsice.

Toplo je v hlevu, le želoce, berač beraški, venomer kruli. — Post je nocoj, sveti post — je rekel župan in županja je odrezala kos, tenak, da bi videl skozenj Rogaško goro, pokvečen klobuk. — V hlev pojdi, Habjan, je dejal, gorko je tam in s čisto slamo smo ti postilali ležišče. Jutri se boš mastil, Habjan, kračo bomo dali kuhat in jabolčnika ti bom nalil, da boš vedel tudi ti, da je božič največji praznik v letu.

Dobra duša si, župan. Kračo boš dal kuhat, najmanjšo in najbolj mršavo in jesih boš pomešal z vodo, da se Habjan napije, zakaj velik praznik je božič, največji v letu. Komu boš položil račun o zajetnejših kračah, o mastnejših klobasah, ki sem jih bil naberačil po hribih in dolinah, v decembrskem blatu in mrazu, starih nadložni? Nihče te ne bo vprašal, Bog te bo samo prijel, skopuha in oblastnika, kadar bo na večni tehtnici ločil trebuh od duše. V lepo tovarišijo si me bil poslal, župan, med Sivko, Liso in Dimo; kuncu mi poskakujejo nad glavo, podgane me bodo obiskavale v spanju. Res, mati županja, gorko je, tukaj, pregorko za grešnika in godca.

II.

Jaz sem godec Habjan, poslednji svoje družine. Trije smo bili, vsi prija-

telji, da ni več takih. Mladi fantje smo začeli, starci končali. Imel je gosli Furlan, da so svirale kakor ciganske v ogrskih krčmah. Najbolj žalostni in mehki so bili zvoki z njegovih gosli. Imel je harmoniko Mahné, da so na gostijah še stare svate zasrbele pete in so se z okornimi rokami privili h košatim devicam. In celo klarinet je sviral otožno in veselo; čudne pesmi je igral, da si pozabil na ves svet, samo godba je živela, trepetala in hrepnela čez hribe, čez gore, v neskončnost.

Mnogo noči smo preigrali, mnogo zoro pozdravili z godbo. Hodili smo po prošenjih in po svatbah, pili in se mastili, trije veseljaki, trije godci. V deveti fari so nas poznali; takih ni nihče godel, ne tako poskočnih ne tako otožnih.

Pozno sta prijateljčka in meni zagodla svatovsko pesem o samskem stanu. Bajto sem imel, streho raztrgano od vetrov, stene razpokane, da so sape godeli; malo je bilo zemlje, samo koza je meketala v hlevu. Kam si gledala, Anka, da si vzela godca s hriba, ubožica ble-

da! Hudo smo te posušili, grdo te izmučili, preden si umrla pri četrtem otroku. Ni bilo več bajte z raztrgano streho, ne pedi godčeve zemlje ni bilo; tujci vrata so nas klestila po petah. Vse sem

topli kakor kravji pogledi na me, godca Habjana.

III.

Petdeset let smo svirali, prijateljčka, grdo smo se postarali, dosti veselja navžili, dosti čas izpraznili. Mnoga solza se je potočila zaradi nas, godecev — veseljakov s hriba. Nič mi ni več ostalo, samo klarinet še imam, klarinet iz poslednjih godčevskih let, da ga nosim v beraški suknji. Zapustila sta me prijateljčka, odšla sta v zemljo — rodno. Naj vama sveti luč večernih zvezd in nič naj ne skali vajinega pokoja! Sedem križev me tišči k tlem, skozi beraško suknjo se ošabno spreha zimski krivec, presvetla občinska juha mi voden kri. Kmalu bo zaropotalo po belem lesu, in prav je tako.

Ej, klarinet, hudičev rog, božična noč je nocoj. Morda zunaj godejo zvonovi in vabijo k polnočnici. Oblastnik aj obuva škornje, gospa županja zapenja bluzo čez bujne prsi, sinovi in hčere so že na pragu. Hladna in vetrovna noč je, ali zvezde svetijo. Treplja se bogataš po trebuhu; postil se je Boga na čast. O, le potpi, vse je že pripravljeno, vse namerjeno. A kaj boš ti, želoce beraški? Izstradaš si druge, grešnik, tekmuješ zdaj s psi, kdo bo ujel manjšo kost z obilne božične mize.



poklicu, mnogo potovanj in sprememb ali neprijetnosti z ženskami, z oblastmi in v denarnih zadevah. Pretijo jim izgube radi prenaplavljenih kupčij in prevar. Druga polovica življenja začenja z boleznijo. Potem se položaj izboljša.

Po večini sta dvojčkarjem usojena dva zakona z majhnim številom otrok ali vsaj imajo slabe izkušnje. Nagnjeni so k živčnim in krvnim boleznim, k revmatizmu ter k boleznim dihalnih organov. Kostolomi in rane na končinah niso nič nenavadnega.

Tudi ozvezdje

### Raka

ki gospoduje od 21. junija do 23. julija, ni posebno naklonjeno svojim otrokom. Mlada leta jim potekajo nemirno. Prva polovica življenja jim prinaša mnogo potovanj in sprememb. Proti sredini se položaj zaokrene na boljše. Večkrat pride do spremembe v poklicu. Ker pa manjka odločnosti, se rakovci težko prerinejo do premoženja. Radi dediščine jim prete razprtije. Druga polovica življenja je mirnejša, vendar ne manjkajo gnotne skrbi, izgube in bolezni. V zakonu pride večkrat do nesoglasij. Otroci ne napravljajo staršem posebne veselja. Zveze s prijatelji so spremenljive, s sorodniki nestanovitne. Telesna konstitucija rakovcev je šibka. Paziti je na pljuča, želodec, prsi in jetra. V znamenju

### Leva

rojene osebe (med 23. julijem in 23. avgustom) so zelo delavne. Poskušajo se v raznih smereh in imajo tudi mnogo sreče, čeprav se morajo boriti z velikimi ovirami. To velja zlasti za mladostno dobo. Boljši čas nastopi šele okrog 35. leta. V prvi polovici življenja jim groze neprijetnosti s strani žensk in v ljubezni. V drugi polovici jih tlačijo razne nadloge, procesi, denarne izgube, bolezni, neprijetna potovanja itd.

Levovci pa se večkrat povzpno do bogastva in ugleda. Zakon sklenejo šele po velikih ovirah. Žive srečno. Vendar proti drugi zakonski polovici bolezni in osobe ženskega spola doživijo kak težek porod. Otrok je malo. Razmerje do njih je marsikdaj skaljeno. Po konstituciji so levovci zelo močni, samo srce, hrbet in hrbtenica so jim občutljivi. Pretrpe večino akutne bolezni.

Tudi ozvezdje

### Device

(od 23. avgusta do 22. oktobra) določa ljudem boljše usodo v drugi nego v prvi polovici življenja. V mladih letih jim je čestokrat namenjena kakšna bolezen, poškodba, gnotna stiska, obrekovanje in slično. V sredini življenja spreminijo kraj svojega bivanja, morda le nimogrede. V poklicu uspejajo dobro. Do premoženja se dokopljajo na razne načine: moški po protekciji žensk, in to večinoma na tujem. Vendar jim groze denarne izgube. Spekulacije jim navadno izpodletijo. V drugi polovici življenja potrkajo skrbi na vrata. Pojavijo se izgube radi procesov, požari, tatvine. S sorodniki se nič kaj dobro ne razumejo. Navadno se poroče dvakrat ali pa vzdržujejo več ljubezenskih razmerij. V ljubezni dočakajo razna razočaranja. Zakon je v splošnem srečen (po navadi jim prinese gnotno blagostanje), vendar ne brez nesoglasij, ker so devičariji zelo občutljivi. Otrok je malo prvorojenec navadno kmalu umre. V mladosti je zdravje devičarjev bolj krhko.

### Tehtnica

(od 22. septembra do 23. oktobra) prinaša spremenljivo življenje. Prva polovica je polna najrazličnejših težav, mladost jim navadno zastrupi razmerje do očeta. Radi smrti kakšnega človeka doživijo razprtije. Gnotne razmere so ugodne. V drugi polovici življenja se dokopljajo tehničarji do ugodnega položaja. Vendar morajo biti opretni, ker jim pretijo tudi izgube. Premoženske razmere čestokrat utrdi dedščina. Proti sredini življenja groze gospodarske katastrofe, potem se položaj izboljša in unese. Tehničarjem so namenjene razne bolezni, zato se morajo čuvati. Zakon je srednji, otrok malo. Prijateljstva so tehničarjem deloma zelo koristna. deloma pa tudi škodljiva. Prva jim prinašajo ugled, druga jim krajejo čast. Glede bolezni naj pazijo na glavo, želodec in obisti in sploh na bolezni v spodnjem telesu.

Klarinet, hudičev rog, nocoj, ko truda beraška glava zaman hrepeni po božičnem snu, zasvirajva še enkrat o našem bridkem življenju. O nji, ubožici dajva in otročičkih angelih. Izgajrva tudi o veseljih svatbah, kakor jih ni več, o nevestah, ki zardevajo nad godčevskimi šalami in obeti, o vaških veseljah, o daljnih prošenjih, o trgatvah v vinogradih, o kipenju mošta v rdečih zidnicah, o naših radostnih, nasmejanih Slovenceh goricah. Bili smo trije godci, trije prijatelji, vse smo igrali, vse pognali po grlu, a tebi smo zvesti ostali, zemlja naša siva. Oh, ko bi dala, meni poslednjemu, da bi se omastil z božično kračo in jo zalil z zlahtnim tvojim vinom, zemlja rodinca!

Vladimir Levstik:

### Jožef

Siromašna sobica na periferiji. Sveta noč in tema in mraz. Svetilnika briljantno v pečici pojava. Kmalu ugasne obloje; čisto tema bo in čisto mraz. Ne dovolj tema, da Jožef ne bi videl žene na postelji in otroka zraven nje. Žene, ki je njegova — otroka, ki ni njegov! In ne dovolj mraz, o ne dovolj, da bi obmirovala misel, ki gloje v njegovem srcu:

### Škorpijon

(od 23. oktobra do 22. novembra) povzroča zelo nemirno in delavno življenje. Mladost ni bogve kako srečna in tako vsa prva polovica življenja, ki je polna skrbi radi poklica in opravkov z oblastmi. Okrog 30. leta se izvrši s potovanji preobrat na boljše. Potovanja so usojena škorpioncem tudi v poznejših letih. V drugi polovici življenja jim pretijo bolezni bližnjih oseb in denarne izgube — zadnje večinoma radi kakšnega nezanesljivega prijatelja. Zakon je nasploh zadovoljiv, a ga kale skrivna ljubezenska razmerja in nasprotja. Otrok je dosti, vendar jim grozi zgodnja smrt. Konstitucija škorpioncev je slabotna. So zelo občutljivi in nagnjeni h kužnim boleznim.

### Strelec

(od 22. novembra do 22. decembra) usoja težavno življenje v mladosti. Med 25. in 30. letom se razmere povsem predrugačijo. V tem času se izpremenijo tudi poklici. V drugi polovici se pojavijo mnoge nadloge v gospodarskem pogledu, radi bolezni bližnjih oseb in nasprotja radi delovanja v javnosti. Zakonov ali ljubezenskih razmerij je več, eno med njimi bo zelo nesrečno. Otrok je malo. Telesna konstitucija oseb, rojenih v znamenju strelca, je močna. Nadleguje jih živčne, krvne in bolezni v ledjih.

V znamenju

### Kozoroga

(od 22. decembra do 20. januarja rojenim) poteka življenje v žilavem boju za izboljšanje gnotnih in drugih razmer. Kozorogovci navadno dosežejo svoj smoter, pri čemer jim večkrat pomagajo prijatelji. Njihova mladost pa je burna. V drugi polovici življenja pretijo bolezni in smrti bližnjih. Poroče se večinoma

Mladen Kostov (Pariz):

## Moskovski bioskopi in cerkve

V Moskvi je nad 80 bioskopov. Vsi so vedno polni. Leningrad ima samo 58 kinematografov — a tudi ti so vedno prenapolnjeni. Film je v današnji Rusiji edina zabava za bogate, pa tudi za reveže. Istočasno pa je film močno pol sovjetske države in višilec boljše propagande.

Treba je priznati, da so boljševiski zelo spretni propagandisti. Če bi svojo energijo uporabili za pozitivno delo, če bi jo vložili v delo za narodno prosveto, bi boljševiscem dosegel velikanske rezultate. Nesreča pa hoče, da se fantazija ne da pretvoriti v realnost in da se režim lahko vzdrži samo z diktaturo in z nasiljem. Tako postaja v Rusiji po zaslugi propagande oblast države cilj, mesto da bi ostala sredstvo življenja.

Pripovedovali so mi, da so bili ruski bioskopi prenapolnjeni tudi za časa velike lakote, in da se je večkrat pripetilo, da so lačni ljudje umirali v kinematografski dvorani kar med predstavo.

Pred bioskopom »Palas« v Moskvi v Tverski ulici se ljudstvo zbere že pol ure pred začetkom predstave. Veliki ilustrirani plakati naznanjajo, da se v kinematografu predvaja tragedija »Nekoč« iz rusko-japonske vojne. Počakal sem na vrsto in sem si kupil vstopnico. Pred vrati so potrpežljivo čakali mali in veliki beraci, prodalci sadja pa so nonajali hrushke, jabolka in grozdje. Kdor je imel denar, si je kupil prigrizek in ga je žvečel.

Opazoval sem ljudi, ki so čakali na predstavo in sem ugotovil, da so po večini iz imovitih slojev. V vrsti so stali visoki uradniki, nepmanj (zasebni trgovci), častniki. Vojakov je bilo malo.

Vsak si je kupil karto, ki odgovarja njegovemu položaju. Ravnapravnosti v kinematografih ni, čenraj so bioskopi državne institucije. Razlika med cenami je dokaj znatna. Za prvo mesto plačaš rubelj in 20 kopejk — to je 32 Din. Za mesto v II. vrsti 23 Din, za III. vrsto 12 Din. Tisti, ki nima denarja, da bi si nabavil vstopnico, ostane pred vrati. Je pač kot povsod na svetu. In boljševiski kljub temu širijo bajko o brezplačnih kartah, katere dobivajo delavci! Te karte se dele kvečje

ma pozno. Zakon jih ovira v gospodarskem in družabnem pogledu. Otrok imajo malo. Prehlad je največji sovražnik kozorogovcev.

### Vodnar

(od 21. januarja do 20. februarja) prinaša zelo spremenljivo življenje z ugodnim družabnim položajem. Prva polovica življenja je skaljena po boleznih in po drugih težavah. Smrt neke osebe ima velik vpliv na bodočnost vodnarjevca. V sredini življenja se razmere obrnejo na boljše, v drugi polovici pride do mnogih potovanj, ki pa ogražajo zdravje. Pridobljenemu uglednemu položaju v življenju škodujejo bližnje osebe. Radi posojevanja pretijo izgube. Zakon je vodnarjevcem skoraj gotov, vendar prinaša poleg sreče tudi skrbi in brige. Otrok je malo, včasih sploh nič. Bližnja okolica otežkoča vodnarjevcem življenje z nerazumevanjem njihovih težav. Vodnarjevci naj pazijo posebno na želodec. So močne telesne konstitucije, čuvati pa morajo želodec, boke, živčevje in paziti, da se jim ne otruje kri.

Znamenje

### Rib

(od 20. februarja do 20. marca) povzroča svojim otrokom v mladosti mnogo bolezni in slabih doživljanj v domači hiši. V prvi polovici življenja potujejo v tuje kraje, časih tudi čez morje. V tem času se v poklicu marsikaj spremeni.

V sredini življenja pride večkrat bogata dedščina. V drugi polovici se ohe-tajo uspehi v poklicu pa tudi denarne izgube in bolezni v bližnji okolici. Pred prijatelji naj se osebe, rojene v znamenju rib, čuvajo! Zakon in ljubezen jim prineseta mnogo razočaranja in prevar. Otrok ni mnogo. Konstitucija je slabotna. Paziti je na srce, živce in oči in tudi na kožne bolezni.

mu po enkrat na teden po državnih tovarnah. Toda kaj pomeni pet ali deset vstopnic, ki se razdele med 4000 do 5000 tvorniških delavcev! Kdor čaka v Rusiji na brezplačno vstopnico ne mora krotiti in mora potrpeti vsaj 2 do 3 leta.

»Nekoč« je zgodba iz ruske-japonske vojne. Njena tendenca je prozorna. V momentu ko se prikažejo bedni vojaki, umirajoči v strelskih jarkih, se pretrga film in se prikaže nova slika: dvor carja Nikolaja in njegove suite, ki se zabava. Car je seveda v svečani dvorani, med razkošnimi toaletami, kjer se pleše in toči in pije šampanjec. To naj bi bil kontrast bedi na fronti, simbol krivice. Publikla gleda in molči. Kadar je predstava konec in se užge luč, stopi na pozornico tolmáč drame. Najprej razloži zmisel filma, ne pozabi nikoli opluvati starega režima in pohvaliti novih razmer. Močno naglašá, da so sedaj proletarci na vladi, da vlada enakopravnost in svoboda. Običajno sledi takemu govoru — molk.

Potem pride na vrsto »veseli« del. Charlie Chaplin. Jedva se pojavi obraz slovitega komika, že prasne občinstvo v smeh. Med smehom se oglasi ploskanje in tako dalje. Predstava se konča. Ljudje zapuščajo prostore, odhajajo iz dvorane, toda še preden pridejo do izhoda, evo zopet tolmáča na sceni, ki pravi, da to ni umetnost, ampak — navadno komedijanstvo.

Drugi dan sem šel v bioskop »Ars«. Predvajali so senzacijo sezone, film »Rdeča vojska na straži sovjetske republike«. Pod to firmo sem najprej videl grozo »militarizma« kapitalističnih držav, posebno vojaške priprave angleškega imperija. Kot odgovor na kapitalistično oboroževanje je sledila revija rdeče vojske. Mnevirlala je — na platnu — s tanki in avijoni; z generali ki so se priklanjali občinstvu, z vojaškimi godbami in z maskami proti plinu. Tudi ta tendenca je bila očitna. Ljudje so molčali. Niti najefektnější trenotki, niti najbolj naplhnjene fraze nise izzvale navdušenja. Seveda je tudi tukaj nastopil tolmáč. Govoril je na dolgo in široko, publika pa je čakala »veselega« konca.

Da, da, čas rdečega navdušenja je minil. Rdeče zastave so izginile z ulic.

internacionala se ne poje več, fanatični komunisti so razočarani...

Ob nedeljah se odpravi moskovska aristokracija iz mesta. Udari jo proti Ljeningovi šumi, proti Sokolnikovu itd. Pridružil sem se nedeljskim izletnikom in sem obiskal Sokolnikovo. Sokolnikovo — to je za Mosko isto kar Rožnik za Ljubljano.

Godbe svirajo, točilnice so polne, letna gledališča igrajo. Stopim v tako poletno gledališče. Pevci krožijo anakreontske pesmi. To so čisto navadni sejmjski pajaci, ki v pesmih karikirajo pope, nekdanje bogatine in bivši napredek. Publika, večinoma mladi ljudje, se izvrstno zabava. Zopet propaganda! — mi je šinilo v glavo. Panem et circenses...

Boljševiki so se polastili te formule starih rimskih diktatorjev. Samo s to razliko, da niso v stanju dati svojemu ljudstvu potrebne količine kruha, niti brezplačno gledališče. Njihova propaganda je torej zgredena! Ljudje v Rusiji, ki so lačni, in nimajo denarja za bioskop, se zatekajo — v cerkev.

Govorica pravi, da je v Moskvi 40 krat 40 cerkev. Mislim, da je to število pretirano, vendar je res, da sreča na vsakem oglu, čestokrat kar sredi ulice hram z zlato kupolo na vrhu. Nekatere slavne cerkve — n. pr. cerkev Odrěšenika in cerkev Sv. Vasilija so boljševiski kar pretvorili v muzeje. Druge so zopet porušili. Vendar pa je ostalo celih še na stotine božjih hramov in v teh cerkvah se berejo noč in dan maše, prostori so vedno polni.

Kako so boljševiski shvatili vprašanje religije? Takoj po revoluciji so zaprli cerkve, začeli preganjati duhovnike. Vrgli so se na protiversko propagando. Ni moglo reči, ali ne bi se bil ta sistem obnesel, da ni rodil boljševiski prevrat velikanske bede. Ko pa je ljudstvo ostalo na ulici, ko je prišla doba glada — takrat se je jela širiti po Rusiji legenda, da je vse to kazeno božja za grozoviti režim. Narod se je zatekel v cerkev, vrata si je odprl sam. Samosilniki so videli, da ni moglo preprečiti in uničiti ljudske volje. Razglasili so, da je komunizem v verskem pogledu svobodnjaški, pustili so, da se

Dr. A. Belar:

### Potresi zadnjih let

Potres v Hercegovini in Dalmaciji dne 14. II. 1927 je bil na domačih tleh eden najznamenitejših tega leta, za moj observatorij nekaj rekord. Bil sem imenovanega dne v ljubljanski bolnici, kjer sem si lečil izpahnjeno roko, tam so me dohitela znana alarmantra poročila o hercegovski potresni katastrofi (?). Drugi dan sem že došel, po desetdnevni odsotnosti v moj observatorij pod Triglavom, našel sem vseh 12 potresnih aparatov v polnem, korektnem obratu in moja pomočnica mi je takoj predložila izborno ohranjene diagrame (beležke) tega potresa. Začudil sem se: po pretiranih poročilih sem pričakoval, da bodo vsi seismografi porušeni. Tudi se nisem nadejal, da bo pomočnica s komaj trimesečno prakso sposobna izvrševati ta delikatna dela, ki sem jih pred ponavadi opravljal le sam — vsa čast in hvala vrli Dolenjki, Stružanki Angeli Hočvarjevi!

Na podlagi teh izbornih in jasnih slik sem takoj preklical v svetovnih listih pretirane vesti o tem potresu, kar je bilo v interesu naše države prav potrebno, če pomislimo, da so ameriški listi vedeli poročati celo o stotinah človeških žrtev tega potresa! Ob tej priliki naj navedem nekaj zanimivosti o lanskem, pri nas močno občutenem bližnjem potresu, o katerem laški strokovni krogi še danes prav živahno razpravljajo. Vem, da se prebivalci zapadnega dela naše države že dobro spominjajo velepotresa dne 1. januarja 1926. Okrog sedmih zvečer se je na mojem observatoriju del aparatov porušil. Le mali tremometer in manj občutljivi vetromer sta točno in tako jasno registrirala ta potresni pojav, da sem iz karakterističnih beležk kmalu izračunal smer in oddaljenost žarišča tega potresa; dognal sem njegovo žarišče na dnu Jadranskega morja v daljavi kakih 120 km. Moji italijanski kolegi pa so domnevali, da leži žarišče

ljudje v pravcu religije razvijejo kakor čutijo, da je prav.

Da bi ostala marksistična zavest čista, pa so obenem organizirali protiversko propagando. Začeli so izdajati v Moskvi list »Brezbožnik«. Nalepili so po hišah napise: »Vera je strup«. V Leningradu so celo otvorili »Antireligiozni muzej«. Istočasno so skušali organizirati svojo lastno cerkev. To se sliši kot paradoks. Vsi vemo, da kdor je pravi boljševiski, ne pozna cerkve, kdor pa je veren, smatra boljševisko cerkev za greh.

Vera je bila vedno družica trpljenja. Ker je danes v Rusiji beda večja nego kdaj koli prej, je tudi religija močnejša kakor v prejšnjih časih.

Nešetokrat sem videl, kako so se ljudje križali, ko se je tramvaj premaknil z mesta. V začetku sem se temu čudil. Gledal sem, čemu to križanje. Šele pozneje se mi je posvetilo v glavi, da se Rusi križajo pred vsako ikono in pred vsako cerkvijo.

V Moskvi, blizu Kremlija, stoji mala cerkevica, »Iverska cerkev«. Čestokrat sem šel mimo tega hrama in vselej sem opazil, da je cerkev vedno polna. Naposled sem se ustavil in sem začel misliti, od kod ta religioznost.

Vstopil sem. Svečenik je pel. Ljudje so mu odgovarjali, spuščali so se na kolena in so molili za njim. Rusi molijo kakor da je Bog stopil z neba na zemljo, kakor da živi med njimi.

Najzanimivejše pa je dejstvo, da je mladina večina zelo religiozna. Tako se javlja v Rusiji pasiven protest proti obstoječemu režimu.

Kako kompliciran je problem religije v Rusiji, se lahko presodi po temle primeru: Obiskal sem »Krasnoje Prešnjo«, delavsko četrt v Moskvi. Tam so mi pokazali novo cerkev. Začudil sem se in sem vprašal: »Od kod nova cerkev v delavski četrti?« Znanec, bolgarski komunist Genov, ki me je spremljal na tej poti, je rekel:

»Pomisli, tu je srce rdeče Moskve. Kljub vsej pronagandi so komunistični delavci leta 1927, deset let po izbruhu revolucije, sebi sezidali — cerkev.«

Povem vam, dragi bralci, da te stvar ne razumem...

potresa na naši zemlji; eni so trdili, da med Ljubljano in Zagrebom, drugi pa, da leži med Ljubljano in Reko. Ker se pa te domneve niso izkazale za resnične, so se končno, po preteku enega leta, po obdelavanju vseh laških poročil zedinili, da je ležalo potresno žarišče med Pостоjno in Snežnikom. Toda tudi to ni nesporno, zakaj pravega žarišča do sedaj tudi tu ni bilo najti. Splošno pa še danes prevladuje na Laškem mnenje, da je bil ta potres gotovo jugoslovenske proveniencije in da smo mi ta potresni pojav hoteli utajiti, enako kakor je bila »par ordre de Mufti« svoj čas navada na Turškem, da so potlačili ali zamočkali vsak neprijeten elementaren dogodek. Tako sodim iz raznih dopisov in povpraševanj potresnih stanic na laškem ozemlju, ki me še vedno naprošajo, naj jim dam točne podatke o tem potresu, češ: »Vi, mojster potresov«! Le če veramente è maestro del terremoto!« boste gotovo znali točno določiti žarišče tega potresa. Toda sem ostal neizprosen, zakaj, v svoje preizkušene aparate imam popolno zaupanje.

Kaj vse zanimivega beležijo tu dan na dan poleg potresnih pojavov moji ročni seismografi, kako razodevajo trepetanje zemlje, nastalo po meteoroloških in seismičkih vplivih, kako te zapiske razločujem — o vsem tem pa drugič.

## Bonačev beležni KOLEDAR 1928

je letos izvanredno elegantno opremljen in ima poleg r. katoliških in pravoslavnih praznikov tudi celoletni pregled. Prodaja se v vseh trgovinah s papirjem v Sloveniji po Din 15.— Kjer ni na prodaj, naj se direktno naroči pri

I. BONAC SIN V LJUBLJANI.

Trgovcem primeren rabat.

čez je odkopal puško, ki jo je hranil v kleti. Četrto jutro po srečanju ga je imel na muhi. Jožefov prst se je že krivil, jeziček se je že vdajal, ko ga je mahoma izpreletela misel:

»Nikar!... Ubijš ga otroku, ki pride. Pol življenja, iz katerega je izšel, bo utrjenega... Nikar! Otrok je — ničem!...«

Vrgel je puško v grm in je zbežal domov. Še tisti večer je bil napovedal, da poideta preko meje. Zakaj? Na to vprašanje Jožef ni dal odgovora.

Pred tremi tedni sta prišla v Ljubljano z dvema zabojeima beračije in dvema dvojčicama žuljavih rok. Denar, kar ga še hrani Jožef v napsnem žepu, bo vzel otrok. Oni tamle, tuji otrok. In Jožef še ni našel dela...

Izprva je mislil, da je ustilil svojo nesrečo tam. Toda nocoj, o mraku, je prišlo dete — in Jožefa je obsedlo iznova... Tak to se je naredilo iz njegovih upov! Kaj je storil, da je dotorej prekleto? Zatutil je od bolečine. In ona, mati, ki so ji prav tedaj kazali novorojenčka je vztrpetela ob Jožefovem kriku. Razumela ga je... Glej jo, že zdaj se ne upa stisniti otroka k sebi. Morda se boji, da ne bi planil nanj in ga ne bi zadavil...

In Jožef ve vse to in sedi na stolu

z obrazom skritim med dlanimi in bedne solze mu kapljajo skozi sklenjene prste. O Bog, da je smelo biti tako!

Saj prav za prav ni zastran otroka. V to se je vdal. A tako... Neizmerno breznopravnega se je začutil nocoj, okrutno poteptanega v svoji ponižni dobroti. Tenente s črno srjaco ni več tenente. Izpremenil se je v odurno zver, v žival Skrivnega razodetja, ki divja širom sveta. Treba je le, da si ogradiš vrtiček sreče, oh, tako majcen in nedolžen, da bi se kar ziokl nad njim — in že tu in ga pohodi!

»Pravica ni več za vse,« premišljuje Jožef. Predstili so se je tisti, ki so mogli, predzrni in brez vesti. Ni ga več mesta pod nebom, kamor bi skril siromak svojo tiho svečko, da je ne naide vihar...

Jožef ne more doumeti, kako je to mogoče. Tako mu je, kakor da gleda v prepad brez dna; duša ga boli od groze in vendar ne more odtrgati oči. Nesrečen je zase in za ves svet. Ali res ni Boga v nebesih?

»In leka ni,« mu preskoči misel. »Sila in napač se umakneta samo silji. Tedaj zlo brez konca, nekele na zemlji... Ni ga, ki bi iztegnil prst in bi pokazal lu-

cir, zagorel smrkavec v črni srjaci — in —! Ko so ju izpustili, sta bila volička prevrnjena, mleko razlito, zelenjava razmetana po cesti. Ničeno denarnico so bili vzeli za spomin...

Jožef je takrat izkusil, kaj pomeni krivava meglja pred očmi. Vse večere je lazil po Gorici. Iskal ga je... Pa kako bi ga našel izmed tolikih, vseh enakih! Sočutje z njo ga je naposled osvelistilo. Mačeha jo je psovala, ljudje so s prstom kazali za njo. Tedaj je vzel Jožef svoje pošteno ime in jo je ognil z njim kakor s plaščem usmiljenja. Zaživela sta svoje življenje — oh, drugačno, nego sta sanjala pred mesecem dni!

Pokazalo se je, da zla ni moči utajiti: dihala bo, kričalo, gledalo luč sveta, hodilo po cesti med domom in Gorico, kakor sta hodila onadva... Dnevu, ki bi moral biti praznik radosti, sta zrla naproti, kakor da jima prinaša smrtno obsodbo...

Jesenski večer. Molče, kakor po navadi, sta se vračala iz mesta. In zdajci — oddelek milicije, na čelu zagorel pritikavec z debelimi ustnicami in krivim nosom!... Ona ga je samo poročala... In zavnila, kakor da vidi pošast, in omahnila Jožefu v naročje...

Jožef si ga je zapomnil. Še tisti ve-

»Za Boga, saj ni mogoče... Njen otrok — in ne moj!... Kako ne mogoče: tuj otrok, glej ga, tam leži, čuj ga, takole veka...«

Jožef se grabi za sence in tiho stoka. Groza ga je. Tudi žene v postelji je groza. Ihti, duša se trga iz nje. Njeni oslabei prsti morda iščejo sinkovega vrata... našli so ga... pa ne morejo, o Bog, ne morejo...

★

Ne on ne ona nista slutila tega pred letom dni... tam, doma, uro in pol od Gorice... Jožef je hodil v mesto na delo, ona je rinila svoj vozček z mlekom in zelenjavo. Ob jutrih, spotoma, v smehljavu solnca, ki je sijalo nad njima, sta se zmenila, sama ne vedoč kako in kdaj. Bila je zala, a siromašna; Jožef je bil deset let starejši od nje, a dober. Zasanjala sta svojo srečo, kakor da ju je nekaj poneslo od tal. Vse je bilo že pripravljeno. In tedaj — — —

Ko se je tisti dan vrnila iz mesta, so mislili, da je zblaznela. Jožef — zvečer so ga poklicali k njej — se je ustrašil njenega joka. Skrivala je obraz. Še v oči mu ni hotela pogledati, nikar že da bi govorila...

Toda bili sta dve... Tovarišica je povedala. Vračali sta se, nič hudega ne sluteč, in zdajci — milčniki — off-



# Zima na skrajnem severu

Božični prazniki so. Zunaj pritiska mraz, tu v gorki sobi pa čutiš udobje prazniškega počitka. Misli, ki so se ti razgibale ob pestri vsebini pred teboj ležečega dnevnika, zahtevajo še novih vidikov, da se igraje razvnamejo in udajo lahkim valovom fantazije. Zima je. Zamisli si, da so vse njene slabe lastnosti do skrajnosti pojačane, da si nekje visoko blizu sever, tečaja, kjer ni božiča in božičnih drevesc, kjer

vedovanje o narodu, ki nam vzlic svojim čudnim navadam vzbujajo občudovanje in spoštovanje. Knud Rasmussen je prehodil ali prevozil na saneh, ki so jih vlekli psi, najsevernejše pokrajine, koder se biva človeški rod. Pot ga je vodila od Hudsonovega zaliva do Beringove ceste. Obiskal je razna eskimska plemena, spoznal in opisal njih npravi in navade, pri čemer mu je dobro rabilo poznavanje grönlandsko-eskimske-

nosti. Za njih obstoji pred vsem dvojica: Boj s strašno zimo, z nevarnostmi ledenih prirode in lov na kite in tuljenje. Njih največja dobrotnika sta severni jelen in pes. Vendar pa ne mislimo, da so čisto nedotaknjeni od človeške omike. Misijonarji si že dolgo, čeprav ne baš uspešno prizadevajo, da bi jih obrnili od poganstva h krščanstvu. Vrh tega zahajajo v te kraje vse česče razni popotniki, trgovci s kožami itd. Na začetku svoje poti je prišel Rasmussen v kraj, kjer so imeli ljudje moko, čaj in sladkor, kar je pri arktičnih prebivalcih velika redkost. Izvedel je, da biva ondi kapitan Cleveland, stari lovec na kite, ki vodi skrajno trgovsko postajo Hud-on - Bay - Company. Že desetletja živi v kraju večnega mraza in obdruje skoraj samo z Eskimi, vzlic temu se tu tako dobro počuti, da se mu noče v domovino.

Rasmussen ga je obiskal. Bila je trda zima — 40 stopinj C pod ničlo. Priredili so domačo veselico. Gramofon je sviral poskočne komade, kapetan je izvajal divje plesne arktičnih lovec, še Eskimke bi se bile zavrtle, če jih ne bi ovirala obleka iz jelenove kože. V hiši je bilo prijetno gorko. Tu je Rasmussen spoznal, kako bistroumni ljudje so sem ter tja med Eskimi. Neki izkušen lovec mu je večje narisal na papir celo geografsko karto za daljavo več sto kilometrov in natanko navedel, koliko ljudi kje biva. Izvrsten zemljepec, čeprav je »neomikan divjak«. V dneh hu-

ljude, ki so se pregrešili zoper »tabu«. »Tabu« je npr. zakonik Eskimov in »šaman« je duhoven, ki skrbi za izpolnjevanje npravnih načel. Samo ob sebi se ume, da so le-ta drugačna nego v krajih zmernega podnebja in omike. Skrajni mraz in skrajna gorkota narekujejo podobno moralo.

Rasmussen potuje vse dalje in dalje. Nova zima ga doleti visoko na severu, v bližini »magnetičnega tečaja«. Stiri in dvaset psov vleče njegovo prtljago, dva krepka Grönlandčana ga spremljata na neizmerno težavni poti ob napol mračni noči po neskončni planoti, kjer dolge dni ne vidiš drugega ko led

ka... zakaj v eskimski izbi nihče ne pazi na higijeno; vsa skrb velja zgolj toplosti.

Vidim gospodinjo, ki pravkar oblači najmlajše. Majhno, nago dekletce urnoroka mati naglo umiva. Kako neki? Z lastnimi slinami. Drugo dekletce še čaka v kotu, da pride na vrsto. Zabava se z žvečenjem tobaka, ki je priljubljena zabava pri eskimski deci in po ondnotnih nazorih tudi koristna prebavi.

Jadno potisnem noge v nogavice iz kože mladega severnega jelena — z dlako noter — in potegnem preko njih spodnje hlače iz tuljenje kože in jih zapnem v pasu. Nato oblečem mukluke



Psi v službi Eskimov.

sploh ni skoraj ničesar, kar je ustvarila v dolgih tisočletjih človeška omika; kjer je človek izročen na milost in nemilost divji, surovi prirodi. Zamisli si neskončne ledene dežele, koder je sodaj najtrša zima in dolgotrانا noč brez dneva. V svitu polarne luči blešče kakor gore visoki ledeniki, neskončna ledena in snežena plan se razprostira od obzorja do obzorja, arktičsko morje buta s svojimi divjimi valovi ob ledeno obalo, polarni veter tuli nad planjo in nosi snežene oblake. Pritiska mraz — 50 stopinj pod ničlo.

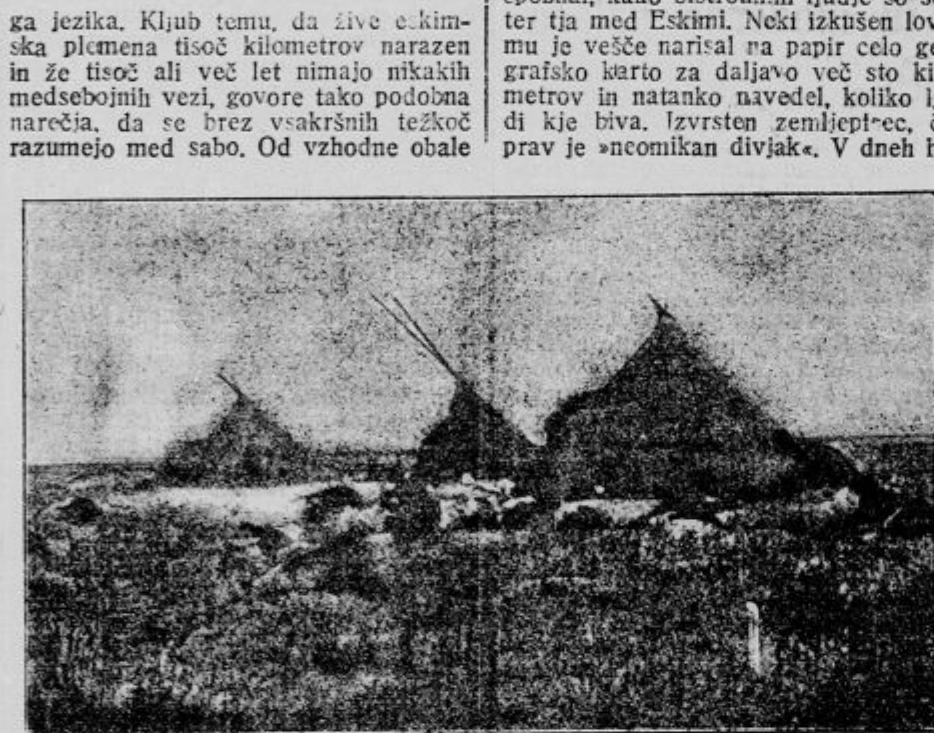
Neskončne ovire se stavijo na pot človeku, ki ni že prej obupal ali obnemogel, ki v teh strašnih pokrajinah išče snovi za znanost, — odgovorov na njena nešteta, še neodgovorjena vprašanja. V teh pokrajinah, ki se začenejo na severu Skandinavije, Sibirije in Kanade, ki objemajo tri kontinente, skoraj da izginja čas in prostor. Malo ljudi biva v deželah, ki so po obsegu večji od marsikateri velike evropske države; med posameznimi selišči leže stotine kilometrov do skrajnosti mrtve in puste snežene ravni. Ali hočeš v obiske tem poslednjim stražam človeškega rodu? Udaiva se ugodju pripovedovanja in potujva po neznanih deželah ledenih bogov in bele smrti.

## Rasmussenova potovanja

Knud Rasmussen, sin danskega pridigarja in grönlandske žene, je napisal morda najlepšo knjigo o strahotah in lepota severne zime. To, kar ta hrabri mož pripoveduje o Eskimih, prebivalcih poslednjih obljudenih koncev svetovnega kopna, je brez dvoma najzanimivejše in najbolj presrečno pripo-



Eskimi grade hišo iz ledenih plošč.



Na pragu polarnih pokrajin: Eskimski šotori, narejeni iz kož sever. jelena.

Grönlanda čez Beringovo cesto do konca Sibirije biva isti eskimski narod, ki govori isti jezik in ima skorajda onake nazore o tostranskem in o večnem življenju.

V hišah, ki jih grade iz ledenih plošč ali nižje na jugu iz jelenjih kož, — vsak je zidar, vsakdo mora poznati stavbarstvo — bivajo ljudje, ki jim ne hodijo po glavi naši problemi, ki ne poznajo hudih davčnih bremen in vojne nevar-

dega mraza se sestajajo možje na gorkem, jedo meso severnega jelena, pripovedujejo o lovu in pojejo starinske pesmi.

Naš popotnik je hodil od »hiše« do »hiše« in je bil povsod gostoljubno sprejet. Čedalje bolj se je prepričeval, koliko globokih mislecev in pesnikov nastaja v krajih, kjer je pozimi nepretrgana noč in kjer gospoduje strašen mraz. Njih mišljenje, pe-mi in pravljice verno odsevajo vplive polarne prirode, ki vsiljuje človeku trd boj za obstanek. Družinski gospodar je hkrati gospodar življenja in smrti; če se narodi preveč otrok, zlasti deklic, jih mora usmrtiti, da obvaruje plemo pred gladom. Taka nasilna smrt pa se Eskimom ne zdi strašna, zakaj nudi možnost pripovedništva, da usmrčene čaka onkraj življenja lepa in gorka dežela. Vsek, ki mu je padla kocka za glavo, se pohlevno uda in se pusti usmrtiti. Taki so zakoni ledene prirode v krajih polarne zime...

V dolgi zimi, ko solnčni vzhod in zahod ne deli časa v dan in noč, prihaja v gorke »ledenice« — eskimske kolibe — »šaman«, zaklinalec duhov. Njegov prihod prinaša v »hišo« diha svetosti in nadzemskega sveta. Ob težkem molku opravlja šaman svoje skrivnostne obrede. Nato se za nekaj časa »skriva« za zastor iz kož. Verniki čujejo razne glasove; piskanje, sviranje, cepetanje z nogami. Šaman se je bil dvignil k zvezdam in pleše z dušami mrtvih sorodnikov. Zdajci se spet vrne in živahno pripoveduje, kaj je videl in slišal. Kadarkoli je slab lov, mora zaklinjati gospodarico morskih živali. Če se le-ta leži in ne da ljudem hrane, tedaj so krivi



Hiša iz ledenih plošč bo kmalu dovršena.

in sneg. Prenočuje se v šotorih iz kož; človek, oblečen v obleko iz jelenje kože in še ovit s kožami, se vleže v debelo vrečo, da si ohrani telesno gorkoto pred strahovitimi prsti bele smrti, ki venomer preži nanj. V teh krajih je Rasmussen odkril sledove ponesrečene Franklinove ekspedicije, ki je izginila l. 1848. brez sledu. Odtod se je trudoma in dolge mesece vračal preko cele Aljaske v Kanado.

## Lov na tuljenje

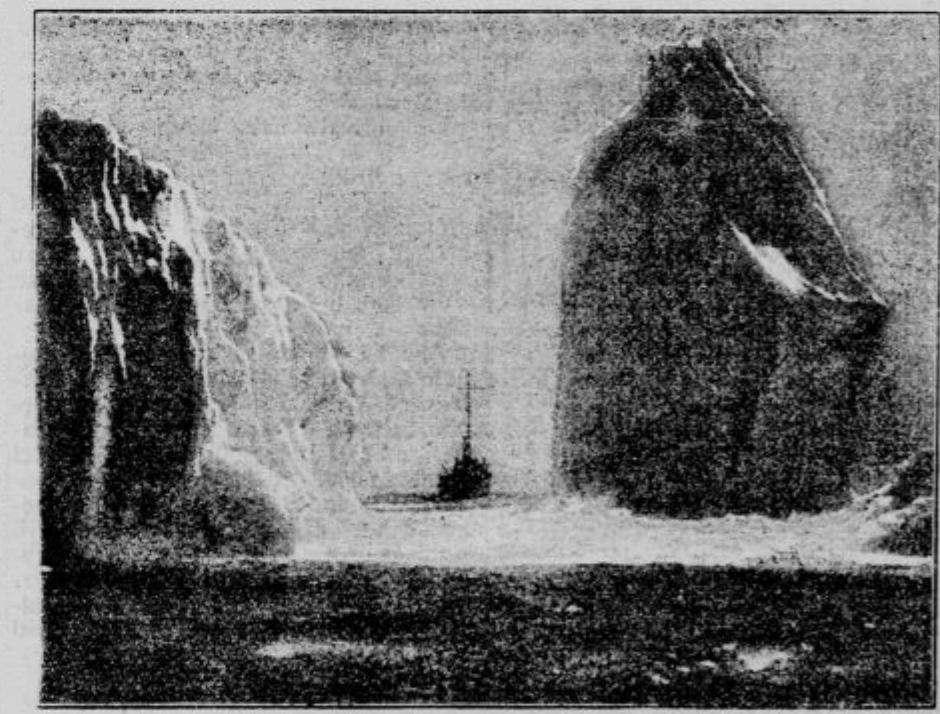
Ostaviva, čitatelj, Rasmussena in njegova zanimiva potovanja in si malce ogledaj zimsko življenje Eskimov. Frank E. Kleinschmidt je bil z njimi pri najveselejšem zimskem delu — pri lovu na tuljenje, t. j. morske pse. Leto kino operater skrajnega severa pripoveduje med drugim:

Predramil sem se zjutraj v eskimskem igru pri svojem gostitelju Ipnoraku. Vstal sem poslednji. Ipnorak in njegova žena Seccabruno sta bila že dolgo pokoncu, tudi dvanajstero deuce se je že podilo po izbi. Vsi so spali en famile pod isto odejo iz kože severnega jelena. Spe v obleki, ki jo je dala priroda, namreč popolnoma nagi, zakaj pod težko eskimsko odejo je tako gorko, da bi se bili zadušili, če bi bili imeli še obleko na sebi. Jadno skočim pokoncu in se »kušam« prej ko mogoče obleči. Hoče se mi zraka, čistega zra-

ali mokasine, ki segajo do kolena in so takisto strojene iz kože severnega jelena. Stojte imajo dlako nazven. Vrh vsega tega si oblečem še navadno lovsko obleko in na njo ovijem jelenje volčje in veveričje kože, da bi me varovale pred pohlepim mrazom. In še ni dovolj: na vse to pride lahna obleka bele barve, ki je na zimskem lovu neizogibna, da ne vzbujáš med živalmi pozornosti.

Končno stopim iz gorkote + 30° C v mraz — 30°, ki vlada na prostem. Kakšen nebeški nektar je ta arktični vzduh! Upijam ga z ustni in nosom, trepetam od zanosa in poslušam ledeni veter, ki žvižga čez zametana ledena polja, razprostirajoča se od obzorja do obzorja. Stojim na nekoliko vzvišenem prostoru in uživam sicer enoličen, vendar pa širok razgled. Za mano so mogočne ledene skale Kling Islanda, pod katerimi čepa skupine takih-le »iglov«, kakor je bil ta, ki sem bil pravkar prilezel iz njega. Nisem se mogel ubraniti smehu: kako neznatna, panju podobna so eskimska bivališča! Vzlic temu pa so znotraj za čudo prostorna.

Tedaj vstopi iz igla moj gostitelj Ipnorak in vleče za seboj razne lovske potrebe. Kmalu se začujejo zategnjeni vzkiiki: izza zmrznenih visokih zameotov stopijo trije možje, ki pojdejo z nami loviti. Tudi Ipnorakov najstarejši sin pride. Možje jamejo ročno pripravljati orodje in orožje. Vse je, kaj pa, dokaj



Med Scilo in Karibdo ledenih gor.

dem: glejte — izpametujte se!... Od nikoder ga ni...

A Jožefu je zdajci tako, kakor da mora priti nekdo, ki izpregovori z veliko besedo. Saj ni mogoče, da ne bi prišel. Morda se narodi jutri, morda je že rojen. Eden iz teh, ki jih meče usoda na svet, da trpe in umirajo. Nihče ne more vedeti, kateri bo. Eden doraste — in vstane — in izpregovori... In vse bo mahoma dobro in zemlja bo spet podobna raju! —

Pečica se je ohladila, mraz škrtal zunanji sil v brlog. A Jožefa ne zebe več. Jožef gleda za tisoč deset sto in toliko let nazaj. On vidi legije prevzetnega Rima, kako se šopirilo na vseh štirih straneh sveta. Nič jim ni svetega, ničesar ne prizanašajo. Kakor zdaj ob Soči, je bilo tedaj ob Jordanu... Še so devotke s košarami sadja in z vrči olja na glavah in so srečale centurijona z njegovimi vojniki — Toda ena od hčera Izraelovih, ponižanih in razžaljenih, teptanih in zaničevanih, je v hlevu povila detece — in detece je bilo On, ki je oznanil svetu besedo ljubezni, ponižnosti in miru. In Rim se je zamajal od besede Otrokovce, njegova oblast se je zrušila v prah... »Zaradi otročička, enega samega, majcenega in neobglenega,« mrmra Jo-

žef. »Nihče ni mogel vedeti, da je bil On!«

In v tem zapojo polnočni zvonovi. Daleč tam v mrazu pojo, globoko v zvezdni temi, toda Jožef razume, kaj pripovedujejo.

Rodil se je!... »Nihče ni mogel vedeti, da je bil On... Bil je ubogo novorojeno detece na slami...«

Jožef sliši nekoga, ki hliha in hrope, in ne ve, da je to on sam. Kakor v sanjah vstane s stola in gre po prstih do mize. Brlika ugaša, poslednji plamenček skače kvišku — baš toliko, da Jožef še vidi blede obraz žene in nekaj drobnega, skrbno odedete ob njeni strani.

»Zebe ju,« se spomni Jožef in stopi bliže.

»Jožef! Njene velike temne oči so se razgrozile v brezmeznost. »Jožef — usmili se!...«

Toda v Jožefovem srcu ni več ne-dobre misli. Z zamaknjenim smehljajem na ustnicah stopi čisto k nima. In sleče svojo siromašno suknjo in jo razgrne nanjo... in nani...

»Nihče ni mogel vedeti, da je bil On!« pojo božični zvonovi.

## Rad. Peterlin-Petruska:

### Sveti večer

Gostilna je bila vsa zakajena, polna gostov, in od peči se je širila prijetna toplota. V kotu je v večernem polmračju sedela družba petdesetletnih mož, stalnih gostov, in se živahno pogovarjala. Izvrstno vince je bilo razvezalo jezike tudi najbolj molčečim zamiljenecem.

»Poslušajte, prijatelji,« je rekel eden izmed njih, »kaj se mi je zgodilo pred leti ravno ta večer. Samec sem še bil, a drugače mi ni bilo sile.«

Stojim takole pri peči in gledam skozi okno otroke, kako se s hriba nad hišo sankajo in prekučujejo na ledu, pa si mislim: »Sam si kakor prst božji, ne roditeljev nimaš, ne bratov ne sestrá. H katerikoli družini stopiš nocoj, povsod boš peto kolo. Najbolje storiš, če se odpelješ iz mesta kam na kmete, v hribe, in prebiješ sveti večer kje v kaki planinski koči, da le stran od bučnega veselja, tako rekoč v naročju matere prirode.«

Kakor rečeno, tako tudi storjeno. Preoblečem se v planinsko obleko, napolnim nahrbtnik z vsem potrebnim za dva dni, zadenem smučki in halji na postajo. Da bi bolj udobno sedel, kupim listek drugega razreda pa kar do Bohinjske

Bistrice: bo vsaj spotoma časa za premišljevanje, kam naj se obrnem. Hodim od voza do voza, iz oddelka v oddelku: povsod vse nabito polno. Tedaj stisnem znanemu sprevodniku roko; odpre mi kupé, kjer je bilo ravno še prostora za dve osebi. Vsedem se k oknu in zadovoljno gledam okoli sebe. Sami neznani obrazi. »Prav, prav« si mislim, »imel bom vsaj mir.«

A tedajci se vrata odpro. Tu, milostiva, je še prostora za enega, pravi znaneč-sprevodnik in spusti v oddelku damo s precejšnjo prtljago, ji razloži stvarji po polici in se poslovil. »Oprostite, gospod Grojzdek, da vas vznemirjam, mi dé odhajajo, vse je tako polno, da res ne morem drugače.« — Nič za to, pravim jaz, dolžnost je, da pomagamo ljudem! To reki se odmaknem v kot, pri sebi pa mislim: »Da bi te kolkja brcnila; zdaj mi je pa še žensko na vrat obesil!«

Veste, nič dosti mi ni do poznanstev, zlasti še, če jih narediš na potovanju tako rekoč po sili. Zato vzamem »Narod«, ga razprostem pred seboj in čitam, kakor da sem sam v oddelku, celo uro. Ne menim se, kdo odhaja in kdo vstopa na postajah. Vendar sem nekako raztresen. Blizina dame me vznemirja.

Onkraj Kranja me premaga radovednost. Kakor nehoti pogledam preko li-

sta. Lep obraz, kljub štirideset letom, ki mu jih prisodim, še dobro ohranjen; lasje gosti, svetlorjavi. Dama govori s sosedi in me opazi. Vidim, da ima lepe višnjeve oči, polno življenja se še le-skeče v njih. Premaknem se malo in z enim pogledom premerim vso njeno postavo. Zala ženica, nič ji ni reči, pomislim.

Na Jesenicah skočim malo na postajo, da si privežem dušo. Vreme se je bilo poslabšalo, začelo je pršiti. Ko se vrnem v kupé, opazim, da sva ostala z lepo damo sama. Ona išče nekaj po ročni torbici, pa ji pade pri tem rokavica na tla.

Tak štor pa tudi nisem: pripognem se hitro in jo pobrem.

»Hvala lepa, gospod Grojzdek,« pravi dama in se mi ljubeznivo nasmeje. da se pokažejo njeni drobni, snežnobeli zobje.

»Ali me poznate, milostiva?« se zavzame prijetno presenečen.

»Ali vi mene ne?«

»Ne, nimam vas časti poznati.«

»O, jaz pa vas že davno poznam. Še od tistih dob, ko ste mi zlagali pesmi... Še zdaj imam doma shranjeni sonetni venec, ki ste mi ga posvetili, ko sem hodila v Ljubljani v solo... Pet in dvajset let bo že tega.«



primitivno, vendar pa imajo tudi že puške. Zajtrka nismo dobili, zakaj v arktičnih krajih veljavajo stara lovška izročila, da moraš iti tešče na lov.

Slednjič odinemo k morju. Lezemo preko velikih ledenih gor liki kaze. Eskimci so v tem krasno izurjeni. Mami je delala pot mnogo preglavice, čeprav so mi drugi nosili aparate in sem imel ves čas proste roke. Ipurak je nosil mojo prtljago in še nekaj svojega, vendar pa je hodil po ledu tako sigurno, da sem kar strmela. Ko smo prehodili po ledu nekaj milj, smo prispeli tja, kjer se ledeniki lomijo v morje. Arktično morje je ogromna vodna ploskev, po kateri plovejo kosi ledu razne velikosti in oblike. Zde se kakor plavajoči otoki, ki jih veter giblje in usmerja. Po morju se je videlo, da je tisti čas nastajala plima. Pod pritiskom plavajočega ledu, ki se giblje v najmanj sto milj širokem prostoru, se ogromni kosi, ki jih morje še ni zmlelo, vračajo k mogočnemu zidu obalnega ledu in butajo vanj. Zdači nastane strahovito škripanje in nezasišani hrup: mogočna masa ledu zleti visoko v zrak. Tako se razbija led po zakonih svobodne narave. To se dogaja brez nehanja, in trušče neizprosne boja med ledom in vodo se razlega daleč čez ledeno plan.

Mene je silno ganilo ta nepopisni prizor, medtem ko so se moji eskimski spremljevalci čudili, da se sploh lahko ustavam v mrazu in občudujem naravo. Kruta, v svojih lastnostih do skrajnosti pretirana narava zamori človeku čut, ki ga imamo mi iz boljših krajev. Slednjič prispemo na nekoliko mirnejše zakotje in se srečno povzpemo na ogromno, zibajočo se ledeno goro. Lovci so dobre volje, kakor je Eskim kljub neprijetni naravi sploh rad vesel in razigran. Uganjajo razne šale in dovipe. Kako veselo umejo samo skakati s plošče na ploščo, čeprav je med njimi morska voda! Zdači pa zdači se lovci ustavijo in pogledajo na nebo. To je zemljevid arktičnega lovca. Na njem se lovišče odraža liki v motnem zrcalu. Tu so zdači njihove večje oči iskale, kje so vodne ploskve brez ledu; ondi utegnejo biti tjuhlenji. Razgled okoli nas je bil zelo ozek in ni mogel lovcem koristiti.

Naposled smo prišli h globeli, ki se je Ipnoraku videla najprimernejša. Ondi smo sedli za ledeni hrib. Lovci so pripravili orožje, jaz sem pa naravnal svoj aparat. Vse je bilo pripravljeno, le tjuhlenja ni bilo. Naposled se je nasmejala lovka sreča: pojavil se je ugruk, velik, brkat arktičski tjuhlenj. Ni nas opazil. Moj film se je diskretno vrtil. Pok! Ipnorak je ustrelil in očividno zadel. Nad vodo se je pomolila polovica ogromnega trupla. Lovci so čudovito naglo in spretno vrzili svoje kavlje, ki so se zagrizli v tjuhlenjevo meso. Gorje jim, če ne bi bili zadeli! Mrtvo truplo bi padlo na dno in lovci bi se vrtnili domov praznih rok, vsi nesrečni, da jim je dragoceni plen šel v nič. Ali dobremu Eskimu se kaj takega ne pripeti zlahka. Ti možje so čudovito izurjeni.

### Pojedina v eskimski koči

Prekinimo zdaj našega pripovedovalca. Ogledimo si vrnitev lovcev in se ponudimo v Ipnorakovem iglu, ko so se lovci vrtnili s plenom. Samo ob sebi se ume, da Eskimi nimajo takih prevoznih sredstev, da bi bili spravili nekaj centov težko žival celo domov, ako bi to bilo iz drugih vzrokov sploh mogoče.

Zdači so tjuhlenja razparali in najprej spustili kri v mehurje, ki so jih bili prinesli s sabo. Napolnjeni mehurji so kmalu zmrznili in so se lahko rezali. To štejejo med najslajše jedi. Meso so naložili v vreče, meni pa so dali glavo, kar je pri njih posebna počastitev. Na povratku je bil naproti veter, ki je kmalu razgrnil meglo. Ob takem vremenu ljudje često zgrešijo pot. Gorje mu, kdor je takoj ne najde; tak človek je izgubljen. Postane žrtev bele smrti. Ko smo se vračali, smo čuli daljine, zategnjen glasove. Bili so klici svojcev, ki tako kažejo lovčev smer, da ne zgreše poti. Naposled smo srečno prišli v naš iglo, kjer nas je pozdravil vesel vršič. V hiši je zavladal praznik in sli so povabili tudi sosede k pojedini.

Prvo, kar store Eskimi, ko prinesejo tjuhlenja domov, je obred, ki ga zahteva njihova vera. Tudi tjuhlenj ima namreč

svojega duha. Eskimi menijo, da je njegov duh vse življenje hrepenel po sladki vodi, ki pa je ni mogel nikjer najti. Zato jim je prva skrb, da utešijo s sladko vodo njegovega duha. Lovci, ki to stori, ima pri lovu srečo, zakaj v tem trenutku napoji vse tjuhlenje na tem in onem svetu. Eskimski pojmi o večnem življenju so namreč le odraz življenja na tem svetu: ne poznajo ne nagrade in ne kazni, temveč nebeški lov brez neprimlik in togih nadlog, ki jih spremljajo na tem svetu.

Banket v Ipnorakovem iglu je prinesel tipično razpoloženje zimskega dne v arktičnih krajih. Kakih dvajset oseb v starosti od štiri do šestdeset let se je lotilo mesa. Spravili so »pod streho« vsak količjak užiten kosček. Zena je postregla tudi z manjšimi ribami, ki jih nalove tako, da navrtajo v led globoko luknjo. Tu se nalovi vse polno rib. Ko jih potegnjejo izpod ledu, jim meso takoj zmrzne in je brez vsakršnih priprav užitno. Otroci so se kar pulili za zmrznjene ribe. Čudil sem se, da so sedeli vmes med odraslimi ljudmi: sploh so ravnali z njimi tako, kakor da bi bili možje ali žene. Vzrok je zanimiv: Eskimi verujejo, da njih potomci niso nova bitja, temveč duhovi prednikov, ki so se vrtnili z večnih lovišč in se zopet vtelesili. Zato mi je že marsikateri Eskim predstavil svojega sina takole:

## Spilja, betlehemski hlev in moderna palača

Dr. Desiderius priobčuje v »Prager Presse« prav zanimive risbe pod naslovom »Nekdaj« in »Sedaj«. Značilni in poučni so ti kontrasti. Brez oledsa, brez fraz pove podobno: tako so gledali to reč nekda, tako pa mislimo o nji dandanes!

Spilja — v breg, hrib ali goro izdobljena votlina, pa naj jo je izvrtala sama narava ali pa je sodeloval človek — in poleg nje moderna vila, opremljena z vsemi udobnostmi, ki si jih je mogel izmisliti človeški um — to sta dva kontrasta ene in iste reči: stanovanja. »Nekdaj« in »Sedaj«! Drugače radi po-



snehamo stare Rimljane in trdimo: »Nil novi sub luna.« Prav za prav je to res, pa tudi ni res. Paradokso, kaj ne? Toda je tako!

Ce obiščete našo slavno prestolico ob Savi in Dunavu, naš junaški Beograd, potrudite se na izprehod pod Kallimegdanom ali pa dol ob dunavski strani ali pa v Ciganlijo — zares, prebivalci pred bog ve koliko tisoč leti so imeli — tako beremo v učenih knjigah — v špiljah boljše in udobnejše bivališča.

Ako pa ne morete v prestolico, pojedite vi, ki ste ljubljanci, tja na Prule, pred Prule ali v kako drugo znamenito četrto naše staroslavne Emone. Zlahka se boste prepričali, da bi prebivalci tistih zasilnih barak tako veselo pozdravili stanovanjske špilje, kakor nekoč Kristof Kolumb in njegovi tovariši po večmesečni vožnji kopno. Tudi ljubljanski grad, ki je sicer vreden vse časti in spoštovanja, ima nekaj stanovanjskih prostorov, ki se ne morejo meriti z udobnostjo starih špilj...

Torej: nil novi sub luna...

»Moja babica!« ali »Moj pokojni stric!« Po pojedini so šli igrati nogomet na led. Igre se je udeležil poleg starega Eskima tudi dveletni Ipnorakov sin. Zoga je bila narejena iz jelenje kože. Ni sem mogel dometi, ali se pri igri ravna po kakršnih si bode pravilih ali ne. Bržčas ne. Zdi se mi, da je igra samo sredstvo, s katerim se malce razgibljejo. Morda občutijo to potrebo, ne da bi si bili v svesti, zakaj; dejal bi, da jim tako veleva sama narava, da lažje prebavijo surovo tjuhlenjevo meso, s katerim so se nabasali, kolikor se je dalo. Na ledu uganjajo tudi razne burke.

Tako minevajo zimski dni brez dneva na ledenih poljanah bele smrti. Arktičski veter tuli čez plan in se zaganja v rečna bivališča poslednjih straž človeškega rodu, ki vztrajajo na najsikrajnejši fronti človekovega boja proti naravi. Zaganja se vanje — a jih ne pomete s tal. V svitu polarne luči, v bleščanju zvezd in v lesku ledenih gor hodi po širnih planjavah bela smrt in pokliče zdači tega zdači onega brambovca na večna lovišča, kjer se hkrati s človeškimi dušami pode duhovi severnih jelenov, tjuhlenjev, psov in kitov. V nočeh brez svetlobe pokajo ledene skale in s strahotnim truščenjem se zaganjajo ledeniki ob obalo, kakor da bi hotelo razdivjano morje požreti vso to belo deželo...

V Ameriki sem rad obiskoval muzeje. V Milwaukee sem videl prostran indijanski oddelek in v njem stanovanjska pribežališča rdečepolnih Američanov. Ti možje so mi zares imponirali. Naši barakarji bi se bili brez ugovora vselili v taka indijanska bivališča. Ali pa: palače Astekov v Mehiki (Tevcali Papantla, Kailosa-tempel, Tschultzi v Maduri), ali domovi drugih izumirlih rodov, katerih ostaline pravkar izkopujejo v raznih pokrajinah severne in južne Amerike. Ta stara bivališča lahko tekmujejo s stavbami najmoderneje arhitekture.

Ko sva s soprogo prvič posetila stare Pompeje, se je moji ženi izvil pred znano Panzovo hišo, ki je zelo dobro odkopana in ohranjena, tale vzklil:

— Glej, to je ideal hiše! Na sredi je atrium (skupna družinska posvetovalnica in prostor za vse domače in goste), za njim peristilijum s prostorom za kopanje. V vodi lahko plavajo zlate ribice ali pa užitne ribe. Okoli peristila pa so razne sobe: spalnica, delavnica in druge. Kuhinje so zdači poleg vrta.

In dolgo je stala in študirala namere starih rimskih arhitektov, ki so umeli združiti dobro s koristnim, lepo z ugodnim. Zares: stari Rimljani so bili mojstri; pred njimi in hkrati z njimi pa tudi še stari Grki, a pred njimi še marsikateri narod.

Kje so danes Therme Caracalla? Toplice in kopališča? Na rdečem Dunaju so postavili občinski možje-delavci krasen »Amalia Bad«, ki ga najdeš v X. delavskem okraju. Gospoda si je bila namreč že prej omislila svoj »Diana Bad« ob Dunavu v I. okraju... Dasi sta obe kopališči pravo čudo in silno udobni, se vendar vprašujemo: kje je tu tisto, kar je bilo v kopališčih in termah za časa Cezarja, Perona, Caligule in tovarišev?

In piramide? Ogromen je Eifelov stolp v modernem Babilonu-Parizu; veličasten je spomenik Svobode pred vrtni dežele neomejenih možnosti — Amerike; masivni so monumenti kajzerizma v Berlinu, visok je stolp sv. Stefana na Dunaju — ali: piramide ob prečudnem Nilu so vse mogočnejši spomeniki davnih dob in socialnih odnosov



Ivan Albroht:

### Jerebovo darilo

Milan Jereb stanuje že pol leta pri Klančarjevih. Želzel si je samotne, mirne, preproste in tihe sobice s posebnim vdom. Strogo separirano! Ogledal si jih je bil celo vrsto, preden se mu je posrečilo, da jo je našel. Sobica pri Klančarjevih je tako majhna in tiha in tesna, da stopi človek vanjo kakor v raket. In to je sollicitatorju Jerebu po godu. Ljudje so mu zoprni že iz pisarne, kaj šele, da bi imel doma posla z njimi! Nič, pa je.

Mladost se je zdavnaj poslovila od njega. Zveržen in resast hodi v pisarno, godrnja, premetava akte in piše ter se vrača v mraku domov. Doma, nu, doma je drugačen. Ko zaklene in odloži, nažge luč in oprežno odklene svoj kovčeg. S tresočo se roko vzame iz njega zavitek, si ga položi na nočno omarico, potem pa leže in začne pregledovati. Sama pisma so v zavrtku, tako zlahtna pisma, kakor jih piše prerašna mladost. Oj, ta pisma in ta mladost! Dolgi štirideset let že Milan Jereb premljuje — in vseh teh dolgih štirideset let ni mogel razmisliti še nič, prav nič. S piščo je že skušal poplakniti in zapreti vso to davnino, v vojni je iskal leka,

pod vlado oblastnih faraonov, ki še danes veljavajo ljudem svoj: Noli me tangere!

Ali pa Kserksov dom v Persepolisu! I. t. d.

Stavbe na koleh... Zanimive so najdbe in z velikim interesom čitamo knjige, ki nam pripovedujejo, zakaj in kako so gradili nekdanji prebivalci naših krajev svoja pribežališča na močnih kolih sredi jezer in močvirja. Ako pa te sreča pripelje v Benetke, se spomni: To še danes čarobno mesto je zgrajeno na morju z močnimi, času kljubujočimi koli, ki potekajo z naših kraških hribov. Uboge Kraševce še danes rešeta zaradi Benetk močna burja. Če potuješ še dalje, v Nizzo, boš videl pri morskem obrežju na vodi ogromno stavbo, — najlepše zabavišče, ki ga posejajo ljudje z vseh strani sveta. Ta stavba je na koleh.

Nič novega pod solncem in luno...

V Betlehemu se je rodil — tako pripovedujejo pobožni ljudje — Zveličar sveta v hlevu poleg volčika in oslička. Kako bi bil ubogi Jože, tesar iz Nazareta, plačal sobo v kakšnem betlehemskem hotelu Esplanade? Brez beliča tudi v starem Betlehemu ni bilo sobe in postrežbe. Takrat je oblast povabila ljudi, da jih popiše in jim uredi papirje, »pasoše« in izvidnice. Bila je prav tako birokratična kakor dandanašnji, čeprav je bilo to dan pred Kristusovim rojstvom. Danes je 1927 let po Kristusovem rojstvu, pa se ti lahko zgodi, da te oblast povabi v sedanjo Emone, da te zasljišjo in zapišejo. Povabilenec mora hočeš-nočeš priti in če ostane čez noč, prenoči v katerem boljšem hotelu, ali v tej ali oni gostilni; kdor pa ima še manj v žepu, v postajni čakalnici, če ga odondod ne spode. Včasih je kak nemanič, tesar žirovskih hribov ali iz tuhinjske doline, prav srečen, če lahko prenoči na Ježici ali v Zgornji Šiški na slami v hlevu...

Zopet: nič novega pod solncem!... Siromaki izza prvih začetkov človeške osamosvojitve, če so bili telesno ali duševno slabejši bratje krepkejših in umstveno bolj razvitih vrstnikov, oziroma če so jih le-ti v medsebojnih preprih premagali — imajo še v naših dneh tovariše, ki trpe skoraj iz istih in enakih vzrokov. Še danes je v marsičem tako, kakor je bilo za časa jamaškega človeka. Razložek je zgolj ta-le: Dandanes podjarmlja posest kapitala in proizvodnih sredstev tudi one, ki imajo krepke ude in zdrav razum, nedostaja pa jim vsega drugega.

Sam Bog je spodil Adama in Evo iz paradiza, kaj je ubil Abila in svetopisemska mati je zvito zapeljala svojega starega moža, da je bil mlajši sin prvorojenec in starejši sin pri pravicah mlajši... In zlato tele? V naših časih bodo še po odobravit oblasti nočnega davka plesali in peli, peli in noreli obojevalci zlatega teleta. In povsod drugod tudi, saj se zdi, da ne bo nič pomagalo, če novodobni Mojzesi sto ali tisočkrat razbijajo vse s postavami popisane plošče.

Učeni možje so zapisali, da je zgodovina človeštva zgodovina socialnih bojev. Kako velika resnica je v tem stavku! Potrjena je basen o lisici in ježu. Lisica, zvita in pretkana živalca, se je bila nekoč usmislila zmrzujočega ježa, ki jo je prosil vsaj malo prostora v njeni luknji. Lisica je imela slab dan in je bila usmiljenega srca. Tudi življenju se včasih tako zgodi. In kakšen je konec zgodbe? Jež se je udobno namestil v lisičji luknji in lisica je šla premražena v dež in veter, da si poišče zavetja.

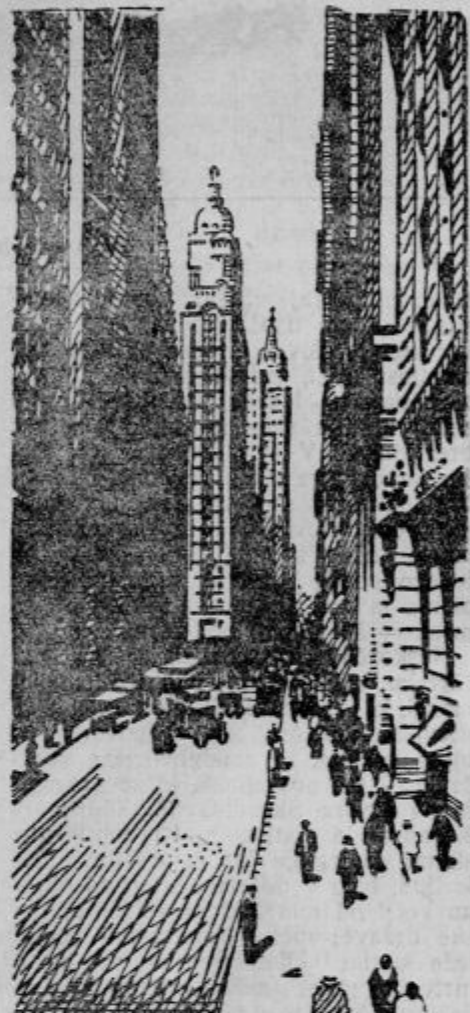
Zgodbe iz človeške družbe so še vse drugačne. Tesarjev sin iz Nazareta se je rodil v čudežni noči v Betlehemu. Trije kralji so ga iskali in bržčas tudi našli; prinesli so mu mira, kadila in zlata. Dana mu je bila čudežna moč. Izkušali so ga farizeji in cestinarji. Magdalena-spokornica in Judež Iskarjot. Zdravil je uboge, siromašne, zaničevane. In zdravil je zastoni. Še več: prijel je gostije; večkrat je nasitil množico. Ali se je čuditi, če so ga aretirali in obsodili? Ljudje pa, ki so ga bili prej obispavali s cveticami, so pozabili vse dobrote in kričali: »Križaj ga!«

Za njim so polzkusili to še mnogi in

mnogi. Če so ljudomili ljudje zastoni poučevali siromašne, če so jim pisali — »neukim in nevednim« — prošnje na visoke oblasti, so jih obtoževali, da so zakotni pisuni in mazači. Nad njimi je bila izrečena kazen, zakaj zastonsko delo je kaznivo. Če so drugi človekoljubi zastoni zdravili siromašne ljudi, je njihova kasta prepovedala delo usmiljenja, zakaj zastonsko delo ni dovoljeno. In če so se pojavili možje, ki so pripovedovali, da je treba lubezen do bližnjih izpremeniti iz besed v dejanja, so odprli zanje jejniška vrata in jih zaprli za — puntarji in brezbožniki.

Nič novega pod solncem...

Razvoj človeškega bivališča od špilje do stavbe na koleh, od preproste lesene bajte do prostorne kmečke hiše, od meščanskega doma in palače, od gradov in katedral do nebotičnikov in razkošnih vil ter na drugi strani deinstvo, da kljub tehnično neverjetno do-



vršenemu razvoju stavbarstva še vedno tisoči in milijoni bivajo v najprimitivnejših zakloniščih — to je dvojne prepričevalnih dokazov za trditev: Zgodovina človeštva je zgodovina socialnih bojev. Človeštvo ni nikdar mirovalo, vedno je ali revoltilarilo ali reformiralo, — kakor je pač šlo.

Novo je samo to: V naših dneh se vedno bolj širijo vrste onih, ki spoznavajo, da je v slogi moč in v delu rešitev. Nova sila stopa na plan, in ta sila polaga temelje novemu življenju. Imenuje se — samopomoč.

Mojzes je vodil izvoljeno ljudstvo, ki se je pozneje razkropilo po vsem svetu. Bilo je zaznamovano, in kakršnekolj funkcije je že vršilo, vsekdar je bilo »izvoljeno«. V poslednjih letih se vrača v Palestino, kjer pod najtežjimi pogoji obnavlja domovino davnih očetov in si gradi nove domove.

Razni ljudje so vodili trpine, siromake, proletarce, vzlic temu so ti sloji ostali v svojih špiljah, bornih kočah in hlevih. Vedno so se našle besede, ki so skušale utemeljiti to stanje.

Sele ko je zadonel mogočno podprt in dokumentiran klic: »Osvoboditev je v samopomoči, osamosvojitve bodi lastno delo!«, se je občutilo nekaj novega. Vera v dosedanje sveto resnico je jela beležiti odpadnike.

Samopomoč pa zbira borce, ki naj zgrade vsem lepe vile in palače, ki naj obnove vsem dostopne terme in toplince, in ki naj pokopljejo za vedno vse ono, kar spominja na bedo in trpljenje, na povišanje in ponižanje. In armada teh borcev raste...

Naj jih ne doleti usoda, ki je zadela nanke moža, rojenega nekoč na slami v bornem hlevu.

Anton Kristan.

'Oprostite mi, milostiva. Niti sanjalo se mi ne bi, da vas bom srečal takole, po tolikih letih. In prav na sveti večer! Srečen sem, v resnici srečen, da vas spet vidim, pa še tako mladostno in čilo!'

Kaj hočete! Razgovorila sva se kakor dva stara tovariša. Spominjala sva se onih lepih mladih dni, ko nama je bilo še morje samo do kolen. Pripovedovala sva drug drugemu o svojem življenju. Zvedel sem od nje, da je bila poročena, da ji je mož pred tremi leti umrl, da ima dva nadebudna sinka in hčerkico, ki jih ljubi nad vse na svetu, da je bila prav zaradi njih danes v mestu in da jim nese razna darila za božično drevesce.

'Kar vidim jih,' pravi, 'kako me nestrpno pričakujejo in gledajo skozi okno, če se že vračam ali ne.'

Zazrla se je v temno okno in je molčala nekaj minut. Nato se zdači spet obrne k meni in mi pravi:

'Veste kaj, gospod Grojzdek! Zunaj dežuje: kaj bi ob takem vremenu v gorah? Bodite pametni, pojdite rajši z menoj na dom, pa boste z nami praznovali sveti večer. Otroci vas bodo prav veselili.'

'In ti si seveda kratkomalo odklonil?' se je oglašil eden izmed pivcev.

'Kaj šel! Sprejel sem povabilo z veseljem in povem vam, da je bil to najlepši sveti večer mojega življenja.'

Grojzdek je pogledal na uro, poklical natakario in plačal.

'Kam se ti pa tako mudi noč?' so ga zadrževali prijatelji. »Saj je še zgodaj!'

'Zgodaj ali pozno, iti moram. Ali ne veste, da je noč sveti večer? Domov grem, že tako sem kesen. Žena in otroci me nestrpno pričakujejo!'

'Končaj vsaj, kar si začel, grdobal! Kaj je bilo potlej z ono vdovo, ki si ji zlagal sonete? Ali se je spet omožila?'

'Seveda se je! Vzela je petdesetletnega starca, pa se oba prav dobro imata.'

'Kako pa ti veš, kako se imata? Ali si morda domači prijatelj?'

'Ne! se je odrezal Grojzdek. »Jaz sem — tisti petdesetletni starec!'

## Klavirji

tvrdke ALF. BREZNIK. Ljubljana Mestni trg 3 so najboljši in najcenejši! Zakaj? Ker le prvi svetovni fabrikati in na najcenejše obroke.

lepega imel v življenju. Drugega ni premoget. Opustil je študij, zlezel v pisarno in godrnjal nad muškimi, a žensk se je bal. Bal se jih je, ker je vedno mislil na Miro. — Zato je bil pri Klančarjevih zadovoljen. Nikoli niso silili vani. Se namenjino je vsakega prvega zvečer lepo pustil na mizi, drugega zvečer pa je na istem mestu našel potrdilo gospe Klančarjeve.

Tem bolj ga je nočjo presenetilo trkanje na vrata. Izprva se sploh ni nameraval oglašiti. Ker pa trkanje je ni prenehalo, se je nejevoljen vzdignil: »Kdo je?'

'Oprostite, gospod Jereb, samo trenutek,' se je zunaj oglašila gospa Klančarjeva.

Hito se je nekoliko opravi, skril svoj dragoceni zavitek in odprl.

'Oprostite,' je ponovila gospa in vstopila. »ves čas vas nismo nič nadlegovali, nočoj mi pa gotovo ne odrečete skromne prošnje.'

'Prosim?'

'Jutri zvečer boste naš gost pri božičnem drevescu —'

Milan Jereb se je zdrnil, a gospa:

'Veste, taka navada je pri nas. Jaz si kar mislim, ne morem, da bi bil kdo pod našo streho, pa ne pri drevescu... Ves večer mi pokvarite, ako odrečete —'







vsak dan neredno in ob raznih časih, katerega mati neredno zbudi, radi dojenja, je zmeraj neprijazen, siten in kmalu nastane iz njega »kričanje«. Otrok postane tiran v hiši. On je general, mati pa redov. Tak otrok se po krajšem ali daljšem času zbudi, tudi če je z velikim trudom zaspal. Vsem pomirjevalnim sredstvom se upira z zaupljivim krikom. Velikega dela skrbi, truda in nagajanja s strani otrok, so krive matere same, ker niso znale vzgojiti otroka. Na ta način se kaže že v prvih dneh po rojstvu jasno uspeh skrbno vpejanega roda pri otrocih, katerih ne hranimo med 9. uro zvečer in 6. uro jutraj. Dva, tri dni bo mati slišala stokanje, ki sega v srce, če par noči pa vidi otrok, da uspeha ni in utihne. Takih in raznih momentov je nešteto; dobra vzgoja, dobri primeri, veliko zanimanje s strani staršev za otroka, obrnejo otroka na pravo pot.

Pozneje je treba otroka zainteresirati za rodbino. Pripovedovanje iz življenja prastaršev, razlaganje o starših in drugih članih rodbine, o odlikovanjih in poročila o usodopolnih in drugih dogodkih je treba zbirati in prihraniti za otroka. Na ta način zaživi rodbinsko življenje in rodbinska tradicija navo. Posreči se zbuditi občutek za združeno življenje in ljubezen za skupno življenje, katerih uspehov ne bo socializirana zavodstva vzgoja nikoli dosegla. Z rodbinsko tradicijo je vezan gotov ponos na rodbino in njeno čast. V mladini se zbudi želja po takih pri-

merih. Otrok postane ponosen nanjo.

Malo ljudi ima zmisel za vzgojo otrok. Za to treba imeti talent od narave, mnogo ljubezni, potrpljenja in znanja. — Oglejmo si samo žival, kako vzgaja svoje mladice — koliko ljubezni kaže do njih. Otroka ne bomo vzgojili, če mu na njegovo vprašanje odgovorimo: »Čakaj, ko boš odrasel, boš vse zvedel«. Na ta način uničimo otrokov nagon za znanjem. Kaj si pridobijo otroci za vzgojo v družini, kjer poslušajo od najmlajših let vsak dan prepire med materjo in očetom? Otroci se navzamejo razpoloženja staršev, njihovega tarnanja, nezadovoljstva, sitne volje itd. Otrok ne mara tistega, ki tarnava. Slaba volja in sitnost roditeljev je strup za otroka. Mati ne tepe otroka pogosto, ker je otrok kriv, ampak zato, ker je slabe volje in se mora sprostiti.

Kaj nam koristi najlepša skrbno negovana hiša, če med starši in otroci, če med lastnikom hiše in najemniki ne vlada mir in medsebojno razumevanje?

Temelj hišnega mira in dobre vzgoje otrok se gradi na harmoničnem sodelovanju vseh članov rodbine, na harmoničnem sodelovanju med vsemi činitelji, ki soustvarjajo dom. Tam kjer primanjkuje »etične hišne higijene« tam splošna hišna in domača higijena sama ne pomaga.

Treba je zdrave hiše, kajti samo zdrava rodbina je temelj duševne in fizično zdrave človeške družbe.

## Brak, prostitucija, antisemitizem

Po sovjetskih zakonih je žena v Rusiji povsem ravnopravna z moškim. Lahko doseže vsako mesto v državni službi. V družini ni med ženo in moškim nobene razlike. Ta preobrat je postal življensko dejstvo in je že prešel v navado.

V Moskvi srečate žensko povsod. Na tramvaju opravlja službo konduktorka. Na sodišču sodi in deli pravico, v ministrstvu opravlja oddelek, v armadi zastopa častnika. Nikjer ni opaziti, da bi zavoljo tega razvoj občital in da bi bilo tako stanje za žensko škodljivo. Izven dvoma pa je, da vse to škodi stabilnosti družine, posebno še bodočnosti otrok.

Pravno in faktično je družina v današnji Rusiji popolnoma razrušena. Če je to prav ali če ni prav, prepuščam sodbi pojmovanja in okusa. Jaz hočem samo obrazložiti dejstva ne glede na pojmovanja in okuse.

Mislím, da ni treba demantirati obrekovanja, ki kleveta boljševike, češ da so uvedli ali da imajo namero sčasoma uvesti poligamijo. V Rusiji je mnogozensko zakonito.

Po boljševiškem zakonu se lahko ženijo in možijo ljudje, ki so dosegli 18. leto. Sodišče priznava samo civilen zakon. Brak je zaključen v trenutku, ko ga registrira tozadevni uradnik. Formalnosti so zelo enostavne. Zenin in nevesta se izjavita za poroko. Oba podpisata listino, potem ko sta predložila izjavo, da sta stara 18 let in da se trenutno ne nahajata v zakonskem razmerju z drugim človekom. Verski brak ni prepovedan, je pa pred oblastmi neveljavna. V ostalem ne igra religija nobene vloge. Kristjan se lahko poroči z židovko, mohamedanka sme vzeti za moža kristjana itd. Vsak zakonec lahko obdrži svojo vero. Zanimivo je tudi to, da pristoji sodišču pravica priznati »de jure« brak, ki ni niti registriran, a je »de facto« obstojal. Dovolj je, da žrta moški in ženska v zajednici in da eden izmed obeh zahteva, da se njuno sožitje prizna za brak. Čeprav se nista neporočena. Sodišče lahko odredi, da je brak veljaven in odloči, da sta zakonca poročena od tistega dne, ko sta začela živeti skupaj.

Tudi ločitev je enostavna zadeva. Izrečena je v trenutku, ko eden ali drugi bračni tovariš izrazi željo, da se vpiše v register za ločitve. Razlogi niso potrebni. Če imata mož in žena otroke, in se ne moreta sporazumeti glede prehranjevanja istih in glede njihove vzgoje, tedaj stopi sodišče v funkcijo. Sodnik ima dolžnost, da stvar odloči. Običajno je sodišče naklonjeno materi — tako vsaj pravi duh tozadevne zakonske določbe.

Vsak človek lahko sklene zakonov kolikor hoče. Lahko se večkrat oženi ali omoži in zopet razvede. Zavoljo tega je med inteligenti in med preprostimi ljudmi postal brak čisto navadna formalnost. Tudi ločitev je isto tako formalna stvar. V Moskvi sem slišal, da je mnogo ljudi, ki so bili v bračni zajednici

48 ur in celo manj. Zgodi se pa tudi, da se danes moški oženi, jutri razvede, in se pojutrišnjem na novo oženi.

Ne vem, če je prevelika svoboda glede zakona vzrok, da je prostitucija v današnji Rusiji silno razvita. Mislím sem, da ne bo po Parizu, ki je glede tozadevne žalostnega renomeja na znanem mestu, napravila Moskva nobene vrsta. Toliko bolj sem bil iznenaden, ko sem opazil naravnost neverjetno visoko število prostitutk v Moskvi in v Leningradu. Pariz in Varšava se ne moreta meriti z Leningradom in Moskvjo niti od daleč. Najžalostnejše pa je to, da najdeš med ruski prostitutkami — ne dekleta, ampak deklice, stare po 13 in 14 let! Žalostno je dalje, da boljševiki niti ne ganejo z mezinem, da bi to zlo odpravili. Njim se vidi to stanje povsem naravno.

Sedel sem s prijateljem v restavraciji za vegetarijance. Prijatelj je kmalu začel peti z delavci, ki so najprej sedeli v kotu ter so potem odšli. Nasmehnil se je in jaz sem ga vprašal, kaj to pomeni. Pojasnil mi je: »To je antisemitska pesem, izredno popularna popevka. Poznajo jo vsi«.

Nato mi je objasnili, da je v Rusiji danes več antisemitizma nego kdaj koli prej. Močna protizidovska tendenca se pojavlja zlasti v Ukrajini. Ruski židje so zelo inteligentni. Židovska inteligenca v Rusiji je bila že pred revolucijo naklonjena komunističnim idejam. Mnogi vodje boljševikov so židje. Seveda so ruski židje, kakor židje povsod po svetu, dobri trgovci ter imajo danes v rokah vso zasebno trgovino. A ker je vsa prava ruska inteligenca protiboljševiška, vsa boljševiška inteligenca pa židovska, so boljševiki primorani, da postavljajo na najboljše mesta v državi židje. Mnogi, delavci-komunisti o tem sploh ne razpravljajo. Oni vidijo, da židje židje boljše kot drugi vidijo, da so židje bogati in jih delajo odgovorne za vse.

Ne verjamem, da so boljševiki sprejeli manire bivše reakcije v Rusiji in da hoče izživati protizidovsko razpoloženje v ljudstvu. Vendar zveni paradokso, da boljševizem, ki je v svojem jedru mednarodno, podpihuje tako nizke instinkte čisto navadnega šovinizma.



## Zdravstvo

### Vitaminacija

Izkušnje so pokazale, da potrebuje človek razen znanih hranil: beljakovin, ogljikovih vodikov in maščob ter gotovih soli in vode za življenje še drugih organskih snovi, katerih sestava je še malo znana, o katerih se pa ve, da imajo moči uvrstiti med navedena hranila. V njihovem manjku nastanejo bolezni, ki jih povzročijo celovite težave, da naravnost smrtonosnih bolezni. Te snovi, ki jih nahajamo v surovi hrani, nazivljemo vitamine. Delimo jih zopet v štiri velike skupine. Pridržimo si, da o priliki še izpregovorimo o njih. Danes se pomenuje o morda najvažnejšem izmed njih, o takomimovanem D - vitaminu.

Ta vitamin, raztopljiv v maščobah, pospešuje rast in vpliva posebno na kalcijevo presnovo, odnosno na prenosno njegovih soli v živalskem telesu. Ves učinek ribjega olja temelji na vsebovanju tega vitamina, o katerem so poskusi dognali, da se pojavlja pod vplivom ultravijoličnih žarkov tudi v drugi maščobni hrani. Preiskave so odkrile, da je snov, ki se da »aktivirati« znane mu holesterinu o neznanih množinah pridelen ergosterin, ki daje visokoučinkovlj D - vitamin. Čigar učinek je približno 20.000-krat tako močnejši, kot efekt ribjega olja.

Ta ergosterin je prišel pod imenom vitaminol sedaj na medicinski trg in se odlikuje poleg že omenjene učinkovitosti tudi po točni dozaciji in dobrem okusu.

Ze dolgo časa vemo, da sta tako angleška bolezen — rahitida kot spopadljivka — tetanija (živčna bolezen, pri kateri se pojavljajo krči v okončinah) posledice okvarjene kalcijeve presnove. Obe bolezni sta silno trdovratni, tako da jih je bilo težko, včasih tudi povsem nemogoče izlečiti. Tudi so puščale trajne, nepopravljive okvare za seboj, posebno prva. Pa dočim je sedanje zdravljenje trajalo dolge mesece in leta, pa sedaj z vitaminom nekomplikirane primere lahko ozdravimo tako rekoč čez noč: tetanijo v 1—2. rahitido v 6—8 tednih.

Sedaj nam postaja tudi umljivo, zakaj je obsevanje z ultravijoličnimi žarki tako ugodno vplivalo na rahitični proces. Žarki so aktivirali v obolelem telesu sterine, jih izpremenili v vitamine, uravnali kalcijevo presnovo in odpravili bolezen.

Poleg rahitide in tetanije uporabljamo pa vitaminol uspešno tudi pri mehčavki-osteomalaciji, posebni bolezni kosti, pri kostolomih, pri skrofulozni in brezkrvnosti. Časih se že povsem propali bolniki naglo okrepe, prično jesti, se naglo zrede in se dobro počutijo. Iz tega se da sklepati, da zdravilo poleg svoje specifične naloge tudi sicer še učinkuje vzpodbudno na življensko silo.

Z vitaminom smo pa tudi postali neodvisni od jako različno učinkovitega ribjega olja, čigar okus je, kakor znano, silno zoper. Koliko pregovarjanja in truda je bilo treba premagati, da se je bolne otroke pripravilo do tega, da so požrli tisto nesrečno žličko neprijetnega zdravila, to vedo matere takih otrok najboljše povedati. Znanost to popolnoma odpravi. Zdravilo je dobilo v kapljicah, pa tudi v posajenih pastilah, s katerimi danes lahko vsaka mati celo nagraditi svojega nekdanjega upornika.

Vitaminol je tudi priporočljivo sredstvo nosečnicam kot doječim materam. Uživajo ga zatekadeli, da že vnaprejši preprečijo bolezni, na katerih bi utegnili oboleti njihovi otroci.

### Zdravniška posvetovalnica

G. M. P. v Sk. p. V. V prvi vrsti treba pobijati slabokrvnost. Poleg tega vam priporočamo vitaminol-dražje, od katerih jemljite 1 do 2 dnevno. Izpirajte si lasišče tedensko enkrat z dobrim, v lekarni kupljenim bencinom, sem pa tja z raztopnino 2 gr tanina na 100 do 200 gr vinskega črta. Tudi žveplena mazila lahko uporabljate. — **Otroci.** »Podraščenci« jeziki je bajka; od pomoči je v lažjih primerih mogoča, toda samo s primernim poukom in vaji pri kakem govorilnem učitelju. Obrnite se morda na vodstvo gluhonemnice v Ljubljani ali pa na učiteljico za slične napake (Ljubljana, Beethovnova ulica 4). Črvi, katere ima otrok, so jako nevarni, ker so krvososi. Odpraviti jih morate otroku temeljito, kar najlažje storite, če ga pošljete v otroško bolnico v Ljubljano. — G. M. M. v St. M. na P. V težkih primerih se z mazili ne opravi mnogo. Poskusite s kakim obližem, ki ga je dobili v lekarni. Obliž naj leži nekaj dni na kurjem očesu, nakar ga odtrgajte in si koplite noge kake pol ure v čim toplejši vodi, da se koža dobro premoči. Sedaj skušajte iztrebiti trn, kolikor možno in ponovite obliž in ostalo. Če taka sistematična kura ne pomaga, potem pomagajo samo operacije. — G. I. O. v Kr. (S.). Oboleli ste nedvomno na akutnem revmatizmu, od katerega vam je bržčas ostala srčna hiba, kot se to neredkokrat zgodi. Ogljajte se težjega telesnega dela, alkohol in tobak pa opustite popolnoma. Proti časi črne kave ni ugovora. Če boste živeli solidno in se izogibali težkemu delu, bolezen ni opasna, dasi komaj popolnoma izlečljiva. Sicer je pa bolj neprijetna kot nevarna. — G. F. L. Anonimno! Koši Prilozhenih 10 Din Vam je na razpolago pri ravnanju v Jutrac. — G. S. K. v L. Brez točne zdravniške preiskave ni moči odgovoriti na Vaša vprašanja. V splošnem se pa lahko re-

Samo pristne

**Pyramidon**  
Tablete

jamčijo za kakovost in učinek. Pazite na tu naslikane originalne zavoje, ki varujejo pred ponaredbami in falzifikati.



če, da se vse poškodbe hrbtnega mozga je težko in nepopolno zdravilo in da po njih skoraj vedno ostajajo neizpolnjenosti težave. Zakaj bi taki bolniki zmerom ne smeli piti in kaditi, ni uvideti, zlasti če jim tega zdravnik posebno ne prepove. Zdravniške odredbe pa je lepo prepušiti zdravnikom. — G. S. S. v Sv. R. Verjetno je, da trpite na arterijsko-sklerozo v žilah odvodnicah (na nogah), ki ne dovoljujejo, da pride dovolj krvi vanje, zbog česar Vas zebe. Seveda pa ne moremo zagotoviti, da je to vzrok Vašim neprimlikam. Pazite, da boste imeli vedno bedra iztegujena, kadar sedite, da se žile ne stikajo preveč pod kolonom ali na robu stola itd. Pomagale si lahko s tem, da si premrto noge kopljete v topli vodi, jo dobro osušite in vtiaknete v ogrete volnene nogavice. — G. A. K. v M. Tudi po našem mnenju je arterijsko-sklerozo vzrok ne le tedanjim krvavitvam, ampak vsem ostalim bolezenskim znakom, o katerih mislite Vi, da so bili posledica one, povsem smotrene injekcije. Pazite, da Vas bo vedno nekoliko odvajalo, ne napenjajte se, ne jejte pretežko prebavljivih jedil, ne pijte alkohola in, po možnosti, ne kadite. Jemljite lahko dlje časa 1 gr kalcijevega joda, raztopljenega na litru destilirane vode, vsak dan po 1 žličko. — O razjedah, o kateri pišete, ni moči nesar povedati, ne da bi se je videlo. Vsekakor je umivanje s terpentinskim milom napaka. Izvajajte si razjede ali kar že je, enostavno s prevrto in izlaženim vodo in poskusite jo mazati z inothylom, katerega dobite v vsaki boljši lekarni. — G. F. L. v T. Ne hodite z mokrimi rokami na mraz, če se hočete obvarovati razpoklin na koži in ozeblin v obče. Kožo si lahko mazate z jedovo tinkturo na bolečih mestih ali z 100delstnim jodovim mazilom. — G. M. R. v St. V. Ohranite po differtli, kaj obče po infekcijskih boleznih, nudijo precej dobro prognozo (napoved) ob primernem zdravljenju. To pa velja, kot v primeru Vaše histerije, le za one bolnike, pri katerih se je ohromenje pojavilo po prestani bolezni. Ohromenja v času zvišane temperature so skoro vedno organična in se dokaj težje pravijo, kot omenjena, toksična. — G. F. F. v L. Po Vašem opisu gre komaj za živčno, verjetno pa za duševno bolezen. Obrnite se z bolnico na kakega strokovnega zdravnika. Specifičnih zdravil za bolezen ne poznamo.

### Paberki

Pariški zvezdoslovec Ch. Nordmann je preračunal, da vsak cm<sup>2</sup> solca izžariva luč za 319.000 svet, medtem ko najjačja električna svetilka daje največ 20.000 svet. Vidna solčna ploskev bi torej zalegala za 180 otkilijonov svet, število z 28 ničlami!

Ako bi človek jedel toliko kot vrabec, bi moral glede na svojo velikost in težo snesti jutraj 6 piškot, opoldne ovna, zvečer tele. Ptičje krilo je sorazmerno 20 krat močnejše od človeške roke.

Jules Marej je odkril pravi radij, ki se ne razkaja. Kar sta našla zakonca Curie, je bil samo derivat radija.

Otok Trinidad ima jezero s 47 ha površine, ki obsega neizmerno množico tekočega asfalta in vrelec te dragocene snovi.

V londonski razstavi umetnih zob so za nimivi umetni zobje iz etruških grobov, stari nad 3000 let, a bolj od današnjih. Pozornost vzbujajo umetno zobelo bogate stare gospe iz Ekuadora, ki je svoje zobe zamenjala s dragimi kamni.

Luthrovi rokopisi spadajo med najboljše plosane. Na 6 milijonov dinarjev se cenijo rokopisi, za katere pruska država toži londonske knjigarnje. Svojerodno pismo, če ima obče zanimivo vsebino, stane 40.000 Din.

### Dečva, domača moda prihodnjega leta.

mene. Hladen pot mi je obhlavljal hrbet. Nisem se mogel ganiti. Nekaj naglih skokov in bi bil levja žrtev. Toda krvočolnik me ni bil zmeril za me. Pokojno je bil odšel v goščavo. Se le je izginil, sem se prijel za glavo: Takšna prilika in si jo zamudil! Zaman je bil ves kes: lahko sem bil zadovoljen, da me ni velikani kako drugače presenetil.

Tik pred božičem je bil naš položaj strahoten. Zaloge smo docela izčrpali: lov je bil skrajno neugoden. Bilo je 24. popoldne. Daleč v domovini so drhtela srca v pričakovanju svete noči. Tu je vladal strah, mrtev molk afriške planote. Vzel sem spremlevalca in sva krenila na lov. Potihoma in počasi sva odmikala od sebe visoko travo, ki naju je popolnoma skrila. Kanila sva se prekriti k bližnjemu jezeru, odkoder sva čula divje rabe. Bil je lasen dan. Solnce se je nižalo k zatonu. Počutil sem v travo in se zamislil. Zaman je vsa utrujenost: tu, sredi divje prirode in čisto tujih, sovražnih ljudi občuti tudi najbolj trdo srce pozno božičnih praznikov. Spomini na mlada leta niso nikdar in nikjer tako sladki kakor v takem položaju. Že so mi silile solze v oči. Toliko tega prebiješ in preneseš s posmehom, a taki - le spomini te docela

raznežijo in napolnijo srce z bridkostjo. Zahajalo je solnce, daleč nekje je bila moja domovina, daleč onkraj morja so se znanci pripravljali k božiču... Priletele je jata gosi. Ustrelim; odmev se izgubi nekje na robu pragozda, preplašeno gosje gaganje se čuje nekje nad vodo. Priremi se naprej, nikjer sledu o tolikanj zaželenem plenu... Zlovoljen sem se vrnil v kolibo. Tovarišev obraz je kazal obup. Zaprla sva se v kočo in sva molčala dolgo v noč. Tak je bil moj božični večer v pragozdu.

Po H. Schomburghu.

### Božič v Tibetu

Dne 24. decembra smo taborili na dnu neke dolinske kotline ob jezeru Dumbok-tso. Podnevi je sijalo solnce in veter, ki nas je krepko bičal v hrbet, je bil malce popuščati. Vzlic temu je vladal pravi božični mraz. Zares sem bil vesel, da smo prišli pod streho. Sklonjen nad posodo z žerjavico sem potrpel živo čakal, kdaj bo Tsering postavil vadočjo — ne na mizo, ki je, kaj pa, nismo imeli, marveč na pod pred novo posteljo. Čakala me je prava gostija: poln lonec mleka kosi sočne jagmetine, kočah pšeničnega kruha in čaj. V ušesih mi je

zvonilo kakor cerkveni zvonovi v šumah moje domovine in kakor petje razigrane dece, ki veselo pozdravlja Božič.

Robert in jaz sva bila edina kristjana v moji četi. Sklenila sva, da proslavimo največji praznik v letu na svojevtrsten način, ki bo vzradostil tudi pagane. Pripravila sva kakih štideset že rabilnih, skoraj dogorelih svet, ki sva il bila razvrstila po robu sredi šotora stojičega kovčega. Muhamed Iza je med tem zbral moje ljudi in jih postavil v vrsto. Ko sva zažgala sveče, sva odinamila sprednje platno. Na obraze mojih mož, ki jih je razžaril ostri krivec, je nadel pramen svetlobe. Čulo se je, kako so od presenečenja vsi zamomljali.

Tedajji so stopili v osrednje moške iz Ladaka in so zaigrali na piščalke in zapeli svoje domače pesmi. Sakur Ali je na vse kriplje bojnjal po skledi, medtem ko so drugi plesali ali bili takt z nogami. Nato je dobil sleherni izmed njih darilo: srebrni novček, kakaj drugega im: v Tibetu moj Ježušek ni mogel prinesiti. Kaj neki so mislili sosedni Tibetanci o tej predstavi? Po vsej verjetnosti so sodili, da je kovčeg oltar in da smo zažgali žrtvene sveče svojim bogovom. Krasno je bilo pogledati nekega dečka, ki nam je v poslednjih dneh kazal pot.

Nič več se ne spominjam, kako je bilo naslednjega dne. Vem samo to, da sem se opotekal kakor pijanec in napol brez zavesti sledil črncu, ki nam je bil vodnik. Ko sem se tretjega dne predramil, sem opazil, da je kriza premagana. Malo sem se okrepčal z neslano juho in odrinil dalje. Popoldne sem prispeval v taborišče. Bil sem tako izstradan, da sem jedva stal na nogah. Pa vsi napori so bili kaj hitro pozabljani. Prišel je tovariš in ob boljši hrani in prijetnem kramljanju sta se telo in duh začudo ojačala. Zopet si me mikala s svojimi čari, skrivnostna Afrika! Sovražna si človeku — belcu, a kdor te je spoznal, te ljubi v mržnji in trpljenju...

Zaklali smo nekaj koz in smo se okrepčali. Tedaj sem bil poslal tovariša z zdravimi nosači na lov, sam pa sem ostal z bolnim osebiem v šoturu. Bilo je sredi decembra. Blizal se je božič. To je v tropskih krajih čas velikega deževja. In res se je vilo in le lilo brez nihanja. Strahoviti so zimsko-deževni dnevi sredi Afrike. Človek bi zblaznel od osamelosti in puščobe. Vsako jutro je bila v kolibi več centimetrov visoka voda. Črnci so bili vsi bolni, tako da ga ni bilo, ki bi bil šel z menoi vsaj na bližnji lov. Tudi v kolibi ni bilo več



# Podaljšaj si življenje!

«Smrt se umika!» je nekoč vzkliknil profesor Richet. «Toda ne brez boja», bi bilo treba še pristaviti. Moderna medicina in kirurgija ji s svojo veliko zaveznico profilakso izvija iz rok ko so, ki je v preteklosti tako bogato ko sila nevedno človeštvo. Kaj je bistvo profilakse? Čuvaj se bolezni, še preden te je napadla, predvsem bolezni, ki je na videz nedolžna, a zahrbtno pripravlja pot drugim. Ni pa važno samo čuvati telo pred propadanjem, marveč ga je treba krepiti in izpopolnjevati, da bo kljubovalo navalom, kadar pride čas preizkušnje.

Po svetu se silno mnogo govori in piše o profilaksi, delajo se velikanski načrti in morda ne bo odveč, če pogledamo koliko se jih je doslej uresničilo.

Evropci smo posebno po vojni na-

njem. Pretiplje mu vso njegovo duševnost in skuša prodreti čim delj v zdravstvene razmere njegovih prednikov. V nepriljeno prijazen pomenu izpiza iz njega zdravnik čisto kronološko ves potek nezdov in motenj, ki so morda dovedle do njegove bolezni. Od njega izve, kako se počuti, kako spi, je, ali opravlja dela z lahkoto ali s težavo, s čim se peča in kakšne so družinske razmere. Kdaj, kako in kje se zabava in kakšne skrbi ima. Po plohi takih in podobnih že več ali manj stereotipnih vprašanj, ki pa so za poznejšo preiskavo velikega pomena, ga odpelje v posebno raziskovališča. Tam ga v par minutah stehatajo, zmerijo mu prsni koš in druge dele telesa, preizkusijo refleksne gibe mišičevja in živcev in ugotove izdatnost njegove ob-

končana, ima «bolnik» v žepu posebno izpričevalo o svojih zobeh, izpopolnjeno z desetimi rentgenskimi fotografijami.

Nato ga sprejmejo specialisti za prebavila, ki mu pregledajo želodec, preiščejo čreva in ugotove množino in kvaliteto tolščice, ki se mu nabira pod kožo. To je jako važno, tako važno celo, da natančno zarišejo debelino tolščice plasti na posameznih delih telesa. Nadalje preiščajo pigmente, ki jih izločajo koža in mišičevje, kadar delajo. Zakaj od pigmentov je odvisno, s kakšno vztrajnostjo lahko človek dela. I-ta in iedvice sta še posebno privlačna organa za vedoželjne specialiste.

Kdor hoče slediti ameriškemu tempu, mora imeti izvrstna pljuča. Po pacijentovem prsnem košu razobesijo celo vrsto akustičnih in električnih instrumentov, ki avtomatično pokažejo stanje vseh poglavitnih dihalnih organov. Natančno mu izmerijo velikost in vsebino prsnega koša in končno množino zraka, ki ga predihava. To izmerijo z nekakšnim aparatom, ki je podoben plinomeru, kakršne postavljajo plinarne svojim odjemalcem. S tem «respirometrom», kakor se aparat imenuje, je zvezana cev, ki jo vzame pacient v usta in skozi njo normalno diha. Kazalec na merilcu neposredno pokaže, koliko litrov zraka človek vdiha in izdihava. Pri enem vdihu znaša količina zraka 4 in pol do 5 litrov. A bolj važno je največja množina, ki jo more vdihavati človek, kadar dela s polno paro. Tudi to ugotove. Brez rentgenovih žarkov seveda tudi tu ne gre in po končani preiskavi je pacient zopet bogatejši za par interesantnih posnetkov svojega meha. Končno prodoro rentgenovi žarki še v globino njegovega srca in pretipljejo vsako žilo in žilico. Roke in noge mu uklenejo v nekakšne z rakom napolnjene zapetnice, ki so s cevmi priključene na merilne instrumente, kateri zabeležijo ali pa celo zarišejo pulz, bitje srca in pritisk krvi v žilah. Odvzamejo mu nekaj krvi, ki jo v laboratoriju preiskujejo v treh smereh: fizično, kemično in bakteriološko.

Sedaj je pacient rešen. Na poti skozi vsa opisana in nekatera neopisana preizkuševališča si je nabral celih 15 velikih, do poslednjega kotička popisanih in porisanih pol, ki jim sledi informativen uvod in za zaključek: navodila o splošni higijeni.

Značilno in presenetljivo je dejstvo, da v vsem poročilu ni niti besede o tem, kako naj se abonent zdravi, kaj naj naredi in kaj opusti, da se bo ta ali oni organ popravil, oziroma še bolj razvil. Način zdravljenja izdelajo šele naknadno posebni zdravniki na podla-

gi poročil posameznih specialistov, ki so abonenta pregledali.

Medtem pacient lahko doma študira popis svoje psihopatološke zgodovine in bodočnosti svojega zdravja; nekakšno pridigo, iz katere izve, da polnega zdravnika praktično ni, da pa eksistira nebroj različnih sredstev, ki ga lahko popravijo.

## Razdelitev v bolniške razrede

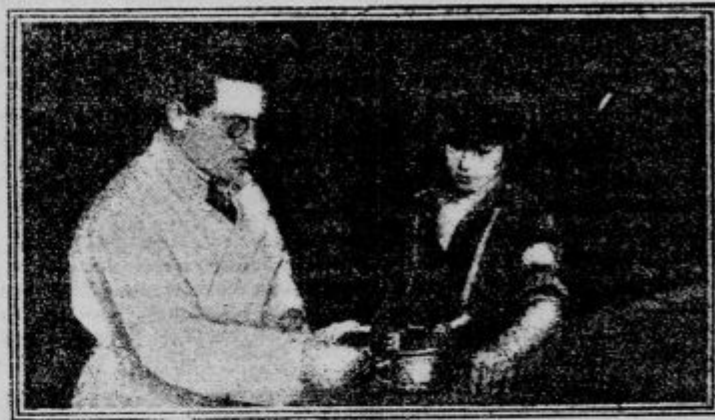
Na podlagi izstavljenih izpričeval uvrste nato pacienta v enega izmed bolniških razredov, ki jih je 6.: A, B,

jedi, ki bi bila pacientu posebno pri- merna.

## Socijalni in finančni rezultati instituta

Institut si je v kratki dobi svojega obstoja pridobil pravi dober glas; vsak pacient je bil v njem deležen nebroj dobrot.

Treba se je zavedati, da človeški organizem že v kakšnih desetih letih, potem ko je dozorel, začne zopet pešati. Torej se začne doba pešanja že neko-



Merjenje pulza in pritiska krvi v žilah.

C, D, E, F, kjer vladajo različni zdravstveni predpisi. Na primer A: Zdravje brezhibno. Te črke navadno ne dobi nihče. B: Malenkostne fizične napake; treba paziti na način življenja... F: Takoj prenehati z delom, pacient mora nemudoma v trajno zdravniško oskrbo. Vsak razred ima posebne zdravstvene predpise, po katerih se morajo pacienti ravnavati.

Po tej klasifikaciji pošljejo abonentu na dom (seveda strogo zaupno) opis njegove bolezni in navodila, kako naj se zdravi. Za primer vzemimo par odstavkov iz navodil, ki jih je prejel nek J. S. iz Filadelfije, star 58 let.

«Dobro bi bilo, da bi bila vaša očala narejena za gledanje od blizu. Sedanja niso popolna in mislimo, da bi se dala zboljšati... Vaše stanje je v splošnem dobro, razen kar se tiče soli. Sol sicer pri vas ne igra bogve kakšne vloge, vendar bi bilo dobro, da jo uporabljate čim manj, kar bo jako ugodno vplivalo na vašo prebavo. Telovadbo gojite prav zmerno... Opomba, ki smo jo vam dali, se tiče infekcije v ustih. Kadar boste to odpravili, vas bomo lahko pomaknili v višji razred. (Mož je padel že v razred «D»).

Pismu so pridejani številni rezultati, fotografije in diagrami posameznih preiskav. Kljub temu, da so pisma zasnovana v čim bolj udobnejši obliki, vendar se ravna tudi zdravnik, ki ga pacient najame, neposredno po njih. Pismo se končuje z natančnim navodilom, katere jedila so abonentu primerne in katerih naj se čuva. Nazadnje na- še sledi par priporočenih zdravilnih

med 20. in 30. letom. Vendar pa izgu- bi človek del življenske sile že kot otrok, pravijo da z 10. ali 12. letom. Največja delazmožnost se razvija pri človeku nekako z 18. letom in proti 40. spet pojenja. Fizično torej spada človek med najslabše zgrajene stroje, ki prav hitro dodelajo, zastare, odpovedo in jih je v tej kratki delovni dobi prav težko amortizirati. Zato je jako pametno, da napravi človek vsaj vsako leto enkrat temeljito bilanco o sta-



Radioškopijs

S pomočjo rentgenskih žarkov se projicira pacientova notranjost na zaslonko, na kateri se pokažejo vsi načeti deli organizma.

nju svojih telesnih moči, da more presoditi, kdaj bo njegov stroj dotekel, kdaj ga bo treba potegniti od dela, do kdaj bo moral biti amortiziran.

Tisoče in tisoče ljudi hodi dan za dnem na delo z mirno zavestjo, da jim ničesar ne manjka, da je njihov organizem nepokvarjen. Toda med deset tisoči, ki so jih prilike zanesle v institut za podaljševanje življenja, jih je bilo prav malo med njimi, ki so se jim domneve skladale z resnico. Statistika, ki jo je objavil institut, pravi, da je bilo med vsemi dosedanjimi preiskanci 53 odst. ljudi s pokvarjenim vidom, delno pohabljenih jih je bilo 41 odst., ploskonogih 21 odst., ljudi s srčnimi napakami 16 odst., z notranjimi krvavitvami, 12 odst., z izpuščaji in ranami 23 odst. in z nabrekli žilami 26 odst. Toda statistika v resnici ni tako obupna, kot izgleda. Tu gre le za bolezni, ki niso nevarne, za bolezni, ki šele v poznejši dobi toliko oslabe organizem, da pripravijo v njem ugodna tla za usodnejše katastrofe, ki v poznih letih človeka uničijo. Z eno besedo: tu so omenjene le take bolezni, brez katerih bi se povprečna življenska doba lahko povečala. In z zadoščanjem ugotavlja poznejša statistika instituta, da je 60 odst. pacientov iz zgornje statistike ozdravelo, ker so se ravnali po navodilih institutovih zdravnikov.

ki je kmalu zaplapolal, nam je zopet oživil žile.

Ko je ob petih burja prav tako naglo ponehala kakor se je bila naglo dvignila, smo ugledali na jugu pet šotorov in velike črede ovac in jakov; v njihovi bližini so se brez strahu pasli divji osli. Naslednjega dne smo se vrnili proti jugovzhodu. Veter nam je pihal v hrbet in Rabsang in Taši sta morala zaustavljati sani, saj jih je hotel veter sam potegniti. Potem smo si privoščili dan počitka. Pri nomadih smo kupili ovco, nekaj surovega masla, mleka in mošnjo tobaka. Tobak se nam je posebno prišel, ker sta moja moža v poslednjih dneh kadila — jakov gnoj.

Sven Hedín v »Transhimalaji«.

GOSTILNA FAJMOŠTER, SV. PETRA NASIP

priporočila za praznike nova in stara vina:

|                     |          |
|---------------------|----------|
| Portugalska nova    | Din 16.— |
| Otelo za slabokrvne | „ 11.—   |
| Stajere             | „ 12.—   |
| Bizele              | „ 14.—   |
| Rizling             | „ 15.—   |
| Burgundec           | „ 20.—   |

KDOR OGLASUJE, TA NAPREDUJE



Merjenje kapacitete pljuč

Kazalec na respirometru pokaže, koliko litrov zraka človek vdiha in izdihava.

vajeni, da pri vseh novotarijah najprej pogledamo v Ameriko in če zapazimo, da so tam papirnate projekte že kako realizirali, tedaj šele se dokopljemo do spoznanja, da je načrt res nekaj vreden.

To pot nam pogled v Ameriko odkriva grandiozno sliko združitev znanosti in dobrodelnosti z namenom, da olajša človeku težko pot mimo milijonov nov zahrbtnih bakterij, ki mu strežejo po življenju. Ogledali si bomo

## institut za podaljšanje življenja.

Bilo je l. 1913, ko so v 45. aveniji Newyorka otvorili »Life Extension Institute« (institut za podaljšanje življenja), ogromno skupino zgradb, bogato opremljenih z vsemi potrebnimi instrumenti. V institutu deluje cel štab zdravnikov, tehnikov in bolniških strežnikov. Institut si je nadejal visoko in naši dobi res odgovarjajočo nalogo čuvati in utrjevati zdravje milijonarjev prav tako kakor zdravje poslednjega težaka. V kratkem času svojega obstoja je institut dobil mnogobrojno klijentelo, ki se da opredeliti takole:

V prvi skupini so abonent, ki plačujejo letno 20 dolarjev in dobe s tem pravico do enkratne vsesplošne, temeljite zdravniške preiskave, a poleg tega imajo pravo za specialno preiskavo vsake tri mesece. Pri vsaki preiskavi dobe abonent zdravniško izpričevalo s potrebnimi higijenskimi navodili. Potem so oni ljudje, ki so pri tej ali oni z institutom pogodbeno vezani zavarovalni družbi podpisali zavarovalno polico v namenu, da iz svoje smrti skujejo kapital za ostale. Agenti zavarovalnih družb, ki imajo pogodbo z »Life Extension Institutom«, igrajo namreč vlogo neke zdravstvene komisije, ki dovaja institutu vedno nove abonent. Največ zaslug pa ima institut za tretjo skupino, ki jo tvorijo po večini mali ljudje: uradniki, trgovski in industrijski nameščenci ter delavci. Za te veljajo v institutu posebni tarife, ki so prilagojeni dohodkom posameznika.

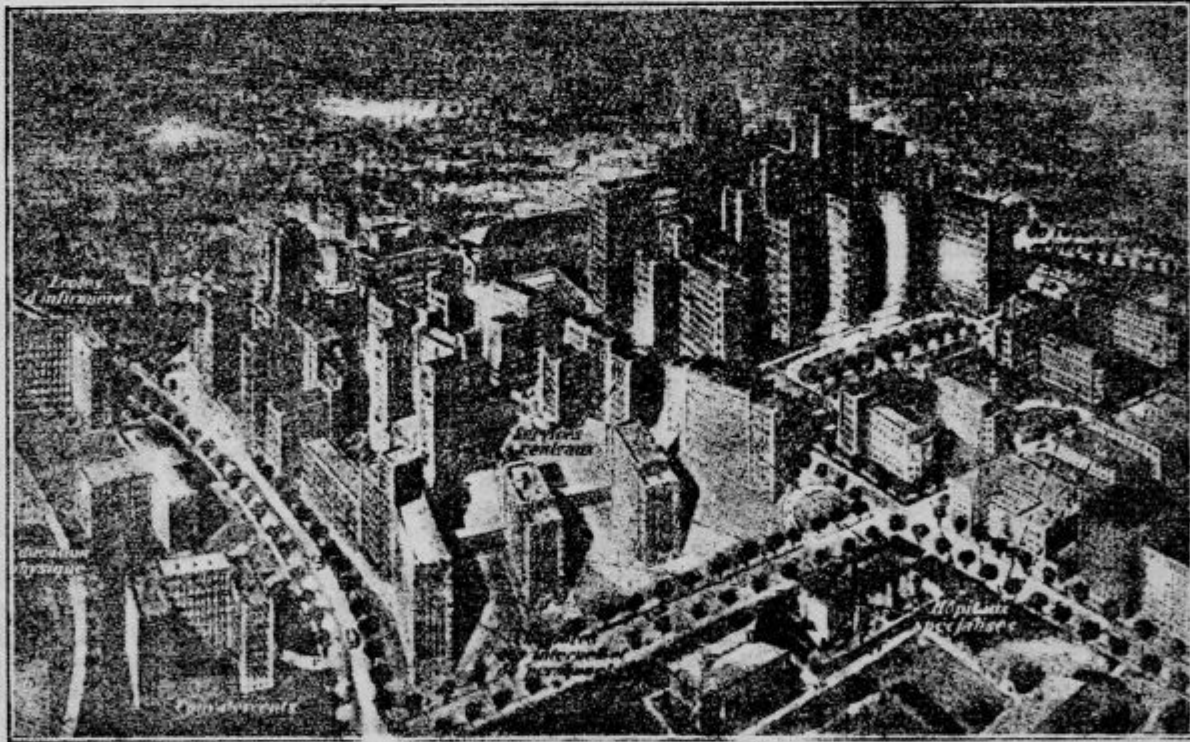
## Prvi korak

V institut pride recimo človek, ki je navidez povsem zdrav. Najprej pade v roke zdravniku, ki skuša predvsem najti različne psihološke in druge momente, ki bi utegnili biti v kakšni zvezi s pacientovim zdravstvenim sta-

čutljivosti. Specialisti za očesne in ušesne bolezni mu preizkusijo vid in sluh.

## Pri specialistih

Potem roma pacient skozi tretja vrata v dvorano, ki je podobna nekaki reviji lobanj, posebno čeljusti. Sprejmejo ga zobozdravniki in zobotehniki in mu temeljito preiščejo ustno duplino in zobovje. Američan zahteva močnejše in zdrave zobe; škrbast človek je v Ameriki revež, zakaj na intaktno zobovje polagajo tam še neprimerno večjo važnost kot pri nas v Evropi, kjer so šele zadnje čase začeli temeljito gledati na zobe. Ni namreč dvoma, da je slabo zobovje povod neštetim motnjam v ostalem organizmu in zato jim pridemo najlažje v okom, ako posvečamo primerno pažnjo že njihovemu izvoru, to je zobem. Zato je preiskava skrajno natančna in dolgotrajna. Od vseh strani presvetijo pacientu usta z rentgenskimi žarki in ko je preiskava



Institut za podaljšanje življenja v Newyorku

je mesto 20- in večnadstropnih nebotičnikov, kjer so nameščene posamezne klimke in preizkuševališča. Institut bo popolnoma dograjen prihodnje leto in bo stal okroglo 2 in pol milijarde Din. (Slika po »Je sais tout«.)

Tudi njega so privedli. Vsedel se je pred vhodom v šotor in je izprožil roke po zemlji kakor mačka, kadar preži na plen. Pogledaval je zdaj mene zdaj sveče. »Je-li to lepo?« sem ga vprašal nekajkrat. Toda deček ni črnil besede. Še z očesom ni trenil, čeprav je takisto prejel božični dar. Ko je slovesnost minila, je urno vstal in odšel k svojim najbližjim rojakom; za nič na svetu ni hotel več spati v našem taboru. Ko se je naslednjega dne malce iztreznil, je dejal, da je že marsikaj doživel, a tako čudovitih reči še ne. Zaman smo se trudili in ga preselili z obeti, proseč ga, da bi nas še dalje spremljal. Urnih neg je popilhal domov.

Ko je ugasnila poslednja sveča, je vsak poiskal svoje ležišče. Tsering mi je bil prinesel obilo žerjavice pod šotor, a jaz pa sem vzel sveto pismo, prebiral stare zgodbe in mislil na svoje mile in drage doma na severu. Tako mi je minila sveta noč v tibetski puščavi.

Naslednji dnevi so bili vetrovni. Ustavil smo se v Ngantse-tso-u, kjer smo nameravali ostati nekaj tednov. Robert in Mohame- Iza nai bi ostala s karavano v stalnem taborišču, jaz pa bi meril globino jezera, ki je bilo pokrito z debelim ledom in risal karto njegovega obrežja. Naredili smo si majhne

sani, ki naj bi jih vlekle dva nosača; postelje, šotor in hrano za deset dni bi morali primesti za nami Ladačani.

Zavil sem se v ovčje krzno, sedel na sani in komaj sta jih bila moža potegnili, že so tekale kakor po loju. Sani so kar poskakavale čez razpoke in struge, tako da si je morala moja »vprega« posteno brusiti pete. Zdalj pa zdaj je briznila voda skozi razpoke in takoj zmrznila v obliki več metrov visokih ledenih sveč in zvonov. Ki jih je porušil že rahel udarec, kakor da bi bile iz pene.

Meril sem jezersko globino skozi osem lukenj, ki sem jih bil navrtal v led; največja globina je merila 9,8 metrov. Pri tem delu mi je minil dan, in ko je zašlo solnce za rdeče oblake, je pritisnil tak mraz, da sem raje krenil peš po jezeru. Okoli nas je ležala pusta in hladna ledena ploskev; razen naših korakov ni bilo čuti nikakega glasu.

Naposled smo prišli k nekemu ritču na obali, ki smo ga bili že v naprej doleteli. Tu smo se stisnili pod skalo in čakali nosačev, med tem ko je Rabsang zbiral kurivo. Ko je naš ogenj že veselo plamenel, je dojezdila četvorica in nato še ostala petorica nosačev. Na štirih mestih obale so vzplameli ognji; to je pričevalo, da nas obdajajo nomadi.

Potlej smo krenili dalje proti severo-

zahodu. Nепrestane burje so pomele led, da je bil povsem gladek, a temno zelena ploskev se je videla z daljave kakor odprta voda. V sredini poti nas je zadržala poldrugi meter široka razpoka, naposled pa smo vendarle našli prehod čez led, tako da smo naredili most iz sani.

Na pristanu je pasel pastir čredo ovac. Ko je opazil, da se mu približuje deseterica ljudi, je preplašeno pobegnil. Spet smo zbrali nekaj kuriva. Bila je Silvestrova noč. Ondukaj smo postavili svoje stoto taborišče.

Na noveza leta dan smo zavili na jugovzhod. Dan je minil v merjenju globine, brez posebnih doživljajev. Zvečer pa je zabučala silna burja in gosta megla je pokrila okolico; nisem mogel razumeti, kako sta lahko moja nosača, ki sta zbirala kurivo, sploh našla pot do šotora. A prišla sta kakor senci drug za drugim in si naredila iz vreč, sani in ponjave nekako trdnjavo zoper mraz. Potlej pa sta se tako stisnili k ognju, da jima je plamen segal skoraj k obrazu. Bila sta dobre volje; poznalo se je, da jima neprijetna noč ne more do živga.

Tudi naslednjega dne so bili silni meteži. Led je bil ščrbast kakor da bi bili valovi raztrgani; strmi bokj ledu so bili

obrnjeni v severovzhodno stran, koder je pihal veter. Moja nosača sta morala riti skozi sneg kakor sneženi plugi, mene pa je prah jezerske soli tako rezal v obraz, da sem komaj dihal. Naposled je postal veter tako močan, da je podrl nosača in prevrnil sani. Obstali smo v vrtincu same soli.

Komaj smo bili malo prišli k sapi, že je vihar navalil znova in zgrabil moje sani ter jih z menoj vred ponesel kakor jadnico daleč po jezeru. Tako sem odrevenel od mraza, da se nisem mogel niti ganiti. S strahovito hitrostjo me je nosilo v smer proti mojemu glavnemu taborišču. Vendar pa nisem prispel tako daleč, zakaj sani so se v neki razpoki prevrtnile in sem se prekopal na sneg.

Kmalu je bil pri meni nosač Rabsang in sva brž drug drugemu otepla sneg s krožna, obličja in rok, potlej pa sva krenila nazaj. Ali noben ni vedel, kako daleč morava hoditi, da prideva na bližnjo obalo. Redkokdaj so se mi zdele ure tako neskončno dolge kakor na tavanju po leu Ngantse-tso-u; vrhu tega je veter nosil cele oblake soli. Vsa trojica smo bili bolj mrtvi nego živi. preden smo dospeli na obrežje in našli ondi zavetišče pred burjo. K sreči je bil blizu kup jakovega gnoja, ki smo ga hvaležno pobrali in si z njim zakurili. Veseli ogenj,



## Narodno zdravje je narodno bogastvo

Velike zasluge, ki si jih je stekel institut za narodno zdravje v Ameriki, je privedlo urad za zaščito delavstva na misel, da bi bilo treba izvesti prisilno aboniranje vseh ameriških industrijskih delavcev in nameščencev v "Life Institut". Predsednik tega urada, znani državnik Hoover, je zastavil v borbo za doseg tega cilja ves svoj vpliv in upa, da se bo ta velevarna načrta skoraj uresničila. Delodajalci so do mala vsi na njegovi strani, zakaj s sistematičnimi zdravniškimi preiskavami odpadde toli nadležno izostajanje delovnih moči vsled nepredvidenih bolezni. Zmanjšajo se bolniške podpore in posredno s njimi tudi zavarovalnice. Produkcija se zveča in narodno blagostanje naraste.

«Pomislite, da je v Ameriki 6 milijonov delavcev inženirskih in bolniških, na katere ne polagajo nobene pozornosti; da nosi 25 milijonov ameriških nastavlencev sicer bele zobe, ne da bi se zavedali, da v notranjosti belih zob tiče klice gnitja; da je v državi 30 milijonov ljudi; ki so dalekovidni in kratkovidni. Vsi ti milijoni načetih življenj se dajo rešiti kadar bo izvedeno prisilno aboniranje. In tedaj bo Amerika tudi v pogledu narodne moči prednjačila vsem državam na svetu.» (Iz poročila ameriškega urada za zaščito delavstva.)

## Beseda naši mladini

Pod tem naslovom je objavil pred kratkim Arthur E. Grix (New-York) v znani berlinski sportni reviji »Der Leichtathlete« članek, v katerem replicira na izvajanja sodravnika te revije, ki se je oglašil z zahtevno, naj bi se mladina od 14. do 18. leta izločila iz vseh sportnih tekmovalni. Mi Slovenci smo se tudi vrgli na sport in smo dosegli na tem polju nekaj povprečnih uspehov. Ampak zgodilo se nam je kakor svojčas primitivnim narodom, ki so prihajali v dotiko z evropsko kulturo in civilizacijo, dovzetni so bili predvsem za senčnate strani te civilizacije. Tako se je lep del naše s sportom se ukvarajoče mladine oprijel nelepih pojavov v sportu, zamerjalajoč pri tem pravi smoter in cilj sportnega gibanja. Zato bo utegnila naša mlada generacija s pridom prečitati mnenje in misli ameriškega sportnika:

Nedavno sem čital v »Leichtathlete« članek, v katerem postavlja pisec zahtevo, naj bi se mladina od 14. do 18. leta izločila iz vseh tekmovalnih borb. Kot vzrok navaja, da se mladostni tekmovalci zastrpajo s hvalisavljenjem in laskanjem; nedostale jim notranje zrelosti, da bi se upirali izrazom priznanja in pohvale. Iz dneva v dan gledajo na priznanja publike, ob nedeljah pa srebljajo znova sladki strup. Članek se je končal z vedno učinkovito kritiko: Proč z vsem amerikanizmom iz območja naše mladine! — Avtor je torej mnenja, da so taki nedostatki proslavljanja mladine, kakor jih je naslikal v svojem članku, običajni v Ameriki.

V resnici je povsem drugače. Američani proslavljajo sportni uspeh bolj kot katerikoli druga nacija, toda po ovciji postane kanona »pet človek, in to kaj hitro. V Ameriki ne ravnamo s sportnim slavljenjem v osebnem občevanju prav nič drugače kot s komursbodi. Švedskemu prestolonasledniku so ob njegovem prihodu v Ameriko klicali fotografije: »Snamite močnike!« in ko si je predsednik Coolidge ob priliki godovanja odrezal pred fotografsko kamero kos potice, mu je vse klicalo: »Večji komad!« — Oba sta se seveda pokorila. Saj drugačnega pametnega izhoda ni. Kdor se pokaže afektiranega, se osmeši, in je pri masi že opravi. Zakaj se kaže nemška mladina v luči, kakor jo je prikazal avtor članka? Ker jo je tako napravila masa, ki ji je spoštljivo občudovanje tako zvanih veličin politična tradicija. Torej namesto napadati mladino z očitki, bi bilo boljše obrniti se na maso s prošnjo, naj mladine ne kvari, domišljavce bi bilo treba opozoriti in jim vedno znova predočevati, da brzina rok in nog ne zamaši gotove praznote v možganih. Toliko o amerikanizmu, ki se ga gotovo ni studiralo na viru.

Največjo krivico pa bi zagrešili nad mladino, če bi hoteli spraviti uspehe 14- do 18-letnih s tega svota. Ali ne velja, kar se je reklo o telesnih zmoglostih tudi za duševne? Ali ne utegnajo tudi zgodnji duševni uspehi kvarno vplivati na mladino? Ali bi hoteli pogrešati, kar so napisali kot 18-letnik Goethe, Schiller, Keats? — Za telesno zmoglost že dolgo ne drži več, kar je v nekdanjih časih veljelo, da ji je počasno dozorevanje pozor; naša doba postavlja take zahteve, da se tudi v sportu, zlasti kjer se zahtevajo gotove spretnosti, ne more nikoli dovolj zgodaj pričeti s treningom.

Oče Lenglen se je po cele ure ukvarjal s 8-letno Suzano, da ji je vtisnil finese tenisa; in kot 16-letna je v Wimbledonu zmagala. Njena naslednica, Helen Wills, je prestala isto otroško šolo, zato pa je tudi s 17-timi leti postala ameriška prvakinja. S 16-timi leti je potekala Angležinja Betty Nuthall bivša prvakinja Mallory, a

René Lacoste je že bil teniško čudo Francije, ko je šel hoditi v šolo. Američan Richards je dosegel s Tildenom ameriško prvenstvo v dvoje, ko mu je bilo 15 let. Drug Američan, Bobby Jones, ki je sedaj v drugo dosegel v težki borbi angleško prvenstvo v golfu, je prvič zmagal, ko mu je bilo šest let. Samo trajna vaja v otroški dobi ga je privedla do te višine. Znano je, da pričelje akrobacije in pianisti z vajami pred 18-tim letom. Skok ob palici ni nič drugega kot akrobatika. Kanadske veslače Wrighta je njegov oče, ki je trener na neki univerzi, pripravil že kot dečka na sportno kariero. Tačas najboljša plavalca New-Yorka na kratke proge, Kojač in Rudd, imata 15 oziroma 14 let. Prvi je pred kratkim potekel svetovnega prvaka Weissmüllera in je dosegel ameriško prvenstvo. Vse ameriške plavalke so že pred svojimi 18-timi letom sportno popolnoma razvite. Gertrud Ederle je startala na olimpiadi s 16-timi leti. Najmlajši člani Women Swimming Association imajo po štiri leta in se aktivno udeležujejo tekmovalni. Frank Hussey je kot dijak tekel v štafeti 4x100, ki je v Parizu postavila svetovni rekord, drug dijak, Barnes, je dosegel svetovno prvenstvo v skoku ob palici. Dijak Meredith je zmagal v Stockholmu na 800 m pred najboljšimi iz vsega sveta. Ti uspehi niso tvorili viška v njihovih karierah, temveč so jih pozneje še prekosili. Tudi v trajnostnih naporih je mladina v zadnjem času pokazala izredne uspehe. Edini, ki je v trdi borbi preplaval Katalin kanal pri Kalforniji, je bil 17-letni Kanadijec Young. Vierkötterja je v jezeru George premagal mladenič, ki se je, odkar je shodil, uril v East Riverju.

Miles, 18-letni maratonski tekač iz Skotske, je potekel znanega in izkušnega Pinca Stentosa in je postavil nov svetovni rekord. Veterani Duffley, Sheppard in Wefers so z velikim uspehom trenirali svoje sinove, ko so ticali še v otroških čevlji.

Naša doba pripada mladini. Prišli smo do spoznanja, da moramo zgodaj, zelo zgodaj pričeti, da nas drugi ne prehitijo. In v takem času pride nekdo pa reče: Sportni talent se odkrije šele z

18 letom. Človek, ki s 16-timi leti ne zna preko povprečnosti sprintati, se tega ne bo nikoli naučil. Tudi če se ne pokaže takoj velik uspeh, kakor pri kakem Walkerju, ki je z 18-timi leti postal olimpijski zmagovalac, se vendar talent pokaže že v deški dobi. Dečki ne pričnejo nikoli dovolj zgodaj z lahkoletskimi vajami, vse drugo odvdi od njihovih učiteljev.

Pri tem zgubi sport kot odlični vsak pomen. Moramo si biti na jasnem, kaj hočemo: sport kot borbo ali kot odličje. Eno izključuje drugo. Če hočemo doseči uspehe, jih moramo pri ogromni konkurenci doseči samo s trdim delom, pa naj se telovadci in drugi idealisti zaradi tega razburjajo ali ne. Pri poslednjih angleških prvenstvenih tekmovalnih smo spet opazili, da se pojavljajo ljudje, s katerimi si nihče računal, in da odpadejo drugi, s katerimi se je računalo. Potrebujemo mnogo dobrih ljudi in bi morali biti v stanju, da odkrijemo talente že v šoli in pospešimo njih razvoj, predno se porazgubijo v javnem življenju, v delu, v zabavah, ne da bi imeli niti polno o svojih telesnih sposobnostih.

Ne moremo pa vdihniti 16-letnemu sportnemu navdušenju, če ga pustimo čepetati na zapah. Hrepenenje po uspehu je razvito v vsakem normalnem človeku, celo v idealni duši telovadca, ki imenuje lahkoletstvo »ljudsko telovadbo«, pri čemer kaže že označba »ljudska« na to, da je ta vrsta telovadbe zares ljudska, torej splošnosti v bistvu mnogo bližja nego orodna telovadba. Mladina se mora boriti, da doseže uspeh in mi se moramo potruditi, da jo razumemo z vsemi njenimi slabostmi. Tedaj pa nam bo lahko domišljavce osmešiti. Enostavno se ni treba zmeniti za nje, pustiti jih ob strani, namesto da bi z glasnim hvalisavljenjem drveli za njimi. Isto velja za odrasle.

Zabavljanje nad razvadanimi mladino traja že, odkar obstoji svet, in vendar se je v splošnem preobrnilo vse mladino v prid. Značilno je le, da najdemo zabavljače v vrstah onih, ki se v lastni mladosti niso odlikovali z bogvekakimi uspehi. Odvzemimo mladini borbo, pa bomo mogli zaboležiti nazadovanje na celi črti. Bodoči mojster se vzgaja v mladosti!

## Vsako jutro štiri vežbe!

Vsako jutro, in vsakdo! Prav vsakdo bi moral vežbati vsako jutro, ko vstane, te štiri vežbe, brez ozira na starost ali spol, prav vsakdo, matrona ali častiti oča, dekle ali mladenič ali šolsko dete. Samo pet do deset minut potrebuješ za te 4 vežbe, in — v zunanjih, zlasti v ameriških okrepčevališčih so se s'ajno obnesle. (Kakor znano, je Amerika v zdravstvenem pogledu daleč pred zapadno Evropo — h kateri mi niti ne spadamo — in je uprav vzorna!)

Kdor izvršuje te štiri vežbe res vsako jutro, prav vsako jutro, poleti in pozimi, bo prav kmalu, že po enem mesecu in morda že preje sam na sebi občutil, kako odlično vplivajo te vežbe na ves organizem, kako odpravljajo nervoznost in kako gine pred njimi utrujenost, mesto njih pa prihaja svežost in elastičnost.

Obča navodila: Prvi pogoj je sveži zrak. Vežbaj torej bodisi na prostem, ali pa vsaj pri odprtem oknu (vendar ne v prepihu). — v pravkar popolnoma prezračen sobi tudi lahko vežbaš, pa ne bo nikdar tako dobro, kakor pri odprtem oknu. Nič ne de, če je zunaj 10-20 Celzija minus! Če vežbe pravilno izvajaj, ti bo pri najhujšem mrazu toplo! Najbolje je, če si gol, gola, ali pa prav lahno obločen. — ena, v nočni obleki ali pa v telovadni. Vežbaj zjutraj ko vstaneš, (ne pozabi odpreti okna, zlasti ne zjutraj, da ne vežbaš v porabljenem zraku spalnice!) Vežbaj s praznim želodcem in praznim drobom. Najbolje zjutraj, ali pa tudi pred večerjo, ali če večerjaš ob 19 in ležeš okrog 20, vežbaj preden ležeš.

Vsako bi moral absolvirati te vežbe vsak dan, redno. To te ohrani svežega, odpornega, gibčnega v visoko starost. V vsakem oziru. Vežbe za pridobitje in razvoj miškulature niso potrebne za nas povprečne in poklicne ljudi. Ročke, ekspanderji in drugo orodje je zato priporočljivo še le v drugi vrsti, za druge svrhe. Najpotrebnejše nam je pa, da

vsak dan redno pregibljemo in obdelamo vse svoje notranje organe in zleže, da nam pri mestnem življenju ne zakrčijo. Srce, pljuča, prebavila pri nas še premalo delujejo, zato tudi na starost ne bodo ti organi mogli vršiti svoje naloge, da obdržijo telo zdravo. Zato te organe vežbaj!

### Prva vežba:

Postavi se neprisiljeno noge nekoliko narazen. Potem nagni telo, s pregibom v pasu, kolikor mogoče daleč desno,



Slika 1.

— ne da bi koleno upognilo! — in sezi z desno roko ob nogi kolikor mogoče globoko. Levico pa tačas skrči s pestjo pod



Slika 4.

pazduho. Obenem globoko vdihaj. Na to nazaj izdihaj, in isto vežbo na levo stran. Tako na vsako stran po desetkrat to traja 1 do 2 minuti. Potem ravno tako dolga pavza.

Po tej vežbi pride druga, ki je obenem prav zabavna. Imenuje se »drvarska« vežba. Iz stoje, kakor preje, se vzpni ali stegni in dvigni roke nad glavo. — roki sta speti — obenem pa globoko vdihaj in napolni vsa pljuča s svežim zrakom. (Gib se izvrši z napenjanjem vsega mišičevja, vendar naglo; — dihaj!) Na to pa udri, kakor da si drvar in da cepiš drva in da sta speti roki rezilo



Slika 2.

sekire, udri s stegnjenima spetima rokama z naglim in energičnim udarcem in obenem se skloni v pasu ter celo gornje telo vrži naprej, — nogi ostaneta iztegnjeni v prvotni stoji, — tako da sežeš z rokama med kolena in daleč nazaj. (Gl. sliko!) Pri tem gibu pa seveda energično izdihaj!

Tudi to vežbo ponovi vsak dan desetkrat, — traja 1 minuto! Na to minuta pavze, tačas se mirno vsedi, odpohaj, ne delaj ne telesno ne duševno v tej minuti, popolnoma počivaj!

Na to tretja vežba. Lezi na tla, na hrbet, — lahko si kaj podložiš, kobrc ali

rjuho, ne pa blazine! Globoko vdihaj in ko izdihaj, dvigni nogi, ne da bi jih v kolenskih skrčih, in jih prekobali čez glavo, dokler se s prsti ne dotakneš tal. Gl. sl. 4.

Potem polagoma zopet nazaj. Osemkrat, do desetkrat, 1 do 2 minuti. Na to prav tako dolga pavza.

Končno četrta vežba: Globoko dihanje! To je ona najvažnejša gimnastičnih vežb. Pljuča izmenjavajo pline, —



Slika 3.

dušik ven, kisik notri. Kri pridobiva potrebni kisik le z dihanjem. Pljuča dajejo organom, kar potrebujejo!

Sistematično globoko dihanje je tudi najboljše sredstvo, če ne moreš spati, ali če si nervozen, nervozna. Globoko dihanje se je izvršno obneslo pri nevrasteniji in nervozni oslabelosti meščana. Vsako jutro in vsak večer se vstopi pred odprto okno in globoko dihaj!

Izvrši to vežbo tako-le: Drži se neprisiljeno, roki upri v boke, glavo nekoliko nagni nazaj, nato vdihaj skozi nos počasi, globoko, napolni pljuča! Prsni koš obenem vzhobi! Ko si se napihnil, zadržaj sapo, izprva do pet, potem do deset sekund. Potem energično izdihaj skozi usta. Dobro je, če pri izdihavanju roki, sedaj navzdol stegnjeni, skrčiš (v pest), se obenem nekoliko dvigneš na stopalu (prstih) in trebih energično zožiš. To delaj vsako jutro 5 do 10 krat.

Tako delaj vsak dan, ali vsak večer, gotovo pa vsako jutro. Videl boš kmalu in čutil sam na sebi, da bo vsako takšno jutro res — dobro jutro.

## Uganka „Sveta noč“

Ako čitaš črke po nekem redu, ki ga moraš razbrati iz slike, dobiš štiri stih, nanašajoče se na sveto noč.



|   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| E | I | N | N | E | I | O | B | Z | V | O | V | T | S | E |
| A | O | E | J | N | E | V | I | V | A | I | R | E | A | S |
| L | D | N | A | E | O | N | L | S | O | A | I | S | I | O |
| I | E | K | Z | A | E | N | L | E | U | V | K | P | Z | V |
| J | H | E | E | N | S | O | I | A | P | T | S | T | J | I |
| V | E | A | N | O | T | D | S | I | D | L | V | N | A | D |

## V Betlehemu

Opoldne smo se bili ustavili v neki dolini blizu vodnjaka kralja Salomona; imeli smo še tri ure do Betlehema, ki je ležal nekje za ovinkom hriba.

V nižini, ki je žalostna in zapuščena kakor vsa Palestina, smo videli kapnice, ki so nekoč zalagale z vodo poletno palačo kralja Salomona. V teku stoletij je vse izginilo: palača, vrtovi in drevje. Okoli vodnjaka ni drugega kot sama kamenita pustinja z bomo travo.

Blizu cistern se dviga mogočna razvalina s kvadratnimi zidovi in saracenski zidovi z obzidanimi nadzidki, ki so na vseh štirih vogalih vzbočeni v prav tako zobčaste stolpe. V bledem opoldanskem solncu, ki je počasi prodiralo skozi ilasto meglo, sta se videli dve strani tega zidovja rožnati, drugi dve — ležeči v senci — pa sta bili modrikasti. Ta samotna, žalostna, neskončna in visoka razvalina v golem, puščobnem kraju, je bila trdnjava velikega Saladina. Zgradili so jo več stoletij potem, ko je bila razrušena Salomonova palača. Majhen Araheca, skoraj otrok, ki je čepel na dromedariju, nas je pozdravil spoštljivo kakor šejke, potlej pa smo se s konji vred namestili v senci zidov.

Kmalu je prišlo v isto senco še dvoje

skupin, ki sta se razvrstili vzdolž zidu: Štirje grški duhovniki, ki so potovali zaradi arheoloških raziskav, so južinaš v travo; nekoliko dalje pa je bilo več maronitskih žena iz Betlehema, ki so prišle semkaj z otroci vred in prinesle s seboj ne vem kakšnih jedil in oranz.

Kako vzdržno in skromno je bilo danes solnce na orijentalnem nebu in kako melanholičen je ta kraj!

Bilo je ob treh — solnce se je naposled docela izmotalo iz jutranje megle in je jelo pripekati — ko smo po utrudljivi poti prispeli v Betlehem.

Po navadi, ki velja v teh krajih, smo se najprej utaborili pred vhomom v mesto, v majhnem olivnem gaju tik ceste, nato pa smo na konjih stopili na betlehemsko ulico.

Kakor v Hebronu, vidiš tudi tu same kamenite kocke, pokrite s kamenjem, da se zde, kakor da ne bi imele strehe. Ulice so ozke in temačne; kopa naših konj drsajo po velikem blestem tlaku. Na obrabljenih zidovih, ki so stari kakor Herod, so majhna, zelo redka obokana okna. — Ah!... Mognabi! — pravijo Sirijci, ki sede pred vrati in nas gledajo. Skozi ulice vidimo drugo stran planine, ki zapira

mesto, in po nji se vrste nešteti vrtovi in sadovnjaki, nžpenjajoč se s terasah do vrha.

Posebna mikavost Betlehema je lepota betlehemskega žena in njih noše. Bele in rožnate, s pravilnimi obličji, s črno tančico čez oči, nosijo na glavi visoko, smešno pokrivalo. ki je vezeno s srebrno ali zlato barvo. Jodič je v živih barvah in vezen v starinskem stilu, rokavi segajo pod komolca; preko je vržena halja, ki je navadno temne barve in sega do gležnjev. V teh starodavnih oblekah korakajo počasi in nekam zvišeno; spominjamo se, zlasti če nosijo v naročju majhne otroke, nekiki podob, ki smo jih tolikokrat videli. Zdi se ti, da na vsakem ovinku teh majhnih, temačnih ulic srečujemo Mater božjo — tako, kakor so jo slikali stari primitivni mojstri.

Vozovi Cookove družbe, izvoščki za turiste, napis v slabi francoščini. Naposled obstanemo na velikem betlehemskega trgu, ki ga na spodnji strani zapirajo resnobni zidovi cerkve Kristusovega rojstva. Tu stopimo s konjev. Na trgu so hoteli, krčme, trgovine po evropskem okusu. Tu je tudi postaja izvoščkov in zbirališče tistih ljudi, ki

izvršujejo obrt izkoriščanja popotnikov.

Varuhi cerkve so frančiškani. Vstop v cerkev in v votlino je dovoljen samo malim skupinam. Ko smo šli po samotanskem hodniku, smo srečavali ruske romarje, ki so odhajali s solzami v očeh, pa tudi bavarske turiste z neizogibnimi Baedekerji v rokah. Moj Bog, je — li mogoče, da se to vidi v Betlehemu? Mar je betlehemska cerkev res vsakomur na razpolago?

Cerkev se deli v tri dele: latinski, armenski in grški. Te tri skupine, tolikanj različne in sovražne druga drugi, opravljajo skupaj verska opravila; zato pa turški častnik s patrolio oboroženih vojakov venomer kroži sem in tja, da skrbi za red in prepreči spopade med kristjani različnih obredov.

Votlina je v spodnjem delu cerkve, v podzemlju. Po vsej verjetnosti je prav tu — kakor nas prepričujejo izza 2. stoletja po Kristusu — mesto nekdanjega hleva, v katerem se je rodil Kristus. V davnih časih je bil tukaj vhod v stari Betlehem; pred vhomom so si iskali zavetišča revni popotniki, ki niso imeli prostora v prenočevališčih.

V votlino vodi dvoje stonnišč: eno za Latince in Armence, drugo za Grke.

Ozka vrata so narejena iz belega marmora. Stene so vse skrhane in oguljene, saj se je na tem prostoru obrnilo milijone ljudi, ki že izza prvih stoletij krščanske dobe prihajajo semkaj v skupinah ali v procesijah. Votlina je razdeljena v več majhnih kapelic in kotličev, kjer stoje oltarji ali gore svetilke. Tu in tam vidiš kakšno revno sliko. Zaman iščeš starodavnega razkošja, zlato in veličastnost, to, kar te zasleplja v sinajski kripti; Betlehem je bil tolikokrat izropan, da je tu vse siromašno, skoraj v tistem stanju, kakor je bilo nekoč.

»Tukaj — le se je otrok rodil« — razlaga menih — »tukaj so ga zavili v plenice; tukaj so se mu poklonili kralji iz Jutrovega; tukaj sta bila voliček in osliček.« Raztreseni, zaprtega duha in mrtvega srca poslušamo, ne da bi slišali; že smo uprav nestrpni od želje, da čim preje odidemo odtod.

Tri cerkve nad kriptjo, kjer se ob istem času služi maša in polejo psalmi po raznih obredih in v sovrastvu do sosed, se nam zde banalne, pa najsij ta ali ona. V grški cerkvi, pred starinskim zlatim tabernaklom, nas trenutno zamika napol paganski prizor: zelo star duhovnik poje, zelo hitro poje z visokim, nosljivim glasom, zavrt



Charles G. D. Roberts:

## Jutro v srebrnem ivju

Veliki zajec je bil prečepel vso noč pod mlado jelko, ki ga je s svojimi gostimi, nizko visečimi vejami tako dobro branila viharja. Burja je brila na moč in ledeni dež, ki je klestil sumo, je zmrzoval že med tem, ko je padal. Drevesa, grmovje, sneg po tratah in jasah, vse je bilo odeto v dobel, kakor steklo trd in prozoren oklep.

Nepremično zdej v svojem zatišju, je zajec brezskrbno spal, zakaj v takih nočeh se nihče izmed njegovih zavratnih sovražnikov ni upal vstati z ležišča.



Ob jutranjem svitu je dež prestal in vihar je ponehal. V tej tišini se je začel mraz še bolj presunljiv. Na iztočnem obzorju so se jeli dvigati oblaki in redek, mrzel val zefranasto žolte in nežno rožnate svetlobe se je razlil po iskričah v samotni. Vsa šuma je vzplamenela v plapolajoči igri barv, ki jih ni ustvarjal ogenj, ampak mraz. Večjeje in bilje se je zdelo okiteno s krhkim bogastvom pravičnih opalov in kristalov.

Zajec je oprezno prilezel izpod jelke. Tanka, zmrzla vejica, ob kateri je pri tem zadel z glavo, je zarožljala na trdo snežno odejo. Tega zvoka, naj je bil sam po sebi še tako rahel, se je uhač tolikanj ustrašil, da je odskočil v zrak in se je ustavil šele več sežnjev od svojega skrivališča. Ves tresoč se je stal na mestu, opreza je velikimi zrkli na vse strani, vohalaje s smrčkom in plašno mehaje z uhlji sem ter tja.



Toda nobeden njegovih čutov ni mogel zaznati kake nevarnosti; z novim pogumom vred ga je obšla zavest, da je lačen. Nedaleč od njega so štrleli iz snega poganjki mlade brezice; oprezno se jim je približal po gladki površini, sedel na zadnje noge in jel grizljati. Toda — o j grenko razočaranje: večjeje in popje je bilo obdano z debelo ledeno skorjo! Obvohal je vejico za vejico, a povsod ga je čakal enako mrzel sprejem. Ves ozlovoljen je pokazal nehvaležni brezi zadnjo plat in

je odskakal proti drugi, ki je rasla onkraj jase, do petdeset sežnjev od njega.

Tedajci pa je zamrl, z glavo nepremično okrenjeno nazaj. Nekje zadaj v grmovju, iz katerega je bil pravkar prišel, se je nekaj zganilo. Samo sekundo je trajala napetost; nato je v brezumnem skoku planil skozi grmovje, da so se lomili ledeni kristali okoli njega in so žvenketaje padali na bleščeči sneg. Blazen od groze jo je v dir ubral mimo tihih dreves.

Izza steklenih vej se je tisti mah v dolgih skokih pripodila druga postava, bela kakor sneg, manjša od zajca in ne tako brza kakor on. Kratkonoogo, sloko in gibčno telesce se je premikalo kakor snopič jeklenih mišic. Vse na njem je izražalo neizprosno odločnost. Ljubkost dolgih, opreznih skokov je bila nepopisna. Trioglasta glavica z majhnimi uhlji se je končavala v črn, šiljast smrček, čigar tanke, privzdignjene ustnice so odkrivalle ostre bele derače. Očesca so kar sršala od krvolčnosti. Naj je bila živalica še tako drobna, vendar se je zdela neizbežna kakor usoda.

Kakih petdeset sežnjev daleč se je podlasica držala zajčeve sledi. Nato je zavila na desno. Izgubila je bila svoj plen izpred oči, toda poznala je njegov način bega in vedela je, da bo tekkel v krogu, dokler se ne vrne na prejšnji kraj.



Nekaj minut je ostala jasa prazna in mrtvaško tiha; mlrli soj zimske sijanje lučjo. Tedajci pa se je zajec spet prikazal, to pot na oni strani jase. Z majhnimi, medlimi skoki je kakor brez smotra kolovratil zdaj sem, zdaj tja, vidno upehan in iznemogel. Sredi jase je mahoma odrevenel. Trepetaje od strahu se je stisnil na sneg, z izbuljenimi očmi strmeč v tisto stran, kjer je bil pravkar planil iz gošče.

Trenutek nato se je pojavila sovražnica. Niti malo se ni podvzivala, čeprav je videla, da žrtve že čaka. Z ravno dušno odločnostjo se je podlasica blizala zajcu. Le njene čeljusti so se odprle in njeni ostri zobje so se zablašali v jutranji svetlobi.

Samo enega teh strašnih skokov je bilo še potreba pa bi bila žrtva na grlu. Tedajci pa je zajec zavekal — in prav tisti mah je iz višave šum udarila nanj temna senca. Obdalo ga je prhutanje mogočnih kreljuti, jekleni kremplji so se nalik kleščam zasedili v njegovo kožo. Že je čutil, kako ga dviga od tal. Zavekal je v drugo, obenem pa se je začel krčevito braniti; nenadno zaskok velikega kragulja je bil razbil ukletje, ki mu je jemalo moči.

Toda podlasica si ni dala kar tako ugrabiti plena. Kakor bela pušica se je zagnala naravnost v sfrtajoči pernat vrtnec. Pod eno izmed kreljuti, kjer je bil pernat oklep najbolj tenak, je zasedila ostre zobe, da bi se prijala. Kragulj je s preplašenim vzkrikom iz-

dril kremplje iz zajčevega hrbta in je kakor blazen usekal z njimi po napadki. Zajcu se je v tem posrečilo, da se je izvil in planil, ves krvav, a vendar brez hude poškodbe, pod varno zavetje jelovih vej.

Vzlic nedvomni premoči svojega orožja je bila ptica roparica v zelo neugodnem položaju. Podlasica ni niti mislila na to, da li odnehal, ampak je zvila svoje telesce tako, da je kragulj s kremplji ni mogel doseči. Besno je sekal z ostrim kljunom po hrbtu so-



vražnice, a njene trde, prožne mišice so se ustavljale člo temu strašnem orožju. Naposled se mu je posrečilo, da je zgrabil podlasico za bedro in raztegnil njeno skrceno telo. Šele zdaj je lahko zasedil kremplje vanjo.

Ta vrljem je bil smrtonosen, a neposredno uničujoč ni bil. V strašnih kleščah se je podlasica zvičala in krotičila, toda njeni zobje niso popustili. S krčevitim naporom čeljusti so trgali in grizli, da bi prodrli v drob.

Borba je bila tiha; samo udarci kraguljevih peruti so bičali zamrzlo snežno plan in odbijali drobne vejice, da so žvenketaje padale na skorjo.

Ta žvenket se je razlegal daleč v tiho, pestro goščavo. Privabil je lisjaka, ki se je z gibko opreznostjo priplazil iz grmovja. Poln pričakovanja je ob-

stal, nadeja se, da najde pri tem boju svojo korist in pride do zaželjenega zajtrka. Na robu jase je jel oprezati izza vej, da bi videl kako in kaj, preden poseže v boj.

Sredi obupne borbe so vsevidne kraguljeve oči odkrile v gošči rdečedlačovo postavu. Z divjim udarcem kreljuti se je vzdignil nad sneg. Lisjak je po bliskovito priskočil, da so kosci ledu kar zapeli okoli njega. Prepozno! Veliki ptič je bil že v zraku, držeč ob prsih svoj smrtonosni plen.

Trudoma se je dvigal bežeči kragulj, da bi sfrtetal na vrh kakaga drevesa in bi tam otrešel mučiteljico, ki mu je glodala pod peruto.

Lisjak, ki je spoznal kraguljevo smrtno stisko, je tekkel po tleh za njim, lakomno streljaje z očmi v višavo.

Podlasica se v svoji divji zagrizenosti ni menila ne za zračno pot ne za to, kar se je godilo na zemlji. Njene žareče oči so bile zakopane med sovražnikovim perjem in njeni zobje so opravljali svoje strašno delo.

Na robu jase, tik nad vejevjem mlade breze, ki je pošiljala v solnčni vzhod milijone pestrih svetlobnih puščic, je prišel konec. Podlasici njebo so prigrizli kragulju do divje utripajočega srca. Zastalo je v skratnem valu krvi, ki je planil iz njega.

Mrtve je udaril silni razbojnik višav skozi iskrič se in žvenketajoči vrh drevesa; s široko razprostrtimi krili je tebebnil na trdi sneg, lisjaku tik pred čeljusti. Z zlobno radostjo se je vzdignila izmed perja krvava glava zmagovite podlasice.

Lisjak se je neutegoma vrgel na malo zmagovalko. Popadel jo je za vrat, pregriznil ga brez napore in vrgel mrtvo telesce v kraj na sneg. Zaltavo, vlaknasto meso drobne podlasice mu ni dišalo, ko se je obetala boljše in obilnejše gostije. Nato je zavlekel kragulja prav pod deblo mlade breze in je legel k njemu, da si udobno nasiti glad...

(Prevel V. L.)

Dr. I. L.:

## Povest s koroških gora

(Gabrijela Preissova: Ivančina selanka. Izdal J. Otto. V Pragi 1927. Ilustracije od Petra Dillingerja. Str. 135.)

Pisateljica »Korotanskih povesti« Gabrijela Preissova je slavila letos svojo šestdesetletnico in njeno zadnje dramatično delo »Pomlad pod gradom« je bilo odlikovano z nagrado česke Akademije. Mi se je pri tej priliki mislo spomniti, da si je tudi letos živela na Bledu, kamor je prihajala zadnja leta na počitnice. Med tem se je tiskalo v Pragi njeno najnovejše delo »Ivankina idila«, ki leži sedaj pred nami v krásni izdaji in v razkošni vezavi kot božični dar. Reči moramo, da to je lep božični dar, spleten iz koroških rod in obdan z zelenimi listi naših narodnih nad. Med te rože in liste pa je vtikana bolest življenja, spoznanje in vera, ki se dotika globoko pisateljičnega srca. Da, zdi se, da je hotela Preissova podati kos lastnega življenja. Zato je posvetila to delo svoji hčerki Gabrijeli, ki je njen najdražji otrok (živi v Ameriki, poročena je z vseučiliškim docentom dr. Proschkom). Ta njena hčerka je bila rojena na Koroškem, kjer je imela Preissova v prejšnjih letih malo posestvo, da je hodila tje na počitnice. Hotela je na ta način rešiti kos naše zemlje, a razmere so jo prisilile, da je posestvo prodala.

Tako je imela česka pisateljica priložnost spoznati naše koroško ljudstvo. Napisala je vrsto povesti iz vsakdanjega življenja, ki so izšle pod skupnim imenom »Korotanske povesti«. V slovenščino jih je prevedel dr. Dermota.

Na našem odru se je vpriporila tudi njena drama iz slovaškega življenja »Gazdina roba«, ki je dosegla v čeških gledališčih lep uspeh. Poleg »Korotanskih povesti« imamo v slovenskem prevodu njeno povest »Mladost«. Oboje je izdal svoj čas A. Gabršček v Gorici. Gabrščkova »Slovanska knjižnica« je

imela to dobro lastnost, da je zanesla med nas mnogo, četudi včasih ne najboljših prevodov iz slovanskih literatur; zato jo sedaj pogrešamo.

Literarno delo G. Preissove je precej obširno. Sedaj obsega že okrog 30 zvezkov zbranih spisov. Med njimi je mnogo prevedenih v nemščino. Izmed dram je najvažnejša »Njena pastorka«, ki si je pod imenom »Jenufa« z Janáčkovno godbo kot opera pridobila slavno ime v svetu in smo jo videli tudi v Ljubljani.

Poleg povesti iz češkega mestnega in kmečkega življenja nam je podala Preissova nekaj lepših slik iz Slovaške in iz Koroške. Med temi je bila tudi drobna povestica »Pridite k nam, ko bo pomlad«. Zdi se mi, da ji je bila ta povestica posebno pri srcu, ker se je zopet in zopet vračala k nji. To je srčkana idila, ki je prevedena že v pet jezikov in morda je to važno tudi za nas, ker se godi v naših koroških gorah.

Mlad učitelj Mirko Kovač službuje v gorski koroški vasi blizu Grebinja, kjer sanja o idealnih svojih dijaških let in skuša delovati med ljudstvom. Nekoč v hudi misli je zamele sneg vsa pota naokoli in v šolo ni bilo nobenega otroka raz en Trude Potočnikove, hčerke posestnika s Pr'klona, ki je hodila v šolo kljub temu, da je imela že petnajst let. Mladi učitelj je bil v zadregi in ji je dal nalog, naj napiše, kako je pri njih, ko zavladajo pomlad po gričih in dolinah. Truda je napisala dolgo nalogo, v kateri je naslikal vso lepoto koroške pomladi, in je zaključila svoj izdelek z besedami:

»Pridite k nam, ko bo pomlad...  
»Ko bo pomlad« je šepetal mladi učitelj, ko je Truda odhajala...

To je bil začetek romana. Človek skoraj ne bi hotel odgniti zagrinjala življenja, da ne bi motil te

idile, te lepe, mlade sreče; pustil bi jo obdano od belega snega in zimskega mraza v toplo zakurjeni šolski sobi, kjer sanja Truda o mladem učitelju, a učitelj o narodu in o svojih težkih dolžnostih. Toda življenje gre svojo pot in zimske bajke izpreminja v pomladansko življenje. Tako se je zgodilo: mladi učitelj je prišel spomladi na Priklon in povest se je nadaljevala. Truda je bila edinka in nekoliko svojeglava — dosegla je, kar je želela. Šele sedaj po dolgih letih nam je Preissova odrgnila zaveso in pokazala drugi del Trudinega življenja: Iz one lepe pomladi, ki se je v nji razcvetela cvetka ljubezni, je nastalo resno poletje, polno vročega solnca, ne brez pretečih oblakov in skromnih neviht. Mladi učitelj je skušal reševati narod pred tujo nevarnostjo, kajti v bližini je bila švicarska tovarna, ki je podpirala nemštvo, a Truda ni imela zmisla za javno delo. Na šolo je prišla mlada učiteljica, ki se je vs. posvetila ljudstvu in vzbujala spoštovanje idealista — učitelja. Že je pretela ljubosumnost uničiti vse lepe sanje one zimske idile, — ko je prišlo spoznanje in je udano preživljala svoje dni ob strani moža, ki je s krojačem Drmota, župnikom in gostilničarjem vršil prosvetno delo, ter dveh otrok. Mirka in Ivanke, ki sta bila njeni nadi.

Mirko je odšel na visoke šole v Gradec in se je vrnil kot narodno mladen kozmopolit. Ugovarjal je očetu in sodil o slovenstvu, kakor je bil čul med svojimi nemškimi tovariši. Prišla je svetovna vojna in posegla tudi v Trudino družino. Mirko je navdušen odšel v boj za svojo državo, pol divje mrznje do slovanstva in balkanstva in se je sprl z očetom. Da bi priklil svoje odpadništvo, se je navduševal za neko svetovno bratstvo — a ko se je vrnil težko ranjen, je spoznal svojo zmoto in umrl v Trudinih rokah z zavestjo, da pride do združitve južnih Slovanov.

Vojna je bila končana. Sledil je plebiscit. Mnogo je pretrpela učiteljeva družina in Truda se je borila s svojim možem za slovensko stvar. A prišel je črni 10. oktober — in zmagali so nasprotniki. Učitelj je bil odstavljen in Truda se je naselila z družino na svojem domu.

Pred nekaj leti je srečala pisateljica Truda na Bledu, kjer ji je pripovedovala svojo povest. Bil je kresni večer in ko so gorele zvezde in kresovi po nebu in gorah, je pisateljica poslušala konec tihe idile iz koroških gora. Truda jo je povabila k sebi, da bo videla lepo posestvo na Priklonu, kjer gospodari njena Ivanka z možem in tremi otroki, ki delajo radost babici Trudi. Kajti edina rešitev za te kraje bo novi karod, če se bo trdno držal svoje domače grude... Ko je Truda odhajala v noč, se je zdelo pisateljici, da je videla svojo življenjsko pot...

To je torej božično darilo česke pisateljice in naša dolžnost bo, da prevedemo knjigo v slovenščino, da v nji vidimo kos onega resničnega življenja za Karavankami, ki ga zdaj pokriva snežna božična odeja in kakor vsi narodi sveta tudi veruje v zmago dobrote in slavi svoj božič, dasi zatiran in zaničevan, s starimi slovanskimi božičnimi pesmimi in svest si krivice, ki se mu je zgodila. S Priklona pa gleda Trudin dom v temno dolino in sanja o življenju, sreči in usodi onih, ki so šli polni velike vere na pot ob času, ko je prišla tista pomlad.



Izvirne francoske pastilje  
„VALDA“  
proti škodljivim učinkom megie  
in vsem boleznim dihal.  
Prodajajo vse lekarne in drogerije.

v oblak kadila. Množica se venomer priklanja do tal in zopet dviga; tu so tudi betlehemske žene z dolgimi prajčani kakor Marija devica; izpreobrjeni Arabci, ki jim sije iz oči naivna vera, sklanjajo turban vse do tal...

Mi smo šli se v četrto cerkev, ki je lepša od cerkve Kristusovega rojstva in ki jo vspevujejo, vendar je velika bolj prazna in zapuščena. To je bazilika, ki jo je pričela zidati sveta Helena, a dovršil jo je okrog leta 330. cesar Konstantin. Tu je bil osem stoletij pozneje, na božič leta 1101. Balduin I. posvečen za jeruzalemskega kralja. Cerkev je ena najstarejših krščanskih cerkev na svetu; bila je zgrajena dve stoletji pred sinajsko baziliko. Saladin jo je varoval tako spoštljivo kot vsi drugi arabski osvobodilci, skoraj čudežno se je ohranila do naših dni. Prav za prav so jo poškodovali šele na začetku 19. stoletja grški fanatiki, ki so razdelali kor, da zgrade ond svoje kapelice. Ta cerkev je zares mogočna v svoji preprostosti in eleganci; v nji, zlasti v njenih korintskih stebrih, se je ohranilo nekaj starogrškega. Nad zgornjim stebrom in na stenah cerkvene ladje se še vidijo ostanki zlatih mozaikov. Ki jih je na koncu 12. stoletja podaril tej cerkvi »plemeniti gospod Amaury, veliki kralj jeruzalemski«. Oblaki kadila se tu di-

skretno izgubljajo in glasovi svečnikov, ki čitajo psalme, se čujejo kakor oddaljeno mrmrnanje.

Po vsem tem nam v profaniranem Betlehemu ni ostalo nič več, kar bi nas utegnilo zanimati. Odločili smo se, da takoj odpotujemo. Na trgu smo zopet zaježdili konje in se napotili k šotorom pred mestnimi vrati. Veseli, da se lahko na ta način otresemo nadležnih prodajalcev križev in škapulirjev, ki so nam bili venomer za petami, pa poklicnih ciceronov, vsiljujočih nam svoje razglednice. Odšli smo in v srcu nam je ostal hlad razočaranja, ki ga ne more nič več zbrisati...

Po Pierru Lotiju.

## Božična koledniška poezija

Že skoraj popoldne je izginila iz slovenskih krajev naša lepa, domača božična koledniška poezija in z njo smo izgubili tudi stare običaje, ki so tako trdno oklepali prebivalce starih goranskih industrijskih krajev Kroke, Kamne gorice in Zeleznikov. Svetovna vojna je v tem pogledu slabo vplivala na ljudstvo. Mlajši rod se otreša vsega, kar spominja na prejšnost. Ljudje, ki so v letih, pa tudi tisti, ki so zamudila spoznanje dragocenosti starih navad, z žalostjo gledajo, kako se najmlajši rod oddaljuje od preiz-

kušnih tradicij, kako se sramuje in večkrat celo zaničuje navade, ki so bile prejšnjim rodovom častne, da, naravnost svete zadeve.

Med take, po voljni opuščene navade spada tudi koledništvo. V kolikor se segajo naši spomini in zapski, je bila koleda v Kamni gorici božični običaj. Mnogo pesmic je vzniklo v domaćih dolinah med preprostim ljudstvom, druge so zanesli iz sosedstva. Vse koleda so se ohranile in ponavljale — dokler ni prišla svetovna vojna, ki jih je na mah pobrala.

Koleda imajo stare, deloma vesele in poskočne naprave. Ti napravi so se v nekaterih primerih ohranili, besedilo pa se je v mnogih slučajih izgubilo, v kolikor pa je ostalo, je ogledano od časa in popravljen. Med naše najstarejše koleda, katere še pomnijo Kamnigoričani, spadajo naslednje:

★  
Pastirci vstanite  
in spanje pustite,  
polnočna ura bile,  
na eno štimo upije  
Hitro, hitro vstanite  
in postile zapustite.  
Jur, stopi po ovce,  
ki pa najboljša bo;  
zadeni jo na ramo,  
in nosi jo za mano,  
k Jezušku, ki v slam leži  
in k sebi nas želi.

Marija in Jožef sta rajžova  
v to mesto Betlehem.  
Marija ni imeva povojčka  
sv. Jožef dav ji je pinitico.  
Marija ni imeva plenčice,

sv. Jožef dav ji je srajčico,  
Marija ni imeva kovčurka,  
sv. Jožef dav ji je suknjico.  
Marija ni imeva zibuko,  
sv. Jožef cimprnaje je biv,  
odnu je v zeleno goščico,  
posekov mlado jevkico,  
iz nje iztesov zibuko.  
Zibka je biva lepo pomavana,  
da se Mariji je dopadova.  
Zapela je tako:  
aja, tatala, zaspančak svadko.

Dve ljubki, med ljudstvom vznikli kolednici,  
sta sledeči:

Tiho, tiho, kaj vam povem,  
betlehemska štalca gori. — —  
— — — — —  
Angelci dromljajo, tišče lepo pojo,  
kukovca prav' kuku,  
jest bom zapev tako: —  
Škoda Jakce, da si slep,  
da ne vidiš, kako Ješek je lep.  
Orogorč ti molj,  
ti pa glorio zapoj. —

— — — — —  
Lovci in pastirčki,  
betlehemski majerji,  
v Betlehem nočjo tečite,  
dete božje počastite.

— — — — —  
Od boljšega vaškega poeta, ki je gledal na  
krepko rimo, pa je kolednica, ki jo je pela večina  
kolednikov:

Komaj s'm legu,  
s'm mogu ustat,  
s'm silov pod voknam

močno ropotat.  
Zagrab'm brž palco,  
s'm mislu da j' tat,  
da prišu je mojo,  
živino jemat.  
Pogledam skoz lincio,  
se močno žari,  
gotov' se v mestu,  
nekač novga godi.  
Običem brž suko,  
zavpijem na gvas:  
Pastirci vstanite,  
nočjo je svet' čas!

Kolednica, ki so jo najraje peli dečki, je uglas-

bena po taktu marša in najbrže ni domača:

Cesarja rimskega,  
mogočnega na sveti,  
izrael poslušaj ga,  
kaj hoče on imeti.  
Zapoved gre od tod  
po dželah povsod,  
podpisat naj se da,  
od kod je kdo doma.  
Jožef Marija sta  
se v Betlehem podava  
stanovanja nimata  
sta v hlevčku ostava.  
Ponoči kokr zdej,  
posebnega je kel,  
en čadež se rodi.  
Meslja se rodi.

★  
Koleda, ki jo še danes pojo, in sicer edini koledniki, cerkveni pevci ter je že tudi zelo stara, nam slika, kako si je predstavljali naš narod romanje Jožeta in Marije v Betlehem. V tej ka-



# Zima v planinah



Snežni jerebi ali belke.

Pršla je zima in nam prinesla božični čas. Za Božič je vsako najraje doma, v topli zakurjeni sobi. Tu, v družbi svojcev, teko ure čisto drugače, kakor med tujnimi ljudmi. Družina poje in svira, se veseli in uživa. Redki so, ki se v tem času domislijo življenja tam zunaj v naravi.

Kakšen neki je Božič v zasneženih planinah? Strmine in vršaci so pokriti z debelim snegom. V te kraje, glej, se je napotil samotni izletnik, da se na-

Rdeči in zeleni krivokljuni plezajo po tenkih, dolgih, vitkih mecesovih vejicah in s krivimi kljuni odpirajo okroglaste čerče, ki vise kakor darilo z božičnih smrek. Drugače je vse tiho.

Končno nekaj završi. Pred našim izletnikom se dvigne snežnobel golob in se spusti takoj za robom zopet na snežno odejo. Smučar se oprežno približa kraju, kjer je izginila ptica. Dolgo ne opazi nič in šele čez dolgo časa spozna, da se nekaj ziblje v snegu. Par



Planinski zajci.

užije tega, kar more človeku nuditi samo zimska božična narava. Zahožil je nahrbtnik, vzela temnosiv gorka čaja in zdaj se smuka na lahkih smučeh skozi dremajoče gozdove.

Ledeni skorji vrh snega je pokril pod visok popri. V njem se tako melko stopica, da se je naš izletnik neslišno približal tropu smučarji, ki v globokem jarku koplje in obide vse leto zeleno robido. V skalnatih pečinah, kjer je odpihala ostra burja sneg, sname smučar. Zadene jih na ramo, čevlje pa oboroži z derezami. S precejšnjim naporom prepleza ostro strmino in se povzpne čez ledeni plaz. V golih rebrih zasliši svarilni žvižg oprezovalke gamsov, stare kozice, ki stojijo na straži in pazi, da se ne bi kakšno nepoklicano bitje približalo njeni čredici. V goličavju, kjer snajala tenkoveji mecesni in postaja gozd redkejši, se oglasi živkanje in prijetno gostolenje.

lednici le izražena velika beda ubogih popotnikov in tridesetih betlehemskih mogotcev. Napet je posebno lepo prilagojen vsebini: bogataša poje basist, Jožeta in Marijo tenor in sopran, alt pa pomaga le v nekaterih pasajah. Koleda se glasi:

— »Kdo trka se?«  
— »Oh dvoje ubogih s'rot.«  
— »Kaj hočeta le?«  
— »Nedajte naj od tod, oh zabogadelj prisiva.«  
— »O, ne, ne, ne.«  
— »Ne more bit.«  
— »Hvalična hočva bit.«  
— »Ne, nocoj prostora ni, beraških nočemo ljudi.«

— »Kdor vendar je?«  
— »Naj vendar tu ostaneva, dajte nama prenočiti, Bog plačnik vam hoče biti.«  
— »Kaj plačata?«  
— »Denarja nimava.«  
— »Se spravita.«  
— »Oh naj ostaneva.«  
— »Oj dovolj je sitnosti, poberita se mi izpred oči.«

— »Oh, kam nocoj, o ljubli, odprite vsaj.«  
— »Berašim, kaj?«  
— »Le v hišo vsaj, vzemite naj, usmilite ubogih se s'rot, dajte nama majhen kot.«  
— »Vse polno je.«  
— »Od daleč prišla sva.«  
— »Ne moremo.«  
— »Oh Bog, ti usmili se.«  
— »Beraške sitnosti, poznamo take že ljudi.«

Vaste pesmi in še mnogo drugih koled so se užili kamnogrški otroci v dolgih adventnih večerih. Podedovali so jih od roda do roda. Dedje in babice so bili pnosni, če so njih vnuki lepo zapeli kakšno tako, katere niso znali drugi otroci. Zapišali so jih na svetli večer pred jaslicami ali pravi čas koleda je prišel stare v drugem delu božičnih praznikov, na večer starega leta.

ustavi, drugi ga udari s široko šapico po glavi. Igra se nadaljuje, toda izletnika ne mika več, kajti mrz postaja čedalje ostrejši. Dvigne se torej in odide v planinsko kočjo.

Ko ga sprejme toplo zakurjena izba v svoje okrilje, začuje samotni izletnik

obupen vek, ki se razlega daleč naokoli. Najbrže je zopet zadavila ego žrtev zlatogrle kuna ali pa rumena lisica! Iako škroji priroda sama za vse: za razplog in pomnoževanje živalskega rodu in s kruto življensko borbo za njegovo iztrebljenje.



Velika podlasica ali hermelin v dragocenem zimskem kožuščku.

## Najbednejši

Velika noč je praznik zmage življenja nad smrtjo, praznik novih sil in moči, veselje setve in brstenja. Osvobodjenje energij prebudi zaupanje mladosti v se.

Kadar stoji solnce najvišje, vname kresove strasti.

Z Mihielom se objame Martin v plodnosti posvečenem bakanalu.

Ko pa solnce izgubi moč, ogreje zemljo srce. Tisto plaho srce človeško, ki se je spomladi, poleti in v jeseni klanjalo vse ohranjujočemu solncu. To srce praznuje o božiču svoje zmagovalje nad naturo. Takrat, ko Stvarnik in Gospodar vsemirja stopi na mrtvo zemljo in postane tudi človek.

Ker ga ugaslo solnce ugreči ne more, greje Boga v jaslicah človeško srce s svečkami in varuje toploto v tleh panju — badnjaku — ter čuva žar na ognjišču čez polnočnico in skozi mrzove.

Božič je zmagovalje srca, praznik tolažbe in velika maša dobrote. Nesrečne obdarje sveta noč z darovi pozabljenja in samoprevare in najrevnejše obogati z zakladi upanja. Vsa srca vojo z angelci: Mir na zemlji!

Mogočno pojo slavo v višavah polnočni zvonovi in usmiljeno, da se ne čujejo vzdihli bede, ki je to noč najholi

bolj človeške, kakor dolgoletna »reja« s stradanjem, pretepanjem in zaničevanjem.

Nekdaj so se s to rentabilno obrtjo pečale cele vasi. Tedaj, ko je bila bogaboječnost našega dobrega naroda še neomahljiva in so te sirote že pri krstu žigosali z najekstotičnejšimi imeni patronov, da se je vsakdo lahko ognil zavrnjenim izrodom pregrešne krvi. Sedaj pa ni več »Tržačanov«, ker so vsi naši prosvitljeni redovi razširili svoje človekoljubno delovanje tudi na to zanemarjeno polje in sezidali ob vsakem kloštru moderne dečje domove, kjer imajo pred vsemi drugimi prednost in — seveda brezplačno — telesno in duševno vzgojo nesrečni nezakonski otroci.

Ni najbednejša zapuščena deca, ker se svojega trpljenja ne zaveda.

Nekje na robu Sorškega polja se je še nedavno solnčila na nizkem gričku sredi prekrasnega sadnega vrta trhla kajža. Večen mrak je bil v nji, ker so bila majčkena okenca zabita z deskami, zamašena s cunjami in zadelana s papirjem — le skozi luknje v ogoljeni slamnati strehi in skozi vdrti strop je prihajalo malo luči v sobo, da se je videla podrtija starinske peči in klop okrog nje, ki je bila pa le štiri prste



Božič deložirancev.

Slika z Grudnovega nabrežja v Ljubljani.

pekoca za one, ki bi radi pomagali pa ne morejo.

Božje dete leži v jaslicah, ali ob njem so mati Marija in rednik, osliček in voliček, pastirci in angelci. Koliko detet je pa po mestih in še več po deželi, ki jih prizanesljivo imenujemo otroke ljubezni. Seveda le tiste, ki so nam popolnoma tuji in nas ne morejo kompromitirati. Drugače so pa nezakonski, postranski in pankrti. Varuje jih le diskretna žena, ki se topi v ljubezni za neobogljence ob obisku in se trese v večnih skrbih za njih življenje, ker smrt takega revčka pomeni za njo izgubo stalnega mesečnega dohodka. Teh malih mučencev ni v pratiki, čeprav tam rojstvu božjega deteta pomembno slede sv. Stefan, prvi mučenik, in Nedolžni otroci. Gotovo so všteti že med angelci, ki prepevajo: Gloria in excelsis... Boljše je za njih po zimi ob peki odprto okno, boljše kakor en dan nič in potem prenapolnjen želodec, ker so vse te stare umetnosti, kako se delajo angelci,

visoka od tal, a čudno visok, skoro pol metra visok klanec je bil mesto praga iz veže v »hišo«.

V tej idilični kočici na solncu je v temi prebivala stara, zgrbana ženica, na pol slepa. Prenočevala je v krpe zavita na ostankih kupa s perjem pomešane gnile slame med številno družino kokoši in petelinov. Koklja s piškami je bila v zidani gospodarijevi hiši pod pečjo. »Prej smo imeli ovce v kajži, dokler se je splašalo popravljeni streho, sedaj je pa nevarno, da vse ne sede na kup... O, kaj prešičev je bilo že notri, ko so jih še Hrvatje gonili tod mimo na ponedelike in pred semanjimi dnovi. To bo gnoj, to, ko bo zropotalo — ga ni tako vlečnega na Kranjskem — voljan kakor žamet — kakor nalašč za rože v znamenju.« In umni gospodar je privzdignil klubok ter pokazal proti zidani kapelici, kjer je med rožami sedela v židani obleki Mati božja s krvačnim srcem, sedemkrat predrtim s srebrnimi meči. K nji je edina molila zaupno sta-



Stanovanjska beda.

Hodnik v mestni hiši »Koširjeve toplice« v Ljubljani, kjer stanuje 11 strank s 35 osebami v nekdanjih kab-nah, ki so 280 m dolge, 180 m široke in 2,30 m visoke. V prvi kabini na levi sta stanovala mož in žena vtaki sobi, ki je bila obenem spalnica, obednica, kuhinja, drvarnica in klet. Ta je bila pod posteljo, kjer je žena kisala zelje in repo. Miza je čez dan, kadar ni bila nujno potrebna, ležala na postelji.

ra beračica v kajži na gnoju in je prosila, naj ji odpusti grehe, kar jih je storila v svojem dolgem življenju, ko je bila še čvrsta dekla, in naj ji usmiljeno spregleda tudi ono, kar je zagrešila potem, ko je bila že stara in je izpeševala vse gospodarjeve otroke. Reši naj jo žalostna mati, ker je vsem v nadlogo in napotje.

Hlapec — Jernej, kje si ti nocoj — na sveti večer?

## Ali je gojitev sporta ženskam škodljiva?

Ne poznamo slučajev, da bi lahkoatletsko tekmovanje škodljivo vplivalo na zdravje žen ali deklet. Do tega zaključka so prišli sportni in zdravniški krogi po dolgoletnih opazovanjih in lahko se trdi, da se je tem opazovanjem posvetila že takoj od začetka polna pozornost.

V Nemčiji so odvoili žene od deklet in sicer so to razdelitev izvršili po starosti. Dekleta do končanega 16. leta ne smejo v tekmovanjih startati obenem z ženami. Pa tudi dekleta so razdeljena po starosti v dve kategoriji: v prvo spadajo 15- in 16letna dekleta, v drugo 13- in 14letna.

Vendar se tudi ni ženam dovolilo, da bi startale po mili volji, kadar in kolikor bi hotele. Nobena žena ne sme sodelovati pri tekmovanjih več kot 10 dni na leto, razven tega ne sme startati več kot v štirih disciplinah, od teh sta lahko največ samo dva teka.

Spočetka je prevladovalo mnenje, da vplivajo skoki v dalj in v vis ter teki preko zaprek zelo škodljivo na ženske in njih organizem, ker povzročajo te discipline jake stresilaje. Nemški sportni zdravniki, ki izvajajo svojo prakso v okrilju DSB (Deutsche Sportbehörde), so posvetili tej temi mnogo pažnje in so na temelju obsežnih sportnih opazovanj prišli do takih zaključkov, ki so temeljito pobili vsak pomislek glede kvarnosti sporta, in zlasti teh disciplin, za ženski organizem. Da so mogli priti pri svojih opazovanjih do gornjih zaključkov, so odredili, da ne sme nobena žena startati na srednjih prokah in v zgoraj imenovanih disciplinah, če ni bila pred nastopom in potem temeljito po zdravniku pregledana. Šele tedaj, ko se je nepobito dokazalo, da gojenje lahkoatletskih disciplin za ženski organizem ni škodljivo, so pristopili k organiziranju ženske lahke atletike in so med njene discipline v poslednjem času uvrstili celo teke na srednje proge. Pa tudi še sedaj dela sportna zveza sklopo s sportnimi zdravniki in v zadnjem času uporabljajo skrbno tudi Röniggenov aparat. Ta skrbna opreznost je preprečila eventuelne škodljive posledice. Med drugim so sportni zdravniki ugotovili, da ne poznajo obolenj, ki bi izhajala direktno iz gojenja sporta, a če so kaka obolenja mogoča opaziti, so bila v zvezi z notranjimi organskimi hibiimi. Poznajo samo eno vrsto sportnih obolenj, in to so poškodbe sklepov in miškulature kot posledice padcev ali prenategenjenj.

Pri ženah se opažajo po večini oslabitve spodnjih ekstremitet. To je posledica nedela, in to moramo preprečiti. Te oslabitve pospešuje tudi nekomodna obutev z visokimi petami, ki jo predpisuje današnja moda. Take oslabitve opažamo zelo pri tistih ženah, ki so v mladosti gojile sport, čigar učinki pa polagoma izginjajo. Izredno dober lek proti temu je gimnastika, ki jo gojijo nogometaši. Nemški sportni zdravniki priporočajo vsem, da jo gojijo, dokler je sploh mogoče.

Nemška društva pripravljajo atletinje na poletna startanja splošno z gimnastiko in z raznimi za to pripravnimi izrazi. Kot poglavite prihajajo v poštev rokomet in hockey. Izkušnje, ki so se dosegle z gojenjem teh sportnih disciplin, so zelo dobre, zlasti kar se tiče telesne sposobnosti, njegove harmonije in nexe. Kot gotovo se lahko naglasi, da sportna tekmovanja in sploh gojenje lahke atletike s primerno pažnjo in pripravo niso imela v nobenem slučaju škodljivih posledic.

Priprava atletinji za start zahteva zdravniško nadzorstvo in skrbno vezbanje preko zime. To je treba smatrati kot brezpogojno predpripravo. Opušitev potrebne opreznosti glede na start je treba pri prestopkih strogo ukoriti.

Mišljenje žensk, ki je ponekod razširjeno (tudi v Ljubljani se je opazilo), da se z gojenjem lahke atletike dobijo debele, neestetične noge, ne drži. Narobe, pribiti je treba, da imajo baš teki, skoki in vse druge lahkoatletске discipline brezpozorno odločilni vpliv v smeri estetičnega in harmoničnega telesnega razvika.



Osební, dobavni in tovorni avtomobili, autobusi.

Eleganca, kvaliteta in praktičnost.

Nizke cene. Povoljni pogoji.

ŠKODINI ZAVODI  
U PLZNJU

PRODAJNI URAD: ZAGREB  
RACKOGA UL. 2 TELEF 14 97



# PRINCESKA ZVEZDANA



Zvečer, ko je še zvezda sijala izza dreves, je šel drvar po velikem gozdu. Ves dan je težko delal in zdaj se je vračal domov. Toda daj pa je začul neke ob poti tiho, tiho jokanje. Šel je za glasom in — glej čudo! na hrastovi vejici je sedela majhna deklica, ne večja od človeške roke!



Zvečer pa je šepnila drvarjeva žena možu nekaj na uho in drvar je skrivnostno prikimal. In nato — joj, otroci! — je vzel hudobni mož velike skarje in odrezal Cvetki obe njeni krasni, nežni krileci. »Tako,« je zagodrnjal, »da mi ne odletiš!« Tu di lepo svetlo zvezdico ji je vzel.



Kadar je poslej Cvetka utegnila, se je ukrala k rožam in jo kramljala s prijateljico. Pikulja jo je gostila s sladko medico, ki jo je nalivala v evetno čašico. Da, bila je res prijateljica, ki se je lahko zanesla nanjo. To se je kmalu pokazalo.



Miška je posvetila Cvetki do njene posteljice. Drugo jutro, ko sta drvar in njegova žena še spala, se je Cvetka urno splazila k svoji prijateljici Pikulji in jo je vprašala za svet. »Veš kaj?« je rekla Pikulja, ko ji je Cvetka vse razpovedala. »Na okno pojdem sedet — ti pa dobro pazi, kaj bo.«



Drvar jo je takoj spoznal, da je vilinje dete; imela je namreč dve krileci in svetlo zvezdico v lasih. Plakala je, da bi se jo bil kamen usmilil. »Oj meni neumnici! Čeprav še ne znam letati, sem vendar poizkusila — in mamice ni doma...« Daj, ljubi mož, posadi me nazaj na drevo!



Ko je prišel čas počitka, je žena prinesla star lonček za sladkor, ki je bil ravno dovolj velik za Cvetko. Vanj je morala iti spat. »Če ti ne ugaja, se pa navadi!« sta ji velela.

Tako je Cvetka počasi odrasla. Kmalu so ji jeli dajati razna domača dela.



Neko noč je zbudilo Cvetko skrabljanje ob njenem znojju. Odprla je oči in je zagledala pred seboj miško, ne večjo od nje same. Držala je v žapičico gorečo svečico in je žalostno gledala Cvetko s svojimi temnimi očmi. »Oj daj, pojdi z menoj!« je šepnila miška. »Sinko mi je tako bolan, da si ne vem pomoči!«



Ko si je zjutraj drvarjeva žena urezala kruha, je stopila k omari po sir. Baš je držala skledico v rokah, ko je pribrentala gospa Pikulja in je sedla ženi na roko. Cik, pik, šenk in klenk! — skledica je pala na tla in se je razbila na drobne kose.



Drvar si je podržal drobno stvarco k očem in si jo je dobro ogledal. »Takšni so vilinji otroci!«, je dejal. »Nu, vzamem te s seboj domov in te bom kazal za denar. Ali bom obogatel!« In naj je detece še tolikanj vekalo in tarnalo, hudobni drvar ga je spravil v žep in ga je vzel s seboj.



Vsak dan je čistila žlice in vilice in na očnike drvarjeve žene. Najhuje pa je bilo v petek. Takrat pa je morala natreti mizo s voskom in zlikati medeni svečnik, da se je svetil kakor srečo. Če kaj ni bilo prav, jo je hudobnica zaprla v skatlo. A Cvetka je našla prijateljico, kateri je lahko potolažila svoje gorje.



Cvetka je vstala in je z utripajočim srcem krenila za miško, kakaj prav za prav jo je bilo vendarle strah. Miška jo je peljala v kot. Tam je bila v ridu luknjica, po kateri sta prišli v dolg in temen hodnik. Na koncu hodnika je miška odprla vrata in stopili sta v čumnato, kjer je stalo več majhnih posteljic.



Da je žena slutila, čemu jo je Pikulja ukrala v roko, bi bila spravila sir kako drugače. Zakaj zdaj je ležal kos kar tako v omari. In zvečer je priromal oče Dolgorepec z svojo družino. To vam je bila gostija! Dolgorepčevi so odgledali cele kose sira in so jih spravili k sebi domov.



»Glej, žena, kaj sem prinesel!« je veselo vzkliknil drvar, ko je prišel domov. »Zdaj bova bogata, nič več nama ne bo treba delati!« Vzel je kredlo in je napisal na hišna vrata: »Tu lahko vidite vilinje dete!« In Cvetka — tako ji je bilo ime — je imela mnogo občudovalcev in drvar je zaslužil veliko denarja.



Ko je nekoč drgnila miro, je priletela skozi okno čebela. »Dober dan!« je dejala, »drago mi je, da vas spoznam. Pikulja sem, izdelovalka voska.« — »Jaz sem pa Cvetka, vilinje dete,« je rekla mala. — »Oglasi se pri meni,« je dejala Pikulja; »zdaj živim v pokoji tamle na vrtu med rožami.« To rekši je odletela.



V eni teh posteljic je ležal majcen mišek. »Vidiš, kako belan je siromateček?«, je vzdihnila mamica. »Oj, če bi imela tanj košček sira, bi mu odleglo. A drvarjeva žena spravlja svoj sir v pokrito skledico, tako da ne moremo do njega. Ali nam ti ne moreš pomagati?« — »Pomisliti hočem,« je obljubila Cvetka.



Ali je zijala drugo jutro drvarjeva žena, ko je našla ogolodani ostanek! Zvečer, ko sta domačina zaspala, je Cvetka vstala in se je tiho splazila k bolnemu mišku. Počutila se je to dosti bolje, kakaj dobri sirci mu je bil pomagal.

Nadaljevanje  
v novoletni številki.

## M. Grošljeva: Božična pravljica

Lahen, prosojen dih meglice je nežno zastrl zasneženo ravan, da je bilo kot v prostornem svetlem hramu, kadar se dviga kadila vonj.

Na nebu so zagorele večne luči nebesnih lestencev. Dvatisoč letnih prič svetle, nerazrešne tajne.

Oj, sveta noč!

Spletena iz pobožne prelesti, žarkih detinskih sanj, iskrenih molitev, o sveta noč vsa ožarjena od svetega plamena drhtečih src, prepojena s trpkostjo, blagoslovljena s solzami!

Sveta noč bogastva in bede,

V raju veselo prhuja vrši in drobni kričalko pritrja v vršicih bonbončke, pripnjen med vejice rdeče balončke. Ralantek razvršča srebrne okraske. Perutka pa zlate in svilene laske, Zvez-

dička obeša napolnjene vrečke in žiga bolončke in pisane svečke. Božična drevca zažare v prelestnem sijaju.

Angelci vprežejo bele konjičke v srebrne sani, natovoriijo žareča bremena z darilci vred in posejajo poleg, v zlatih sankah pa se vozi Božiček sam. Solnce razpne tajno zlato rožnat trak od raja do zemeljskih tal in z bliskovito hitro zdrče sani po zlatem mostiču.

Cin-cin-gelin pozvanjajo kraguljčki, bingle-bangele potrkavajo bonbončki, zlati laski frfotajo in svečice hudomušno mežikajo kot bi hotele reči: »Otroci, zdajle, pripravite se!«

Srečno pristanejo na hladni, zasneženi zemlji, zavijejo preko bele poljane in krenejo ob gozdu proti živahnemu mestecu.

Iz grmičev in vršičev pribeže in prilete gozdne živalice, da pozdravijo Detece kralja.

Zajček se do tal prikloni, lisički še živeje zažare lokave očke, žolna s kljunom svečano potrkava, veverica zapleše v vršiču najlepši ples in brzomoga srnica jo ubere kar za sanmi. Detece blagoslovja živalice in kaže z drobnostno desnico na vidno srce, ki gori v živem plamenu in se kot solnce razžarja v prijaznih pramenih. Iz gozda pride mlada blede ženica, drži sveženj suhljadi v premirih rokah. Prevzeta zre čudoviti prizor, poklekne, dvigne roke v molitev — in zagleda na tleh rdeče copatke, rdeče copatke v belem snegu, makov cvet.

Pobere jih. Nežne so, tople, mehke, baržunaste, za nežno nožico, za Ivančko. Že se jih hoče prilastiti.

Toda ne, moji niso našli sem jih, vrniti jih moram, se ji oglašja vest.

»Čujte, čujte rdeče copatke, zgubili ste jih,« kliče za njimi. Prepozno, sani

odrče, svetloba ugasne, živalice zbeže. V daljavi ji rezko odmeva kot bi se rogaj v gozdu poredni paglavec.

Copatke žare, jo pečejo v roki, hoče se jih otresti, vreči na sneg, zaman, ne popuste, drže se čvrsto in rastejo, se večajo, gorje!

Neznan mladenič ji zastavi pot. Ustraši se, hoče zbežati, toda njegov obraz je mil in nežen in toplo, sočustvo mu seva v oči. »Bog daj dober sveti večer, ženica,« jo pozdravi. »Zašel sem, neznan sem v tem kraju in ne vem ne kam ne kod. Rad bi preživel sveti večer pri dobrih ljudeh.« »Slabo ste naleteli, gospod,« odvrne ženica in skriva copatke kot temen greh. Pri nas ni božičnih sanj in radosti, ne veselega otroškega smeha. Žalost, bolezen, glad in mraz so naši gostje. Moj mož v postelji. Mihec, Metka in Ivanček... hipno umolkne kot bi jo zasklela velika odorta ra-

na in zaihti.

Nemo ji koraka tujec ob strani. Njegov obraz je mil in nežen in gorko sočustvo mu seva v oči. Dospeta do koke in vstopita. Medla luč razsvetljuje otožno ubožstvo. V postelji bolnik, ob peči troje slabotnih otrok.

Okamenela, nežna je žalostna slika, ne razgiba, ne razžiži se niti ob materinem prihodu. Topo ravnodušje se zrcali na bolnikovem licu, mraz in beda so ohromeli prožne mlade ude otrok in zamorili nežna dovzetna srca.

Bolestno zasajene jim zro danes mlade oči in pričakujejo nekaj, nekaj danes na sveti večer. Blede obrazke stiskajo k nezakurjeni peči kot bi hoteli izsiliti toploto.

»Bog daj, dober sveti večer,« pozdravi tujec. Tedaj se zgodi čudo! Skrite copate uidejo ženi same iz rok in se neopaženo skrijejo v temen kotiček. Že-



Hedvika B.:

## Božični večer na kmetih\*

Skalarjevi so sedeli pri obedu. Ko so pojedli, je gospodar ukazal hlapcu in dekli, naj danes preje zgotovita svoja dela, ker bodo drevi, od sedmih dalje, praznovali sveti večer.

Brž so se razšli vsak po svojem poslu. Hlapec Miha je na dvorišču odmetaval sneg, dekla Neža pa je pospravljala po hiši. Gospodinja je v kuhinji pekla dobre potice, pri čemer ji je pomagala tudi mala Micika; starejša brata Andrejček in Matevžek sta se pa dobro oblekla, potisnila si debelo kučmo čez ušesa in odšla v gozd po mah za jaslice. Gospodar je sedel k peči in je nekaj premišljeval; nato si je zadovoljno nabasal pipico, vstal in stopil pogledat po hiši in dvorišču, kako gre delo izpod rok.

Kmalu sta se vrnila Andrejček in Matevžek s polnim košem lepega mahu. Andrejček je obžagal trioglati desko in jo je pritrdil v kot, kjer so bile vsako leto postavljene jaslice. Matevžek je med tem izstrigel pastirčke, ovce in jaslje, v katerih je ležalo božje detece. Nazadnje sta še posula stezico z belim peskom, ki se je vila proti hlevu, k svetli družinici. Nad hlevček sta obesila lepega angela z napisom: »Mir ljudem na zemlji, ki so blage volje!« — in jaslice so bile gotove.

V vaški cerkvi je zazvonilo zdravomarijo. Vsa družina se je zbrala v hiši. Gospodar je vzel lonec z žerjavico in je nasul nanjo kadila, gospodinja pa je vzela blagoslovljeno vodo ter pričela moliti rožni venec. Micika, Andrejček, Matevžek, Nežka in Miha so krenili za njo; še stara Marijana je zlezla nocoj iz zapečkan in je zadnja odšla s palico za drugimi. Najprej so obhodili vse shrambe v hiši, nato so šli v hlev k živini, da dobi tudi ona malo blagoslova.

Ko so se vrnili v hišo, so jih na mizi pri jaslicah že čakala darila. Gospodar je dobil nekaj zavojčkov tobaka in novo pipo, gospodinja lepo svilen ruto, Miha dva para nogavic, Neža predpasnik, Micika zalo rdečo oblečko, Andrej-

ček in Matevžek vsak po eno knjigo s pravljicami, povrh pa še lepega konjička, ki je piskal na rep. Kaj mislite, to je bilo veselje!

Gospodinja je naposled odšla v kuhinjo in je prinesla dobro večerjo. Po večerji se je razvil živahen pogovor. Pripovedovali so si razne zgodbe in pravljice, vmes pa pili dober sadjevec in prigrizovali sladko potico. Med veselimi pomenki so naglo minevale ure in kmalu je bilo čas za odhod k polnočnici. Praznično oblečeni so stopali drug za drugim, gospodar pa je korakal spredaj, da jim je svetil s trskami, ki jih je bil zdavnaj osušil v ta namen.

Pot je bila krasna: zvezdice so se kristalile v bleščecem snegu in mesec je zdaj pa zdaj pogledal izza oblakov v to čarobno sveto noč. Sneg je škripal pod nogami, rezka burja je brila okrog ušes. Kmalu so se začeli svečani glasovi zvonov. Pospešili so korake in pokazala se jim je cerkva z malim župniščem. Stopili so vanjo. Pričela se je sveta maša; orgle so se oglasile z mogočnimi glasovi, pevci so peli lepe božične pesmi, verniki pa so pobožno molili in se priporočali novorojenemu Odršeniku. Hitro je minila ura. Ljudje so počasi odhajali domov, le nekatere stare ženske in stari možje so še prebirali jagode na molku, pa tudi ti so kmalu odšli.

Skalarjevi so se zdaj vrnili po bližnjici, ker sta Micika in Matevžek že spotoma zadremala. Ko so prišli domov, so posedli okoli mize in so se lotili dobrih krvavih klobas, ki jih je bila skrbna gospodinja prihranila v pečici. Naposled so se zadovoljni odpravili k počitku.

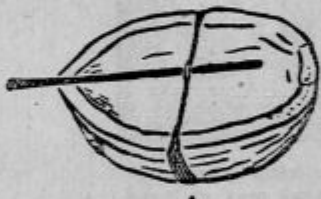
Tako so praznovali pri Skalarjevih sveti večer.

\* Prilateljica »Jutra«, ki nam je poslala ta opis božične noči na kmetih, je učenka III. razreda meščanske šole. Priobčujemo ga brez velikih popravkov, njej in vsem svojim mladim čitateljem in čitateljicam v veselje in izpodbudo.

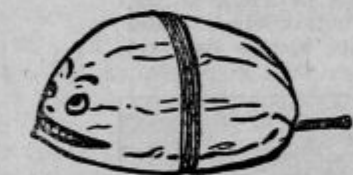
novanje (vtaknite drugega fanta v karte) tretji pa v podstrešje (položite zadnjega fanta na vrh). Stražnik pa je prisegel, da bo vjel vse tri tatove. Zlezel je takoj na podstrešje, da vjame prvega. (Kralj leže na zadnjega fanta). Prosite zdaj kogarkoli izmed navzočih naj privzdigne karte. (To se lahko ponovi večkrat). Dodajte, da ne bo stražniku ušel noben tat. Resnično. Končno bodo vis videli, da ležijo kralj in trije fantje skupaj.

## Vesela žabica

Vzemite Božičku največji oreh in naredite iz njega zabavno igrabo. Pohrustajte jedrce: za igrabo namreč rabite samo lupino. Naredite z nožem na vsa-



A



B

ki strani lupine znotraj zarezo in sicer točno na sredi. Ovijte oreh z močnim sukancem, da se bo oprijel zareza. Vtaknite med niti malo šibico, ki naj bo 1 cm daljša od oreha. Zasukajte palčico večkrat med prsti, da se napne sukancem čimboli in da postane prožen. Palčica mora na eni strani štrleti ven, kakor kaže slika A. Naslikajte s črnilom oči, nos in široka žabja usta. Okrenite žabico kakor vidite to na risbi B in jo postavite na mizo ali na tla. S prstom jo pritiskajte h tlom. Čim odmaknete roko, bo žabica takoj poskočila in bo vedno dobre volje, pa nikoli trudna.

Ivanček skoči in teče k copatkam in najde petilo in suknjič in hlačke zase in za brata, obleko za Metko in majko in očka.

Ugasle mlade oči zažare in lička poridijo in srce jim prvič utripuje v radosti. Tedaj zamahne tujec narahlo od materinega srca proti koticu. Copatke izginejo, na njihovem mestu pa zagori svetla, trepetajoča lučica.

In tujec pojasni: »To je plamenček, ki je razjedal in pekel srce vaše majke, goreča želja po zdravju vašega očka.

Ivanček primi, v roki ne peče, gori in boli le v sredi srca. Ko Ivanček prime, lučka ugasne... bolnik globoko zadihne, vročina ga mine, zbadljaji umire, nova moč mu prešinja ude, sede, ve, da je čudodelno ozdravel.

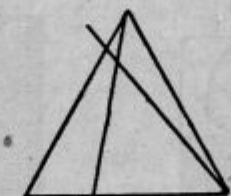
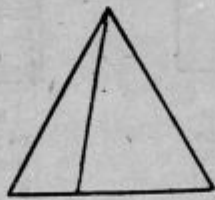
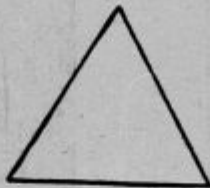
Tedaj pokleknejo vsi da zahvalijo tujca. A njega ni več.

V jaslicah leži Dete, kažoč z drobnostno desnico na vidno srce, ki gori v živem plamenu in se kot solnce razžarja v prejasnih pramenih. Skozi odprto okno pozvanja polnočni zvon. Čudovita luč lije z nebesnih višav. Sveta noč, blažena noč!

## Lahko risanje

Ko se naučite risati brez predloge, na pamet, poskusite opazovati posamezne živali in narišite morda: podoba mačke, konja itd. Rišete tudi lahko s prstom na dahnjeno šipo. Videli boste, da je mogoče portretirati s povsem priprostimi črtami in krivuljami celo ljudi. Saj ima vsak človek na sebi nekaj posebnega, kar ga loči od drugih!

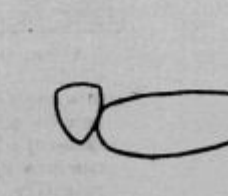
Barčica.



Čuk.



Jazbecar.



Danilo Gorinšek:

## Radost

Rajsko zvenijo mrakov kot bi iz dalje zvonovi tajno hiteli v vsemir... Sveti večer...

Rajsko zvenijo mrakov, urno hitijo glasovi trkajo na svet večer srcu na dver...

Srce se žejno odpira, da si bogastvo nabira, rešit prišel nas temin božji je sin...

## JUTROVA zlogovnica za nagrado

a — ar — ba — bra — brus — ce — ci — ci — čer — dol — e — el — el — ham — is — ja — koš — ma — me — na — ne — no — no — no — nov — nu — o — o — rek — ro — se — šev — ta — ti — to — to — tran — va — ve — vi — vi.

Iz gornjih 41 zlogov naj se sestavi 14 besed, ki značijo: 1. slovenski časopis; 2. ruskega pisatelja; 3. sundski otok; 4. kraj v hrvatskem Primorju; 5. visoko goro (nad 5000 m); 6. mesto v novi Rumuniji; 7. planinski travnik; 8. izumrlj evropski narod; 9. moško ime; 10. staro ime evropske reke; 11. svetopisemsko osebo; 12. morsko ožino; 13. dan v tednu; 14. Shakespeareovega junaka.

Početne črke navzdol in končne črke, čitane navzgor, povedo znan Prešernov verz.

Kdor bo zlogovnico pravilno rešil, ima pravico tekmovali za »Jutrovo« mladinsko nagrado. V to svrhu naj pošlje uredništvu »Jutra« takoj po novem letu, najkasneje pa do 6. januarja 1928, pravilno rešitev. Pod rešitev naj se razločno podpiše in naj pristavi svoj naslov. Na ovitek pisma naj napiše v levi kot spodaj »Zlogovnica«.

Med one, ki bodo zlogovnico pravilno rešili, bo »Jutro« razdelilo 14 krasnih nagrad.

Prva nagrada bosta dve knjigi I. letnika »Jutrove« tedenske priloge »Življenje in svet« v originalni vezavi.

Druga nagrada: celotna zbirka mladinskih knjig, obsegajoča 9 zvezkov.

Tri tretje nagrade, obsegajoče po tri mladinske knjige.

Devet četrtih nagrad po eno knjigo.

Skupno torej razpisuje »Jutro«

## Štirinajst nagrad.

Nagrade se bodo razdelile potom žreba in bodo imena srečnih dobitnikov objavljena v nedeljski številki »Jutra« dne 8. januarja 1928., ki prinese tudi rešitev zlogovnice.

Na delo torej, deca, naloga je lahka, nagrade, ki vas čakajo, pa so krasne!

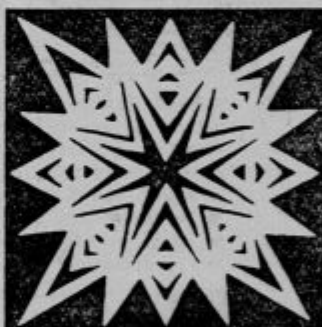
JUTRO.

## Zvezde

Ni tako lahko izrezati iz papirja lepo zvezdo. Delo mora biti lepo. Bodi priden in nihče ti ne bo zavidel! Predvsem mora imeti vsaka zvezda svoj slog: saj je lahko oglata, vijugasta ali ima obliko



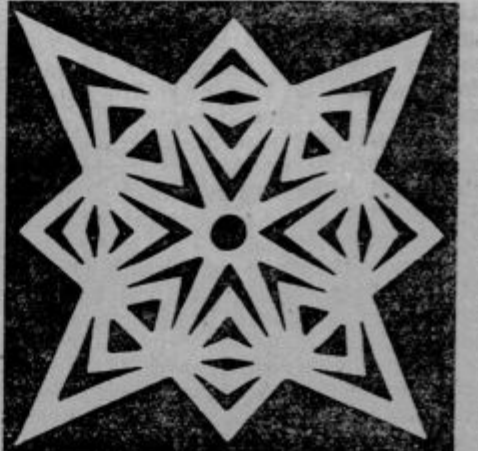
cvetice. Sploh mora imeti človek za to zabavo nekoliko umetniškega okusa. Od kraja itak ne bo nihče naredil lepe zvezde, zato pa bodo pozneje škarje vedno



bolj urne in spretne. Pazite torej, da ne bo papir predebel, da niso škarje prevelike, pač pa dobro nabrušene. Papir zložite natančno v štiri dele in ga še dvakrat prepognite počez. Najbolj pri-



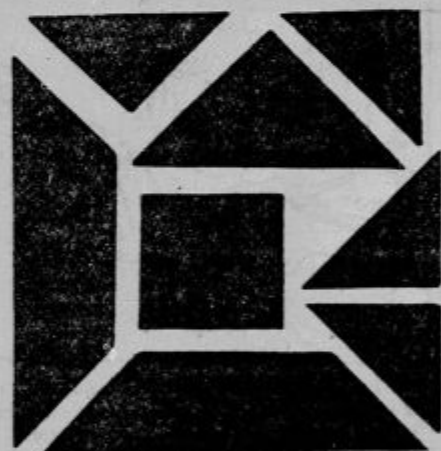
praven je bleščeč barvast papir. Zvezde lahko spravite za spomin v knjige ali jih nalepite v okvir na temno podlago na zid, jih spravite v koledar, kako škri- njo itd.



## Skozi mizo!

Če hočeš, lahko takoj postaneš čarovnik. Položi na mizo 50 parski novčič, pokrij ga s krožnikom ali loncem in vprašaj, kdo zna vzeti denar, ne da bi dvignil pokrov. Tega ne bo izvedel nič. A prebrisani čarovnik skriva v levi pesti drug na las podoben novčič. Zdaj dene roke pod mizo, prične godrnjati neumljive besede in končno privleče na dan svojih 50 par. Seveda mislijo vsi, da je izpikal novčič skozi mizo. Ta, ki je najbolj neveren, bo hitro dvignil pokrov, da vidi ali je res novčič izginil. V tem trenutku ga mora čarovnik hitro vzeti. S tem je vsem dokazal, da ne laže: pobral je denar, ne da bi dvignil pokrov.

## Sestavljanke.



Izreži trikotnike, kvadrat in trapeze in jih skušaj tako sestaviti, da dobiš veliko črko H, ki bo enako široka kakor visoka.

(Rešitev v noveletni številki.)

## Mali računar

Učitelj v šoli: Kdo zna šteti do 10?  
Učenec: Jaz, prosim!  
Učitelj: Dobro, šteji!  
Učenec: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.  
Učitelj: Dobro! Kdo pa zna šteti narobe?  
Razred molči, samo mali Jurij dvigne roko.  
Učitelj (začuden): No, poskusi če pojde!  
Jurček vstane, se obrne s hrbtom proti učitelju in šteje: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

★

Zvečer je sedel pri mizi sedem polnoma zdravih in nepohabljenih ljudi. Mala Urša je zlezla pod mizo pričela šteti in je naračunala samo 13 nog. Kako je to mogoče?

(Zmotila se je!)



Darujte za spomenik kralju Petru Osvoboditelju!

## Ubogljive številke

Pokazal vam bom, kako znam računati. Branko, napiši mi na to polo kako večje število. Hvala! Zdaj bom jaz napisal na svojo polo drugo število. Poglejte ga! Zdaj pa naj napiše Blaž pod Brankovo svoje število, samo mora biti število prav tako dolgo. Hvala! Milan! Napiši zraven še tretje število! Dobro. Poglejte, zdaj bom dodal še dve števili. Prosim seštejte vseh pet števil! Zdaj primerjajte vsoto z onim številom, ki je bilo zapisano na prvi poli! Obe sta enaki! Kako je to mogoče? Seveda ni tu nič slučajnega. Vse je preračunljeno vnaprej. Recimo, da je napisal Branko kot prvi 36894. Dodati morate temu številu dvojko spredaj, zadaj pa 2 odšteti. Podpišite tedaj 236892. (Če bi bilo enojk premalo, rabite tudi desetice. Po številu 498671 imate vsoto 2498759.) Zdaj naj zapiše pod število 36894 Blaž kot drugi svoje, recimo 59884 in nato Milan n. pr. 85291. Napišite sedaj sami četrto število tako, da bo dopolnilo vsako število do 9. Blaževa vrsta je 59854. Četrta vrsta bo tedaj 40145. Peto število je v istem razmerju do tretjega, Milan ima 75891. Tedaj je peto število 14708. Če seštejemo vseh pet vrst imamo resnično 236892 kakor ste videli vnaprej.

Še drugi primer: 8546765  
3549820  
9532106  
6450179  
467893

Vsota je 28546763

Ta matematični čudež je jako enostavno pojasniti, o čemer se lahko vsa- kdo prepriča.

## Trije tatovi in stražnik

## Ubogljive karte.

Vzemite igralne karte in poiščite štiri fante in kralja (zadnji bo za stražnika). En fant naj leži spodaj pod kartami. Ostale tri karte in kralja položite na mizo. Zdaj pripovedujte gledalcem, da se je nekje zgodila tatvina. Nekaj uzmovič je zlezel v klet (zraven potaknite fanta pod karte, ne da bi jih previsoko dvignili in da se ne bo videl prvi poprej skriti fant). Drugi tat je zlezel v sta-

ni se oddahne, razveže sveženj in zaneti ogenj: »Otroci, da vam bo toplo na sveti večer.«

»Oh, mamica,« jeknejo hkrati. V tem kriku je vsa zavedna tuga zamorjene mladosti, onemogli mladi odpor detinskih src. In tuje se sede.

»No, Mihec,« nagovori dečka, »gost v hiši, bog v hiši postreži mi.« Bolnik v postelji suho zakašlja, kot bi ga davilo v grlu, ženi ježno zaplame oči: »Kaj bi se šalili, norčevali, povedala sem!«

»Postreži mi, Mihec,« vztraja tujec, »idi, zajemi, prinesi!«

Mihec se obotavlja, se sramuje nagovora, skoro ne razume, a sledi kot v polnu zapovedujoči kretnji, stopi v kotic, zagleda copatke, seže vanje in dvigne zvrhan krožnik okusnih jedil in nosi na mizo, pa le vsega ne znosi.

»No, Metka, pridi, nalij nam kozarce,« veleval tujec. Metka sledi kot v polnu zapovedujoči kretnji, stopi v kotic, seže v copatke ter najde steklenico rujnega vinca in soka malin in toči v kozarec, a ne izprazni:

»No, Ivanček, pridi, obleci se, saj ves drgetaš od mraza.«



## Slovenci v Franciji

Vozil sem se proti Parizu. V noč zavite pokrajine so hitele mimo. Mesta: Modana, Chambéry, Aix les Bains. Komaj da sem se zdrnil ob njih, tako enakomerno so ropotala kolesa in je bilo še daleč do jutra. Ne vem zakaj, a vendar vedno se mi zdi ob tem enakomernem zvenenju tratin, kako da se odvijam in povrača tista znana narodna: Je pa davi slanica pala...

Neveren sem ugibal; ali je sen ali resnica? Ker vse predalec sem bil odmaknjen, da bi mogel zlahka verjeti. Morda je le zakasneli spomin minulih dni: poleg sebe sem zaslišal jasen slovenski razgovor. Zunanji: gore in polja in gozdovi; gore in polja in gozdovi. Vstal sem in stopil k sosednjemu kupaču. V mlajno razsvetljenem in zakajenem prostoru sem uzel obraz, ki so mogli biti le slovenski. Stopil sem mednje in jih ogovoril. Šele takrat sem vedel, da je resnica. Bili so drvarji: visoki, močni bradati in resni. Zlost slovesa jim je bila še v očeh. Zaman je v kotu najmlajši skušal zapeti. Vedno ono: Je pa davi... Na mali savjski postaji so izstopili.

Na jesen prihajajo slovenski drvarji delat v francoske gozdove. Spomladi se vračajo. Malokdo ostane. Daleč vede pot za zaslužkom. Nekdaj so hodili na Hrvaško; nekateri so prišli notri v Slavonijo, drugi celo v Bosno. Danes je svet vse bolj odprt.

Francija nam je bila do zadnjega skoro docela neznan dežela. Neznana po izkušnjah, kajti kam vse ne seže ljudska govornica! Mogel pa bi trditi, da naš zadnji kmečki oče poznal Francoze in da ve o Napoleonu več kakor eno zgodbo. Na končnicah panjev je verno zapisana dogovščina starih časov. Ob zajetni kmečki peči sedi Kranjec in puha pipo; z nogo poganja žibel, v kateri leži vojak; tako je bil truden, da se puške ni mogel odložiti; čemur, pa ima vendar še nasrčene obrvi; ni torej, da bi se šel s Francozom. In vsak ve natančno za besede, ki jih je izrekel eden in drugi. Prišel je vojak iz hude bitke; truden je bil in je v prvi koži mislil samo, kako bi legel in zaspal. Zaman sprašuje za postelj edinega, ki je še v domu ostal. On govori po svoje, oče pa po svoje in tako se pregovarjata in ne razumejo. Končno mu vendar dopove. Vojak pokaže na žibel, pravi, da bi rad nekaj podobnega, kjer bi se lahko odpočil. Seveda naš možak ni mislil naprej, ampak skomignil z rameni, češ: če pa žibel hoče, naj jo pa ima, in mu jo je ponudil. Če boljše ni, se je pač treba zadovoljiti s tem, kar je; in se je vojak zaval na malo ležišče. Kruto so mu noge mahale pri koncu navzdol.

Pred vojno je priromal v bleščečo prestolico ta ali oni študent. Malo se je razgledal in zopet odšel. Redki pa so bili oni, ki so se priselili sem z ženo in otroci in ki ustvarili ognjišče in premoženje. Lahko bi povedal povest o vsakem posebej. Preprosta je in podobna vsem drugim! Vsaj v začetku.

Tesno je živel pri nas. Avstrija Slovencec nikoli ni bila prijatelj; večkrat tudi sreča ne. Najprej je prišel sam, da vidi, kako bi bilo v tujem svetu. Videl je, da dobro in je postal po ženo. Delal je in delal. Iznašljivost mu je pomagala. Spridnostjo je gradil. Danes ima ugleden dom, dober glas in tudi denarja precej.

Drugi ni našel naravnost sem. Bil je na Dunaju, nato na Tirolskem in je ob času velike svetovne razstave prišel v Pariz. Delal je v banki. Malo je že resnici podobna trditve, da je tuju povsod lažje kakor domačinu. Uspe pač, ker se bori brez mehkohe, saj je v igro zastavil ne le svoj zaslužek, ampak svoj vsakdanji obstoj, vsa prijateljstva, svojo zemeljsko konstelacijo. Bori se s stisnjenimi zobmi in z vztrajnostjo, ki si jo morejo drugi privoščiti le kot redko čednost. Naš Slovenec je rasel v častih in oblasti. Postal je podvratelj sredi tujega mesta, sredi tujih ljudi. Ni pozabil svoje govorice in vedno mu je bil zemljak dobrodošel. Sprejel ga je v svoji gosposkosti z domačnostjo človeka, ki je mnogo videl in izkusil.

Naletiš se na druge romarje in se jim čudiš. Bil je naš človek na Španskem, v Angliji. Pridobil si je prijatelje in spoznal deželo. Toda bil je enkrat tudi v Parizu in tako seveda se koncem koncev ni obrnil nikamor drugam. Tu je našel ženo; sinovi si imo našega prvega kralja. On se vedno razbira po domačiji preko časopisov in je domoljuben do genljivosti. Pove ti o Zupančiču, kako so se svoje dni vozili po

Soini in se pogovarjali o grški lepoti; v spominu hrani vsa imena drugih imenitnih in manj imenitnih Slovencev, ki jih je pot kdaj privedla v Pariz.

Mnogo pa je bilo takih, ki se jim je v vojnih zmedah zamagljala bodočnost. Nekdo je nestalno odrinil iz Gorice in Trsta. Bil je v Belgiji. Sedaj se je tu ustanovil. Poslal je po ženo in otroke; preveč je mračen čas, da bi se mu mogla sreča takoj nasmejati. Vse upanje je v bodočih zarjahl. Upanje, ki je upravičeno, posebno, kadar krepko deliš valove tujega morja.

Koliko bi se vedel takih resničnih in izvršnih povesti. Po zunanem bi sličile druga drugi. Različne so le v kolikor se po značaju ločijo po solah in kulturni dovtetnosti. Kolikor so enemu bolj oči odprte kakor drugemu. Saj sreča vse sloje. Bil sem v banki in iskal pravo okence. Vprašam prvega uradnika, ki se je bolj prosto gibal okoli. Da imam ček in bi rad vedel, kje mi ga izplačajo. Ček odkod, dé oni. Iz Jugoslavije; pa ne morda iz Ljubljane? nadaljuje oni francosko. Kar na slepo planem: Nazadnje bi bili še vi doli doma. In se je izkazalo, da je mož Ljubljancin. Majhen je in čokati; dobrodušen obraz, pravcati obraz francoskega mešana iz devetdesetih let. Zdrave rdeče barve; močni brki, kakor jih je nosil Napoleon III. A, če ga natančno pogledaš, vendarle razkriješ v vsem domačega človeka. Te žive nemirne oči niso izgubile svojega bleksa, četudi so videle premanoge dežele. Že njihova imena so povest. Indokina, kjer se je boril in si priboril svetinjo, Madagaskar, Amerika, Tunis skoro vsa mesta Francije. Sedaj je tu v Parizu in tu misli ostati do nadaljnjega. Najdeš seveda tudi bolj preproste, ki nimajo toliko slave za seboj.

V začetku sem se vedno močno začudil, kadar sem naletel na novega rojaka. Danes vem, da ni to nič nemogočega. Nič več se mi ne zdi tako čudo tisti Ribničan, ki ga le po slovesu poznam in ima tukaj neke svoj hotel in denarja, da je kaj.

Naključje je prineslo, da sem za svoje prijatelja, ki je prišel v Pariz in se ni vedel prav obračati, iskal sobo. Gledamo neke podstrešnice; ozko, zračno, odprto na vse strani, toplo le poleti in hladno pozimi; pobotali smo se in gremo med glasnim pogovorom po stopnicah navzdol. Pa nas pozdravi v tretjem nadstropju stržaj hotela in nas kar brez ovinka vpraša po slovensko, če nismo morda iz tega in tega kraja. Sedaj se ničemur več ne čudim: vem, da je malo stvari, ki ne bi bile mogoče. Dva milijona nas je, pa nas je ves svet poln.

Seveda so vsi ti Slovenci, ki jih srečaš na Francoskem, videli mnogo grenkih dni in malo veselih. Toda koliko jih je sploh, ki jim je pot z rožami postлана? Morda oni, ki se ustanovijo za nekaj mesecev ali za nekaj let v latinskem okraju. V okraju sol, razigranosti in učenjstva. Na Boulevardu Saint Michel srečaš vsako leto nove ljudi. Prinesli so s sabo mladost in smeh. Se takrat ni posebno hudo, kadar jih proti koncu meseca tarejo denarne skrbi. Se že prišljajo tudi preko tega. In še preden šala ugasne, odidejo. Gledali so svet med smehom in so v smehu vse videli. Šolo poznajo, in nacionalno biblioteko, in luksemburški vrt, to ali ono svečanost, to ali ono lepoto; kadar se čas začneja mračiti, povežejo svoje stvari in se poslovo, ker že poznajo pristan. Marsikdaj nanese priitika, da na kolodvoru naletiš na druge, ki se tudi odpravljajo v domovino. Ti niso poznali latinskega okraja. Mrki so in še nasmeji jim ne zabriše skrbi iz obraza in trpkih potez. Kajti ni vsakega zgodba vesela kakor domača pesem.

Na severu in vzhodu Francije je naših ljudi na tisoče in tisoče. Večinoma so rudarji. Poznaajo le trdo delo. Vedno so v borbi za vsakdanji obstanek, ki jim zariše v obraz trde poteze.

Naj o njih številke govore in nekateri podatki, ki sem jih tu dobil, kajti nisem bil med njimi.

V Pas-de-Calaisu je sedem tisoč naših. Večinoma rudarjev. Godi se jim razmeroma dobro. So dobro plačani, toda katere plača je previsoka za delo pod zemljo! So iz vseh krajev; največ jih je iz naših nesrečnih, ki jih je povojna pravdičnost raztepla po svetu. Iz Koroske, iz Goriske, iz Westfalske. Prav tako jih je v Moselli tudi okoli sedem tisoč ali pa še več. Tudi kot delavci v rudnikih so še dovolj dobro plačani. Imajo celo svoje društvo, društvo

svete Barbare, ki skrbi zanje ob nezgodah, v bolni in ki jih veže v poino enoto. Manj vseobsežno je društvo Edinost. Bolj široko in čisto gmotno pa je Jugoslovansko podporno društvo.

Popolnoma odrezani od domače zemlje, so vendar ohranili navade in jezik. Saj smo trdoživi in Francozi so v narodnostnem oziru zelo strpni in jim niti oddalec ne delajo sile. Baš nasprotno, po vseh svojih močeh so podpirali njihovega prvega dušnega pastirja Gornika in njegovega naslednika Zupančiča; edina inteligenta, ki sta našla mednje — prav po svetli tradiciji devetnajstega stoletja.

Na tisoče Slovencev pa je raztresenih drugod širom Francije; toda ti žive ali v malih skupinah, ali pa celo posamično v vseh poslih in obrti: so rudarji, poljedelci, mehaniki, trgovci, uradniki, prekupčevalci, vodniki, sluga, potniki itd.

Zivljenje tu ni ne solčno, ne temno. Luč in senca se mešata, križata. Kakor pri nas. Kakor povsod.

Niče naj se zatorej ne plaši, niti naj si ne postavlja gradov v oblake. Stara modrost pravi, da je pridnemu svet odprt. Ne bom je premodril, če pristavim, da pridnemu in bistrenu.

Empe.

### Kaj vem? Koliko znam?

(Serija št. 3.)

1. Kako velika je približno Jugoslavija?
2. Iz česa je v glavnem sestavljeno človeško telo?
3. Po kom ima gijlotina svoje ime?
4. Kdo je duševni oče pojma »človek in pol«?
5. Kateri evropski ep je najstarejši?
6. Kaj pomeni S. O. S.?
7. Kdo je ustanovil jezuitski red?
8. Kdo je d'Artagnan?
9. Do kod so v Evropo prodrli Mongoli pod Čingiskanom?
10. Katera knjiga je prevedena skoro v vse jezike?
11. Kako se imenujejo štirje evangelijski?
12. Kateri je najslavnejši izrek Louisa XIV.?
13. O kom trde, da je prvi poskušal leteti, in zakaj se je ponesrečil?
14. Katera ženska je prva preplavala Rokavski preliv?
15. Kaj so elektroni?
16. Kateri menili ne smejo govoriti?
17. Kaj je aksiom?
18. Katera sta največja časopisna koncerna sveta?
19. Kje leži gora Sinaj?
20. Kje je bil rojen svetli Frančišek Asiški?
21. Kdo je rešil problem kvadrature kroga?
22. Kdo je odkril radij?
23. V katerem romanu nastopa Duleinea?
24. Kateri vladajoči evropski knez živi očitno od hazarda?
25. Kdo je José Capablanca?
26. Kaj je »Yankee-Doodle«?
27. Kje je največji višje most sveta in kako se imenuje?
28. Odkod izvira beseda »jazz«?
29. V katerem mestu je Dioklecijanova palača?
30. Kaj je Evrazija?
31. Kaj je leto?
32. Kateri so trije evropski ognjeniki?
33. Kaj so protuberance?
34. Kdo je prevaril 40 roparjev v »1001 noči«?
35. Katero mesto ima največ mostov?
36. S kom je omožena Pola Negri?
37. Kdaj je bil Jezus križan?
38. Kje je bil sežgan Jan Hus?
39. Po čem je zaslovelo mesto Bayonne?
40. Kdo je zgradil Eiffelov stolp?
41. Kaj pomenijo v zgodovini Habsburžanov Erke A. E. I. O. U.?
42. Katera armada ne sme streljati?
43. Kaj je »bathromiomahia«?
44. Iz česa se izeluje opij?
45. Kako širok je Sueški kanal?
46. Koliko židov je približno na svetu?
47. Kaj pomeni r. z. z. o. z.?
48. Kje je Napoleon pokopan?
49. Kaj je sobranje?
50. Kdo je vsekako zelo izobražen?

(Odgovori v prihodnji številki.)



»Planinske zdravilni čaj«

zdravi slabo prebavo, zaprtje telesa, napihovanje, slabo delovanje čreves, izpuščaje, obolenja mokraćne kisline, jeter, žolča in žolčni kamen. Pileten samo v plombarih paketih po Din 20.—, napisom: Lekarna Bahovec, Ljubljana 174-a

### V plesu snežink



Kaj pravi kritika o filmu:

## „Na polju slave“

Charlie Chaplin: Imam samo eno jedinstveno mnenje o filmu „Na polju slave“: To je največji film, kar sem jih kdaj sploh videl, smejal sem se, plakal sem in bil sem globoko ganjen.

Douglas Fairbanks: Nič me ni kdaj bolj navdušilo. - Bilo je prelestno!

Prof. Maks Reinhardt: Najboljši film med vsemi, ki jih je producirala Amerika

Ivan Cankar:

### Une tasse de café.

Bien souvent, dans ma vie, j'ai commis quelque injustice envers un être aimé. Une telle injustice est comme un péché contre l'esprit saint; elle n'obtient de pardon ni dans ce monde ni dans l'autre; elle est ineffaçable, inoubliable. Quelques-uns d'entre nous, de longues années, comme éteinte en notre cœur, perdue dans la tourmente de la vie. Puis, tout à coup, au milieu des heures joyeuses ou la nuit lorsqu'on sort effrayé de quelque cauchemar, un souvenir pesant tombe en notre âme, fait mal, brûle aussi fortement que si le péché venait d'être commis à l'instant même. Par le remords, par de généreuses pensées on peut effacer tout autre souvenir, mais pas celui-là. C'est au cœur une tâche noire qui demeure à jamais.

En son âme on voudrait se mentir à soi-même: »Mais non, ce n'était pas ainsi... Seule ton imagination tourmentée a, d'une ombre légère, créé des ténèbres. C'était une chose sans importance, banale, qui arrive cent fois, mille fois depuis le matin jusqu'au soir.«

La consolation est mensonge, on le sent soi-même et avec amertume. Le péché est le même, qu'il soit commis une fois ou mille fois, qu'il soit commun ou inconnu. Le cœur n'est pas le code pénal pour distinguer entre un délit et

un crime, un homicide et un assassinat. Le cœur sait que «le traître tue par le regard et le héros par l'épée» et il absoudrait plutôt l'épée que le regard. Le cœur n'est pas non plus le catéchisme pour distinguer entre les péchés capitaux et les autres, pour le classer d'après leur nom et leurs signes extérieurs. Le cœur est un juge impartial et inflexible. Il juge et condamne le pécheur d'après un geste caché, à peine perceptible, un regard furtif que nul n'a remarqué, une pensée non formulée à peine inscrite sur le front; il le juge même d'après son pas, sa façon de frapper à la porte, de boire à petits coups. Il n'y a que peu de péchés consignés dans le catéchisme et ceux-là ne sont même pas les capitaux. Si le cœur était confesseur — longue et terrible serait la confession!

Le péché qu'on peut avouer en paroles, effacer par le repentir est pardonnable. Celui qui est resté dans le cœur comme un souvenir inexprimé et sans forme est lourd, très lourd, saignant jusqu'à la dernière heure. L'homme ne le confesse qu'à lui-même quand seul, dans les ténèbres il veille et que sa couverture tombe plus pesante que la pierre sur sa poitrine.

»Je n'ai ni volé, ni tué, ni commis d'adultère; mon âme est pure!«

Menteur! N'as-tu jamais pelé une pomme en passant devant un affamé que tu as regardé sans avoir honte? C'est pire que d'avoir tué ou volé ou

commis le péché d'adultère! Le juge impartial, le cœur, pardonnera plutôt à l'assassin qui, allant au supplice a caressé un enfant en pleurs, qu'à toi, l'homme pur! Car le cœur ne connaît pas les petites choses et ignore le code...

Il y a quinze ans, je revins à la maison familiale pour un séjour de trois semaines. Je fus tout ce temps-là abattu, de mauvaise humeur. Notre logis était maussade et il me semblait que quelque chose de lourd, de repoussant pesait comme une ombre humide sur nous tous.

Les premières nuits, je dormis dans la chambre; plusieurs fois, en m'éveillant la nuit je vis dans l'obscurité que ma mère avait quitté son lit et s'était assise à la table; elle était immobile, comme endormie; elle pressait les paumes de ses mains contre son front et son blanc visage brillait même si les rideaux étaient tirés et si la nuit était sans lune et sans étoiles. J'écoutais attentivement et j'entendais non pas le souffle d'un être endormi, mais des sanglots retenus à grand-peine. Je jetai mes couvertures par dessus la tête, mais même alors et même dans mes rêves, j'entendais encore ses sanglots.

J'allai m'installer au grenier, dans le foin. Dans ce logis, le mien, je grimpais par un escalier raide et branlant, semblable à une échelle. Je m'arrangeai un lit dans le foin et près de la porte, sur la montée, je mis une table. Mon horizon

était un mur gris, rongé. D'humeur sombre, en proie au découragement, à de noirs soucis, j'écrivais alors mes premières histoires d'amour. J'orientais par force mes pensées vers les routes blanches, les prairies en fleurs, les champs odorants pour ne voir ni ma vie ni moi-même.

Une fois, j'eus envie de café noir. Je ne sais comment cette idée me vint, mais j'en eus envie. Peut-être justement parce que je savais qu'il n'y a pas même de pain à la maison, à plus forte raison pas de café. On peut, uniquement dans ses réflexions être méchant et sans pitié. Ma mère leva sur moi de grands yeux timides et ne répondit pas. Maussade et chagrin, sans un mot, sans un salut, je remontai au grenier pour écrire comment s'aimaient Milan et Breda, comment tous deux étaient nobles, heureux, joyeux.

»La main dans la main, jeunes tous deux, nimbés des rayons du soleil matinal, lavés de rosée...«

J'entendis des pas légers dans l'escalier. Ma mère montait; elle avançait lentement, avec précaution, portant une tasse de café. Je me souvins aujourd'hui que je ne l'avais jamais vue si belle qu'en cet instant. Le rayon oblique du soleil de midi entrant par la porte éteignait dans les yeux de ma mère; ils paraissaient plus pur, toute la clarté des yeux, toute la félicité, tout l'amour céleste se reflétaient en eux. Sur ses lèvres se jouait le sourire de l'enfant

qui apporte un don joyeux.

Et moi, je me retournai et je dis d'une voix méchante:

»Laissez-moi tranquille! Je n'en veux pas maintenant!«

Elle n'était pas encore en haut; je ne voyais que son buste. Quand elle entendit mes paroles, elle ne fit aucun mouvement; seule, la main qui tenait la tasse se mit à trembler. Elle me regarda effrayée, dans ses yeux la clarté s'éteignit.

De honte, je sentis le sang me monter au visage et d'un pas rapide, je m'avançai à sa rencontre.

»Donnez, mère!«

C'était trop tard; dans ses yeux il n'y avait plus de clarté, sur ses lèvres plus de sourire.

Je bus le café et je me consolai en pensant:

»Ce soir je lui dirai ce mot, ce mot aimable dont j'ai frustré son amour!«

Mais, ce mot, je ne le lui dis ni le soir, ni le lendemain, ni même à l'instant des adieux...

Trois ou quatre ans plus tard, à l'étranger, une femme étrangère m'apporta dans ma chambre une tasse de café. Alors un douleur cuisante étreignit mon cœur, le brûla et je faillis crier de souffrance. Car le cœur, juge impartial ne connaît point les petites choses...

(Prevedla S. J. Jeras iz knjige »Moja življenja«.)





## Višnja gora ob 450letnici meščanstva (1477—1927.)

»Višnjani! Kam ste svoj ga polža djalil?«  
»Za Pexaza smo devcem ga prodali.«  
Prešeren.

Dve postaji od Grosuplje proti Novemu mestu se stisnejo grčiči. In vlak plane v precej dolg tunel. Komaj da se onkraj otrese gostih štrn dima in saj, se zablesli z desne na zelenem holmcu kopica drobnih hiš zgrajenih okrog čokate, svetlozlate cerkve, kakor vesele betlehemske jaslice. To je Višnja gora s svojim »priklenjenim polžem«, ki ga je ovekovali že Prešeren, za njim pa naš veliki dolenski romancier Jurčič, da ne bo pozabljen s svojim slavim rodinim mestom še v rodov rodove.

Letos slavi Višnja gora zajedno s starodavnim notranjskim Ložem in zgodovinskim Krškim 450 letnico meščanske pravice in svobode. Prav za prav brez slavočlovka in možnarjev in brez rodoljubnih govorov, ki današnji svet nima več pravega smisla zanje. Vendar bi ne bilo prav in pošteno, ako bi šli kar molče mimo tega jubileja, ki res da sam po sebi nima kdo ve kakve veljave, a nam nudi dobrodošlo priliko, da osvežimo starejšim čitateljem nekaj prijaznih spominov, mlaščim pa razkažemo zanimiv kotiček sredi idiličnih dolenskih brd in dobrih.

Siveda Višnja gora ni mesto, da bi slovek govoril o šumnih kavarnah in barih, o razkošnih promenadah in boulevardih, o kinu in radiu. Vsa ta moderna Sodoma je

pred pobesnelimi višnjiškimi prežvekovalci in kopitarji, je stopil iz voza, poklical župana in ukazal, da se mora stante pediti in enkrat za vselej vsa »sodraga« (gospod mogotec je blagovoli reči »Gesindel«) unakniti s ceste, kamorkoli že Tako se je preselilo višnjiško sejmšče na poševen travnik pod cesto, kjer se danes visi kakor na strehi. Ni ga zaman prekel od oca in majke že nekateri mesar, ki se je bil tam posušeno obrnati. Kajti so premeteni Višnjani napravili tako, da kupci prihajajo od spodnje strani in se jim vidi od tam tako zagnana kjavka izredno zajema. Ko pa potem živinče priženejo na cesto, glej spaka, kam se ti namah sesede, da ga je kar za polovico mani.

Največja intimnost Višnje gore pa je »polža«. O njem le že vsakdo slišal, vendar jih je še mnogo, ki mislijo, da je ta reč »polžem« samo duhovita potegavščina. Zato ne bo napak, če si ob tej priliki še tega »Novega Pexaza« malo bliže ogledamo. Svoj čas je bilo res precej riskantno, moledovati okrog Višnjani, naj ti pokažejo »polža«, kje in kako ga imajo priklenjenega. Takega radoznaleža so po navadi prav prijazno povabili na kak skrit prostor in so mu jih tam naložili po zadnji plati, da jih je sirota komaj nesel. No, dandanes so Višnjane čisto drugačni. Če vidiš, da nisi prišel uganjat očitnih burk, ti tudi »polža« radi pokažejo.

Je to precej velika školjka, pritrjena na podeni visok lesen stebriček, ki štrli iz istokakega lesenega podstavka. Notranjost školjke obdaja pozlačena skledica, od katere je napeljana na stebriček enaka verižica. Tako le torej ta slavni »polža« v istini priklenjen. To nedolžno, pa originalno posodo, ki je rodila že toliko zabavljic in še več batlin, so si napravili svoj čas višnjiški cehi, da so iz nje slovesno napili novim moistrovom v mestu. Potem so to »časno opojnost« zopet spravili pri vsakokratnem županu do prihodnjega slavia.

Dokler se ni okrog šestdesetih let primerilo, da je takratnega župana sredi mesta, to se pravi, sredi ceste zadela kap. Bogve, s čim se je bil ta župan Višnianom tako hudo zameril, da ga v tej nesreči nihče ni

je bil obležal nesrečni župan, se je pojavil »izgubljeni sin«, toliko obkovan polž. Kdo naj popiše srečo in radost Višnjani, ki so mahoma pozabili vso bridko skrb in vse grenke solze, ko so videli, da jim oči ne lažejo! Staro in mlado se je strnilo v eno samo nabrzdano gručo in rajalo okrog polža kakor Izrael okoli zlatega teleta. Nihče ni vprašal: kje si hodil, kod si bil; prevelika je bila blaženost, da bi komu le v misel prišlo tako bozokletno vprašanje. Ko se je poleglo prvo veselje, je nasvetoval Kozmek, tisti prekmurjski Ribničan, ki je svoj čas s preluknjanim višnjiškim piskrom zavezal opravičljivim žužberčanom doize jezike in se je bil zdel, čeprav že ob palici, pridrenjal med someščane: »Vajste kaj, priklenimo ga!« Vsem se je zdel ta nasvet na moč pameten. Od tega časa je ostal polž priklenjen in če bog da in sreča lunaška, je ne bo več nikamor podedil iz višnjiškega mesta.

Višnjani so bili zmerom kampelici, zares pravi dečki pa so se pokazali ob času, ko je strašil po naših krajih »dedni sovražnik krščanskega imenac, krvoločni Turčin. Prav takrat so tudi pustili svoje domačije dol ob Višnji in se stlačili za varno obzidje današnjega mesta. Niti enkrat jim ni mogel divji dušmanin do živega; vselej so ga poznali s krvavimi buticami, od koder se je bil priklatil. Za to junštvo je nagradil Višnio goro cesar Friderik IV. leta 1477, z meščanskimi privilegiji, kar v tistih časih ni bila le visoka čast, ampak je vrglo Višnianom tudi velike koristi. Mesto je dobilo svoje sejmice, ki so močno povzdignile domačo obrt, pa tudi blagostanje nopočenih meščanov.

Ta blagoslov fevdalnih pravic in cehov pa je močno obledel pod zamahom novega časa in pustil poleg drugih srednjeveških mest tudi Višnio goro precej ob strani. Dandanes je Višnja gora samo še skromno podeželsko mestce. Kakih 500 duš je štela ob času Valvazorja in jih tudi zdaj ne premore več. Vsa kraj je silnjen ob ostri serpentin države ceste, ki le edina prometna žila v mestu, njegov »Canal grande«. Pohlevne hiše na obeh straneh ceste slone s svojo zadnjo stranjo domala vse na starem

mestnem obzidju, nezanimive, skoro čemerne, ako si jih od blizu ogledaš. Mnogi izveški pričajo, da živi v mestu dokaj obrtnikov, zlasti čevljarjev, ki razpečajo svoje izdelke po bližnjih in daljnih sejmih. Kakor so bili Višnjani v vsem samosvoji, so postavili tudi farno cerkev v sosedno občino, sami pa so se zadovoljili s podružnico. Pač pa so pokazali mnogo smisla za šolo, ki je zares izpomozlo poslopje, žal pa, da je po svoji moderni zunanosti bolj v kvar nego v okrasek starega mestnega lica. Višnja gora se tudi lahko postavi s svojo zelo staro pošto, ki je bila svoje dni edina med Ljubljano in Novim mestom. Sodišče in davkarila sta se naselila v Višnji gori šele po otvoritvi dolenske železnice in sicer v malem Auerspergovem gradu, ki stoji ob cesti proti Grosuplju. Nad mestom se dviga razvalina starega gradu, skrita med gosto prerasto drevje, ki ga le velet tako zasadi knez Auersperg, baje iz same jeze, ker so se Višnjani drznili ob otvoritvi železnice razobesiti tu gori na njegov lastni slovensko trobojnik. Kakšen greh in kakšna kazen! — Z obronkov grajskega hriba se nudi ponekod prav lep pogled na mesto in okolico, vse tja do razvojitve stehanskega klanca proti Grosuplju in do stiškega polja na drugi strani. Vsenaokoli valoviti, ponajveč obrasli grčiči, ki zapirajo kak obsežnejši razgled.

Blizu mesta, tik železniške proge, stoji še dobro ohranjen grad Turn, last in stalno bivališče baronice Codellieue. V drugo stran, proti Stični, pa ogledaš veliko podsmreško graščino, kamor le ljudska domišljija postavila zanljivo zgodbo o Rozu Jelodvorski kakor da bi bila to kaka zgodovinska oseba iz domače prošlosti in ne precej plehka nemška storila.

Po svojem tesnem prostoru in pomankanju drugih važnih pogojev današnja Višnja gora pač ne obeta kakakega večjega razmaha v bodočnosti. Ostala bo to kar je: pohlevna priča zgodovine, vendar pa še zmerom prijazna kraj v gloriozi svojega znamenitega »polža«, ki naj ji ostane tudi še zanaprej zvesti atribut neprisljane, zdrave dolenske šegavosti.

## Sferična godba Rusa Teremina

Na mednarodni glasbeni razstavi v Frankfurtu je nedavno vzbujal veliko pozornost »eterični« klavir ruskega Edisona, kakor imenujejo mladega inženjerja Teremina. Moč je star šele 31 let, a njegovo ime je v tehniških krogih že skoro svetovno znano. Še bolj pa je zaslovel s svojim čudovitim »eteričnim« klavirjem ali sferofonom, kakor ga on imenuje.

Po osnovi sodi njegov izum prav za prav v rubriko Radio. V zaboju, pred katerim stoji Teremin, tičita dve majhni radiooddajni postaji, obstrleži iz dveh oddajnih in treh ojačevalnih elektron. Par stikal in kondenzatorjev je vse, kar tvori vsebi-



Inženjer Teremin — ruski Edison dirigira pred svojim eteričnim klavirjem ali sferofonom.

no omario. Zgoraj na njej je pritrjena palčica iz medenine, pri strani pa noli iz nje nadeninast oblok, podoben tramvajskemu drsniku. Dve bateriji in akumulaciji, pa pomagata od zunaj. Pokončna palčica iz medenine služi za anteno in izžarja električne valove, kadar postaji v omari delujeta.

Kdor je kdaj poslušal radio, ve, da se električni valovi sami ne slišijo. Če je glasbeni komad pred mikrofonom končan, tedaj ni slišati ničesar več kljub temu, da aparat valove še vedno sprejema. Primeri se, da dve oddajni postaji z valovi različne dolžine stvorita v slušalnih neko tržno psikanje; ton je kot bi prihajal iz flavie, višji ali nižji, in traja vse dotle, dokler postaji izžarjata električne valove. Temu piskanju se pravi interferenčni ton ali utripanje in bi ga lahko primerjali s pojavi iz vsakdanjega življenja. Zgodi se na primer, da dva človeka žvižgata, pa ne zadeneta oba natanko istega tona. Žvižganje se čuje, kakor da zvok pojema, narašča, spet pojema tle. Časih gre to tako počasi, da bi človek atripe lahko kar štel, časih pa zopet tako hitro, da se čuje nekakšno cvrčanje, in če sta tona oba piskačev precej slabo zadeta, se to cvrčanje glasu zaostri v lasen ton, ki je tem višji, čim bolj sta si tona obeh piskačev različna. Tako utripanje se da opozovati povsod na koncertih pri sviranju godbe ali petju.

Znano je, da označujemo tone po tem, kolikokrat v sekundi se strese zvočilo, kolikokrat zaniha struna ali jeziček tega ali onega instrumenta. S tem stresanjem, nihanjem strune vzvajoji zrak v njeni okolici in zračni valovi stresajo bobnič v ušesih. Človeško uho pa je tako napravnjeno, da sliši zvok le tedaj, če se strese zvočilo najmanj 16 krat na sekundo; to je najnižji ton, ki ga lahko zaznamo. Pa tudi navzgor je občutljivost omejena. Tonov, ki nihanje nad desetstotinko v sekundi, ne slišimo; Mehaničen uspeha je preokoren, da bi se nanje odzval. Podvrženi pa so ti toni istim zakonom kot slišni toni.

Postavimo za primer: Če zvenita istočasno dva tona, ki sta si po številu nihanjev nekoliko različna, nastane utripanje, ki se v primerjem slučaju zaostri v ton. Ta ton beleži toliko treslajev na sekundo, za kolikor se med seboj razlikujeta oba sestavna neslišna tona. Iz tega vidimo, da se tudi neslišni toni lahko tako sestavljajo, da dajo nov ton, ki ga naše uho zazna. Višino dobljenega slišnega tona je treba le še modulirati po kakšni melodiji, kar se da pri sedanjih mehaničnih godbenih instrumentih doseči zopet le mehaničnim potom, navadno z roko, ki pritiska na struno ali drsi po njej sem in tja. Ravno v tem pa tiči veliki nedostatek sedanje godbe, namreč njena okornost: prav redki so namreč ljudje s fino roko, podreajočo se vsem odtokom občutkov, ki jo vodijo. Baš zaradi tega je tako malo resničnih virtuozov. Ves problem je torej fizične narave. Roka sama je morda dovolj fina, toda kadar mora pritiskati in drseti po strunah, kadar stopi v delo mišicmičev prstov, ne more več slediti vsim odtokom godbevih občutkov.

Nu, bo dejal ta ali oni, čemu je tedaj potreben takšen ovinek preko dveh neslišnih »onov, ko se vendar ne da izgovoriti opisanimi nedostatom: ko ni moč roke razbremeniti, kar bi bilo po gornjem nujno potrebno, če bi hoteli imeti idealno godbo? Baš po opisanim ovinku se da griti k zamišljenemu cilju. Ne sicer mehanično, pač pa potom elektrike, na upravi idealen način. To pot je šel tudi ruski Edison in je dosegel divne uspehe.

V ljubljanskem predmestju in po večini tudi na deželi imamo v hiši napeljan tako zvani izmečnični tok. Če tak tok teče skozi telefon ali zvočnik, daje izraziti ton, ki se sliši tudi poton iz transformatorskih hišic. Izmenični tok je tok, ki nihanje 435 krat v sekundi, tedaj da v zvočniku osnovni ton A — podobno kakor struna, ki napravi 435 nihanjev na sekundo. Tereminov eterični klavir proizvaja hkrati dva taka izmenična toka, ki napravita po pribliki 250 tisoč nihanjev na sekundo. Ton, ki bi ga dal zvočnik s takim tokom, je torej mnogo, mnogo previsok, da bi ga mogel človek slišati. Če pa napravi en tok 250 tisoč, drugi pa 251 tisoč nihanjev v sekundi, nastane med njima utripanje. Oba skupaj dasta nov slišni ton s tisoč nihanji na sekundo, in ta se označi iz zvočnika.

Dostaj se torej že vse sklada s prvotno opisanim akustičnim primerom. Iz 2 neslišnih tonov smo električnim potom dobili

A. Verbič (Berlin):

## Obisk pri filmski divi Ildi Kravanjevi

Med gosti našega berlinskega poslaštva, na dan proslave 1. decembra, sem opazil tudi našo filmsko igralko gđc. Ildo Kravanjevo, ki ji je dvorila cela truma mlajših in starejših gospodov. Kot rojak in novinar sem jo takoj pozdravil v imenu Ljubljancev, ki že težko pričakujejo njenega prvega filma in jo naprosil za kratek razgovor o njenem dosedanjem delu in bodočih načrtih. Gospodična Ildi Kravanjeva je z veseljem sprejela moj pozdrav in mi prijazno povabila, da jo v kratkem obiščem na njenem stanovanju, kjer bo v pokramljala o delu in uspehih pod žarčim bleskom ateljejskih obločnic.

Povabilu sem se naglo odzval in posetil gospodično Ildo Kravanjevo na domu, ki leži v eni najlepših ulic Charlottemburga — na Kaiserdammu. Najsi je bilo še precej zgodaj jutraj, je bila gospodična Ildi že pri študiranju neke, baš s pošto došlo ponudbe za engagement, tako da mi ni bilo potreba nič čakati, kakor je sicer običajno pri intervjujih z damami.

Prešla sva takoj na filmsko polje. Na vprašanje, kako je pričela svojo filmsko kariero, mi je odgovorila z nasmehom:

»O tem je bilo že itak toliko pisanja. Spočetku nisem prav nič mislila na film. Preveč sem bila navezana na dom in Ljubljano, po kateri mi je še sedaj večkrat močno, močno dolg čas. Ker sem neprestano sprejemala ponudbe iz Berlina, da naj pridem vsaj na poskusno filmanje, sem se končno le odločila, da poskusim svojo srečo in odpotovala sem v Berlin. Pri odhodu iz bele Ljubljane sem imela že v rokah pogodbo z Ostermaierjem. Pri njem sem filmarila prva dva meseca. Imela sem kot začetnica najlepše pogoje in kontrakt, ki so se mu čudile že upeljane filmske igralkice. Ker sem igrala pri Ostermaierju samo male vloge, sem se jela počasi puntati, in želela nastopati v večjih vlogah. Ostermaier mi je obljuboval, da mi bo v kratkem povelil večjo vlogo in me hotel z ozirom na dve leti sklenjeni kontrakt prisiliti, da bi še ostala v njegovem ateljeju. S pomočjo večjega nastopa mojega manažerja in dejstva, da sem podpisala pogodbo z Ostermaierjem še kot nepolnoletna, sem prekinila neugodno pogodbo in podpisala novo z ravnateljstvom »Kulturfilma«.

»Kulturfilm« je tedaj pripravil filmanje filma: »Dva pod nebesnim svodom«, po znanem istoimenskem romanu v »Berliner Illustrierter Zeitung«. Za ta film sem sprejela drugo, skoraj glavno vlogo, s partnerjem, priljubljenim nemškim filmskim igralcem Ernestom Deutschem. Igram vlogo francoske plevalke in sem po mnenju kritike s to prvo večjo filmsko kreacijo prav potrežno vstopila med neme igralkice na belim platnu. Dečani film se vrši v Nizzi in Monte Carlu, kjer smo tudi filmani.

Film: »Dva pod nebesnim svodom« je ravno te dni končnoveljavno redigiran in ga bodo v drugi polovici decembra zvrtili v Kapitulu. Zanj se interesira za Jugoslavijo ena zagrebških firm, ga bodo potem lahko videli dragi ljubljanci.

Med razgovorom natu je zmotil ota zvočeniček, ki je nemilo lajal in gal konce pretrgal, dokler ga ni gospodična Kravanjeva potolažila s sladkim bombonom in mu začela, da ga sprejme pred seboj, če ne ušiba. Po tem stermozu sem vprašal gđc. Ildo, kaj da film sedaj in pod kakim umetniškim imenom.

»Danes je potekel zadnji dan mojega odmora po snemanju »Dveh pod nebesnim svodom«. Jutri pričnem s pripravami za novo vlogo, ki jo igram pri »Ufi« v režiji režiserja Robinsona. Ime



filma mi je še neznano. Zaposlena pa bom do 20. decembra, nato odpotujem v Ljubljano, kjer mislim prebiti v krogu domačih Božič in Novo leto. Po Novem letu sem že zopet odvezana za igranje pri »Oswald« filmu, kjer bom igrala z v Jugoslaviji posebno popularno Ossi Oswaldovo, ki tudi sama tako rada poseča Dalmacijo.

Kar se tiče mojega umetniškega imena, sem se že nemalo jezila. Hotela sem slovansko ime, pa so mi kar po silii določili sicer lepo zveneče »Ildi Rina« in se sklicevali na moj tip, ki me uposablja v prvi vrsti za temperamentno južnjaško vlogo. Pri filmu mora človek čisto popustiti in tako sem tudi jaz pri določevanju svojega umetniškega imena.

In kake načrte imate za bodoče? »Govoriti o načrtih je težko. Na vsak način ostanem pri filmu, kjer smo Jugoslaveni z našim Petrovičem in Vorkapičem pokazali, da imamo za film talent. Ne vem pa še, s katerim ravnateljstvom bom sklenila za bodoče kontrakt. Sedaj študiram pogoje »Gupa filma« in »Spanija filma«. Oba mi nudita glavno vlogo. Težava je samo ta, da je doba snemanja pri obeh preko treh mesecev in da se bo vršilo filmanje v Nemčiji, Španiji, Švici, Franciji in Italiji. Pri filmskih snemanjih pa se vrše potovanja skoro vsa v avtu in to ubije človeka nepopisno. Poleg tega imam na vidiku neko ponudbo, o kateri danes še ne morem govoriti, koje perfekturne bi me osebno nadvse razveselilo.

Po tem filmskem razgovoru sva se z gospodično Ildo pomenila še marsikaj drugega o življenju naših v Berlinu. Ljubljani in končno tudi njenih eventualnih ženitvah, ki pa jih je prav odločno zanikala in izjavila, da še dolgo ne misli na kak tak »nebrečni korak«.

## Ljubljanci!

Gotovo ste vsi pripricani, da dobite priatno

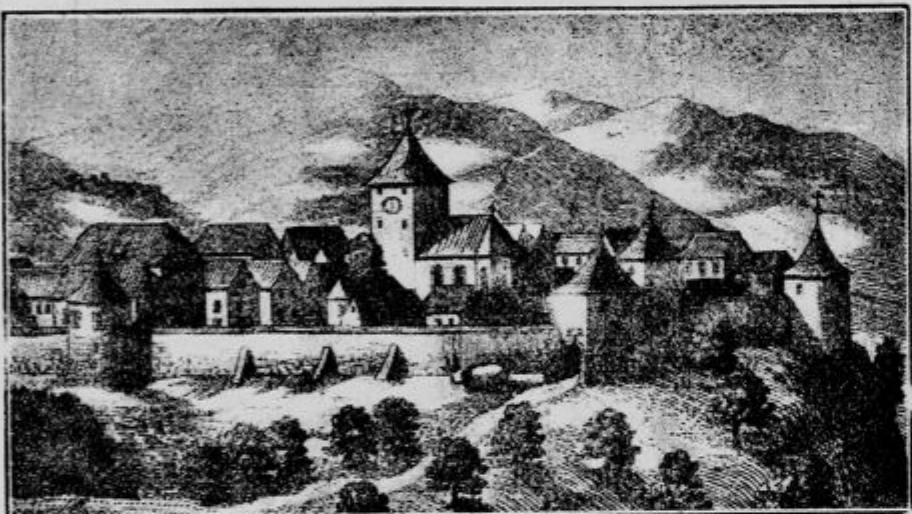
## dalmatinsko v no

le pri braču LASAN, ki Vam želita veseli praznike in vino nudita za 1 Din enojejo kovanico

BR LASAN

## Oearinjenje

Vseh uvoznih izvoznih in tranzitnih pošiljk skrbijo hitro skrbno in po najnižji tarifi RAKO TURK carinski uradniki. Ljubljana, Masarykova cesta 9 (nasproti carinice) Revizijski uradniki. Navajanje imena ni menil deklarirane blaga in vse informacije.



Višnja gora pred 250 leti,

ko je varoval mestna vrata še krvoločni polž Del slike iz redke Valvazorjeve knjige: Topographia ducatus Carnioliae, ki je izšla pred njegovim slavnim delom »Ehre des H. Kraine I. 1679. na njegovem gradu Vagenspergu pri Litiji.

ostala še daleč od višnjiškega mesta, ki pa hrani poleg polža še tucat drugih imeinosti, da bi enakih zaman iskali v devetih deželah.

Kdo n. pr. se ne bo odkril slavnemu mestu, ako bere v Valvazorju, da je bilo zgrajeno nič prej in nič kasneje nego l. 1501. po stvarjenju sveta, ali 552. pred Kristusovim rojstvom... Vsekakor čestita starost in velika zasluga Valvazorja, da jo je tako točno ugotovil. Sploh pa si je stekel Valvazor še drugih zaslug pri Višnjanih, največ pač s tem, da je v svojih debelih bukvah pošteno okral vse tiste pismouke, ki so njim trdovratno lagali, češ da leži višnjiškno mesto tam nekje na kraški Pivki, kar bi utegnilo roditi ob prevratu usodepolne posledice, da bi nam Lah pobasali v svojo nenastano malho še slavnega »polža« kot integralni del »Venezie Giulie«. Te gromozanske nevarnosti so se dalekovidni in bistroumni višnjiški očetje zavedali že pred pol stoletjem in so nemara prav zato postavili Valvazorju na samem mestnem vodnjaku skremen, da vendar dostojen spomenik da se tako oddolže možu za odlično besedo, katero je obvaroval sveto višnjiškno pravico in »polža«, mili mački Jugoslaviji.

No in slavno višnjiško sejmšče tudi ni karsibodi. Stavim, da nikoder drugod nima tako takega. Svoje dni so sejmariji kar na cesti, Voliči, končiči in praščici so se morali lepo razpostaviti na levo in desno, da je ostalo vmes še nekaj prostora za kupce in mešetarije in da je mogel tudi še kak koleselj mimo. Ko pa so pričeli avtomobili brenčati po dolenskih klanah in je tak spak prihrulil v Višnio goro na sejmarij dan, je nastala pravcata panika med ljudmi in živino in ves promet se je nekaj časa zagostil, da ni šlo ne naprej, ne nazaj. Ob neki taki priliki je prišlofiral s svojim avtom visoki cesarski mogotec iz Ljubljane. V vseh letih da je moral ustaviti



Višnja gora.



nov, sličen ton. Sedaj pa pride do veljave omenjena elegantna rešitev, ki je tam ni bilo mogoče izvesti: problem spreminjanja enega izmed sestavnih nesličnih tonov po kakšni melodiji, pri čemer roka ne opravi skoraj nikakega mehaničnega dela. Teremin je to dosegel takole:

V njegovem sferofonu sta dve majhni postajici, ki potom elektron, tuljav in kondenzatorjev proizvajata dva izmenična toka z visokim številom nihajev. Kondenzator ene teh dveh postaj se podaljšuje v medenasto palčico, ki moli iz omarice. Od kapacitete te palčice napram zemlji je odvisno število nihajev izmeničnega toka, ki niha v palčici. Čim večja je njena kapaciteta, tem manj nihajev dela izmenični tok. Kapaciteta pa se da, kakor uči fizika, večati ali manjšati na ta način, da se dirigent z roko, da celo samo s prsti palčice približa z roko, se kakor zgoraj povedano, njena kapaciteta zveča, izmenični tok začne torej počasneje nihati, utripanje se zaostri in posledica: sliki ton postane višji. Kadar pa roko odmakne od palčice, se analogno ton zniža. Kot pri čelu ali violini, kjer pritisk prsta na struno zvišuje ton, tako zapole tudi sferofon tem višje, čim bližje se pomakne roka k palčici. Jakost glasov regulira Teremin z drugo roko, ki lo približuje ali oddalja od stranskega obloka. S približanjem oslabi glas, ki tembol naraste, čim bolj se roka dvigne nad oblok.

Ali če govorimo povsem preprosto: Teremin drži kakor kaže naša slika, desno, skrivljeno dlan v višini medenaste palčice, kakor da je z njo pravkar vzbudil struno na liri, leva razpeta dlan pa plava

vodoravno nad oblikom. V tej pozi Teremin živo spominja na dirigenta orkestra. Na dano znamenje začne igrati spremljajoči pianist in mahoma se poslušalec zazdi, da čujejo neke glasove nevidne violine. Tereminova desnica se skoro nezaznavno približuje anteni - palčici, njegova dlan drhti in trepeče, kakor da bi tremolirala zrak - in zvoki vibrirajo, se dvigajo v nečrvene višine, za trenotek obvisi in jamejo padati in padejo do najnižjih basovih tonov. Druga roka pa kakor bi dirigirala sferičen orkester: zvoki buče in zakrme, če se leva dlan dviga, in prehajajo v piano in pianissimo, kadar se magična roka približuje obloku. Funkcija leve roke pri Tereminovem aparatu je nekaj sličnega, kakor delovanje pedala pri glasovirju.

Sferofon ima mehak, flavti podoben ton in ko sta Teremin in njegov tovariš igrala na frankfurtski razstavi neki znan duet Glinke, ljudje skoro niso mogli verjeti, da velja njuno graciozno dirigiranje neposredno godbi in ne kakšnim skritim flavtanjem. V Berlinu je Teremin igral pred izbrano glasbeno in znanstveno publiko.

Njegov izum je vse očaral. Glasbeniki so prepričani, da se bo dal na principu sferofona, ustvariti idealen orkester brez godbenikov, ki bo preko nepopolnega človeškega materiala točno sledil skladateljevemu in dirigentovemu hotelju.

Bodimo optimisti: sicer pa je na dlani, da si bo kot povsod tudi v glasbeni instrumentaciji, ki je bila doslej precej konservativna, moderna tehnika utrla pot z novimi popolnejšimi principi.

in hrvatski odnosno jugoslovanski nacionalizem ne obstoji v vpitju živio in eslav, ampak da pomeni nacionalizem kot realen pojem ljubezni do naroda, globoko znanje in stvarno delo.

Krog omladine okoli »Nove Nade«, se je večal bolj, na vseh — tudi slovenskih — srednjih šolah je raslo število naročnikov in prijateljev. Ko je izhajala že drugo leto, so se mahoma našli tako na Hrvaškem kakor tudi v Sloveniji ljudje, ki jim je zasmrdela ta omladinska vzgoja za realno jugoslovstvo: značilno je, da so bili to na Hrvaškem frankovci, na Slovenskem pa klerikali. Bratci so se našli že takrat v skupnem objemu. Z vsemi mogočimi intrigami jim je uspelo, da so na nekaterih zavodih dosegli prepoved naračanja »Nove Nade«. Klerikalcem je bila »Nova Nada« trn v peti tudi še posebno zaradi tega, ker jim je odvrnila skoro vse dijaške naročnike časopisa, ki ga je izhajalo njihovo klerikalno akademsko društvo »Danica« na Dunaju.

Na ta perfidni način so sicer ubili časopis, ki je res kmalu nato moral prenehati. Niso pa ubili ideje, ki jo je vrgla »Nova Nada« med takratno omladino. Vsi ml, ki datiramo iz tega pokreta in stojimo danes v javnem življenju, zastopamo še danes idej vodnice, ki smo se jih takrat oklenili: ljubezen do naroda, temeljito vsestransko izobrazbo ter resno stvarno delo na kulturnem, gospodarskem in političnem polju. Novih idej vodnic si tudi današnja mladina ne more dati. Zato z zadovoljstvom gledamo na to dobo — za 80 let nazaj.

Vekoslav Spindler.

## „Nova Muzika“

Z novim letom 1928. začne Glasbena Matica v Ljubljani izdajati dvomesečnik »Nova Muzika«. »Nova Muzika« bo imela glasbeno-književni in glasbeni del s prilogo »Mala Nova Muzika«. V glasbeno-književnem delu, ki bo za sedaj obsegal 4 strani, se bodo strokovno in v poljudni besedi obravnavala vsa vprašanja sodobne domače in svetovne glasbene umetnosti. Glasbeni del bo na 12 strah prinašal v naj,

modernejšem notnem tisku vokalne in instrumentalne skladbe slovenskih, hrvatskih in srbskih skladateljev sodobnih smeri. Priloga »Mala Nova Muzika« bo objavljala sodobna glasbena dela najrazličnejše vsebine tudi za manj spretno izvajalce ter bo odprta zlasti našemu skladateljskemu naraščanju. Izhajala bo na 4 strah iste oblike, kot »Nova Muzika«. Prvi zvezek »Nove Muzike« bo prinesel kratke, informativne članke o sodobni glasbi, dalje skladbe Matije Bravničarja, Marija Kogojca, Mihovila Logarja, Slavka Ostroca, L. M. Škerjanca. »Mala Nova Muzika« bo objavila krajše, interesantne skladbe Janka Ravnička, Slavka Ostroca, Stanka Premra, Saše Santla itd. »Nova Muzika« bo urejeval Emil Adamič, izdajala pa Glasbena Matica.

Dvomesečnik »Nova Muzika« bo imel obliko »Novih Akordov«. Imel bo po risbi akad. slikarja Justina umetniško izdelan ovojni list v treh barvah.

Da bo Glasbena Matica mogla določiti vsaj približno število izvodov »Nove Muzike«, se vsi zainteresirani naprošajo, da ji prijavijo po dopisnici svoje naročilo do 1. januarja 1928.

Celoletna naročnina, t. j. 6 zvezkov, 100 dinarjev.

## Decemberski zvezek „Ljubljanskega Zvona“

Pravkar je izšla 12. številka naše odlične literarne revije »Ljubljanski Zvon«. Zvezku je priložen kot umetniška priloga portret pisatelja dr. A. Novačana.

Pesništvo zastopajo: A. Novačan s krepko, Ljubljani posvečeno pesmijo »Sveti se, sveti, Jeruzaleme«, Ferdo Kozak, Miran Jare in Anton Ocvirk.

Zaključita se obe daljši povesti: VI. Levstika »Hilarij Pernat« in J. Lovrenčiča »Pavlihus in Hissalpa«, Ivan Zorec je priložil odlomek iz povesti »Obisk«.

Zanimivi so nadalje: esej Iv. Rozmana o Cankarjevem »Hlapcu Jerneju« na odru, Sovretov prevod L. Renaensa-Sencke »Poti kvite« in prevod K. Dobide »Izveček iz nekega angleškega dela o slikarstvu D. Diderota.

Med književnimi poročili ocenjuje Fr. Mesemel Steskovo »Slovensko umetnost«, P. Karin »Večerna pisma Marije Kmetove« in K. Hamstna »Gleda, M. Rupel Meyer Stojičevića« »Serbo-kroatisches« Lescbuche, 3. Borko Hamre Huma »Grozdanin kihot« in A. D. Pounovičeve »Iz kutova duše«.

V kroniki poročila P. Osterc o ljubljanskih koncertih, K. Dobida o razstavah, A. D. se spominja Costerjeve stoletnice, Silva Trdina pa nedavno umrlega češkega pisatelja K. M. Čapke-Choda. Številko zaključuje Debeljakov prevod Fontainejeve basni »Volk in pes«.

S to številko je »Ljubljanski Zvon« zaključil 47. letnik. Za novi letnik obeta uredništvo marsikaj zanimivega; posebno pozornost bo vzbujal velik zgodovinski roman »Serenišsimax«, ki ga je spisal mladi pisatelj Jože Pahor, avtor romana »Med vladje«. O programu »Ljubljanskega Zvona« za prihodnji letnik objavimo še obširnejše poročilo.

»Ljubljanski Zvon« se naroča pri uredništvu, Ljubljana, Prešernova ulica 54. Stane na leto 120 Din.

Drugi Meštrovičev spomenik za Chicago oddit. Iz Zagreba javljajo, da je bil te dni tamkaj oddit drugi Meštrovičev spomenik za Chicago. Kakor prvi, prikazuje tudi drugi spomenik Indijanca na konju in je visok 6 m, širok pa 4 m. Prvi kip, ki je bil dovršen že pred nekaj meseci (Indijanec z napetim lokom) stoji na vrtu zagrebške Akademije, kjer si ga vsak lahko ogleda. Poleg njega bodo postavili tudi novo figuro. Po novem letu prepeljejo oba spomenika v Ameriko. Spomenika je pretil v bron zagrebški domačin Franjo Antolčić, pomagal pa mu je livarnar Castagni in Florence.

Zahtevajte izključno izvanredne nagavice

## „FAKO“

naleganostne  
najmodernejši  
naltrepanje  
merodajne v modernem svetu.

## Kulturni pregled

### M. Škerjanc, 4 pieces pour piano

Pod tem preprostim in navidez brezbarvnim naslovom je prof. Škerjanc izdal v dunajski Edition Gutmann štiri svoje koncertne skladbe za klavir. Koncertne radi tega, ker je njihova vsebina v tehničnem oziru, pa tudi kar se tiče koncepta virtuosnega značaja. Moč se pa, kdor iz tega sklepa, kakor da te skladbe ne spadajo na domači klavir ter v godbene salone naših glasbo ljubiteljskih meščanskih hiš. V bistvu imamo pred sabo celega, pristnega, nepotvorjenega Škerjanca. Toplega, mehkega, sanjavega, kakoršen je bil v svojih prvih skladbah. Samo da je sedaj ta njegova neromantična glasba zavita v finejšo tehniko in v še pestrejšo harmonično izpremembo.

O Škerjančevi glasbi se sploh da težko pisati. V formalnem oziru se ne naslanja na nobene vzore. Vse je impresija in kakor je doživljeno, tako pride na papir in je zabeleženo. Na pr. Allegro agitato: Prične kakor sonatina, a že po prvih taktih premagajo skladatelja njegovi notranji zvočni impulzi in se nebrzdano prepusti svoji pravi naturi. Na treh pičlih strah tega Allegra kar štiri in še več napevov, tem, vsaka pestrejša od prejšnje, zvočnejša, ljubkejša, milejša. Iz vsakega takta diha otroško veselje nad lepimi zvoki. Tu ni onega stereotipnega skladateljevanja, ki mukoma rodi par motivov in jih potem mehanično sestavlja s komaj zaužitimi, brezbarvnimi prehodi. Škerjanc ne pozna takih vprašanj, on grabi iz živega in stresa svoje zvočne impresije iz rokava, kakor impresionistični slikar barvne komplekse na platno, iz otroškega veselja nad lepo barvo.

Škerjanc je namenoma te skladbe krstil z brezizraznimi naslovi: Allegro agitato, Andante sostenuto, Grave, Andante molto con sentimento. Vse štiri so zvočne pesmi, ki jim ne uganje izvora. Morda so nastale ob čitanju neznanih ljubavnih pism, morda so skladatelju lebdely pred očmi koznične impresije. Ko jih reproduciraš, se vsekar ne zaveš takih misli, marveč je uživaš in čutiš in ti je sladko pri srcu. Škerjančeva zvočna poezija se sploh ne da razkladati in pojasnjevati. Moraš jo občutiti, uživati brez razsodka, brez intelektualne spekulacije, kakor uživaš ostale moderne glasbene impresije od Debussyja do najmodernejših, do Prokofijeva, Honnegerja in drugih.

V zadnjem času se je glasbeno življenje pri nas prav lepo razvilo in glasba ni več predmet, ki se uči tako mimogrede, da domača hči lahko obvlada kurentne plesne komade in morda še kako klasično sonato. Ti časi so za nami. Naš glasbeni naraščaj jemlje glasbo z resne strani, ker čuti, da se mu skrivnosti in lepote glasbe odkrivajo šele, če obvlada glasbene instrumente v bližini popolnosti. Potem se šele začuti dolgoznost in dolgočasnost običajnih suit, sonatin in slične klavirske ropotije, ki se je nekoč prala na klavirjih naših mamic in očetov. V zadnjih desetletjih smo dobili klavirsko literaturo povsem novega kova, glasbo, ki živi z duhom časa in z našimi novimi akustičnimi potrebami. V tako novo literaturo spada tudi ta Škerjančeva edicija in mi Slovenci se moramo še posebej pohvaliti, da smo dobili tudi v tem žanru svojega zastopnika in svoje slovenske skladbe. Zato smo prepričani, da bo to delce prof. Škerjanca prišlo na klavir in v sobo slovenske družine, kjer imajo smisel za moderno in slovensko glasbo. Če je bil Škerjanc vreden, da se natise v tuli ediciji, bo tudi slovenski glasbeni človek lahko segel na tem delcu, ki mu bo pričaralo v zahvalo neobčajne glasbene užitke.

Lepšega, intimnejšega darila za letošnje božične in novoletne praznike si res nismo mogli želeli!

L. K.

### Izdanja hrvatskega glasbenega zavoda

Hrvatski glasbeni zavod v Zagrebu je izdal pravkar prve tri zvezke svoje edicije, in sicer dva klavirska (Marko Tujčević, sedem balkanskih igrar in O. Fortunat Pinterić, Kompozicije za klavir) ter en godalni kvartet (Božidar Štrela, Gudački kvartet). Sedem balkanskih plesov zagrebškega skladatelja M. Tujčevića je posvečenih hrvatskemu Busoniju, Svetislavu Staniću ter predstavlja niz tenkoslošno posnetih, zelo karakterističnih ritmičnih narodnih motivov, od katerih po svoji notranji ritmični sili posebno zanimajo 3., 4. in 5., medtem ko se prvi odlikuje po uspehi imitaciji »gušela« in zadnji po elektriciteti. Mnogokje se oglašajo neke iz ozadja Stravinskij in osebnost značilne te skladbe niso, pisane pa so zvečno in klavirsko ter ne pretežno. Narodni element v njih prevladuje, mislim pa, da je označba »balkanske igre«, vendarle tresplošna in preobsežna. Po konceptiji so dokaj priproste, posebnih kulminacij nimajo, so pa tudi proste vsake neiskrene navlake.

Svetislav Stanić je posvetil mnogo truda in vestnosti klavirskim skladbam O. Fortunata Pinterića iz Čakovca, sodobnika ro-

mantikov ter izbornega orglavca in pianista. Skladbe so živahne, priproste in vedre ter se v ostalem ne odlikujejo po ničemer od istodobnih ali že takrat preteklih nemških skladb.

Božidar Štrela je zastopan v tej izdaji z žepno partituro svojega godalnega kvarteta v d-molu (medjimurskega), ki nam je znan izza abonentnih koncertov filharmonične družbe. Skladba ima 4 stavke, ki so dokaj priprosto koncipirani in brez harmoničnih ali ritmičnih posebnosti, dišejo narodno melodično in očitujejo tipično medjimursko zasanjanost in melanholijo. Pisani so zvočno, nekomplirano ter se jih more lotiti tudi že manj dovršeno kvarteto udruženje, osobito ker v ritmičnem in tehničnem oziru skladba ne vsebuje skoro nobenih težkoč.

Vsi trije zvezki so izdani jako lično ter delajo čast založniku. Kolikor sem mogel po prvem pregledu presoditi, so jako vestno pregledani in ne vsebujejo tiskovnih pomanj. Cena je nepretrirana in primerna.

L. M. S.

### „Nova Nada“

Nekaj spominov na omladinski pokret pred 30 leti.

Bilo je v začetku l. 1897. Takrat sem bil v 4. razredu gimnazije v Mariboru. V kakšnih težavnih razmerah se je razvijala tiste čase individualnost slovenskega dijaštva, ki so ga na vseh koncih in krajih utegnjevale zapreke in tiščali okovi — o tem se ne spušam v razpravo. Pogumnejši in iniciativnejši smo si pač na posameznih zavodih ustanovili tajne literarne in celo napol politične organizacije, ki pa preko lokalnih okvirov in preko z roko pisanih literarnih publikacij niso prišle.

Zdajci pa je tudi do nas prodrla vest o pokretu omladincev v Zagrebu. Mlada Hrvatska se je pričela gibati. Po zraku so švigala imena Jelovšek, Marjanovič, Milčunović, Cihlar itd. V roke nam je prišel litografirani časopis »Nova Nada« z beletristično, znanstveno in kritično vsebino, pred vsem pa s cilji in načrti novega omladinskega gibanja.

Zgrabilo nas je! Ne samo nas v Mariboru, tudi naše do takrat nam nepoznane tovaršice v Celju, Ljubljani, Novem mestu itd. Nena doma smo se začutili kot velika skupna družina, izmenjali smo svoje naslove in pričeli so se potom dopisovanja najtesnejši duševni stiki med slovensko omladino vseh takratnih srednjih šol v Sloveniji.

Začutili pa smo še več: da Slovenci nismo sami, ampak da smo isto s Hrvati in Srbi. Bil je to eden izmed prvih jugoslovanskih pokretov med slovensko mladino. Spominjam se v tem gibanju izmed Slovencev zlasti Antona Kristana, dr. Štebingerja, Murna, Petruške, Zofke Kvedrove ter deloma vse kasnejše tako zvane narodne radikalne omladine, ki je pričela svoj veliki in idealni pokret l. 1902. na Dunaju.

Meseca avgusta l. 1897. ni je sporočil Vladimir Jelovšek, da prične »Nova Nada« z novim šolskim letom izhajati tiskana in da bo prinašala tudi slovenske spise. Zagotavljal je v pismu, da bomo našli Slovenci v hrvatskih kolegijskih iskrene prijatelje in »odanu bratru«, ki nas bodo z obema rokama sprejeli v svoje skupno »kolo«. Izrazil je tudi nado, da se bo našlo lepo število Srbov, »koji će upoznati i trijezno orosuditi našu pošteno, nesebičnu i eminentnu književnu utakmicu, kojom će se i u skromnom okviru rušiti i izjednačivati oni kineski smiješni zidovi, koji sada na golemu vlastitu štetu razstavljaju jednog Jugoslavena od drugoga«.

Izdan je bil oklic, ki je obširno opisoval žalošne razmere v domovini, ki so jo tuji vedno bolj zasuznjevali s tujo kulturo in ji jemali odporno silo naroda; tretji del takratne inteligence je apalično gledal na vse to; treba je, da se pripravi nova generacija. Njena naloga je: izobraževati se ter v ljubezni in slogi in v treznem spoznavanju in proučevanju razmer pripravljati se za resno delo v bodočnosti. V izdajanju skupnega lista vidi pokret centralizacijo mladih duševnih sil, moralno duševno zajedništvo. Oklic z veseljem konstatira, da so tudi Slovenci pristopili k akciji.

V začetku novega šolskega leta jeseni 1897. je res izšla prva številka tiskane »Nove Nade«. Uredništvo je prevzel Andrija Milčunović. Prišlo se je na široko in globoko zasnovano literarno delo slovenske napredne, jugoslovanske orijentirane omladine. V listu, ki je izšel vsak mesec, na priliko 2 tiskanih polah, so bile stalno tudi rubrike »Mlada Hrvatska« in »Mlada Slovenija«, v katerih so se kritično obravnavala vprašanja duševnega izpopolnjevanja mladine, pa tudi razmere, kulturne, gospodarske in politične, v slovenskih in hrvatskih krajih. »Nova Nada«, je postala vzgledatelj in duševni vodnik takratne mladine. Vzgajala jo je v duhu, da slovenski

Vodoravno: 2 rimski pozdravi, 4 posekan gozd 6 indijski bogataši, 9. državni dohodek. 11 del glave, 13. vas pri Ljubljani, 14. trife vogali hiše, 17. cerkvena potreščadov, 19. kulturna ustanova, 22. izraz nezadovoljstva, 24. števniki, 25. znakma ur, 26. kar ima vsak človek 28. rokodelce, 31. osebni zaimek, 33. razvaline v Mezopotamiji, 34. nevarna zver 35. del ljubljanskega Gradu, 37. judovski svečenik, 39. veznik, 40. nikalnica 42. del stanovanja, 43. reka v Rusiji 45. božična jed, 46. nemiren, 48. čut, 49. švicarski kanton, 51. bolezen 55. grška črka, 56. trojično sadje, 59. morska žival, 61. žensko krstno ime, 62. hrvatska pokrajina, 63. števniki 64. vrsta, 66. koliba, 67. prislovno dočelo kraja, 69. moško krstno ime, 71. turški plemić, 72. moško krstno ime 74. sorodnik, 76. osebni zaimek, 77. nebeški prebivalci, 79. ruska reka, 81. opora pomorske države, 85. zobna krema, 87. mesto ob Črnem morju, 90. moško krstno ime, 91. pritrdivet, 92. Slovan, 93. država v Zadnji Indiji, 94. grška črka, 95. vprašalnica, 96. veznik, 97. ilovica, 98. svetovni problem 100. vprašalnica, 102. ime neznanca, 103. žensko krstno ime, 104. vrsta blaga, 106. veznik, 107. figura četvorke, 109. predlog, 110. italijanski pristanišče, 111. obrtnik, 114. eden sv. Treh kraljev, 116. predstojnik samostana, 117. dolina ob Triglavu 118. vremenska opazovalnica na Rokskem, 119. grški zakonodajalec 121. reka v Nemčiji 123. rimski cesar, 124. izvozna luka ob Dunaju, 126. veznik, 127. števniki, 129. mesto v Ukrajini, 131. egiptovski dožanstvo, 132. žitarica, 134. zemlja, 136. ne-

odrešena slovenska dežela, 139. pogodba, 141. osebni zaimek 143. grška pokrajina, 146. gora v Kavkazu, 147. pristojbina, 148. smučarski pozdrav, 149. majhen dar, 150. angleško pomorsko oporišče, 151. dežela v Zadnji Indiji.

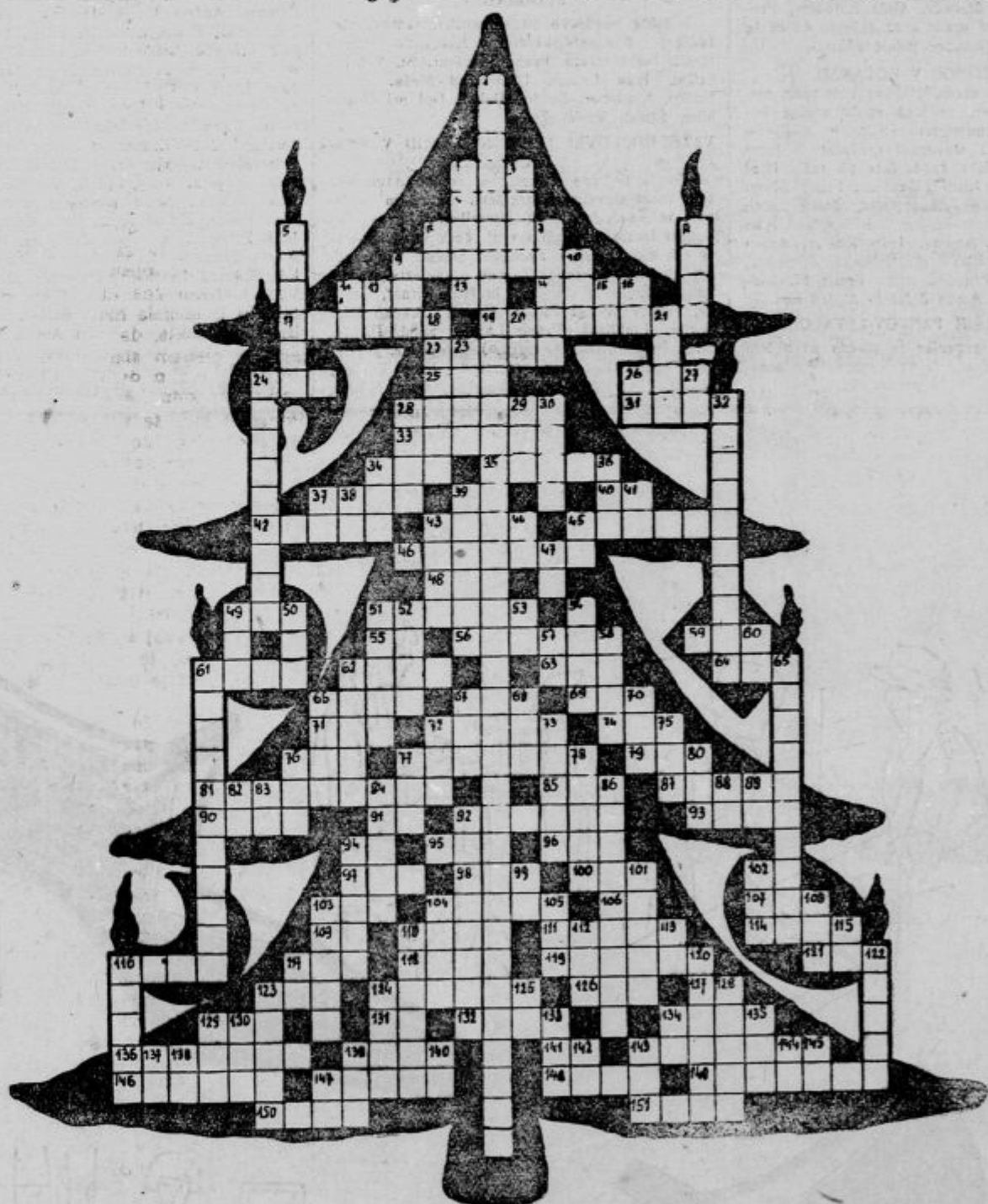
Vertikalno: 1. Božična poslanica, 2. monogolsko plove, 3. grški pesnik, 5. otrokovo veselje, 6. medmet, 7. velik praznik, 8. darilo sv. Treh kraljev, 9. vrsta tonovskih lestvic 10. zver, 11. predlož, 12. oziralni zaimek, 15. nikalnica, 16. ploskovna mera, 18. egiptovska boginja, 20. nikalnica, 21. letni čas, 23. pristanišče v Judeji, 24. priljubljen svetnik, 26. veznik, 27. medmet, 28. mesto v Dalmaciji, 29. prva ženska, 30. višina vrednosti 32. modra barva, 34. reka v Franciji (fonetično), 36. števniki, 37. Prešernova vprašalnica, 38. grška črka, 39. vrsta voljstva, 41. et. 43. gladina, 44. ploskovna mera, 45. polni naslov, 47. števniki, 49. časovna enota, 50. gora v Mali Aziji, 51. važen faktor v sodstvu 52. del telesa, 53. predlož, 54. prometno sredstvo, 57. nikalnica, 58. reka v Jugoslaviji, 60. osebni zaimek, 61. nelega lastnost, 62. oskrbnik gozdov, 63. cerkveni obredi, 66. svetopisemski kraj, 67. del mesta, 68. gruč, 70. moško krstno ime, 72. žensko krstno ime, 73. del posestva 75. veznik, 76. osebni zaimek, 77. krstno ime (srbsko), 78. otok v Jončnem morju, 80. žensko krstno ime, 82. osebni zaimek, 83. del obale, 84. ideal romantikov, 86. bližnji prebivalci mesta, 88. števniki, 89. francoski zaimek 92. pokrajina v Palestini, 94. rimski oblastnik v Jeruzalemu, 99. kvartalski tizaz, 101. hudo (diale-

ktično), 102. mutast, 103. določena količina, 104. krkon, 105. velopodjeje v Sloveniji (kratica), 108. odmev, 110. toaletna potreščadina, 112. lezero v USA, 113. grška črka 115. Prešernova vprašalnica, 116. znamenje miru, 117. oziralni zaimek, 120. država v USA, 122. moško krstno ime, 123. travnik, 124. zakon, 125. ad, 128. krajevni prišlov, 129. iglasto drevo, 130. član družine, 133. znakma motociklov, 134. kratica za podpis, 135. železna pot, 137. zlato (francosko) 138. egiptovsko božanstvo, 139. gospod (češko) 140. kazalni zaimek, 142. enota upora v elektriki, 143. turistiški klub v Sloveniji, 144. osebni zaimek, 145. glej 115. 147. osebni zaimek

### Rešitev križanka »Križanka«.

Vodoravno: 1. Pedant, 6. P. S., 8. Riva, 9. Ro, 10. Vest, 11. Po, 13. Miss, 16. Filtri, 17. T. I., 19. torpedo, 24. Alka, 27. Nero, 28. Jellicoe, 32. Mikrometer, 36. Kakani, 37. Nautika, 38. Dm, 39. Trahom, 42. Troin, 45. Preko, 48. Olga, 49. Irec, 52. Kuter, 56. Tse, 58. Amor, 62. Mina, 63. Nil, 64. Elita, 65. Aole, 66. Dreadnought, 67. Ne, 68. Pomorska Vojna Akad., Navpično: 20. oko, 45. P. m. 46. Ri, 21. Emden, 22. Dirka, 23. Okno, 33. Otan, 34. mrlin, 35. Eagle, 24. Atha, 25. Leo, 26. Krnilo, 14. »Ca?«, 50. Rim, 40. Leto, 51. Car, 2. Ervika, 3. Dielektrik, 4. Avstralia, 5. Natron, 52. Kao, 41. Pul, 12. Oven, 53. Ton, 29. »La«, 24. Eta, 13. molu, 55. Rea, 6. Pri, 30. Ito, 31. Ci, 7. SOS, 66. Da, 15. stok, 56. trd, 18. Led, 57. see, 42. team, 43. pani, 44. Nau, 59. Mg, 60. oh, 61. Ri.

## Križanka „Božično drevo“



Vodoravno: 2 rimski pozdravi, 4 posekan gozd 6 indijski bogataši, 9. državni dohodek. 11 del glave, 13. vas pri Ljubljani, 14. trife vogali hiše, 17. cerkvena potreščadov, 19. kulturna ustanova, 22. izraz nezadovoljstva, 24. števniki, 25. znakma ur, 26. kar ima vsak človek 28. rokodelce, 31. osebni zaimek, 33. razvaline v Mezopotamiji, 34. nevarna zver 35. del ljubljanskega Gradu, 37. judovski svečenik, 39. veznik, 40. nikalnica 42. del stanovanja, 43. reka v Rusiji 45. božična jed, 46. nemiren, 48. čut, 49. švicarski kanton, 51. bolezen 55. grška črka, 56. trojično sadje, 59. morska žival, 61. žensko krstno ime, 62. hrvatska pokrajina, 63. števniki 64. vrsta, 66. koliba, 67. prislovno dočelo kraja, 69. moško krstno ime, 71. turški plemić, 72. moško krstno ime 74. sorodnik, 76. osebni zaimek, 77. nebeški prebivalci, 79. ruska reka, 81. opora pomorske države, 85. zobna krema, 87. mesto ob Črnem morju, 90. moško krstno ime, 91. pritrdivet, 92. Slovan, 93. država v Zadnji Indiji, 94. grška črka, 95. vprašalnica, 96. veznik, 97. ilovica, 98. svetovni problem 100. vprašalnica, 102. ime neznanca, 103. žensko krstno ime, 104. vrsta blaga, 106. veznik, 107. figura četvorke, 109. predlog, 110. italijanski pristanišče, 111. obrtnik, 114. eden sv. Treh kraljev, 116. predstojnik samostana, 117. dolina ob Triglavu 118. vremenska opazovalnica na Rokskem, 119. grški zakonodajalec 121. reka v Nemčiji 123. rimski cesar, 124. izvozna luka ob Dunaju, 126. veznik, 127. števniki, 129. mesto v Ukrajini, 131. egiptovski dožanstvo, 132. žitarica, 134. zemlja, 136. ne-

odrešena slovenska dežela, 139. pogodba, 141. osebni zaimek 143. grška pokrajina, 146. gora v Kavkazu, 147. pristojbina, 148. smučarski pozdrav, 149. majhen dar, 150. angleško pomorsko oporišče, 151. dežela v Zadnji Indiji.

Vertikalno: 1. Božična poslanica, 2. monogolsko plove, 3. grški pesnik, 5. otrokovo veselje, 6. medmet, 7. velik praznik, 8. darilo sv. Treh kraljev, 9. vrsta tonovskih lestvic 10. zver, 11. predlož, 12. oziralni zaimek, 15. nikalnica, 16. ploskovna mera, 18. egiptovska boginja, 20. nikalnica, 21. letni čas, 23. pristanišče v Judeji, 24. priljubljen svetnik, 26. veznik, 27. medmet, 28. mesto v Dalmaciji, 29. prva ženska, 30. višina vrednosti 32. modra barva, 34. reka v Franciji (fonetično), 36. števniki, 37. Prešernova vprašalnica, 38. grška črka, 39. vrsta voljstva, 41. et. 43. gladina, 44. ploskovna mera, 45. polni naslov, 47. števniki, 49. časovna enota, 50. gora v Mali Aziji, 51. važen faktor v sodstvu 52. del telesa, 53. predlož, 54. prometno sredstvo, 57. nikalnica, 58. reka v Jugoslaviji, 60. osebni zaimek, 61. nelega lastnost, 62. oskrbnik gozdov, 63. cerkveni obredi, 66. svetopisemski kraj, 67. del mesta, 68. gruč, 70. moško krstno ime, 72. žensko krstno ime, 73. del posestva 75. veznik, 76. osebni zaimek, 77. krstno ime (srbsko), 7



# Božični pozdravi naših fantov

## JASTREB.

Vsem prijateljem in znancem ter vsem ostalim bralcem »Jutra« žele vsebovati božične pozdrave in srečno novo leto mornariki podoficirski na kraljevem brodu »Jastreba«: Voda Ivan Ivezic, Janko Novak; naredniki Josip Magdic, Janko Ocepek, Ljubomir Batistič, Ljudevik Pober, Stanko Princ, Jože Krajc in podnaredniki Franjo Korenc, Jakob Bezarič, Josip Kregar, Danilo Zafra, Lovre Pavlinovič, Janez Zarak, Vekoslav Petančič, Dušan Adnaji, Ilija Madjar, Julij Zevnik, Ignacij Džirčič, Dolle Bezaj.

## BOLNIČARSKA ČETA LJUBLJANA.

Vsebovati božične pozdrave in srečno novo leto vsem čitateljem »Jutra« želijo fantje, službi pri Dravski bolničarski četi v Ljubljani: Puštnik Alojzij, Biogovica, Limoni Lovro, Dob, Resnik Anton, Dob, Oman Anton, Maribor, Kovič Stan-ko, Šiška, Segula Franjo, Sv. Lenard, Starič Ignac, Jesenice, Aljancič Ivan, Kavor, Mavri Maks, Škofja Loka, Zupanc Ivan, Sv. Lenart, Jelenc Stefan, Osivalica, Jenko Mrak, Tržič, Joško Jenko, Kranj, Petrovič Alojz, Katederšica, Joško Dežman, Lesce, Stipčič Anton, Brežice, Ivo Joveršek, Zagorje, Wrajnar Anton, Mokro-nog Vrh.

## POZDRAV NAŠIH MORNARJEV iz Newcastlea.

Vsem čitateljem »Jutra« žele vsebovati božične pozdrave in srečno novo leto podoficirski pod-mornariki vojne mornarice, pošiljajoč pozdrave iz Newcastlea v Angliji: Vladko Roš, Franjo Poga-čar, Vinko Francheti, Herman Čok, Vladimir Jur-ča, Toni Gliha, Geoheli Franjo, Josip Petkovšek, Franjo Killer, Leopold Planinc, Ivan Vuljanič, Ivan Kalan, Milan Mirtič, Viktor Beguš, Jernej Glavač, Andrej Frantar, Lojzek Završnik, Milan Potonik. — Armstrong Naval Jards, War ship »Hvar«.

## TOPNIŠKI PODČASTNIKI v NIŠU.

Vsem slovenskim fantom in punčkam čestitajo vsebovati božične pozdrave in srečno novo leto v novem 1928. letu sledeči topniški podčastniki niške gar-nizije: naredniki Tonček Stergar, Trbovlje, Julče Cimerman, Vinica-Crnomelj, Jurček Korošec, Sv. Jurij, Celje, Metodij Skamišč, Ptujška Gora, Ivo Ivanuš, Središče, Leo Cimerman, Laško pri Celju, podnaredniki Marko Strelec, Sv. Marko, Ptuj, Milijana Senegačnik, Rudi Bukošek, Strani-ce-Konjice, Tonček Kržan, Tonček Marinič, Lud-vik Šiler, Ladislav Bukovnik, Ljubljani, Fran-jo Zagar, Vinica-Crnomelj, Maks Medved in Zdravko Lendare, Radeče, Alojz Potonik, Pre-valje. Vam, gospod urednik da želimo, da bi še dolga leta urejali božične izdaje »Jutra«.

## NAŠI OROŽNIKI v KOČANAH.

Želimo Vam, g. urednik, kakor tudi vsem pri-jateljem in znancem obojega spola srečno bo-žične pozdrave in srečno novo leto »1928« in pošiljamo priručne pozdrave: slovenski orožniki v Južni Srbiji, Carevo Selske žand. čete ob tužni Bregalnici: naredniki Josip Zakrajšek, Franc Slaus, Ivan Oniš in Anton Zeme; podnarednika Jakob Svet, Josip Partel in Alojzij Duh; kaplarji Ivan Krenker, Alojzij Štembov, Ivan Kušter, Anton Nahtigal, Anton Klevišar, Valentin Stepšnik, Anton Zupančič, Franc Zupanc, Franc Florjan-čič, Anton Mohar, Anton Zidar in Alojzij Kos.

## ČESTITKE NAŠIH FANTOV-LETALCEV.

Vsebovati božične pozdrave in srečno novo leto želijo slovenski avijatičarji na beograjskem aero-dromu pri Zemunu — 19 po številu.

## KUMANOVO.

Vsebovati božične pozdrave in srečno novo leto voščimo vsi slovenski fantje pri 22. pp. v Ku-manovu: Ludvik Modic, Anton Hibi, Kovač Ivan, Ivan Mavko, Anton Svigel, Janez Čučak, Ivan Končan, Jožef Dolinar, Ivan Urbas, Jožef Čuk, Karol Plesničar, Alojzij Logar, Ivan Cim-prman, Ivan Švigel, Alojzij Gornik, Jožef Ka-pus, Karol Hodnik, Ivan Tršan, Ivan Korošec in Ivan Požar.

## PIROT.

Slovenski fantje 3. pešad. polka v Pirotu že-lijo vsem bralcem in bralcem »Jutra« vsebo-vati božične pozdrave in srečno novo leto: Stab 3. pp.: Hribenik Zdravko, Tuhini, Cepon Zvonko, Mor-jul, Ivan Zumermann, Zalog, Anton Juvantič, Leopold Tomšič, obo Zalog, Janko Toff, Rateče. 7. četa 3. pp.: Franc Rovar, Janez Blažič, Jese-nice, Ludvik Slana, Martin Bokavšek, Brezovica, Peter Križner, Bitnje, Janez Jalen, Hujc, Joško Suštaršič, Stopiče, Perdo Zaplotnik, Jezersko, Jernej Nuner, Predvor, Anton Turk, Novo mesto, Ivan Prošek, Jakob Schumberger, Za-log, Emil Tibeli, Slape, Vincenc Škrjanc, Stude-nec in Piliš Pečar, Nadgorica.

## ZAJEČAR.

Vsebovati božične pozdrave in srečno novo leto želijo slovenski fantje, službi v Timoški artilje-rijski brigadi, vsem fantom in dekletom ter čita-teljem »Jutra«: Adolf Zajc, St. Jernej, Alojz Popit, Drenov Grič, Albin Sodija, Dobrava-Vint-gar, Anton Sajovic, Gorenje — Kranj, Ivan Turk in Slavko Marolt, Novo mesto, Albert Plahuta, Rimske Toplice, Rudolf Gros, Višnja gora, Va-lentin Šterban, Hrastnik, Avgust Zohar, Celje.

## PODOFICIRSKA ŠOLA v POŽELI.

Vsebovati božične pozdrave in srečno novo leto žele vsem čitateljem »Jutra« slovenski fantje, kaplarji trupne podoficirske šole 4. peš. polka v Poželi: Barovič Franjo, Trbovlje, Cimperman Ivan, Ponikva ob J. žel., Karlo Križnik, Laško, Viljem Geršak, Črna, Martin Vede, Celje, Va-lentin Jakopič, Dol pri Hrastniku, Franc Oblak, Laško, Josip Metelko, Poljčane, Ivan Cater, Ce-lje, Jožef Obrez, Sv. Rupert, Anton Korbar, Sv. Križ pri Litiji, Josip Zalokar, Krško, Avgust No-vak, Brežice, Franc Dime, Skočjan, Ivan Gorišek, Kakanj, Gregor Plešnik, Mežica, Alojz Pav-lovič, Brežice, Alojz Zaberl, Petrovče, Gabrijel Petek, Zalec.

## BEOGRAD.

Božične pozdrave od slovenskih fantov, slu-žečih pri I. znanstveni četi v Beogradu: Makso Rojec, Novo mesto, Franc Jevnikar, St. Vid pri Stični, Ivan Lamut, Dravograd-Meža, Franc Vučko, Ljutomer, Ferdo Mlakar, Dol pri Hrast-niku, Stefan Vasle, Zalec.

## VAZDUHOPLOVNI TEHNIČNI ZAVOD v KRA-LJEVU.

Vsebovati božične pozdrave in srečno novo leto žele vsem slovenskim staršem, fantom in dekle-tom in vsem cenjenim čitateljem »Jutra« slo-venski fantje, ki služijo v II. četi, vazduhoplovni tehnični zavod v Kraljevu, Srbija: podnare-dnik Božidar Mezulič, Zagreb, kaplarja Andrej Juhaut, Svarno pri Litiji in Ivan Pirnat, Črnuče, redovi Mihael Pirnat, Črnuče, Srečko Bar-dorfer, Ljubljana, Franc Laurič, Spod. Piruče, Josip Pečkaj, Dol. Logatec, Josip Šešlar, Trbov-lje, Franc Grobelšek, Maribor, Josip Urbanc, Moste, Leopold Kepić, Gameljne, Otto Müller,

Ljubljana, Justin Rablč, Javornik, Joško Smolej, Javornik, Franc Kunc, Ziri, Vinko Urbas, Ivanje selo, Franc Bostner, Sv. Peter pod sv. Gorami, Ivan Blaznik, Mokronog, Ivan Lašič, Sv. Bol-fenk, Drago Dolinar, Brežice, Franc Čonč, Rog. Slatina in Franc Otrin, Stepanja vas. Vsebo-vati božične pozdrave in srečno novo leto z najobil-nejšimi uspehi želimo tudi g. urednikom in upra-vi »Jutra«.

## OROŽNIKI v JUŽNI SRBIJI.

Daleč na istočnem braniku naše domovine, raztreseni ob bolgarski meji, čuvajoči vas v no-tranosti, se spominjamo z toplimi željami, da v sreči in zadovoljstvu obhajate božične praznike in da vam bo srečno novo leto! Starišem, brato-m, sestram, ženam, prijateljem in znancem kli-čemo: Slava Bogu na višavah, mir ljudem na zemlji, katerim je dovolj trpljenja in Vas po-zdravljamo: »Kristus se je rodil!« Orožniki-Slovenci berovskega žand. voda: Franci Bizjak iz Smartna pri Litiji, Pavle Kovač iz St. Janja, Franjo Zgonc iz Vojnika pri Celju, Leopold Ho-čevar iz Loža, Matija Gostic iz Lukovice, Jože Petrišič iz Bizeljskega, Andrej Bačnik iz Med-vod, Franjo Ledeničnik iz Smarja pri Jelšah in Anton Solj iz St. Jurja ob j. železnici.

## OROŽNIKI v JUŽNI SRBIJI.

Vsem bralcem in bralcem pošiljamo iskrene pozdrave, želeč jim vsebovati božične praznike in srečno novo leto: Jernej Kaplja, Radomlje, Ciril Jeseničnik, Vitanje in Matevž Rozman, Mirna peč, čuvarji jga, nahajajoči se na žand. stanici Smolari v Južni Srbiji.

Nadalje čestitajo: kaplarji Alojzij Grebenc, Franc F. Klemenčič, Anton Nahtigal, Franc Sa-beder, Josip Zupančič, Anton Klenišar, Stepšnik Pavel Kos, Josip Zalokar, Jakob Solar, Alojz Lavriha in Franc Florjančič, službujoči v Preseki pri Kočanah

## GOJENCI MAŠINSKE PODOFICIRSKA ŠOLE v GJENOVICU.

Vsebovati božične pozdrave in srečno novo leto želijo gojenci mornarji I. kl. mašinske podoficir-ske šole v Boki Kotorski vsem pradedom, de-dom, staršem, tetam, stricem, posebno pa našim slovenskim dekletom: iz Ljubljane in okolice: Dragan Wario, Ciril Lehman, Janez Bedina, Mirko Podkrajšek, Jože Vojevac, Lado Tomšič, Stane Susteršič, Bruno Vidmar, Ježica, Ivan Porenta, St. Vid, Ivan Puh, Joško Perhaj, Pero Palatov, Andrej Trtnik, D. M. v Polju, Stane Tič, Litija, Franc Lenarčič, Litija, Stefan Mev-želj, Trbovlje, Vlado Ražem, Udovič Milan, Bru-no Brumat, Maks Bester, Franc Jančar, Baloh Jože, Bled, Vinko Debevec, Janez Hafner in Jo-že Oman, Škofja Loka, Danilo Hebat in Filip Skok, Kamnik, Jezeršek Pepe in Kralj Franc, Jesenice, Jože Krener in Singer Ignac, Kranj, Kriše Radolf, Franc Kržan, Ludvik Lisac, Lovšin Jože, Ribnica, Maly Miloš, Malovič Srečko in Jože Miškolc, Novo mesto, Ojsteršek Narcis, Ivan Pohar, Zidani most, Pero Čampa, Gorica, Jože Primožič in Anton Zorc, St. Rupert, Ga-sperlin Franc. — Iz Maribora in okolice: Rupert Kos, Eduard Letonja, Skralovnik Maks, Kraner Vilibald, Jerent Zmagoslav, Franc Hotko, Ptuj, Iz Celja in okolice: Viktor Šarlah, Zgomba Mi-lan, Hirschböck Oto, Paušer Anton, Vojnik, An-drej Lipovšek, Petrovče, Franc Držan, Štore, Karl Pečnik, Brežice, Pepi Peterkovič, Dobova. Nadalje pošiljajo iz Gjenovića božične po-

zdrave slovenski mornarji mašinske šole 13. kl. električarji: Renko Stanislav, Ljubljana, Rihar Ivo in Cerar Janko, St. Vid nad Ljubljano, Ho-čevar Rudolf, Zagorje ob Savi, Plevnik Franc, Zagorje ob Savi, Kosi Bogomir, Trbovlje, Fatur Franc, Zalog, Klemec Bomir, Zalog, Voržnec Julij, Škofja Loka, Hudoklin Anton, Brusnice pri Novem mestu, Turk Jože, Potočna vas, Oster-man Stanko, Beršljin, Ocepek Alojz, Videm-Krško in Polak Franc, Griže pri Zalcu. — Stro-jarji: Bergant Adolf, Gričar Jože, Kampjut Aleks, Vižintin Franc, Škrobelj Bruno, vsi iz Ljubljane, Bačnik Zdravko, Hrečak Milan, Cafuta Ivan, Ružič Maks, vsi iz Maribora, Kermauner Franc, Ježica pri Ljubljani, Debevc Franc, Radovljica, Kompare Milan, Radovljica, Justin Franc, St. Vid nad Ljubljano, Črtanc Franc, Trbovlje, Jarh Alojz, Rajhenburg, Suler Franc, Brežice, Tršar Franc, Logatec, Jama Alojz, Horjul, Jenčič Josip, Hrastnik, Šumelj Tone, Hrastnik, Petelin Stanko, Zidani most, Pucelj Ivan, Goriča vas pri Ribnici, Vrhunc Franc, Zagreb.

## ČESTITKA OROŽNIKOV iz JUŽNE SRBIJE.

Na krajnem jugu naše države se spominjamo domačih krajev in vseh svojih dragih ter pošiljamo vsem priručne božične pozdrave, želeč ob-nem mnogo sreče v novem letu vsem čitateljem »Jutra« — zvesti čuvarji našega juga: žand. ka-plarji Milan Škof iz Maribora, Franjo Debevc iz Doba pri Borovnici, Lovro Dolenc iz Škofje Lo-ke, Mihael Strajner iz Vel. Loke in konjenik žand. tit. kaplar Josip Kunč iz Črnomlja pri Novem mestu.

## KUMBOR.

Slovenski fantje mornarji, službi v mašinski podoficirski šoli v Kumboru (Boka Kotorska), želijo vsem znancem in prijateljem vsebo-vati božične praznike in veselo novo leto: Jože Do-linšek, Zagorje ob S., Ivan Mušič, Trzin, Janko Šifrar, Praprotno (Šk. Loka), Josip Miheleč, Kranj, Emil Lipovšek, Ljubljana, Anton Zvan, Jesenice, Josip Herman, Rogatec, Franc Močnik, Blagovica, Julij Komar, Ljubljana, Macele Ervin, Novo mesto, Jelenc August, Maribor, Alojz Hol-taner, Maribor, Josip Krapež, Ljubljana, Kregar August, Ljubljana, Franc Robič, Kranjska gora, Kahne Franc, Ljubljana, Vaso Ferdinand, Založnik Franc, Konjice, Josip Hlačar, Konjice, Otokar Bajec in Feliks Verdonik.

## SARAJEVO.

Vsebovati božične praznike in srečno novo leto želijo slovenski fantje iz artilerijske šole stre-ljanja v Sarajevu vsem slovenskim fantom in dekletom, vsem bralcem in bralcem »Jutra«: Kaplar Joško Cvar, Pavel Zalar, Anton Ule, Ci-ril Rakovec, Franc Mežnarec, Alojz Potokar in Franc Gorše. Zdravo!

## MORNARJI.

Vsebovati božične praznike in srečno novo leto Vam žele gojenci letalske opornice šole v Dje-noviču, Boka Kotorska: Brate Bogomir, Ljub-ljana, Klešnik Franc, Sneberje, Justin Franc, St. Vid nad Ljubljano, Jože Moden, Begunje pri Cerknici, Segula Milan, Kranj, Burgar Franc, Šiška, Božič Karol, Škofja Loka, Roth Ednard, Maribor, Stanko Pucelj, Ribnica, Jerič Ivan, Maribor, Rudolf Grapič, Maribor, Razlog Franc, Radenci.

## BANJALUKA.

Slovenski fantje, službi v pekarski četi v Banjaluki, pošiljajo najlepše pozdrave in žele vsem prijateljem in znancem, osobito pa ljubli, dekletom in damam vsebovati božične praznike: Ivo Škofic, Ljubljana, Mihael Gross, Kranj, Josip Lipar, Brežice, Peter Picelj, Ljubljana, Alojz Drobnič Grosuplje, Anton Zagorc, Litija, A. Ko-rošec vulgo Finc, Peč, A. Končar, Sava.

## BOSNA.

Slovenski fantje v Bosni želimo vsem bra-ncem in bralcem »Jutra« vsebovati božične praznike, kakor tudi srečno novo leto. Pozdrav iz tužanske garnizije! Podčastniki: Peš. nare-dnik Franc Bradula, topniški naredniki Martin Kraičan, Joško Hromec, Leopold Peršuh in Vin-ko Bogataj.

## MORNARJI.

Vsebovati božične praznike žele vsem znancem, prijateljem, vsem čitateljem dnevnika »Jutra«, posebno pa slovenskim dekletom, mor-narski podoficirski na kr. torpiljarki »T 6« v Šibe-niku: Narednik Slavko Veselko, podnarednik Karlo Dernovšek, Alojz Tonja, Miroslav Srakar in Franjo Reš.

Slovenski fantje, službi pri Komandi rečne flotile v Novem Sadu, želimo vsem slovenskim fantom, dekletom, prijateljem in znancem vsebo-vati božične praznike in srečno novo leto. Mornarji: Bauman Ivan, Lančarič Vinko, Črm Ivo, Hrastar Stane, Naglič Franjo, Jenčič Janez, Cerar Franjo, Spec Vinko, Rožič Ivan in Vablič Bogoljub.

## BEOGRAD.

Vsebovati božične praznike in srečno novo leto želimo vsem fantom in dekletom ter čitateljem »Jutra« slovenski fantje, službi v Dunavski pe-karski četi v Beogradu: Joško Alič iz Vira pri Domžalah, Franc Učar, Bled, Franc Cvelbar, Rožna, Ivan Starin, Dob, Franc Rezar, Lesko-vec pri Celju, Maks Ropan, Ljubecno, Vinko Tr-ček, Kladje pri Zireh, Mihael Benčič, Spodnji Križ, Ignac Gorjanc, Jesenice in Mirko Južnič, Fara pri Kostelu.

## OROŽNIKI v PIROTU.

Vsebovati božične praznike, abenem tudi srečno novo leto želijo svojim staršem, fantom in dekletom ter vsem čitateljem »Jutra« orožniki - Slovenci pirotekske žand. čete: nare-dnik Franjo Matauš, Ušue, kaplar Janez Slapnik, St. Konjice, Edvard Semec, Loče, Ivan Lubelj, Maribor in Josip Mihočič, Ljubljana.

## OROŽNIKI v KLISURI.

Vsebovati božične praznike, srečno novo leto ter mnogo zabave želimo vsem slovenskim fan-tom in dekletom, posebno pa še čitateljem »Jutra«, slovenski fantje orožniki 12. zasledo-valnega oddelka v Klisuri v Južni Srbiji: po-dnarednik Andrej Polajnar, Kokra, žand. tit. po-dnarednik Ivan Centrih, Planina, žand. tit. kaplar Ivan Debevc, Padež pri Borovnici, žand. tit. ka-plar Franc Zvegljč, Planina in orožniki: Alojz Hlede, Ivanjovci, Jakob Žitnik, Grosuplje, Alojz Bevc, Straška gora, in pešad. podnarednik Karlo Orehovec iz Ljubljane.

## VRANJE.

Vsem slovenskim fantom in dekletom želijo vsebovati božične praznike in srečno novo leto fantje-voljaki prvega pešadijskega polka v Vra-nju, Srbija; naredniki: Ivan Kemperle, Sorica, Matevž Pišler, Dol. Logatec, podnarednika An-ton Gregorič, Sv. Peter, Franc Kosi, Ptuj; kaplarja Lojze Jerančič, Ljubljana in Franc Za-gorc, Orehovica; kaplarja-muzičarja Vladimir Vobič, Semič, Slavko Žihelj, Šiška, in redov Franc Tork, Polhovica.

## MORNARJI.

Slovenski fantje, mornarski podčastniki kr. torpiljark »T 1« v Boki Kotorski, želijo vsem znancem, prijateljem, posebno pa dekletom ve-sebovati božične praznike in srečno novo leto. Na-rednika Zane Knapčič, Vlado Franketi, Ljubljana; podnarednik Viktor Prmovšek, Zagorje ob Savi, Rado Novak, Škofja Loka, Anton Kalčič, Ljubljana, Ludvik Pavčič, Celje, Roman Vadner, Jarše, Ivan Muzek, Ptuj.



# Doma!

V delavnici in pisarni odpočijete noge edino v obutvi iz tkanine.

Za jesensko sezijo smo izgotovili naše čevlje iz žameta in lastina.

Ugodno se počutite le v taki obutvi, v kateri so kosti, mišice in živci pri vsakem gibu obvarovane pred utrujenjem.

# DAME!

nosite doma, v delavnici in pisarni edino obutev iz žameta ali lastina, ka-tero se nadejate proučevati

za ceno Din 89.-



# Sport

## Po svetu

St. Moritz in Amsterdam nam delata vsem skrbi. Švicarji bodo stvar že izvedli tako, da ne bo zamere. Holandi pa kažejo res premalo velikopoteznosti. Odbor osminindvajsetih, ki pripravlja veliko letno olimpijado, očividno ni mislil na množice tekmovalcev in gledalcev, ki bodo zasedle Amsterdam in okolice. Stadion bo imel prostora »le« za 40.000 oseb. Mi bomo že dobili mesto! V plavalnem stadionu bo gledalo lahko do 25.000 oseb. Razen tega bo na razpolago tudi stari stadion. — Nogometno igrišče je lepo, s travo pokrito. Tekališče še ni dograjeno. Tribuna je grajena po sistemu stadiona v Colombesu, drugi prostori ameriški. Pred tribuno je tekališče za kratke proge in skakališče. Poleg nje gre dirkalna proga. Kakor pravijo, ne napravi velikega vtisa. Mi bomo pa vendar zljali! — Urugvajci so vzeli stvar zelo resno; nalieli so v občini Velsen zaprt del parka, kjer bodo sami trenirali. — Nova Zelandija — ta ne bo prišla pocieni — pošlje par lahkoatletov, ki se bodo pred Olimpijado spustili v Dublinu. — Avstrijci bodo šli lahko z mirno vestjo na pot; sedaj jim je vlada dovolila 35.000 šilingov subvencije. Potrebovali bi seveda 100.000, za St. Moritz sam pa 8000. — Amerika ima denar: 500.000 dolarjev bo stala ekspedicija v Evropo. Za njo je lahko! Kako bodo pa leta 1932. potovali Evropanci čez luža na Olimpijado? —

Sedaj že malo uzbijamo, kdo bo zmagal v Šviciji? Na VIII. olimpijadi v Chamonixu je odnesel zmago na 18 km Norvežan Thorleif Haug v 1:14:31. Tudi topot bo zmaga pripadla »severnjakom«. Zelo nevarni so jim samo Fini. Za ostale so mesta od 6. dalje. Na 50 km je zmagal I. 1924. isti vozač v 3:44:32; njegovoj rojaki so zasedli še tri mesta za njim. Tudi sedaj je Norveška na vodstvu: vendar pa se bo morala s Švedi in Fini trdi spopeti. V tej disciplini imajo pozneje tudi Čehi in Poljaki malo izgleda. Naši v tujni niso taki kot doma! V smučskih skokih je zmagal pred štirimi leti Tullin Thams (18.96 točk). Letos se bo boril za čast prvaka z 20letnim rojakom Sigmundom Rundom: morda bodo tudi Nemci prav blizu! V kombiniranem smučanju, preizkušnji vztrajnosti in tehnike, je zmagal zopet T. Haug; ta disciplina je najtežja in potrebuje intenzivnega treninga, za katerega v južnejših krajih niso najboljšie prilike. Resni tekmeči so Norvežanom tukaj lahko le Nemci. V hokeju na ledu bo najbrže zopet zmazala Kanada. Za njo pride Amerika, Švedska, Nemčija in Češkoslovaška ali Švica. V umetnem drsanju govori vse za to, da bodo vse tri discipline pripadale Avstrijcem (za gospode ing. Böcklin, za dame Jarosz-Szabolcsi, v parih pa Jarosz - Wrede). O 15letni Norvežanki Sonni Hennie, ki je leta 1924. odnesla Jaroszenovo svetovno prvenstvo, se ne čuje. Morda bo 19letna še bolj presenetila svet? Hitrostno drsanje je zo-

pet domena Norvežanov. Evensen, Ballaug, Larsen, par Sincev in zopet Norvežani!

Mraz je precej škodoval nogometu. Pri nas ne, ker je že prej zadremal. — Dobra moštva si bodo prikrajšala zimo in gredo v lepše kraje. Praska Viktorija - Žižkov potuje na Španjo, Slavija preko Nemčije v Italijo in Švico, dunajski Simmering v Marselle, Comnes, Nco, Pariz in Bordeaux. Naš pravk, splitski Hajduk, je šel na Malto, v Afriko in Francijo. — Igrišča so sedaj zamrznila tudi Italijanom; sedaj se mrzlično pripravljajo za sestanek s Švico v Genovi, ker so po Italiji tekme — razen v Španiji — najbolj živahne, so sodniki uvedli originalna sredstva za pomirjenje publike. Če sodnik v poročilu o tekmi ugotovi, da je bil reden potek igre vsled prisilnosti publike nemogoč, se tekma verificira z zmago 2 - 0 onega moštva, ki mu publika ni bila naklonjena. Po tej metodi — ki bi bila sicer koristna — bi pri nas ne imeli več realnih rezultatov! — V Angliji je stanje prvenstva nespremenjeno — Poljaki so prenesli sedež saveza iz Krakova v Varšavo; sedaj igrajo na 15 stopinjah mraza. — Kakor Ljubljana recimo, ima tudi švedsko provincialno mesto Helsingborg nad 40.000 prebivalcev. Na tekme prihaja redno nad 9000 ljudi, torej skoraj četrtina vsega prebivalstva. Tam obstoj klubov in vzdrževanje igrišč ni težko!

Tri lahkoatlete je zadel v zadnjih dnevih katastrofa. — V New Yorku je umrl vsled zastrupljenja sprinter Loren Murchison. Umrl je je 1. 1924 odlično dvestvoval na pariški Olimpijadi in kot zadnji mož v stafeti 4 X 100 m s časom 41 delil svetovni rekord in prvo mesto za Ameriko. — Švedskemu maratonskemu tekaču Rudolfu Olssonu je med delom padel na nogo težak kos železa, ki jo je zdrobil. Olsson ne bo nikdar več tekkel. — Poljak Geyer je pri požaru dvorca Džibov pri Varšavi zgorel. — Te dni preseneča sportski svet novica, da so v daljavo preskočili 8 m! V Durbanu v Južni Afriki je Atkinson skočil 8.15 cm in s tem postavil nov svetovni rekord, ki ga je branil Amerikaneec Hubbard s 789 cm. Hubbard je skočil, kakor smo pisali, že 798 cm, pa mu jih niso priznali. Sedaj ima težjo nalogo! Vesti o 8.15 zaenkrat ni mogoče kontrolirati. Atkinson je dobra znanaka in verjetno je, da se je pognal čez 8 m! — Japonci vabijo nemške atlete, med njimi imenoma Dr. Peltzerja — ki skrbi sedaj po Ameriki za reklamo — Houbena in Rade-macherja na slavnost mikadovega kronanja (1. oktobra) v Tokio. Potovala bo 14članska ekspedicija Če se ne bodo spet premislili.

Plavalci so tudi še vedno na delu. Nemški prvak Küppers je plaval 100 m hrbtno 1:10.8! Rekord brani Amerikanec Lauffer z 1:11. Ker je bila proga le 20 m dolga, rezultat nima mednarodne vrednosti. Vsekakor stavlja Nemčija v Küppersa mnogo nad. — Tovarišci o Gibraltarju Gleitzejeva in Hundsonova ne vesta, kako bi prišli na špansko stran. Predvsem strogo pazita na to, da niti ena niti druga ne bo prva. Dobro je, da je voda za obe enako mrzla! Tudi morski psi so obema enako naklonjeni!

Francoz Lacoste je (v tenisu) porazil v Bruslju belgijskega prvaka Washerja s 6:2 in 6:3. — Ameriška prvakinja Helena Wills bo, kakor Tilden in Hunter, ostala skoraj vse leto 1928 na turnejah v Evropi. Obiskala bo Francijo, Anglijo, Holandsko, Nemčijo in Belgijo. — Tilden in Hunter sta baje izjavila, da ne bosta igrala za Davisov pokal, ker bosta takrat zaposlena s turnirji. Dosedaj je za pokal prijavljenih 9 držav; med zadnjimi sta Rumunija in Poljska.

Tekmovanje za Schneiderjev pokal se bo odslej najbrž vršilo le vsaki dve leti. Tako sta sklenila angleški minister za zrakopovstvo in njegov italijanski kolega. Razen tega bo na prihodnjem zasedanju FAI določeno, da se smejo teh tekem udeleževati le civilni letalci. Italijani so divji, ker so jih Angliji letos nesli. Malo reforme lahko mnogo koristijo!

## Službene objave LHP.

(Iz seje upravnega odbora dne 2. 12. 1927.) Na podlagi dopisa JNSa št. 747 se objavlja naslednji sklep saveznega upr. odbora: »Kako bi se poudarila prvenstva u god. 1928 uslije predstoječe Olimpijade, utakmica za državno prvenstvo, utakmica za savezni pehar, utakmica za Srednjeevropski cup — koje bi imale početi več u julu — te i radi predstojećih reprezentativnih utakmica što prije završila, zaključuje se, da poudariti mogu u god. 1928 iznimno zaposliti proljetne prvenstvene utakmice danom 1. januara, no iste se bezuvjetno moraju dovršiti do 1. maja 1928, kojeg dana imaju JNSu biti saopćeni poudariti prvaci.«

Vsled dopisa JNSa št. 758 se objavlja: »Na sjednici upravnog odbora JNSa od 21. 11. donešen je u predmetu žalbe protiv odluka suca na igralištu, slijedeći principijelni zaključak: »Ostaje se u cijelosti kod principijelnog zaključka od 10. 1. 1927. time, da oštećeni klub ima pravo žalbe proti povredama pravila nogometne igre bez obzira na rezultat. Savez odnosno poudariti dužan je odnosnu žalbu dostaviti Zboru nogometnih sudaca odnosno sekciji ZNSa na mišljenje, no kod riješavanja nije vezan na to mišljenje.«

JNS je s dopisom iz t. 783 zavrnil pritožbo Atletik SKA (Celje) proti obstojećemu sklepu LNP, da morajo v LNPu včlanjeni klubi pred in po tekmi pozdravljati na igralištu s trikratnim »Zdravo!«, ter potrdil sklep LNP. Atletik SK je prejel dne 10. t. m. tozadevno poseben dopis.

Ker se je dogodilo v zadnjem času nekoliko slučajev, da so klubi brez tehtnih odnosa celo iz nesportnih razlogov odpovedali prvenstvene tekme, opozarja upr. odbor z vsem poudarkom na določila §§ 13. in 19. prvenst. pravilnika JNSa. V vsakem ponovnem slučaju, ki bo v nasprotju s smislom navedenega člena, bo upravni odbor disciplinarno postopal proti prekršiteljem ter jih napravil odgovorno tudi za izpad pričakovane dohodka.

SK Zeleničar je prejel na svojo vlogo z dne 28. 11. v zadevi gg. Vodeb: Jakovljević pismo rešitev sub 11. t. m.

Prijava SD Rapida z dne 26. 9. radi pregovaranja igr. Frangeš, Pollak in Paulin za prestop v SK Zeleničar v smislu §§ 31. in 37. kaz. pravilnika se radi nezadostnega dokaznega materiala stavi z dnevnega reda: SD Rapid in SK Zeleničar sta tozadevno prejela poseben dopis sub 9. t. m.

Radi skrivnice na incidentu povodom Olimpijskega dne v Trbovljah dne 30. 10. se kaznuje v smislu § 52 oz. 53 kaz. pravilnika: SK Amater z enomesecno zabranjo igranja in globo Din 150.— v korist poškodbenemu fondu, ker ni izvršil pismenega naloga glede prijave tekem oblasti in glede rediteljske službe; SK Trbovlje z enomesecno zabranjo igranja in globo Din 100.—, ker ni izvršil rediteljske službe. O ostalih sklepkih sta bila oba kluba pismeno obveščena dne 10. t. m. V smislu istega dopisa traja zabrana igranja do 12. januara 1928; do istega roka morata kluba plačati tudi globo, sicer se zabrana igranja avtomatično podaljša do plačila.

Objavlja se gnotni rezultat jesenskih prvenstvenih tekem v Ljubljani: Obračun tekem I. razreda izkazuje Din 5364.30 prebitka, od katerega odpade na klube I. razreda po odbitku 150stotnega prispevka za II.

razred in 50stotnega deleža JNSa in LNP znesek Din 4133.66. Obračun tekem II. razreda izkazuje po upoštevanju prispevka I. razrednih klubov Din 378.45 prebitka. — Klubi se vabijo, da svoj delež odnosno svoje dobroimetje dvignejo pri blagajniku g. P. Kovaču, Zadruga banka, proti pravilni pobitnici. Tajnik I.

(Iz seje poslovnega odbora dne 21. 12. 1927.)

Z današnjim dnem se dvigne pridržek, s katerim je bil verificiran igr. Zemljak Pavel za ASK Primorje glasom službene objave dne 16. 10. — Poziva se SK Slovan, da javi do 7. t. m., ali se je igr. Bögl Franc, ki pripravlja svoj prestop v SK Reko, odjavil iz članstva SK Slovana. — Verificirata se s pravom nastopa dne 21. maja 1928: za ASK Primorje igr. Vrhovnik Vladimir, za SK Ilirija igr. Hilti Karol. — Na prihodnjo sejo poslovnega odbora dne 28. t. m. ob 20. uri v kavarni »Evropa« se poziva igr. Koser Artur (SK Svoboda) in en zastopnik SK Krakova. — Kazenskemu odboru se preda igr. Zemljak Pavla (ASK Primorje) v smislu § 26. kaz. prav., ker je nepravilno nastopil v moštvo ASK Primorja proti SSK Mariboru dne 4. t. m. v Mariboru. Iz istega vzroka se preda upravnemu odboru v disciplinarno postopanje ASK Primorje v smislu § 1. obč. prav. nika. — Vsi klubi LNP so prešli te dni v dvch izvodih seznam svojih verificiranih igralcev v svrhu kontrole, morebitnih poprav in odjave igralcev, ki jih v bodočih javnih nastopih ne nameravajo več uporabljati. Klubi se naprošajo, da se ravna tozadevno po posebni okrožnici, ki je priložena seznamom, ter da vrnejo v stavljenem roku en izvod LNPu

Smučski tečaj v Kranjski gori. Jugoslovenski zimsko-sportni savez priredi v dobi od 2. do 14. januara 1928 v Kranjski gori smučski tečaj za začetnike. Tečaj vodi savezni učitelj (nastavnik). Prijavnina za osebo Din 150.—. Tečaj se vrši edino, ako se prijavi najmanj deset oseb. Prijave sprejema do 31. t. m. tajnik smučsko-tehničnega odbora Fr. Kopriva, Ljubljana, Aleksandrova 14. (Palaca Trboveljske premogokopne družbe).

S. K. Ilirija. — Prihodnja seja klubovega predsedstva se vrši radi praznikov izjemoma v terek, 27. t. m., ob 20. uri v kavarni »Evropa«. — Tajnik.

Smučarski tečaj na Pohorju. Zimsko-sportni osek SPD bo priredil pri Mariboru ski koč smučarski tečaj, ki bo trajal od 27. do 31. t. m. Prijave sprejema načelnik dr. Janko Orožen v Prvi hrvaški štedionici v Mariboru ali pa vodja tečaja za časa prireditve. Tečaj bo vodil priznani strokovnjak inž. Rungaldier. Udeleženci in ostali interesi se opozarjajo, da se takrat nudi res ugodna prilika, zlasti ker je oskrba cenena. Zajutrek, malica, kosilo, južina in večerja bo stalo le 45 do 50 Din, prenočnina pa 10 Din, a kurjava 3 Din. — Člani so oproščeni učnine, dočim morajo nečlani plačati za ves tečaj 30 Din. Vsi udeleženci pa se naprošajo, da se zbero pri Mariborski koči do večera dne 26. t. m. — Snežne prilike na Pohorju so se sicer poslabšale radi nenadnega dviga temperature, toda padec barometra vzbuja upanje, da bo do otvoritve tečaja še dovolj padavin.

Smučski tečaj na Sv. Planini pri Litiji je radi neugodnega vremena odpovedan.

SK Ilirija: Seja predsedstva se vrši v terek, dne 27. dec. ob 20. uri v posebni sobi kavarne Evropa. K seji se vabi načelnik ali namestnik smučske sekcije. — Tajnik I.

## „SPECTRUM“ d. d.

inž. Kopista, Dubsky in Krstić, tvornica ogledal in brušenega stekla, Ljubljana VII. Medvedova ul. 38, tel. 343 Zagreb, Beograd, Osijek, Središnjica Zagreb

Zrcalno steklo, portalno steklo, mašinsko steklo 5—6 mm. ogledala, brušena vseh velikosti in oblikah, kakor tudi brušene prozorne šipe, izbočene plošče, vstekljevanje v med. Pina navadna ogledala

# Hišo v Zagrebu

visokopritlično in dvoriščno zgradbo z velikim dvoriščem in vrtnom, v bližini postajališča tramvaja prodam za 800.000 Din. — Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod »Hiša« v Zagrebu.

## Zimski krojni tečaj za krojače,

šivilje po najmodernejšem preizkušenem angleškem minister kroju se prične po novem letu. — Revnejšim znižan honorar. Učencem se po izvršitvi tečaja brezplačno rekomandirajo mesta. Izdelava krojev. Dame, ki nimajo časa čez dan, dobijo poduk lahko v poljubnih popoldanskih ali večernih urah. — — — — — Zasebno krojno učilišče — — — — —

Ljubljana, Stari trg 9. Telefon 2497.

Naročite se na bogato ilustrovani mesečnik

## Domači Prijatelj

Letno stane samo 30.— Din. Uprava: Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24.

## Zahvala.

Vsem, ki so našo srčno ljubljeno, miho

## Zlatko

spremili na njeni prezgodnji poslednji poti, vsem darovalcem lepega cvetja in vsem, ki so z nami v težkih urah sočustvovali, se najtopleje zahvaljujeta

dr. Josip in Aida Lebar.

Mestni pogrebni zavod



Vsem prijateljem in znancem naznanjamo žalostno vest, da je naš iskreno ljubljeno brat, stric in svak, gospod

## Ivan Stabeli

višji davčni upravitelj v pokolu,

danes po kratki, mučni bolezn, prevlečen s sv. zakramenti za umirajoče, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v soboto, 24. decembra ob 4. popoldne na domače župno pokopališče. Nepozabnega pokojnika priporočamo v blag spomin.

Skofja Loka, 23. decembra 1927.

ZALUJOČI OSTALI.

## Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, 23. decembra 1927.

Višina barometra 308.8 m

| Kraj         | Čas   | Barom. | Temper. | Rel. vlaga | Smer vetra | Brzina   | Oblatnost | Padavine             |
|--------------|-------|--------|---------|------------|------------|----------|-----------|----------------------|
| opazovanja   |       |        |         |            | in brzina  | v metrih | 0—10      | Vrsta v mm do 7. ure |
| Ljubljana .. | 754.1 | 7      | 97      | mirno      |            |          |           | megla, sneg 15.0     |
| Maribor ...  | 754.0 | 1      | 97      | mirno      |            |          |           | megla                |
| Zagreb ....  | 754.9 | —      | 85      | SE 4       |            |          |           | megla                |
| Beograd ...  | 751.1 | —      | 89      | ESE 8      |            | 9        |           |                      |
| Sarajevo ... | 584.6 | 6      | 88      | SSE 4      |            | 10       |           |                      |
| Skopje ....  | 777.2 | —      | 12      | mirno      |            | 7        |           |                      |
| Dubrovnik .. | 762.1 | 10     | 72      | SE 4       |            | 9        |           | dež 0.8              |
| Split .....  | 749.6 | —      | 7       | SE 2       |            | 3        |           | sneg 3.0             |
| Praha .....  |       |        |         |            |            |          |           |                      |

Solnce vzhaja ob 7.36, zahaja ob 16.22, luna vzhaja ob 7.8, zahaja ob 15.31.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 3.2 C, najnižja — 7.2 C.

Silen mraz, ki je prevladal koncem preteklega tedna domala v vsej Evropi, je vdrl k nam z daljnega Severnega Ledenege morja, kakor se je medtem razložilo natančneje. V srednji Evropi se je temperatura znižala še precej pod 20° C pod ničlo. V Ljubljano se precej pod 20° C pod ničlo. V Ljubljani se je dosegel v terek popoldne, in sicer z 20.1° C pod ničlo, v okolici je bilo seveda par stopinj mrzleje. V srednjeevropskih krajih se je mraz blizal 30° C pod ničlo, a dosegel te skrajno nizke stopnje vedardle ni nikjer, vsaj kolikor so na razpolago podatki opazovanja.

Najhušji mraz sta imela dva predela v Evropi, in sicer notranja Skandinavija, kjer je termometer kazal 30° C pod ničlo ali celo še nekoliko nižje, ter vzhodna in osrednja Rusija, kjer se je živo srebro znižalo celo pod 85° C pod ničlo. Razlika je seveda vrh tega ta, da imajo v Skandinaviji in še bolj v Rusiji hudo zimo že precej tednov, v srednji Evropi pa ni trajala niti teden dni.

Pred mrzlo invazijo je stal obvarovan samo najjužnejši, in sicer otoki del Evrope, pa še to deloma, v največji meri se Španija s Portugalsko, kjer se temperatura ni znižala pod ničlo, marveč ostala za 7 do 15° nad njo. Drugi topli predel je bila Kavkazija, ki je obdržala viharno jesensko vreme do srede tega tedna.

Vremenski preobrat je nastopil po vsej zapadni polovici Evrope, kjer se je uveljavil doslej, nenavadno naglo. Vzrok prevrata je zelo enostaven: nova, ogromna depresija se je pripeljala z Atlantskega oceana proti Evropi in kolikor je prišel vetrovni sistem orjaškega depresijskega kontinenta, toliko ga je dosegala poplava toplega južnega zraka. Kakor nas je koncem prejšnjega tedna zapadni sektor čez Rusijo odhajajoče depresije preplaval s ledenim severnim zrakom, tako nas je koncem tega tedna obdaril vzhodni sektor prihajajoče nove depresije, kjer na-

stopajo južni vetrovi, s poplavo toplega zraka z daljnega juga. Poplava je prišla tako hitro, da se zemlja ni mogla sprosti ogrevati in dež, ki je spričo intenzivnega kontakta priganih toplih in zaostajajočih mrzlih zračnih plasti, pričel takoj padati, je povzročil po vsej zapadni polovici Evrope hudo poldne.

Sprva je kazalo, da se bo depresija obrnila proti Sredozemskemu morju, ker se je v poldnevek in terek blizala Biskajskemu zalivu. Ali v sredo je okrenila bolj proti severovzhodu in v četrtek jutraj se je vzhodni del njenega središča zadržal nad Irsko, povzročujoč s svojimi zelo nizkimi barometer-skimi stanjem (725 mm!) zelo močan vrtnec. Od Irskega morja do Gibraltarja se žene topli zrak od jugozapada in prinaša dež, od Londona do Islandije drvi v vrtnec mrzli vzhodni veter, prinašajoč hlad in snežni metel. In ta kolosalni vrtnec prodira očividno v smeri proti Baltičskemu morju; od tempa in smeri njegovega potovanja bo zavisno naše nadaljnje vreme. Dokler ostanemo na južnovzhodni ali južni strani središča depresije, ostanemo v območju toplega juga, kadar dospe depresija nad severozapadno Rusijo, preplavi bržkone Evropo nov morje mraza, ki se že zbira na severu. Nad Spitzbergi je kazal v petek jutraj termometer 32° C pod ničlo, natančno kakor pred pravkar zaključeno poplavo. Seveda, ako se za sedanjo depresijo pojavi dovolj zgodaj zopet nova z Atlantskega oceana, se more še pravočasno zaježiti poplava mraza s severa.

Dunajski vremenska napoved za soboto: V južnih Alpah oblačno, semintja dež; na hribovih sneg. Toplo vreme.

Tržaški vremenska napoved za soboto: Lahki južni vetrovi. Nebo oblačno in megleno; nekoliko dežja. Temperatura okoli 6 stopinj. Morje nekoliko razburkano.

## Kostan ev taninski les

kupe e stalno

ERNEST MARINC, CELJE

Zrinskega ulica šte. 4.

## Na prostovoljni javni dražbi

dne 26. decembra 1927 popoldne ob 1. uri se bode prodala hiša z večim sobami, v dobrem stanju, velika moderna delavnica, gospodarsko poslopje, lep zasajen sadni vrt v obsegu 2000 m² in toliko obsežno njivo, vse v eni parceli poleg državne ceste v Malih Vižmarjih št. 1.



ivan Jax in sin

## Šivalni stroji!

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne.

## 15letna garancija.

Vezanje se počuje pri nakupu brezplačno.

## Pisalni stroji »Adler«.

Kolesa iz prvih tovarn »Dürkopp«, »Kaiser«, »Stryla«, »Waffelrad« (Orožno kolo).

Prednji stroji vedno v zalogi.

Posamezni deli koles in šivalnih strojev. — Daje se tudi na obroke. — Ceniki zastoj in franko 32/L

Ljubljana, Gospodarska cesta 2

# Ljubljanska kreditna banka

Delniška glavica

Din 50.000.000.—

Rezervni sklad okoli  
Din 10.000.000.—

CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA  
PODRUŽNICE:

Brežice, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Logatec, Maribor, Metković, Novi Sad, Novo mesto, Prevalje, Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Split, Trst.

Brzjavni naslov:

Banka Ljubljana

Telefon šte. 261, 413,  
502 503 in 504.

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.



# Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prečernova ulica 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkasno menic ter nakazila v tu- in inozemstvo. safe-deposits ltd. itd.

Brzjavke: Kredit Ljubljana telefon 2040, 2457, 2548; interurban: 2706, 2806

## „DISKOBOLOS“

Specijalna trgovina športnih potrebščin  
Ljubljana, Tavčarjeva ulica št. 1  
Tovarna: Sv. Petra cest. št. 15

Smuči, sanke, stremena, krpljice, palice vseh vrst, čevlji in pripor, montaža stremen, najboljša maža „Skimax“

## Strokovnega zastopnika

za vs. Slovenijo

išče prvovrstna ve etvrdka  
žitne stroke

ki že več desetletij posluje v Sloveniji.

Ponudbe z navedno dosedanjega službenja in referenc je poslati na oglasni oddenek „Jutra“ pod „št. 515“.

Tudi ceno in kakovost izdelka je treba upoštevati pri nabavi poslovnih knjig.

Le prvovrstni izdelki!

Anton Janež č,

knjigovoznica, črtalnica, industrija trgovskih knjig in šolskih vezkov

Ljubljana, Tavčarjeva ulica št. 14

## KUPIM

stalno vsako množino kostanjevega taninskega lesa, smrekov skorje cele in zdrobljene, smrekovega hmelove droge, rabljene sode od stroj in jedilnega olja v dobrem stanju po najvišjih cenah. — Akreditivno plačilo.

FRANC OSET,  
Sv. Peter v Sav. dolini.

## Originalne barve.

matrice (kože), vošeni papir za Gestetner cyklostil, specijalni papir za razmnoževanje, se dobi naiceneje pri

Lud. Baraga, Ljubljana, Selenburgova ul. 6/I. Telef. 2980

## GRADBENO PODJETJE

graditelj

## ROČAK & KOMP.

družba z o. z.

TRBOVLJE

se priporoča za izvršitev vseh v stavbeno stroko sodajočih naročil

15808 a

## Auto karoserije

vsakovrstne ako fino izdeluje

M. FAJFA, kolarstvo

Ljubljana, Trnavska ul. 25

Postrežba točna, cene konkurenčne

## MOTVOZ špago

kup te najceneje direktno  
v trgovini

Mehanična vrvarna d. d.

Sinkovec, Grosuplje

Kamnoseška industrija

## ALOJZ J VODNIK

LJUBJANA

Kolodvorska ulica št. 28-34

Sia na zaog. cez 300

modernih spomenikov

Izdelava rodbinskih grobnic, mavzolejev, oltarjev in vseh cerkvenih ter stavbnih del. Marmorne plošče v vseh barvah za pohištvo, trgovino, mesnice. Stikalne plošče za elektriko, obloga sten itd. po zmerni ceni.

## Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočutja ob smrti mojega nepozabnega soproga in tateka, gospoda

Lucijana Orla

šol. kega upravitelja v Dupljah in rezervnega poročnika,

se vsem najtoleje zahvaljujem.

Posebna zahvala bodi izrečena g. šef-zdravniku dr. Neubauerju in g. asistentom v zdravilišču Golnik ter č. sestrar za vse negovanje in olajšave. Nadalje šolsk vodstvu v Dupljah in Križah, ki so mi v težkih urah stali ob strani. Zahvaljujem se tudi g. srezkemu nad. Rusu zastopnikom iz zdrav Golnik ter vsem njegovim stanovskim tovarišem (icam) za spremstvo na zadnji poti. Srčna hvala tudi za ganljivo petje in govor. Bodi jim zavest, da mi je najmanjša pozornost lajšala neizmerno bol.

Duplje, dne 21. decembra 1927

Zalujoča soproga s sinčkom.

## Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočutja ob smrti naše nepozabne soproge, matere, babice in prababice, gospe

## Rozali e Lenass jeve

se vsem najtoleje zahvaljujem.

Posebna zahvala pa bodi izrečena sosedu, posestniku gosp. Josipu Blažonu, za njegovo požrtvornost, nadalje darovalcem vencev in cvetja, kakor vsem onim, ki so ljubo pokojnico spremlili na njeni zadnji poti.

V PLANINI, dne 23. decembra 1927.

Zalujoči ostali.

## HERZ

I SIN

BAVATSKI KARLOVAC

TVORNA

## SALAME

I MASNE ROBE

dobavlja

PRIMA ZIMSKU SALAMU

Šunke à la „rag buins“ e salame, Schinken-salami, račne vrste slanice, kobas čaršku robu, nortade'u u obliku bloka, zajamčeno čis u sv. isku m. st.

Odliko na 10 izo'ba!

Iz najfinejšega — jekla

## škarje

britve, nože, jedilno orodje vseh vrst in velikosti dobite najugodnejše pri „JEKLO“ Stari trg.

Svetovno znane original EMailIRANE

prave

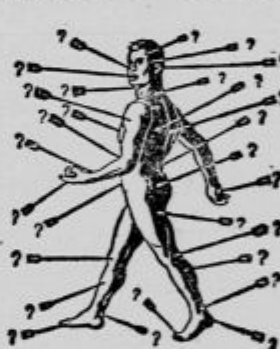
## Lutzove peči

prvovrsten fabrikat tvornice Wwe LUTZ & SOHNE BLUDENZ

IN EMAIL FABLICE Z NAPISOM

ima v Jugoslaviji v zalogi samo mž. MATE GUZELJ Ljubljana, Šiška Jernejeva cesta št. 5 (blizu cerkve Sv. Jerneja), na dvorišču pod hišo Celovška cesta 58

## VAŠE TELO



zahteva nego, da ostane zdravo. Za pravo nego telesa se uspešno rabi že od dedovskih časov pravi Fellerjev milodišeti Elsafluid. Oslabljenemu telesu doprinese moči in svežosti, oživljuje živce, jača mišice in tetive, ter deluje na vse ostale dele telesa.

Masiranje in drgnjenje z Elsafluidom pospešuje obtok krvi ter vzdržuje tako telo vedno odporno in čvrsto za delo. Pranje z Elsafluidom jača trudne oči, deluje umirjeno na živce ter ublažuje boli. V zunanji in notranji uporabi je najboljša zaštita proti kihavici, influenci, gripi in drugim nalezljivim boleznim in prehladu. Raztopljen je izvrsten za pranje ust, grla in goltanica. Elsafluid je že 30 let tako priljubljen zato, ker je vsestransko uporabljiv zunanje in notranje kot najzanesljivejše domače sredstvo in kozmetikum. Jači je kot francosko žganje.

Zahtevajte v lekarnah in tozadevnih trgovinah tudi v najmanjših krajih izrečno »Fellerjev« pravi Elsafluid v poizkusnih steklenicah po 6 Din, dvojne po 9 Din ali specialne po 26 Din. Drugače naročite direktno po pošti, potem je ceneje čim večjo količino naročite naenkrat, ker stane z omotom in poštino vred:

9 poizkusnih ali 6 dvojnih ali 2 specialni steklenice . . . . . 62 Din  
18 poizkusnih ali 12 dvojnih ali 4 specialne steklenice . . . . . 102 Din  
54 poizkusnih ali 36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic . . . . . 250 Din

Naslov označite jasno: Lekarnar EUGEN V. FELLER, Stubica Donja, Elsatrg 245, Hrvatska.

## Trgovino

z mešanim blagom, na zelo prometni točki ob železnici, najraje na deželi kupim ali vzamem v najem s 1. januarjem 1928. Ponudbe na oglasni oddenek „Jutra“ pod šifro „Reelno 28“.

## Monopol za prodati

Posedujem za Jugoslavijo monopolno pravo francosko-nemškega izuma za hujšanje, nego telesne lepote, za terapevtske svrhe, nepravilne promene tvarine (Reumak, Išias, Neuralgia itd.) potom

## PARAFIN OBLOGA

Prodajam ta monopol za posamezna mesta v državi SHS.

O najboljših uspehih o mojem zavodu se lahko osebno uveriti. Resni reflektanti naj se obrnejo na

PARAFIN - KOZMETIČNI ZAVOD

Zagreb, Dolac 1. Palača Bartulić.

## Vino

imam na zalogi, crveno in belo, lastni pridelek. Prodajam na malo in veliko.

VARGA DRAGUTIN,

Zlata, Hrvatska.

## Vesele božiče praznike in srečno novo leto

13887 a žele

Braća Frank i drug

Zagreb, Frankopanska 66

Elektrotehnično podjetje

Karol Florjančič

v Celju Cankarjeva c. 2

(poleg davčnega urada).

Instalacije električnih naprav za luč in pogon, telefonov, zvoncev, radio, aparatov. Poprava elektromotorjev in vsakovrstnih električnih naprav. — V zalogi: lestenci, svetiljke, likalniki, motorji, števeci, žarnice itd. in ves elektromaterijal. — Točna postrežba. — Nizke cene! Proračuni jonyajdzq

Cenj. odjem lcem voščva s ečne in vesele božične oraznike obenem sre. no novo leto.

Jožef in Angela Križnar

mesarija in gostilna

Predvor, Gorenjsko

## Ponjave plahte na posodo

za transporte sena in drugega blaga

Ponjave nove

vseh velikosti in kvalitet najceneje pri

Schotten i drug

Zagreb in Novi S. d

Brzjavni naslov IUTE 12034.

# Jadransko-Podunavska banka - Beograd

in njene slovenske podružnice

Dejniška glavniica: 120.000.000 Din

Kranj, Ljubljana, Maribor

Dejniška glavniica: 120.000.000 Din

Eskontirani menice: sprejema: vloge na hranilne knjižice n ekuče račune; daje: predujmi na državne papirje kakor: 7% investicijsko posojilo, 2 1/2%, ratno štito, 4% agrarne obveznice ter vse kotirane papirje. Prodaja in kupuje devize in valute ter izvršuje nakazila v tu- in inozemstvo najkulantneje.



Zane Grey:

# Železna cesta

Roman

»Kaj ste pa mislili, sinko?« je dejal Slingerland. »Svinčenka jo je zadela in v svojem strahu je zlezla v to votlino. Dajta, na hrbet z njo. Nemara da še živi.

Ta praktični migljaj je šel Nealu do živega. Obrnil je devotko tako, da mu je ležala njena glava na kolenih. Njen obraz je bil mrljiško bled, kakor okamenel v brezmejni grozi. Roke so bile krvave, obleka premočena s krvjo.

»Nikake rane ni videti, dečka, ne luknje od krogle ne strela — samo kri,« je rekel Slingerland poln upanja.

Neale ji je odpel bluzo in je porinil roko za blago; dekliška prsa pod njegovo dlanko so bila obla, mehka in topla — topla, a tudi povsem negibna. Zmajal je z glavo.

»Gotovo sem čul njen poslednji vzdih.«

»Morda. A meni se ne vidi, da bi bila mrtva,« je zagodrnjal King.

»Položi ji roko na srce.«

Neale, ki je na desni strani zaman iskal srčne žile, je pomaknil roko na levo. In isti mah je začutil v prsih rahlo dviganje: srce je utripalo rahlo in odmerjeno, a nikakor ne medlo.

»Živi!« je vzkliznil. »Bože, kak norec sem! Srce ji bije! Ta kri je kri nekoga drugega — morda kri njene matere, ki so jo umorili... Red, teci po vode. V klobuku je prinesi! Slingerland, jahajte za vojnik!«

Slingerland je vstal in je zlezal na konja. »Oh, nekaj mi je prišlo na um. Spravimo dekle v mojo koč. Ni daleč odtod. V tabor bi nam bila predolga pot. In če bo treba vašega zdravnika, ga lahko pokličemo.«

»A Sjuzi?«

»Nu, pri meni je najbolj varna. Jaz živim z Indijanci v pijateljstvu.«

»Prav! A vendar jahajte za vojnik in javite Dillonu, da smo našli dekle — in da ostanemo v vaši koči.«

Slingerland je zdiral za oblakom prahu, ki se je valil po cesti. Neale je s čudnimi pogledi opazoval obraz devotke, ki jo je bil otel. Njene ustnice so se neopazno odprle in spet se je začelo tisto tiho ječanje. To je bil klic, ki ga je vodil. Ne — ne samo ta stok! Bilo je še nekaj drugega: mogočen, neznan in nepojasnljiv nagib. Neale je veroval v moč svojih nagibov — čudnih nagibov. ki so ga obhajali kdaj pa kdaj. Dotlej so igrala ženske v njegovem življenju zelo negativno vlogo. To dekle pa — in dejstvo, da jo je rešil — ali pa oboje hkratu, ga je bilo globoko presunilo; čutil je, da ne bo življenje Warrena Neala nikoli več tisto, kakor je bilo dozdaj.

Red King se je vrnil s sombrerom\* polnim vode.

\* mehikanski klobuk s širokimi kraji.

12

»Vzemi ovratno ruto in omij ji roke, da jih ne bo videla krvavih, ko se predrami.«

Cowboy se je lotil te naloge malce neokretno, toda z neizmerno nežnostjo: »Ubogo detece! Stavil bi, da je zdaj čisto sama na svetu.«

Neale je napojil svojo ovratno ruto z vodo ter je omočil dekletu čelo. In zdajci je odprla oči. Bile so velike, vijoličasto sinje, rahlo zastrte, kakor s kožico pokrite — ko da je spanec še ni povsem minil. Slepota se zastrmele tja v en dan, otrple v negibni grozi. Njene prsi so se dvigale in upadale v ostrih dihljajih; roke so ji tipale blodile sem ter tja, kakor da iščejo opore. In zdajci je sedla. Ni se zdelo, da bi bila oslabela; njene kretnje so bile burne; prestrašene oči so zmedeno blodile okrog, ne da bi se mogle ustaviti na kakih opredeljenih točkah.

»Na varnem ste!« je glasno zaklical Neale. »Indijanci so odšli! Midva sva belca!«

Bilo je, kakor da se ji zamrkli razum budi ob zvoku tega ostrega glasu. Zastrmela se je vanj. Drget ji je izpreletel obličje. Njene ustnice so se razklenile in njena roka, drhteča kakor listič v vetru, je zakrila usta in se je skrčila na njih. Z drugo roko je trepetaje vzmahnila, kakor da hoče pregnati grozen privid.

Neale je z vso močjo uklepal njen pogled.

»Belec sem!« je ponovil z napetimi ustnicami. »Rešeni ste! Indijanci so odšli!«

Razumela ga je. Pojmila je zmisel njegovih besed. Nato je s tihim, izmučenim, rezkim vzvikom krčevito zatisnila oči in slepo udarila z obema rokama okoli sebe. Groza se je vračala — groza in strah. Strah je bil gotovo močnejši, zakaj z jeklenim prijemom, ki ga ne bi bil mogel razkleniti, ne da bi ji polomil kosti, je zgrabila Neala za komolec.

Prav tisti mah je pridrevil Slingerland nazaj.

»Ali je spet pri zavesti?« Radovedno je vrgel oči na devotko, ki se je oklepala Neala.

»Da, za trenutek.«

»Oh, to je dobro... Dohitel sem Dillonu in sem mu javil. Vražje vesel je bil, da smo jo našli. Svoje vojnike je temeljito oklel in ozmerjal. Pravi, da bo opravičil vašo odsotnost in da lahko pošljemo v tabor po vse, česar bi potrebovali.«

»Nu, tedaj na pot!« je rekel Neale. Poizkusil se je osvoboditi dekličinega prijema, pa je moral odnehati. Vzel jo je v naročje in je vstal. King mu je pomagal, da je zlezal s svojim bremenom na konja. Neale si ni mogel misliti, da bi kedaj pozabil ta kraj, a vendar se je še enkrat z dolgim pogledom ozrl na razbojišče, da bi si ga neizbrisno vtisnil v spomin. Zogleneli vozovi, grobovi, skale, s katerih so rdečkožoki metali naga, izmrcvarjena trupla, trojica kuštravih dreves v gostem šopu in skalni pomol s temno odprtino ob znožju, vse to je objel njegov pogled. Nato je obrnil konja in je krenil po Slingerlandovi sledi.

Kakih deset milj od pozorišča klanja in kakih petnajst milj od železniške trase je živel Slingerland v divji dolini globoko v

wyominskem gričevju. Poslednja milja, ki so jo prejahali, jih je povela skozi krasno zeleno globel z strmimi stenami, ki se je zdel pravi kanjon\*: povsodi drevje in bister, deroč potoček v gladki kameniti strugi. Pot se je vila ob tem potoku do kraja, kjer se je dolina strnila in kjer je na zeleni jasi, pod košatimi bregovi in sivimi skalami, izvirala voda iz velikega studenca. Surovo stesana koč z dimnikom iz rdeče ilovice in z zagljenimi razpokami med tramovjem, do strehe nabasana s kožami, rogovi in pastmi — evo slike nastávarjevega bivališča!

Dekličine roke so medlo in onemoglo izpusile Nealove komolce in so se pobesile nizdol. Slingerland jo je položil na senčnem kraju v travo. Vsi trije so v resni, mrki neodločnosti strmeli nanjo.

»Nič drugega ne moremo kakor čakati,« je rekel nastávar.

Slingerlandova kladara je bila prav za prav dvojica koč, ki so ju spalali vrata, zakaj druga polovica je bila šele pozneje prigradena in dokaj večja od prve. Očividno je imel v starejšem koncu skladišče, kjer je hranil kože. Ko so jeli spravljati zaloge v kraj, se je takoj pokazalo, da je prostor zelo majhen: dve okni, miza in še nekaj kosov pohištva, ki jih je bil lovec nespretno zbil s svojo težko roko. Pospravili so čumnatu in pregrnili tla s preprogo iz srnjih kož z navzgor obrnjeno dlako. Iz ogromnega svežnja bivolovih kož, skrbno uglajenih in zloženih, je nastala preprosta postelja; nekaj indijanskih odej je dopolnilo udobnost ležišča. Ko so bile te priprave v redu, je nastávar snel svojo kosmato kučmo, počelhljal se po sivi glavi in vprašujoče pogledal tovariša.

»Vidva bi lahko dobila kakih stvari za komfort — česar pač potrebuje takšno dekle,« je nasvetoval.

Red King je udaril v svoj hladni, zabavni smeh. »Nu kakopak, kako zrcalce ji že poišče pa kako ščetko za lase in česar še treba dekletom. Pri nas v taboru je takih reči na kupe.«

Neale pa ni videl v Slingerlandovi zadregi in v cowboyevi dovtipni opazki ničesar smešnega. Skrbelo ga je, dekličino resno stanje, ne njena bodoča udobnost.

»Venkaj — brž!« je viknil Slingerland z ostrim glasom.

Neale, ki je stal najbliže pri vratih, je skokoma planil iz kože. Dekle se je bilo vzravvalo in je sedelo v travi; njeni lasje so bili razmršeni, črte so izražale divjo zmedo. Ko ga je zagledala, se je mahoma silno zdrznila in zagnala rezek, obupen krik. Neale je stekel k njej in je videl, da trepeče po vsem telesu.

»Kdo ste?« ga je vprašala.

»Neale mi je ime — Warren Neale,« je odvrnil in sedel k njej. Brezmejno vesel, da sliši pametno besedo, je vzel eno njenih drhtečih rok v svoje roke.

»In kje sem?«

»Tu je dom nekoga nastávarja. Jaz sem vas spravil semkaj. Najboljši kraj je, edini, ki je v tem trenutku mogoč.«

»Rešili ste me — onih — rdečih peklenščkov?« je zajecjala s hripavim glasom in mrzla senca groze ji je spet zastrla oči.

\* globok tesnec v zapadnoameriških gorah.

## Svinjske surove kože

p l a č a m o

|                                                      |                |
|------------------------------------------------------|----------------|
| prvo vrsto brez zarez in lukenj . . . . .            | Din 18.— za kg |
| drugo vrsto . . . . .                                | Din 10.— za kg |
| svinjske kože hrvaških prašičev prve vrste . . . . . | Din 6.— za kg  |
| drugo vrsto . . . . .                                | Din 6.— za kg  |

Nabiralcem 1 Din več.

Prejem v našem Centralnem skladišču

na Dunajski cesti šte. 23 pri POLLAKU

Tam se tudi prodaja za Božič najboljše in najbolj trpežne  
čevlje, usnje itd. po tovarniških cenah.

Tovarna usnja in čevljev Carl Pollak d. d., Ljubljana.

L. Mikuš  
Ljubljana, Mestni trg šte. 15

## dežniki

NA MALO NA VELIKO  
Ustanovljeno 1839



### Francoska linija

(French Line)

Cie. Cie. Transatlantique  
Cie Chargeurs-Réunis.  
Sud Atlantique in  
Transports-Maritimes

V Južno Ameriko,  
Argentinijo, Chile,

Peru, Avstralijo, Sev. Ameriko in Kanado  
vozijo vsak teden največji brzoparniki.

Havre-Newyork 5 1/2 dni čez morje, izborna po-  
strežba, izvrstna hrana, vino brezplačno. Vsa pojavnika daje brezplačno zastopnik

Ivan Kraker v Ljubljani Kolodvorska ul. 35



## DKW MOTOCIKLI

najnovejši tip

o znižanih cenah in povsem plačilnimi pogoji.  
Zastopnik za S. H. S.: Opšte Trg.-Indust. Kontoar  
Beograd, Kralja Petra 70 Za tečaj brez plačila pri spekte

Znižane cene pri „Tribuna“ za Božič.

Mamice, ne zamudite ugodne prilike,  
da si ogledate veliko zbirko vsako-  
vrstnih otroških vozčkov, igračnih vo-  
zičkov, stolic, holendarjev malih dvo-  
koles in tričkolev šivalnih strojev in  
dvokoles. Posebni oddelki za popravilo  
dvokoles, motorjev šivalnih strojev

otroških vozčkov itd. Emaliranje z ognjem. Kolesa se shranjujejo  
tudi preko zime. — TRIBUNA P. B. L., tovarna dvokoles in otroških  
vozčkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4. — Cenik franko.

## PRISTOU & BRICELI

LJUBLJANA

Restljava cesta 4 Sv. Petra cesta 39  
Telefon 2908 Ustanovljeno 1903

### črno slikarstvo

Seklene napisne table, pločevinaste  
črke, svetlobni reklamni napisi.



## Centralne kuriave

izvršuje na ceneje

Ing. Gustav Zemánek  
Ljubljana

Telefon šte. 2573

Kdor hoče točiti za-  
jamčeno pristna vina,  
jih kupi pri —

Največjo izbiro za-  
jamčeno pristnega vina  
dobiš pri —

Ako hočeš piti v go-  
stilni zajamčeno pri-  
stno vino, tedaj zahtevaj,  
da ga gostilničar kupi pri

Na izbiro so: do-  
lenjski cviček, doljen-  
ska črnina, haložan  
(star in novi), rizling  
(stari in novi), mali  
rijting, renski rizling,  
ljutomerčan, burgun-  
dic, mozler, meša-  
vina, bizerjec kakor  
tudi zajamčeno  
pristna hrvatska  
banaška bela in črna  
(Otole), da matinska  
bela in črna vina.

Cene zmerne

Ljubljana-Sp. Šiška D.  
Frankopanska ul. D.

TVORNICA KEM. IN OIL. BARV. LAKOV. STROJ. IN INTER. KEM. DRUŠTVO Z. O. Z. LJUBLJANA

## ORIENT

LAKI TERPENTIN COPICI FIRNEŽ  
STROJNO OLE SOLSKO BARVE  
UMETNIŠKE BARVE PRAŠNO OLE  
UMETNIŠKE BARVE PRAŠNO OLE

PRODAJALNA  
DUNAJSKA C. 14  
LJUBLJANA  
POLEGTRGOVINA  
SCHNEIDER EVEROVŠEK

PRVOVRSTNI MATERIAL-NIZKE CENE



# „VLAHOV“

## ELIXIR



ki krepi in zdravi želodec, je edino

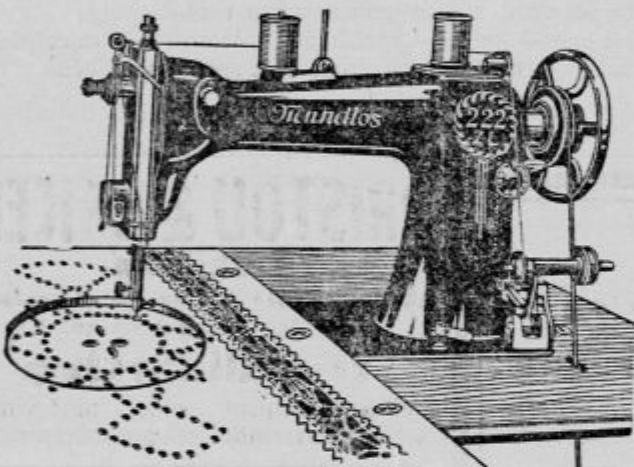
## R. Vlahov

odlikovan na vseh svetovnih izložbah

Ime VLAHOV z našo etiketo je zaščiteno po vseh državah sveta.

Čuvajte se ponarejanj!

Tvornica ustanovljena leta 1861.



## Novost!

Cenjene dame opazite si pred nakupom zalogo ravnanja doš n, kasni biziš valnit stroev, najnovije izdane moderne tehnike. Na vsak st o j poploma enostavno šivate vsakovrst o blago, naš tke in črke s cikak šivom vezete najmodernejše in tako čate vezenin, gumbi in gubice. Puk v vezenu brezplačno. Ceniki franco. Prodaja tudi na obroke. „TRIBUNA“ F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta štev. 4.

## IVAN ZAKOTNIK

LJUBLJANA  
DUNAJSKA C. 46  
Telefon št. 379

MESTNI TESARSKI MOJSTER  
Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, osrejša za palače, bše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stroji, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje t. t. d.  
Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga.

Tovarna furnitura.

## Revmatizem

izjava zahvalnosti.

Gosp. dr. I. Rahlejevu, Beograd. Kosovska 43.

Prosim Vas, da mi pošlete še dve steklenici Vašega zdravila Radio balsamika za odstranjenje revmatizma. Potrjujem, da sem do sedaj porabila 2 steklenici tega zdravila, ki so mi pomagale, da sem po dvomesečnem revmatizmu v sklepih mogla vstati iz postelje. Uporabila sem pred tem nebroj drugih zdravil, ali zaman. Edino Vaše zdravilo mi je po kratki uporabi pomagalo. Zato se najlepše zahvaljujem Vam in Vašemu preparatu, ki ga priporočam vsem revmatičnim. Kdor bojuje na revmatizmu, naj se posluži z Radio balsamikom — on ga ozdravi. Spoštovanjem

Zagorje ob Savi, 11. II. 1925

Francka Stepišnik, gostilničarka.

Zdravilo Radio - balsamika izdeluje, prodaja in razpošilja z doplačilom (povzetjem) Laboratorij RADIO - BALSAMIKA dr. O. RAHLEJEVA, Beograd. Kosovska 43. Zdravilo se dobja v vseh boljših lekarnah in drogerijah.

## Prometni zavod za premog d. d. LJUBLJANA

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo samo na debelo

Premog, domači in inozemski, za domačo kurjavo in industrijske svrhe  
Kovaški premog vseb vrs  
Koks, livarniški, plavžarski in plinski  
Brikete.

Prometni zavod za premog d. d., Ljubljana  
Miklošičeva cesta št. 15/1

## Lepa Parižanka



z divnimi lasmi, kateri poveljujejo nje-no dražest in jo obsipujejo s srečo, zdravjem in lepoto in povzročujejo, da se vsi pogledi polni ponosa in obožavanja obračajo na njo, katere se ima za-hvaliti edino le uporabi

### šampona Palmolive

Tudi Vi si zamorete še danes prisvojiti to tajnost lepote in to ne da bi Vas stalo denar. Le za kratek čas dobite pri Vašem trgovcu

### zastonj šampon Palmolive

k vsakemu komadu mila Palmolive, katerega kupite po znižani ceni od 9 Din za komad. Ta šampon je novi proizvod dolgih preizkušenj tvornice Palmolive v Parizu, katere milo je priljubljeno in uporabljano od milijonov žena, ki hočejo, da si obvarujejo svežino svojih lic. Šampon Palmolive ne vsebuje sode in drugih škodljivih sestavin, temveč je napravljen iz čistega Palminega in oljčnega olja. Kupite še danes milo Palmolive in takoj dobite v vsaki trgovini za vsak komad

### gratis šampon Palmolive

pri katerem je priloženo točno navodilo, kako se rabi, da se doseže neoprijatkov uspeh, katerega dosedaj ni dosegla nobena svetovna špijateljica te vrste. Pri-liko imate, se še danes zvečer uveriti o njegovem izvrstnem delovanju. Mehki in svilneni lasje bodo Vaša nagrada.

### šampon Palmolive zastonj

dobite dosedaj v vseh navedenih trgovinah v LJUBLJANI:

Adrija drogerija, Šelenburgova ulica.  
Ahlin Franc, Celovška cesta.  
Ašič Jožica, Poljanska cesta.  
Bergant Franc, Sv. Jakoba trg.  
Bizjak Marija, Celovška cesta.  
Brajer Ciril, Resljeva cesta.  
Dobrič Emil, Prešernova ulica.  
Dolenc Ludovik, Sv. Petra cesta.  
Drogerija Kanc, Židovska ulica.  
Drogerija Sanitas, Prešernova ulica.  
Erbežnik Iv., Gosposvetska cesta.  
Fritsch J., Marjin trg.  
Glavič Stanko, Celovška cesta.  
Jurčič S., Dunajska cesta.  
Klander Am., Kolodvorska ulica.  
Koloniale, Vodnikov trg.  
Korun M., Tabor.

Leben Fran., Poljanska cesta.  
Lekarna sv. Roka, Celovška cesta.  
Lekarna Trnkovc, Mestni trg.  
Perdan J., Vodnikov trg.  
Podboj J., Sv. Petra cesta.  
Podkrajšek, Židovska ulica.  
Pintar Janko, Celovška cesta.  
Pintar A., Gosposvetska cesta.  
Planinšek Karol, Dunajska cesta.  
Pleško Anton, Sv. Petra cesta.  
Pavlin Franc, Gradišče.  
Remic M., Celovška cesta.  
Samec J., Mestni trg.  
Schmitt J., Pred škofijo.  
Strmol, parfumerija, Pod Trančo.  
Svetina Ana, Kongresni trg.  
Serbec Friderik, Stari trg.  
Skander Valentin, Celovška cesta.  
Stupica Josip, Tavčarjeva ulica.  
Sturm Joško, Celovška cesta.  
Tavčar J., Stari trg.  
Terdina J., Stari trg.  
Union, trafika, Miklošičeva cesta.  
Universal, Tržaška cesta.  
Uran, parfumerija, Stari trg.  
Weber Rozi, Kolodvorska ulica.  
Vehovec Marija, Kongresni trg.  
Weiglioni Franc, Celovška cesta.  
Verbič Anton, Stitarjeva ulica.  
Zupan Julij, Sv. Petra cesta.  
Zargi Ignacij, Sv. Petra cesta.

Generalno zastopstvo in skladišče za Jugoslavijo Francoski magazin, Osijek.  
Desetičeva ulica št. 13. — Za Slovenijo: ROK ARHAR ST. VID nad Ljubljano.

### NAJBOLJŠA

## SVINJSKA MAST

znamke — I. P. — znamke  
lastni izdelek tvrdke

### POPOVIC LJUBLJANA

se razpošilja v ročkah po 20 in 50 kg ter sodih po 50, 100 in 200 kg  
Prekateni svinjsko meso vedno na zalogi po izredno nizki ceni

Točna dostrežba! Cene najnižje!

Pristne kranjske klobase  
tvrdke

## J. Rozman

sv. Petra c. 85

se dobijo vseh  
boljših delikates h



## JUGOSLAVENSKO FIAT-AUTOMOBILNO PROMETNO D. D. = BEOGRAD-ZAGREB

čestita svojim cenj. odjemalcem in vsem prijateljem avtomobilizma nastopajoče

## božične praznike in novo leto

s željo, da jim isto prinese nov

# FIAT-auto

Pooblaščeni prodajalci za Slovenijo:

LJUBLJANA: „Triumph-Auto“ družba z o. z.  
Aleksandrova cesta 3.

MARIBOR: „Triumph-Auto“ družba z o. z.  
Filjala, Frančiškanska ulica 13.

## Srečni Božič!

želita vsem svojim cenanim gostom, prijateljem in znancem

## Paula in Jan Fiala

Kavarna in bar

„Emona“, Ljubljana

## Vesele božične praznike

želi vsem prijateljem in odjemalcem najstarejša izdelovalnica stolov

## IVAN SMCMLZER

Preska - Medvode

Kdor še ni poskusil natančno po nogi in po meri izdelanih čevljev, naj se izvoli potruditi na

Zaloško cesto 27

Točna postrežba! Zmerne cene!

JAKOB TKAČ, čevliar

## Pekarna Ramšek

v Ptuj

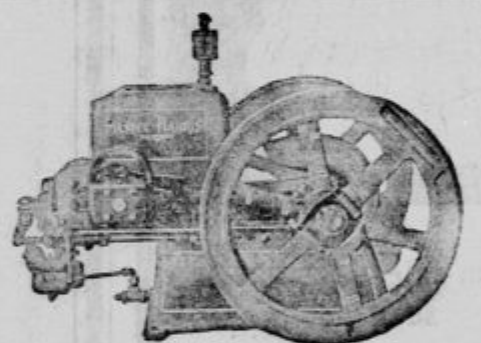
vošči vsem svojim odjemalcem

vesele božične praznike in srečno novo leto!

## Kuhinjsko poso in opremo

alopaka jedilno orodje dobite na ugodne cene pri

„JEKLO“, Stari trg



Novi ter tudi malo rabljeni

## mlatilni stroji

Bencinski in petrolejski motorji!

## REKORD D. D., Novisad

Temerinska ulica 6 13860 a

Glavno zastopstvo:

Tvornice strojeva Ug. Drž. Željeznica

Konfekcijsko usnje NAPPA priznано prvovrstno izdeluje

## Franc Podgoršek

usnjarna

Vir - Domžale

Prevzame v stroj vseh vrst kože na chrom. Ima stalno v zalogi volno. Usnje v vseh barvah.

## D. M. C.

Največje skladišče  
AVRAM KAJON, Sarajevo  
Prestolonasljednika Petra 26.

## Vonene posteljne odeje in odeje za konje (kece)

ima v najboljši kvaliteti na zalogi

TOVARNA VOLNENIH IZDELKOV — CELJE.



**Vaša obleka** bode izgledala zopet kakor nova, ako jo pustite **kemično čistiti** v tovarni **Jos. Reich**

Tovarna: Poljanski nasip 4-6 Ljubljana  
Podružnica: Selenburgova ul. 3.

**Plisiranje** v najmodernejših vzorcih tekem 24 ur.

**Barvanje oblek** v različnih barvah.

## Posebnosti za dame

Barvanje las s preparati: L'Oreal, ali L'Oriental v vseh barvah. Cena od Din 50.— dalje — Op. Na zahtevo se barva z vsakim zaželenim preparatom, kakor tudi z barvo, katero prinese stranke s seboj. — Masaža lica z električnimi aparati (troir; kisikove obloge (Sauerstoff-Pakungen) Orado krema itd.

Cena od Din 10.— dalje

|                         |         |
|-------------------------|---------|
| Strizanje dečje frizure | Din 8.— |
| frizura z ondulacijo    | 10.—    |
| vodna ondulacija        | 25.—    |
| manikura                | 12.—    |

Strokovna prvovrstna postrežba — Komfortno popolnoma ločene kabine — Za obilen obisk se priporoča salon

E. NAVINSEK, Ljubljana, Selenburgova ulica.

## Božična in novoletna darila

se brez dvoma najbolje kupijo pri trdki

**Pri nizki ceni! Ignacij Žargi**  
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 3 in 11.

Nudi cenjenim odjemalcem veliko izbira volnenih jopic, puloverjev, bluz, raznega perila, vezenin, kravat, nogavic, rokavic. Priporoča po izredno nizkih cenah.

## TOVARNISKO ZALOGO POHISTVA



priporoča za nakup in vabi na ogled

**Andre Kregar**

ST VID n. Ljubljano

naspr. ti kol. Vizmarje

Zahtevajte cenik

**Zahtevajte brezplačno priposlanje cenika s 1000 slikami**

**A. Kiffmann švicarske tovarne ur Maribor 32-b**

14 dni na poskušnjo

Zatorej brez rizika!

**Tiskarna „Kolektor“**  
Pogačnik Albin, Stražišče pri Kranju izvršuje  
**vsakovrstne tiskovine**  
dobro — solidno — poceni.

**»BLAUPUNKT« RADIO**

**Ja slušam samo sa Blaupunkt slušalicom**

Dobiva se povsod ter pri: **IDEAL - WERKE, SUBOTICA**, Vukovičeva ulica 32/c.

Radi inventure po znižanih cenah vsakovrsten

**suh žagan in tesan les**

žaganje drva — Žagam tudi po naročilu  
Fran Suštar, lesna industrija in parna žaga  
Ljubljana, Dolenjska cesta 12

**MAROF SREBRNICE**  
odda za več let  
Klemenc v Ljubljani, Sv. Petra 79

**Novo kožo lica!**

dobite s »Venus-om«, največjim in modernim kosmetičnim sredstvom od dr. Bourne & Cie., Paris, odstranjuje v 10-14 dneh vse nečistoče lica, kakor bore, nabore, mrle, grube, hrupave, rdečice, bobuljice, namršene točke, lisaje in mlačbo. Koža lica postane zopet elastična, barvnato nežna kakor malega deteta, a izgleda je pomlajen za mnogo let. Nbrojne priznanice so vsakemu na vpogled. Garnitura 92 Din. Centilola kosmet. zavod, Zagreb, lica broj 37. — Zahtevajte ilustrirane prospekte zastoj!

**Jaz Ana Čilag**

s svojimi 185 cm dolgimi divnimi lasmi, sem iste dobila po uporabi pomade, ki sem jo sama iznašla. Ista je priznana kot edino sredstvo proti izpadanju las, za pomaganje razvitka gostih las in za jačanje las.

Pomaga razvitku gostih las pri moških, ženskah in deci ter povzroči že po kratki uporabi naravni sijaj in čuva lase od prezgodnje osivelosti do visoke starosti. Čilag-pomada odstranjuje prhljaj v 48 urah. Nobeno sredstvo ne sebuje toliko hranilne materije za lase kakor Čilag-pomada, ki je po vsej pravici zadobila svetovni sloves, kajti gospodje in gospe že po uporabi prve steklenice dosežejo najboljši uspeh, ker izpadanje las preneha že po nekaj dneh popolnoma in nova rast se že prikazuje. Ta uspeh dokazuje moj 50letni jubilej in milijoni zahvalnih pisem, ki sem jih dobila iz vsega sveta.

Cene velikemu lončku Čilag-pomade Din 60.—, dvojnemu Din 90.—

K vsakemu lončku je potrebno: 1 steklenica Special-Shampoo (za 20-kratno umivanje glave) Din 25.—

Poslana posebna Pošila se po pošti ali če se denar naprej pošlje iz tovarne za SHS: 45/11

**Laboratorij „AURORA“**  
Sremska Kamenica br. 16  
Preprodajalce in zastopnike za vsa mesta iščemo.

**Vesele in srečne božične praznike**  
vsem cenjenim obiskovalcem

**Elitni kino Matica**

**SEVER d. d. Subotica** Tel. 584

**Tvornica električnih strojev**

**ZASTOPSTVA:** Brandt i Kortman, Beograd, Skopljanska 3 — Ing. V. Cvetanović, Niš, Namjenina ul. 41 — Ing. Gj. Mihajlović, Novi Sad, Vojvode Bojovića ul. 27

Izdeluje in popravlja: vsakovrstne struje in ustrujbe — ima v zalogi: motorje, diname, železne nosače ter vsakovrstne električne stvari itd. — Za vse naše izdelke in popravila jam. čimo eno leto.

**„SIDOL“**

najboljše sredstvo za čiščenje vseh vrst kovin, čisti tudi okna in zrcala.

Da ne boste oškodovani, pazite pri nakupu v lastnem interesu na ime

**„SIDOL“**

ter najodločneje odklanjajte raznovrstne manje vredne ponarejene znamke.

**„SIDOL“**

se dobi v vsaki trgovini.

Brez posebnega naznanila.

Vsem, ki so ga poznali, naznanjamo, da je umrl dne 22. t. m. po kratki in mučni bolezni, previden s tolažili svete vere, v 60 letu starosti, naš nad vse ljubljani soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

**Josip Zupančič**  
krojaški mojster.

Pogreb dragega nam pokojnika se vrši v soboto, dne 24. decembra t. l. izpred doma žalosti, Poljanska cesta 60. na pokopališče k Sv. Križu.

V LJUBLJANI, dne 23. decembra 1927.

**GLOBOKO ŽALUJOČI OSTALI.**

**Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana**  
**Železolivarna — Zvonarna — Kovinolivarna**

**IZDELUJE**

Stroje za obdelavo lesa in druge strojne naprave

Vodne turbine

Železne konstrukcije

Rezervarje

Mline

Armature za paro, vodo, plin itd.

**IZDELUJE**

Komerčno litino

Batne in centrifugalne sesalke

Ognjegasne brizgalne zvonove

Kupujemo vsake količine starega litega železa, baker in kovine

**+**

Zapustila nas je v neznosni bolesi in žalosti naša preliubljena in nepozabljena žena, najdražja mamica, sestra, svakinja in teta, gospa

**Frančiška Križnar roj. Kamnar**  
soproga trgovca in gostilničarja

danes ob 16. uri po kratki in mučni bolezni.

Pogreb preblage pokojnice bo v nedeljo dne 25. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti na domače pokopališče v Smartnem pri Kranju.

Zadušnice za našo preminulo pokojnico, ki jo priporočamo v pobožno molitev in blag spomin, bodo darovane v raznih cerkvah.

**Stražišče pri Kranju, dne 22. decembra 1928.**

**Anton Križnar**, soprog; **Mirko, Roška**, otroka; **M. Ludovika** in **Ana om. Lapajne**, sestri.

**Zahvala.**

Ker nam je nemogoče zahvaliti vse posamezne za izraze iskrenega sočutja, tolažila in cvetje, izrekamo tem potom vsem našim dragim sorodnikom, znancem in prijateljem, ki žalujejo z nami ob prebriski in nepričakovani, prerani izgubi naše dobre zlate mamice, soproge, sestre, svakinje in tete gospe

**Frančiške Müller**  
soproge posestnika in vinskega trgovca

v Stobi pri Domžalah, svojo najiskrenejšo zahvalo

Posebno pa zahvaljujemo prečastitega gospoda duh. svetnika in župnika Frana Bernika za tolažila v bolezni naše drage ranjke, zlasti pa za gniljive besede, ki jih je zgovoril ob odprtem grobu. Dalje zahvaljujemo gg. zdravnika dr. M. Hočevanja in dr. V. Šporna za njuno požrtvovalnost. Prav tako iskreno zahvalo izrekamo gg. pevcem pevskega društva »Domžale«, domžalski godbi za gniljive žalostinke in gasilniemu društvu Stob in Domžale za korporativno udeležbo pri pogrebu in Marijini družbi žena ter izobraževalnemu in podpornemu društvu v Domžalah, kakor tudi vsem ostalim, ki so prišli od bližnjih in daljnih krajev, da spremlijo našo drago pokojnico k zadnjemu počitku. Bog povrni vsem!

**DOMŽALE, dne 23. decembra 1927.**

**Žalujoči ostali.**







**2 prazni sobi**  
velika, v drugo manojo  
na ulici, v središču mesta,  
separatni vhod, elektrika  
in vse, se oddaja takoj v ri-  
zovno. Konec leta 1928  
40765

**Opremljena soba**  
v elektriku, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40697

**Sobico**  
v mestu, proti najmanj  
200 Din letno. Pomoč  
na oglašni oddelku 40698  
pod šifro "Tijer" 40698

**Gospoda**  
sprejemna na stanovanju  
Naslov v oglašnem oddelku  
40692

**2 prazni sobi**  
lepi in veliki, v mestu, ta-  
koj oddam Poljskijo v pi-  
sanih. V. Kretz, Ljubljana,  
Tavtara ulica 1  
40693

**Stanovanje**  
veliko sobo s kuhinjo ali  
dvosobno, lahko brez ste-  
ditnika, v središču mesta,  
star ali novi hiši. Pomoč  
na oglašni oddelku 40694  
pod šifro "stanovanje" 40694

**Opremljena soba**  
s posojilom, v središču mesta,  
v posojilni hiši, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40695

**Opremljena soba**  
s posojilom, v središču mesta,  
v posojilni hiši, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40696

**Prazno sobo**  
lepo in veliko, oddam gos-  
podo. Pomoč na oglašni  
odd. 40697 pod šifro  
"V bližini sodne" 40697

**Prazno sobo**  
pripravo za majhno obrt,  
oddam na Tržaški cesti 11  
40698

**V vili**  
oddam lepo opremljeno so-  
bo s posojilom, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40699

**Opremljena soba**  
oddam takoj, v središču mesta,  
2 gospodinjstva, v središču mesta,  
Domobranska cesta št. 23.  
40700

**Prehrana**  
**Živci**  
se morejo pokvariti s ko-  
feinom — pravi prof. Lewin  
druge kave, kava, kava  
in vse, se oddaja takoj v ri-  
zovno. Konec leta 1928  
40701

**Punčič**  
2 letno, oddam dobrim  
ljudem za svojo. Naslov v  
oglašnem oddelku 40702

**Kapital**  
**Intelligenten trgovce**  
iznajem, stopi kot družab-  
nik s kapitalom 50.000 Din  
v rentabilno podjetje. Ob-  
širne pogoje pod šifro "Adria"  
na oglašni oddelku 40703

**Družabnika**  
tinega ali sodelujočega, s  
300-500.000 Din sprejem  
in u-njarski industriji. Kava  
in vse, se oddaja takoj v ri-  
zovno. Konec leta 1928  
40704

**Družabnika**  
poslovanja, s primerno gos-  
tinstvom, sprejem v dobro  
ločeno trgovino v mestu na  
Slovenski. Pomoč na oglašni  
odd. 40705 pod šifro "Družabnik"  
40705

**Človekoljubnim ljudem!**  
Podpisani je našel sigurno  
uspešen preparat za rak,  
sarkom, kožno in kostno  
tuberkulozo, peritoido, kro-  
nični eksem, akne vulgaris  
i dr., ki se je preizkusil na  
mnogih pacientih z naj-  
boljšim uspehom. Da bi ro-  
bi mnogim življenj, ter  
odpravil obup, namerava iz-  
najeti ustanovitve, božice  
za zgor. bolezni. Za to se  
obrača do čestitih sobratov  
s iskreno prošnjo naj mu  
dostojno javijo, ki bi hoteli  
pripomoči k temu plemen-  
tnemu delu. — Lojze Polj-  
šek, Celje, Gospod. ul. 19.  
40844

**Družabnika**  
s kapitalom najmanj Din  
100.000, sodelujočega — za  
površne dobro vpejane  
manufakturne in galante-  
rijske trgovine na promet-  
nem kraju Gorenjske hiše  
na takoj. Pomoč na oglašni  
odd. 40706 pod šifro  
"Napravevanje" 40706

**Družabnika**  
s kapitalom najmanj Din  
100.000, sodelujočega — za  
površne dobro vpejane  
manufakturne in galante-  
rijske trgovine na promet-  
nem kraju Gorenjske hiše  
na takoj. Pomoč na oglašni  
odd. 40707 pod šifro  
"Napravevanje" 40707

**Družabnika**  
s kapitalom najmanj Din  
100.000, sodelujočega — za  
površne dobro vpejane  
manufakturne in galante-  
rijske trgovine na promet-  
nem kraju Gorenjske hiše  
na takoj. Pomoč na oglašni  
odd. 40708 pod šifro  
"Napravevanje" 40708

**Družabnika**  
s kapitalom najmanj Din  
100.000, sodelujočega — za  
površne dobro vpejane  
manufakturne in galante-  
rijske trgovine na promet-  
nem kraju Gorenjske hiše  
na takoj. Pomoč na oglašni  
odd. 40709 pod šifro  
"Napravevanje" 40709

**Družabnika**  
s kapitalom najmanj Din  
100.000, sodelujočega — za  
površne dobro vpejane  
manufakturne in galante-  
rijske trgovine na promet-  
nem kraju Gorenjske hiše  
na takoj. Pomoč na oglašni  
odd. 40710 pod šifro  
"Napravevanje" 40710

**Družabnika**  
s kapitalom najmanj Din  
100.000, sodelujočega — za  
površne dobro vpejane  
manufakturne in galante-  
rijske trgovine na promet-  
nem kraju Gorenjske hiše  
na takoj. Pomoč na oglašni  
odd. 40711 pod šifro  
"Napravevanje" 40711

**Družabnika**  
s kapitalom najmanj Din  
100.000, sodelujočega — za  
površne dobro vpejane  
manufakturne in galante-  
rijske trgovine na promet-  
nem kraju Gorenjske hiše  
na takoj. Pomoč na oglašni  
odd. 40712 pod šifro  
"Napravevanje" 40712

**160.000 Din**  
izrednega posojila, v  
mestu, v središču mesta,  
kompletno opremljeno — za  
poslovanje, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40851

**Kot družabnik**  
poslovanja, s primerno gos-  
tinstvom, sprejem v dobro  
ločeno trgovino v mestu na  
Slovenski. Pomoč na oglašni  
odd. 40852 pod šifro "Družabnik"  
40852

**Posojilo**  
v mestu, v središču mesta,  
v posojilni hiši, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40853

**Družabnika**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40854

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40855

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40856

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40857

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40858

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40859

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40860

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40861

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40862

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40863

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40864

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40865

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40866

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40867

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40868

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40869

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40870

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40871

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40872

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40873

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40874

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40875

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40876

**Družabnika, družabno**  
s kapitalom 200-500.000 Din  
sprejem v posojilno hišo, v  
središču mesta, v središču mesta,  
Naslov v oglašnem oddelku  
40877

**Harmoniko**  
Lukasovo, štirivrsto, po-  
ceni prodaja "Posredovalec",  
Ljubljana, Sv. Petra c. 18  
40879

**Luxus-gramofon**  
koraj nov, poceni prodaja  
"Posredovalec", Ljubljana,  
Sv. Petra c. 18 40880

**Kratek klavir**  
dobro ohranjen, 7 1/2 oktav,  
koraj nov, poceni prodaja  
"Posredovalec", Ljubljana,  
Sv. Petra c. 18 40881

**Kokoši in petelin**  
7 mesecev stare, krasne  
rupave, največje angleške  
pasme, čistokrvne, prodaja  
konjski mesar na Rimske  
cesti št. 19 Ljubljana 40882

**Pisico bernhardinko**  
9 mesecev staro, izvrstno  
konjski mesar na Rimske  
cesti št. 19 Ljubljana 40883

**Lovski pes**  
"Fram" se je zatekel —  
Lastnik ga dobi v Šiški,  
Čelovska cesta 39 40884

**Kanarčki**  
izredno velika izbira dobrih  
pevec različnih vrst po  
100-150 Din komad pri  
Francu Juvan v Vodmaku  
št. 117, pošta Moste 40885

**Psa dobermana**  
5 mesecev staro, prodaja  
Poisve se na Reševski cesti  
št. 10. 40886

**Moško uro**  
sem našel v Šiški, Naslov  
pove oglašni oddelku Jutra  
40751

**Zavitek**  
sem izgubil od glavnega  
do gorenjskega kolodvora.  
V njem je nov pisni revno  
družine. Poštenega najdi-  
telja naprošam, da ga odda  
proti nagradi Kavkova c.  
št. 5, Ljubljana 7 40917

**Železniški uradnik**  
star 25 let, s stanovanjem  
na delu, poroči gospodi-  
no, okrog 25 let staro —  
mirnega značaja, z vse-  
ljem do g. m. p. in g. m. p.  
"fratije" z u-njarske to-  
vne ali posvetvom. — Dupice  
s poslovanjem in sliki  
pod "Gorenje" na oglašni  
odd. 40752. Dikret  
nost zadržana. 40752

**Poročiti želim**  
izobraženega, dobro sitara-  
nega vdova srednjih let,  
s enim ali dvema otrokoma.  
Sem iz ugledne družine,  
imam lepe postavbe in plemen-  
itega srca. Dupice s sli-  
kami na oglašni oddelku  
"Jutra" pod "Hsanaginjia"  
40859

**Privatna uradnica**  
stara 25 let, lastnica eno-  
družinske hiše, želi poro-  
čiti drž. uradnika do 35 let  
Pomoč s sliki na oglašni  
odd. 40753 pod šifro  
"Sirota" 40753

**Glasovirje in harmonije**  
agracijem popravljam "tro-  
korno in celo ljudi pota-  
ni" Naročajo po toponi-  
Q. Jurasek, Ljubljana  
Wolfova ulica 12 40754

**Gramofonske plošče**  
slovanke, v veliki izbiri  
Zahtevajte katalog — Jos  
Hofer, muzikantje, Maribor,  
Ulica 10. oktobra št. 2 40655

**Piano**  
Hoffmann popolnoma nov  
pri Jos. Hofer, muzikantje,  
Maribor, Ulica 10. oktobra  
št. 2. 40654

**Harmonike**  
1. jugoslovanska izdeloval-  
nica harmonik F. Kucel,  
Drenov grič pri Vrhniki  
ima v zalogi vedno najpo-  
boljše harmonike. Har-  
monike najnovijejeje, sta-  
ma Dinlo — dražje od običaj-  
nih 39923

**Harmonika**  
trivrstna, pendel-ura, dve  
posojilni, v veliki izbiri  
izšček-pastale se prodaja  
Selo 41-1 des. 40612

**Koncertni klavir**  
zelo fin, ugodno prodaja —  
Naslov v oglašnem oddelku  
"Jutra" 40691

**Harmoniko**  
trivrstno, dobro ohranjeno,  
tamenja za moško kolo  
Lojze Gosala, Dvorska vas  
št. 15, Begunje, Gorenjsko  
40713

**Klavirji!**  
lovarna in zaloga klavir-  
jev prvovrstnih instrumentov  
različnih vrst, kakor tudi  
lastnih izdelkov. Po-  
seben oddelk za popravila  
Uglaševanje in popravila za  
konzervatorij in druge in-  
stitute izgovarja moja trdnost  
Naslov v oglašnem oddelku  
"Jutra" 40691

**Harmoniko**  
trivrstno, dobro ohranjeno,  
tamenja za moško kolo  
Lojze Gosala, Dvorska vas  
št. 15, Begunje, Gorenjsko  
40713

**Klavirji!**  
lovarna in zaloga klavir-  
jev prvovrstnih instrumentov  
različnih vrst, kakor tudi  
lastnih izdelkov. Po-  
seben oddelk za popravila  
Uglaševanje in popravila za  
konzervatorij in druge in-  
stitute izgovarja moja trdnost  
Naslov v oglašnem oddelku  
"Jutra" 40691

**Klavirji!**  
lovarna in zaloga klavir-  
jev prvovrstnih instrumentov  
različnih vrst, kakor tudi  
lastnih izdelkov. Po-  
seben oddelk za popravila  
Uglaševanje in popravila za  
konzervatorij in druge in-  
stitute izgovarja moja trdnost  
Naslov v oglašnem oddelku  
"Jutra" 40691

**Klavirji!**  
lovarna in zaloga klavir-  
jev prvovrstnih instrumentov  
različnih vrst, kakor tudi  
lastnih izdelkov. Po-  
seben oddelk za popravila  
Uglaševanje in popravila za  
konzervatorij in druge in-  
stitute izgovarja moja trdnost  
Naslov v oglašnem oddelku  
"Jutra" 40691

**Klavirji!**  
lovarna in zaloga klavir-  
jev prvovrstnih instrumentov  
različnih vrst, kakor tudi  
lastnih izdelkov. Po-  
seben oddelk za popravila  
Uglaševanje in popravila za  
konzervatorij in druge in-  
stitute izgovarja moja trdnost  
Naslov v oglašnem oddelku  
"Jutra" 40691

**Klavirji!**  
lovarna in zaloga klavir-  
jev prvovrstnih instrumentov  
različnih vrst, kakor tudi  
lastnih izdelkov. Po-  
seben oddelk za popravila  
Uglaševanje in popravila za  
konzervatorij in druge in-  
stitute izgovarja moja trdnost  
Naslov v oglašnem oddelku  
"Jutra" 40691

**Harmoniko**  
Lukasovo, štirivrsto, po-  
ceni prodaja "Posredovalec",  
Ljubljana, Sv. Petra c. 18  
40879

**Luxus-gramofon**  
koraj nov, poceni prodaja  
"Posredovalec", Ljubljana,  
Sv. Petra c. 18 40880

**Kratek klavir**  
dobro ohranjen, 7 1/2 oktav,  
koraj nov, poceni prodaja  
"Posredovalec", Ljubljana,  
Sv. Petra c. 18 40881

**Kokoši in petelin**  
7 mesecev stare, krasne  
rupave, največje angleške  
pasme, čistokrvne, prodaja  
konjski mesar na Rimske  
cesti št. 19 Ljubljana 40882

**Pisico bernhardinko**  
9 mesecev staro, izvrstno  
konjski mesar na Rimske  
cesti št. 19 Ljubljana 40883

**Lovski pes**  
"Fram" se je zatekel —  
Lastnik ga dobi v Šiški,  
Čelovska cesta 39 40884

**Kanarčki**  
izredno velika izbira dobrih  
pevec različnih vrst po  
100-150 Din komad pri  
Francu Juvan v Vodmaku  
št. 117, pošta Moste 40885

**Psa dobermana**  
5 mesecev staro, prodaja  
Poisve se na Reševski cesti  
št. 10. 40886

**Moško uro**  
sem našel v Šiški, Naslov  
pove oglašni oddelku Jutra  
40751

**Zavitek**  
sem izgubil od glavnega  
do gorenjskega kolodvora.  
V njem je nov pisni revno  
družine. Poštenega najdi-  
telja naprošam, da ga odda  
proti nagradi Kavkova c.  
št. 5, Ljubljana 7 40917

**Železniški uradnik**  
star 25 let, s stanovanjem  
na delu, poroči gospodi-  
no, okrog 25 let staro —  
mirnega značaja, z vse-  
ljem do g. m. p. in g. m. p.  
"fratije" z u-njarske to-  
vne ali posvetvom. — Dupice  
s poslovanjem in sliki  
pod "Gorenje" na oglašni  
odd. 40752. Dikret  
nost zadržana. 40752

**Poročiti želim**  
izobraženega, dobro sitara-  
nega vdova srednjih let,  
s enim ali dvema otrokoma.  
Sem iz ugledne družine,  
imam lepe postavbe in plemen-  
itega srca. Dupice s sli-  
kami na oglašni oddelku  
"Jutra" pod "Hsanaginjia"  
40859

**Privatna uradnica**  
stara 25 let, lastnica eno-  
družinske hiše, želi poro-  
čiti drž. uradnika do 35 let  
Pomoč s sliki na oglašni  
odd. 40753 pod šifro  
"Sirota" 40753

**Glasovirje in harmonije**  
agracijem popravljam "tro-  
korno in celo ljudi pota-  
ni" Naročajo po toponi-  
Q. Jurasek, Ljubljana  
Wolfova ulica 12 40754

**Gramofonske plošče**  
slovanke, v veliki izbiri  
Zahtevajte katalog — Jos  
Hofer, muzikantje, Maribor,  
Ulica 10. oktobra št. 2 40655

**Piano**  
Hoffmann popolnoma nov  
pri Jos. Hofer, muzikantje,  
Maribor, Ulica 10. oktobra  
št. 2. 40654

**Harmonike**  
1. jugoslovanska izdeloval-  
nica harmonik F. Kucel,  
Drenov grič pri Vrhniki  
ima v zalogi vedno najpo-  
boljše harmonike. Har-  
monike najnovijejeje, sta-  
ma Dinlo — dražje od običaj-  
nih 39923

**Harmonika**  
trivrstna, pendel-ura, dve  
posojilni, v veliki izbiri  
izšček-pastale se prodaja  
Selo 41-1 des. 40612

**Koncertni klavir**  
zelo fin, ugodno prodaja —  
Naslov v oglašnem oddelku  
"Jutra" 40691

**Harmoniko**  
trivrstno, dobro ohranjeno,  
tamenja za moško kolo  
Lojze Gosala, Dvorska vas  
št. 15, Begunje, Gorenjsko  
40713

**Klavirji!**  
lovarna in zaloga klavir-  
jev prvovrstnih instrumentov  
različnih vrst, kakor tudi  
lastnih izdelkov. Po-  
seben oddelk za popravila  
Uglaševanje in popravila za  
konzervatorij in druge in-  
stitute izgovarja moja trdnost  
Naslov v oglašnem oddelku  
"Jutra" 40691

**Harmonika**  
trivrstna, pendel-ura, dve  
posojilni, v veliki izbiri  
izšček-pastale se prodaja  
Selo 41-1 des. 40612

**Koncertni klavir**  
zelo fin, ugodno prodaja —  
Naslov v oglašnem oddelku  
"Jutra" 40691

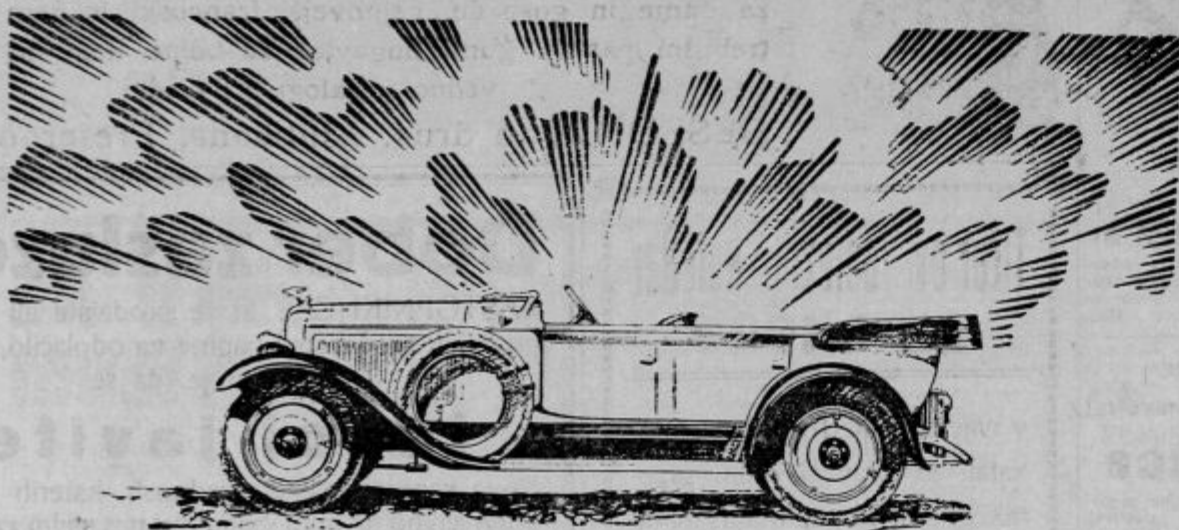
**Harmoniko**  
trivrstno, dobro ohranjeno,  
tamenja za moško kolo  
Lojze Gosala, Dvorska vas  
št. 15, Begunje, Gorenjsko  
40713

**Klavirji!**  
lovarna in zaloga klavir-  
jev prvovrstnih instrumentov  
različnih vrst, kakor tudi  
lastnih izdelkov. Po-  
seben oddelk za popravila  
Uglaševanje in popravila za  
konzervatorij in druge in-  
stitute izgovarja moja trdnost  
Naslov v oglašnem oddelku  
"Jutra" 40691

**Klavirji!**  
lovarna in zaloga klavir-  
jev prvovrstnih instrumentov  
različnih vrst, kakor tudi  
lastnih izdelkov. Po-  
seben oddelk za popravila  
Uglaševanje in popravila za  
konzervatorij in druge in-  
stitute izgovarja moja trdnost  
Naslov v oglašnem oddelku  
"Jutra" 40691

**Klavirji!**  
lovarna in zaloga klavir-  
jev prvovrstnih instrumentov  
različnih vrst, kakor tudi  
lastnih izdelkov. Po-  
seben oddelk za popravila  
Uglaševanje in popravila za  
konzervatorij in druge in-  
stitute izgovarja moja trdnost  
Naslov v oglašnem oddelku  
"Jutra" 40691





## Imenovan „Cosmopolitan Six“

ker si je njegova lepota na mah pridobila priznanje vsepovsod

— ta novi OAKLAND je opremljen s strojem, čigar izdeleva je istotako izvanredna.

Kjerkoli so ga razkazali širom sveta, povsod so vzbudile nizka in harmonična oblika novega OAKLAND-a in njegove očarujoče barvne sestave takoj občudovanje in pohvalo.

In tako so ga primerno imenovali »COSMOPOLITAN SIX«.

Krasne linije »COSMOPOLITAN SIX«-a pa pomenijo več kot zgolj eleganco in lepoto. Dolgost novega OAKLAND-a in njegova nizka oblika so popoln izraz hitrosti in moči kod učinkovitosti mehanizma novega kompaktnega motorja.

### Prožna sila motorja

Zamorete nuditi prosti razvoj 60 konjskim silama katere razvija na zavori ter stavi popolno zaupanje v stabilnost novega OAKLAND-a pri največjih brzinah na odprti cesti. Dalji razstoji med osmi in nižja chassis

jamčita za popolno varnost pri katerikoli hitrosti.

Ta dolgost je dobrodošlo omogočila tudi večjo prostornost v notrajnosti voza, luksurjuzno karoserijo in možnost udobnega potovanja.

»COSMOPOLITAN SIX« je sedaj na ogled. Radevolje Vam popolnoma neobvezno razkažemo učinkovito konstrukcijo tega novega in boljšega OAKLAND-a.

V. & M. BAREŠIČ & CO.

ZAGREB LJUBLJANA  
Kukovičeva ulica 30. Dunajska cesta 12.

Zastopniki širom države.

OAKLAND  
„COSMOPOLITAN  
SIX“



Izdelek General Motors

A.  
Rasberger  
Ljubljana  
Tavčarjeva 5

NIČ NE POMAGA!

MOJI GRAMOFONI SO NAJBOLJŠI. KVALITETA ODLOČUJE!

Krasni kovčegasti aparati z lepim polnodonečim glasom. Pravi umotvorci so salonski namizni in stoječi aparati. Za gg. restavraterje in posestnike kina posebne vrste orjaške GRAMOFONE z ali brez vmeta denarja.

Velika zaloga prvovrstnih umetniških gramofonskih plošč.

Samo kvalitetno blago!

A. RASBERGER. LJUBLJANA, TAVČARJEVA UL. 5.

Tovarniška zaloga in zastopstvo: »HIS MASTER'S VOICE«, »ODEON«, »POLYDOR«, »COLUMBIA«, »HOMOKORD«.

## Voščilo.

P. n. trgovcem in cenjenim nakupovalcem parketnega voščila Wix-Wax-a in Salonbodenwische ter raznih drugih kemičnih izdelkov Ljudevit Marks-a, tovarna lakov d. d. Domžale, voščim vesele božične praznike obenem srečno novo leto ter se tudi za nadalje najtopleje priporočam.

Franc Valentinčič

zastopnik  
Ljubljana, Emonska c. 10.

Lepe oblike in polne grudi!



dobi lahko vsaka dama in dekle v najkrajšem času, z uporabo preizkušenega in po zdravniških priporočilih lotions »Juno« od dr. Dorraine & Cie., Paris. Š to znanju masazo dosežete pri najzgodnejših gradih Centifolia, kosmet. zavod, Zagreb — Illica broj 37. Zahtevajte brezplačne ilustrirane prospekte!

## Naznanilo.

P. n.

Podpisana vljudno naznanjam vsem svojim cenjenim odjemalcem, da sem trgovino z mešanim blagom na Sv. Petra cesti 14 oddala

gosp. Ivan Pestotniku.

Vsem cenj. odjemalcem se za blagohotno naklonjenost najtopleje zahvaljujem in vljudno prosim, da ohranijo isto v polni meri mojemu nasledniku.

Z odličnim spoštovanjem

Ana Jerše.

P. n.

Dovoljujem si vljudno sporočiti, da sem prevzel od ge. Ane Jerše, Ljubljana, Sv. Petra c. 14, trgovino z mešanim blagom, katero bom vodil odslej pod tvrdko

Ana Jerše nasl. Ivan Pestotnik.

Mnogoletne izkušnje v tej stroki mi jamčijo, da bom v stanju popolnoma zadovoljiti vse cenjene odjemalce, zato prosim, da mi ohranijo naklonjenost, katere je bila deležna moja prednica.

Z odličnim spoštovanjem

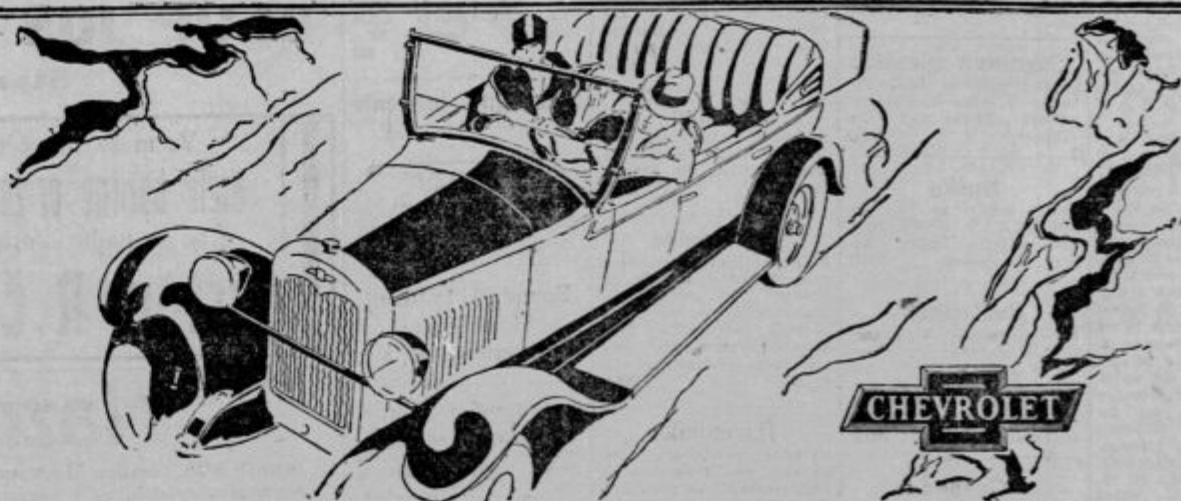
Ivan Pestotnik.

Vsem cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem želiva  
vesel Božič in srečno novo leto!



Kod „VELIKI VOZ“  
najelegantnejše  
popolno opremljene tipe

skrajno nizke cene in majhnih stroškov obratovanja



CHEVROLET je edini avtomobil ki združuje nizke stroške nabave in obratovanja s svo opremo večjih, veliko dražjih vozov!

Lahka prestavna naprava, krmljenje ventilov od zgoraj, čistilec za olje, čistilec za zrak, nove barve v DUCO laku, blatniki iz enega samega čvrstega komada...

Ta in mnogo drugih izboljšanj in dodatkov v opremljenosti nima noben drugi voz, ki stane približno toliko, so razlog, da je

CHEVROLET predmet izbire od strani večjega števila kupcev, kot kateri si bodi drugi voz na svetu. Proizvod General Motors.

V. & M. BAREŠIČ & CO.

ZAGREB LJUBLJANA  
Kukovičeva ulica 30. Dunajska cesta 12

Zastopniki širom države.

CHEVROLET

Touring Din 56.000.—



Kemično, higijensko  
čisti PUH za blazine

in ga tudi najceneje nabavlja v  
naši državi edina moderno urejena  
tovarna perja za posteljino

HOLENDER A.D.  
FABRIKA PERJA SUBOTICA

Zahteva te  
naš cenik  
števil 6.  
Telefon 444

Izšla je  
Blasnikova  
VELIKA PRATIKA

za prestopno leto 1928,  
ki ima 366 dni

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil že od naših pradedov najbolj vpostevan in je še danes najbolj obljubljen.

Letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini in slikah.

„VELIKA PRATIKA“ je najboljši in najcenejši družinski koledar.

Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din. Kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnikova naslednikov  
tiskarna in litografski zavod  
Ljubljana, Breg števil 12.

## Koze

vseh divjačin kupujem in plačujem po  
najvišjih dnevnih cenah do 10. jan.  
1928. Lepe zimske lisiče kože od Din  
300.— dalje.

Eligij Eber  
trgovina s krzom

Ljubljana, Kongresni trg 7  
(Zvezda).

elektro-tvrda

A. Verbais

Cek. račun 11.355 Telefon 2867  
Ljubljana, Gosposvetska c. 13  
(Kolizej)

RADIO aparati in sestavni deli stalno v naj-  
novejši izbiri na zalogi.

ELEKTROINSTALACIJSKI material, svetil-  
na telesa in sploh vsi v to stroko spa-  
dajoči predmeti.

ELEKTROZON in drugi medicinski aparati.